Lib' finis sce Crucis Maidpar'

B. 129

In hoc libo sunt infrascripta po

¶ Aureu speculu pcatcl aie

¶ Exposicio sacru vestiu cu alijs

¶ Et Exposicio misse cu devotis meditacoibz ifin eande

¶ Lib' q' dr Cosciaibi bernardi

¶ Tractulq de spualibz asceticoibz q' ituliat' Beatq vit cq e anxe

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

B 129

3

4

B. 129.

Orate p Johanne Amelonck
Diuenty B. M. Pains und S. Arius.

Prologus

Incipit prologus cuiusdam deuoti viri ordinis Carthusien in tractatulum sequentem peccatoribus et mundi amatoribus vtilissimum Quin auxilium specialiter peccatricis Anime intitulatur

Vanitas vanitatum et omnia vanitas dixit ecclesiastes Quoniam ut aut egregius doctor beatus Gregorius Non est deo acceptabilius sacrificium quam animarum zelus suae amor Ideo ex diuersis auctoritatibus ecclesiasticorum doctorum pentem tractatulum in vnum collegi ut peccatrix anima deuians per has sanctas auctoritates et admonitiones ad viam veritatis et iustitiae vnde sicut ouis que perierat multum erraunt spiritu sancto aspirante iam diuinitus inuocet Et ut statum suum cognoscens periculosum erroneum et immundum tacta dolore intrinsecus ad deum se conuertat conuersus penitencia agat ac si tandem cum omnibus sanctis vitam eternam obtineat Siquidem ut dicit Crisostomus Huic precipue multis illudit vanitas vanitatum et omnia vanitas Huic uersiculum si saperent qui in diuitiis et deliciis versantur in parietibus omnibus et vestibus suis sarderent in domo in stannis in ingressibus et ante omnia in consciencijs suis ut semper eum oculis cernerent et corde sentiret quam

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

quidem multe sunt facies multe imagines fal
se que decipiunt incautos Oportet ergo cotidie
istud salutare carmen in prandijs in cenis et in
oi conuetu vnusquisq; proximo suo cane et a
proximo libenter audire quia vanitas van
tatum et omnia vanitas preter amare deum et illi soli
seruire Hec crisostomus Continebit autem pnis
tractatulus septem capla iuxta septem ferias
ebdomade ita ut peccatrix anima peccatis de
turpata qualibet die speciale capitulum tamq;
nouum speculum accipiet in quo faciem suam con
sideret Primum caplm erit de utilitate et mi
seria hominis Secdm de peccato in coi et qntum
per peccatum maximus spualia detrimenta
siue dampna Tertiu de penitencia cito facien
da Quartum de mundo fugiendo Quintum de ca
ducis mundi diuicijs et falsis eius honoribus
potencijs dignitatibusq; contemnendis Ser
tum de morte semp et ubiq; timenda et expectan
da Septimum et ultimum erit de gaudijs para
disi et penis inferni Explicit prologus
Speculum peccatrices aie seria secunda De
utilitate et miseria hominis · Capitulum p'm

Verba ieremie prophete Quae de
vulua meis egressus sum ut iuderem
laborem et dolorem et consumeret in confu
sione dies mei Hi talia loquitur de se ille quem
sanctificauit deus in vtero meis siue qlia logr

de me quem mr mea gemuit m pcto. Bernardo.
Hinde cognoste terpm qua multo melior et lau
dabilior es si terpm cognosas qz si te negleto
cognoueris cursus sidez. vires herbarz. con
plectiones hoim naturas aialiu et haberes
oim celestiu et terrestriu sciam. Innocentius
papa tertius. Attende ergo diligent o homo
quid fuisti ante ortu. et quid es ab ortu usqz
ad occasum et quid eris post hanc. Profecto
fuisti spurcissimu sperma et uile semen cocep
tus m putredine carnis m feruore libidinis
m fetore luxurie et quod deterius est m labe
peccati. Sed attende quo abo m vtero mrno nu
tritus sis Profecto sangine menstruoso qui
cessat m feia post conceptiu ut ex eo nutriatur
conceptus m vtero. Quicquid sanguis fertur
esse tam detestabilis et imundus ut eius contactu
fruges no germinet arescant arbusta moria
tur herbe amittant arbores fetus si canes inde
comederit m rabie efferuit. Postea ploras et
eulans traditus es hui mundi exilio ad labo
rem timorem et dolorem et qd gtrauig est ad
mortem Formauit igit dns deus hominem de
limo terre que ceteris mdigmor est clementias
Planetas fecit et stellas ex igne flatus et uentos
fecit ex aere Pisces et uolucres fecit ex aqua.
hoies et iumenta fecit de terra Considerans igi
aqtica te uile inuenies considerans aerea te

no diligere vale todas
ne humana

O sapie
no bene

no bn infirta

viliore agnosces Considerans igneca te uilissi-
mum putabis Nec ualebis te parificare celestibus
nec audebis te preferre terrenis quia pure te
uiuentis uiuentes silem recognoscis Vnus est
enim homo et uiuentorum meritus et equalis v
truusque conditio cui nichil habeat homo amplius
uiuento de terra orta sunt et in terra pariter
reuertentur verba sunt ista non cuilibet hominis si
sapientissimi salomonis Hic ergo homo quantum
cuique nobilis diceris ad hunc mundum venisti nec
memor es quam vilis origo tui Forma fauor pulchri
feruor uuuenilis opesque Subripuere tibi noste
quid sit homo Nunc attende secundo o homo quid
es Audi de hoc stellam doctor augustinum ita de
serpo dicente Heu miser quid sum ego Cum vas
sterquilinij concha putredinis plenum fetore
et horrore cecus pauper nudus plurimis necessi-
tatibus subditus ignorans interitum et exitum
meum miser et mortalis cuius dies sicut umbra
pertransiunt cuius vita sicut luna euanescit sicut
flos in arbore crescit et statim marcescit Cum
terra miserie filius ire vas aptum in contumelia
gentius per immundicia viuens in miseria moritur
in angustia Ste Bernardus Quid aliud est ho
quam sperma fetidum saccus stercor cibus vermium
Si diligenter consideres quid per os et nares cerebrosque
corpis tui meatus egrediatur viluus sterquilim
ium nunquam iudicasti O iuuis considerans huiusmodi

mitas herbas et arbores inuestiga ille de se pro
ducit flores frondes et fructus et tu de te lendes
pediculos et lumbricos · Ille de se fundit oleum vnu
et balsamum et tu de te sputum vrinam et stercus ·
Ille de se spirat suauitatem odoris et tu de te red
dis abhominacioes fetoris Qualis est arbor
talis est fructus eius · Non enim potest arbor ma
la fructus bonos facere · Quid est enim homo
secundum formam · nisi arbor eiusa · cui radices st
crines · trucus est capud cum collo · stipes est pec
tus cum alijs · rami sunt vlne cum tibijs · frodes
sunt articuli cum digitis · Homo est folium quod a
vento rapitur et stipula que a sole siccatur
Vnde bts Job ait Homo natus de muliere
breui viuens tempore repletur multis miseriis
qui qm flos egreditur et conteritur et fugit ve
lud vmbra et nunqm in eodem statu permanet
Hinc et deus inquit ad hominem Cinis es et
in cinerem reuteris Et Job dicit domino Memen
to queso qd sicut lutum fecisti me et in pulue
rem reduces me Quid ergo lutum superbis
de quo pulius extolleris · vnde cinis gloriaris
cui concepcio culpa est · nasci pena · labor vita ·
necesse mori Cur carnem tuam preciosis rebus in
pigruas et adornas · quam post paucos dies
vermes deuoraturi sunt in sepulchro · animam
vero tuam non ornas bonis opibus que deo pre
sentanda est et angelis in celis · Cuiae animam
tuam vilipendis et ei carnem preponis · Domina

ancillari · et ancillā dnari magna abusio est
O aiā habes mmicū domesticū amicū aduer
sariū · qui malū pro bono reddit · et sb spe ami
cae crudelior existens immicus · Hic hostis e
caro tua mfelix et mfeta · multū tamē tibi
dilecta hāc tu pauisti mimicū pessimū cot
te exercisti · hāc cū ornasti hostē crudelissimū
contra te armasti · hāc cū foris varijs et pre
ciosis mdumētis mdusti · mtus oribus celesti
bus ornamētis te spoliasti ¶ Considera terrae
attente o pitor · quid eris post hāc vitā · eris
reuera cadauer miserū et putridū et cibus
vermū · Inspice sepulchra eor qui morte cor
pis hmc exierūt et mchil iuenies i eis nsi
cinerē et vermē et fetorē et horrorē · Qd tu
es illi fuerūt et qd ipi sūt tu eris · Homines
fuerūt sicut tu · comederūt · biberūt · riserūt ·
duxerūt in bonos dies suos · et m puncto ad
mferna descenderūt · Hic caro eor vermibus
et illic aiā eor ignibus deputatur · donec rur
sus mfelix collegio colligati sempitms uiol
uātur mcedijs qui socij fuerūt i uicijs · Vna
nāq; pena mplicat quos vnus amor i crimine
ligat · Quid profuit illis iams gl'a · breuis
letitia · mūdi potētia · carnis voluptas · falsē
diuitiae · magna familia et mala cupidīa · vbi
risus ubi iocus ubi iactātia · ubi arrogātia ·
De tāta letitia qūta tristitia · post tātillam

voluptate · tā grauis miseria · de illa exultacōe
ceciderūt in grādē ruinā et magna tribulacōe
Quidq̄d illis accidit · tibi accidē pot · qz homo
es homo ex humo · limus de limo · De terra es
et de tra vnus · et in terra reuerteris qndo ve
niet dies ultima que subito veniet et forsitan ho
die erit · Certū est enī quia morieris sed incertū
qndo · aut quō uel ubi · quoniā mors ubiq; te
expectat · tu quoq; si sapiēs fueris ubiq; eā ex
spectabis ¶ De hijs etiā mundi amatoribus sic
dicit ysidorus · Dilectissimi pensare debemus
qz breuis est mundi felicitas · qz modica est hui⁹
secli gloria · qz caduca et fragilis est temporalis
potēcia · Dicat qui poteūt ubi sunt reges ubi
principes · ubi imperatores ubi rex locupletes ubi
potētes secli · ubi diuites mundi · qi vmb⁹ trāsi
erūt et ueluti somniū euanuerūt qrunt et non
sunt ¶ Quid dicem⁹ ad hec · Reges obierūt et
principes mortui sunt · Multi tamē putant diu
uiuere et quasi nūq; morti tradē de pnti vita ✓
Certe nō sit impij non sit Vos aut sicut homīes
moriemī et sicut vnus de principibus cadetis
¶ Ad hiis de condicōe hominis post mortē sic
dicit bēus · Bernardus · Quid fetidius hominib⁹
post mortē · humano cadauere quid horribilius
mortuo homine cui⁹ in vita erat gratissimus
amplexus fit in morte horribilissim⁹ aspectus
Quid ergo prosunt diuicie quid delicie · quid
honores · diuicie nō liberant a morte nec delicie

a vermibus / nec honores a fetore / ¶ Ite dicit
Chrisostom de eode sic · Quid pfiuit illis qui
in luxuria corpis et in pntis vite voluptati
bus usq ad diem ultimu pmaserut / mitucre
nut sepulchr cor / inde si est aliquid iactatie
nestigiu in eis Ubi aliqua diuciax uel luxu
rie signa cognoueis · Require ubi nut vestes
et ornamenta pulcherrima · ubi nut spectacu
lor voluptas · ubi assclarū turbe · et cōuiuor
cessat opulecia · Risus iocus et imoderata atq
effrenata letitia · quo abiit quo recessit · Vbi
illa nut · et ubi ipi · Quis finis vtrorq
Intuere diligenter et attende prius ad singlor
sepulchr · vide cineres solos et fetidas vermiu
liquias et vetredae hut caror esse fine ecia
si in letitias et delicijs eaa si in labore et coti
necia tra segerut hic vita · Eae dilectissime
mihi ia legisti ia audisti in hoc capitulo ex
ōbis doctor scor quid fuisti ante ortu · quid
es in pnti uita / et quid eris post hat vitam
Ptina arca hec tria iugi meditacde versetis
Infelices quippe filij ade omissis veris et sa
lutaibus studijs caducis iocis et tnsitoria
queut Sed tu baissie ruminatis i corde / uili
tate tua et miseria / sedm extreice horem sec
tare humilitate / fuge superbia · scies qd superbia
e signu quo diabolus suos ab alijs distinguit

Unde Job Ipe est rex sup oes filios superbie · Ubi
Gregorius · Evidentissimu signu reproborꝫ super
bia electorꝫ humilitas qd si quis habeat cognos
catur sub quo rege sit ut militet scꝫ utꝫ sub
rege xpo an diabolo · Isidorus Nia superba
a deo delinquitur et fit demonu habitaculu
Eccl. x° · Odibilis deo et homibus superbia · ut
patet qꝫ superbia luciferu de celo eiecit adam de
paradiso reppulit pharaonem et exercitu eius
submersit Saul de regno eiecit Nabugodon
sor in bestia transmutauit Propter superbia An
thiochus male mortuus e · Herodes ab angelo
percussus est · Speculu peccatricis anime Feria Tertia · De peccato in comune
et quantu per peccatu meruimus spiritua
lia detrimenta sive damna Capitulu 2m

Qui facit peccatu a diabolo est qui pec
cat ab initio · Scribitur in prima canoni
ca Johis · iij° capto Peccm est omis iniqtas
qd celu no sustinet · nec tra ultimo sustinebit
sed destendet in infernu cu actore suo · Et sicen
du sedm Augusti qd peccm est oe dictu uel
factu ut quipiam contra legem dei · Debet aut
quilibet bonus xpianus qui saluari deside
rat summo studio et suma diligencia oe peccm
vitare · et hoc pcipue pter tria · videlicet
primo quia deo sume displicet · Secdo qꝫ demo
nibus valde placet · Tertio · qꝫ hoi sume nocꝫ

Dicit tibi primo o homo infelix pecator quod debes summa diligencia vitare omne peccatum quia deo creatori tuo summe displicet Ad hoc faciendum debes cogitare quid deus fecit propter odium peccati. ipse enim propter peccatum fere semel dissipauit omnia opera sua scilicet totum mundum per diluuium vt habetur Gen. vij°. Alij autem reges et potentes in precedencia inimicorum suorum depopulat terras eorum. deus autem dissipauit terram propriam quia peccatum intraueriat terram suam Item deus non solum odio habet ipsum peccatum sed etiam quodcumque peccatum tangit. Alij namque homines propter vinum corruptum non pociunt in maiore vasa aurea vel argentea sed fundat vasa et vinum effundit. deus vero non solum peccata sed etiam vasa peccati scilicet creaturas racionales id est animas ad ymaginem suam factas et suo precioso sanguine redemptas in odium peccati proiciat in oceano infernali Triuia ut dicitur sapie. xiiij. Odio sunt deo impius et impietas eius Nam deus non habet tam bonum amicum nec in celo nec in terra quem non haberet odio usque ad mortem si inueniret in eo vel vnum peccatum mortale Vnde petrus licet ardentius amaret xpm quam ceteri apli tamen xpus eum condempnasset si detestisset in peccato tne negacionis Ceterum quantum deus odiat peccatum ondicitur per hoc quod propter peccata mundi suum innocentem vnigenitum interfecit Vnde dicitur ysaye liij propter

scelus ꝓpli met ꝓcussi eū ¶ Et ipsemet dei filius
ut ptm mterficeret ut oculeret tradidit ī mor
tem aiam sua ut dicatur similiter Ysaye liij°
Nullus autē inuenitur qui tantū odit inimicū
suū q ꝗ m eius odū uellet mterficere vmgem
tū ꝓprū vel eciā semetipm ¶ Quarto per
hoc ondit̄ur· quia deus ꝓsecutus est ptm ab
mico m tātum qd̄ precat ipm de celo et videt
qd̄ remaserat m terra salutz ī mūdo ipse m
ꝓpria ꝓsona descendit ī mūdū vt de ipo fu
garet ptm· et tandē m die iudicij pcat et
claudet ipm m mfernū Vnde michee ultio
Pcaet m profundū maris omia pcata mra
¶ Quūto qd̄ sume deus odiat ptm ptz per
hanc similitudinē qr bona mr videretur
multū odive illud ꝓpter qd̄ pcieret puerū
suū m clibanū ardentē nec vmq̄ eū inde ex
trahet Sic deus ꝓpter odū ptī filios suos
quos tm dilexit qd̄ pro illis mori voluit m
ignem mertinguibile pciet si m eis inuenit
peccatū mortale · Sic ergo o peccatrix aia
legisti qntū deus odio habet ptm· tu igitur
si ei placere cupis oportet te sume vitare illud
ita vt nō habeat locū m te · Mulier em̄ eet
multū mfidelis que illū cubaret m lecto
suo quē vr suus odit et per quē mlta mala
viro suo euenerūt · Sic certe ptm est quod

sume odit xpus aiarū sponsus/ et per quod
sibi multa mala acciderut/ et tande ipa mors
¶ortuus est em ꝓpter delicta mra sedm Aplm
Et ideo est ualde mfidelis eigta xpm qui recepit
ptem m corde suo Preterea carissime ugrta
amonicione sapientis Ab oi delicto muda cor
tuū ¶ Dixi sedo qd debes suma diligetia
uitare oe ptm maxime mortale qꝫ sume
diabolo placet et ipm ualde letificat Et istud
potest ꝓbari triplici signo Primū qꝫ i nullo
alio delectat Nā ipe no uult aliud balneū
no querit aurū vel argetū Nam Gen. xxx
dicitur psona de serpo Da mihi aias cetera
tolle tibi Unde Gregorius Nichil se fecisse estimat
cū aias michil saluat Sicut em aius uapar
amat cor prede sic diabolus cor homis Se
cudū signū qd diabolus amat sume ptm
patet ex assidua eius teptacoe Et quia m
petrando ptm mlq̃ fatigatur Nā sex mi
lia anoꝝ fuit et amplius qꝫ michil aliud fe
cit qꝫ pauraē ptm Ideo qndo dns mtro
gauit eū dicēs Job pmo Unde venis Rudit
Circuiui terra et perabulaui eam Cum est
occupatus m negocijs ptoꝝ qd no licet ei
sopnū capere Iuxta illud Job xxx Qui me
comedut no dormiut ¶ Tertiū signū qd dya
bolu ptm sume letificat e quia mlq̃ potu
it uel poterit saciare peccatis Nam mfim

ta multa homi peccatorz ia deuorauit et ta
me adhuc famelicus est et sicut leo circuit
querens que deuoret ut dicitur prima pet
quito Et non solu famelicus est sed etiam
sitibundus Job xl. Absorbebit fluuiu et no
mirabitur et habet fiducia qd mfluat ior
danis m os eius id est m mfermi fluuius
que absorbebit diabolus et no mirabitur sui
peccatores cu impetu currentes m os eius Jor
danis vero qui mtpretat humilis destensus
sui iusti quieti pcafia quos diabolus sume
desiderat absorbere Exemplu hetur m vitas
patru de caplo demonu et singulis demo
nibus de pcis et malis que procurauerunt
reddetibus rationem et de illo diabolo qui spe
cialit fuit laudatus et honoratus a principe
corz et m cathedra collocatus quia fecerat
formicam vnu monachu que m quadragi
ta vir tetxerat ad pcm O ergo anima
peccatrix plora amare eo qd toties letifi
casti m te mimicos tuos scilz demones toci
ens certe quotiens peccasti mortalit Et de
cetero per puram cofessione et digna pente
cia fac gaude sup te deu tuu et angelos
eius Deuptu est em quia gaudiu est an
gelis dei sup vno peccatore pentecia agen
te ꝛc O vir tercio o pitor quia toto stu
dio tuo debes vitare oe peccatu quia tibi
sume nocet Sa primo per peccatu mor

tale separam ab amore dei et efficimur eius
inimici. Ysaye xix°. Iniquitates nostre diui
serunt inter nos et deum et peccata nra prohibuerunt
facie eius a nobis. Vnde no est aliquis sanus
ita magnus in celo quantumcunq; sit bene amicus
dei si posset et peccaret mortaliter qui statim
amicitia solueretur. Augustinus. Qui pec
cat in amicum verissimum et fidelissimum dicit
vituperabilis qui vero peccat in deum omipoten
tissimum et patrem pyissimum quo no est abhomi
nabilis. Hodie per pcm obligatur pcor et
aduiudicatur patibulo mortis. Vnde secdm
institucione diuine legis a qua no multum
distrepat lex humana. Omnes regalis decreti
transgressores ut maiestatis regie contemptatores
id est omes peccatores meretur interire
suspendio secdm qd significat. y°. Esthe xvij°.
In decreto dauij ubi sic dicit. Denuncietur ut
quicunq; transgressi fuerit aliquid ex hijs que
sunt scripta. quantum ad pcm commissioms. aut
spreuerit. quantum ad pcm omissioms. arripiat
lignum de suis pprijs. qr de ceto pprie cosciet. ibi
enim vestit lignum in quo pcor suspendit. et
suspendit. bona quoq; sua regi assteribantur
Similiter enim cedit ad ymaginem regis celestis pena
reproborum sicut ymaginem bonorum. Ecce aptissime qd
lex humana corpaliter facit hoc spiritualiter lex

diuina. Humile fere legitur. Hester. vij. Dixit
rex suspendite aman in patibulo. Aman
interpretatur iniqu⁹ et per hunc pcator intelli
gitur quem rex celestis iubebit suspendi in pa
tibulo infernali si eum in pcto mortali inuenerit
Tercio primo spoliat hominem oi bono gre in pnti
et gloriae in futuro. Proverbiorum xiiij. Miseros
facit pplos pcm. Est enim pator pauper qm nichil
pot lucrari eo qd opa meritoria habet primo p
pcm mortale semp amisit et in seruitutem
diaboli transiuit. pauperior qm nichil potest
lucrari eo qd opa meritoria deo gratia in ta
li statu facere no potest. sed pauperrimus qm
nichil potest ei dari na bona facta pro ipo
non prosunt ei ad salute quia no viuit nisi
quo ad corpus. Unde dicit bocacius qrto lib⁹
de consolacione phie. Homo prauus non est
homo nisi sicut homo mortuus. Quarto
per pcm separamur a lumine dei form et
exclamur atq obtenebram. Sophonie primo
Ambulabunt vt ceci qui domino peccauerunt
Et in psl. Nesciunt neq intellexerunt in tene
bris ambulant. Unde ieronimus. Deprimitur
plane aia per peccatum interius ne
valeat suspirare superius. Quinto pcm
est sicut putredo in pomo. Sicut enim putredo
auferit pomo valorem decorem colorem odorem

et sapore · sic pam mortale aufert aie decore
vite odore · fame valore · forme colore et glorie
sapore · Unde putredo est de pam · Na de eo
dicitur ysaye xv° · Qui facit illud luto vilior
est vita eius · Augustinus · Tolerabilius ca
nis putredo fetet hominibus qm aia peccatis
deo · Ideo in quoda sermone de ode sic ait · Per
que verba quenda lubricu a pato retraxit
Quid prodest plena archa si mamis est costia
Bona vis habere et bonus esse no vis · Non
vides erubescere te debere de bonis tuis · si do
mus tua plena est bonis et te habet malu
Quid em est q velis malu habere · dic mihi:
Nichil omnino · Non vxore · no filiu · no seruu
no villa · no tunica · postremo no caligam et
tame vis habere mala vita · Rogo te ponere
vita tua caligie tue · Qua que carauiarent
oculis tuis elegancia et pulchra tibi cara sut
et tu tibipsi vilis et fedus es · Si possent tibi
respondere bona tua quibus plena est domus
tua · none clamaret · sicut tu nos bona vis ha
bere sic et nos bonu volumus habere dominu
Tacita voce interpellut dominu deu tuu
cont te · Cur tanta bona dedisti huic et ipse
malus est · quid em prodest et qd habet qm
eu qui oia dedit no habet · Per Augustinus
· Decreto ex pato nascitur bestialitas Unde
boetius iiij° de cosolacione phie · Homo bonus

-pbitate deserta m belua conuertitur. Et phus
vij° Ethicorr dicat qd talis est peior qm bestia
Et ideo Petrus et iudas apli peccatores com
parat mutis per oibus Et dauid cordat
eisdem dicens Homo cu m honore esset id est m
gracia gratu facere no intellexit compatus e
iumentis insipientibus 2c Septimo et vltimo
et pto nastitur diabolo seruilis filialitas. pma
Joh iij° Qui facit pcm a diabolo est 2c Pro
hus oibus o infelix pctor miserere aie tue et
noli per pcm induce sup ea hec que legisti
tanta mala salz offensam dei leticia immuti
et dampnu proprium. Agnoste homo qd nobilis
est aia tua et qz gratua fuerunt eius vulnera
pro quibus necesse fuit xpm dnm vulnerari
si no essent hec ad morte et morte sempiterna
nuqd. pro eorum remedio dei filius mozeretur
Noli ergo vilipendere aie tue passione cu a
tanta maiestate tata vides exhiberi compassioz
Fudit ipe lacrimas pro te laua et tu per singu
las noctes lectu cordis ypuctione et lacrimarz
assiduitate. Fudit ipe sanguinem sua. fude et tu
tuam cotidiana corpis afflictione. Noli atten
dere quid caro velit. fz quid spiritus possit Sa
ut dicat Gregorius Vnde caro ad tempz suauit
viuit inde spiritus in eternu cruciatur. Et quo
plus caro pumt in hac vita tato plus aia gau

debit m futura vita. Augustinus Volutarie nuc
pro xpo postponamus quoq dimittenda ne qd absit
pro transitoriis amittamus etna Si enim tibi di
ceret Dis toto hoc mense diues et potens et fac
quidquid uelis vtere carnis voluptatibus sicut
placet ea tamen condione vt tibi postea oculi eruant
omne solacium tollat toto tempore vite tue m fame et
siti et m oi cruciatu et miseria viuas. nonne tale
bonum hoc tenore susciperes. Et quidem tota hec
vita mensis est nec vnus diei uel hore spacium
ad illius eterne mfelicitatis mferni comparacione
cui neq finis neq pena silis inuenitur. Hec dis
Augustinus Speculum peccatricis aue aue feria
qrta De penitencia ato facienda capitlm tertium

Qui no accipit cruce sua et sequit me non
est me dignus. Scribit mathei x. Per
hanc cruce penitencia designat. qua de necessi
tate quilibet peccator debet suscipere et perseuerat
tollerare si m eterna bitudine cu xpo cupit regn
nare Vn iheronimus m epla ad susanna. Ne
cessaria est penitencia que aut equat crimina
aut certe excedit Et augustinus. Quisqs salua
ri desiderat quitqt sordis post purum baptisma
contrarit oportet ut abluat salte lacrimis mete
Sed forte dicis. Durus est hic sermo. no possu
mundum spnere et carne mea odio habere et cas
tigare. Audi no mea. si gloriosi iheronimi respo
sione Impossibile est aut. ut quis pnitibus. et

futuris fruat bonis · vt ventre ibi mētē re
pleat · vt de delicijs ad deliciaas trāsfeat · vt in
vtroq; seculo videlicet celo et terra appareat
gloriosus ¶ Quā theonimi sententiā vtiis
Gregorius cōfirmat ita dicens · Multi arpuit
auolare de miseria pnitis exilij ad gaudia
celi · sed noluit carere oblectamētis mūdi · Vocat
eos gratia xpi sed reuocat eos cōcupiscentia
seculi · Plerioq; arpuit mori morte iustorū · q̄
noluit viuere vita eorū · et hij metinū pribut
nā opa eorū sequūt illos · ¶ Ite Bernardus
Austeritas cōuersacionis sū sohis baptiste per
catoribus deliciosis durus nūcius est eterne
mortis · ¶ Quid ēn nos irrationales fere rep
tilia terre insanimus cū ille quo inter natos
mulierū nemo maior surrexit incōcetissimū
corpus suū sic afflxerit · et nos mdui paoris
vestibus festinamus et splendide laute et deli
cate epulari · Non sic impij nō sic itur ad
astra · Demoq; recordare parabolā lazari et di
uitis illius qui opū tantarū dns · qui purpu
ra mdutus et bisso vnā guttā aque iucunde
nō potuit · et hoc cū esset in ardoris necessita
te positus · Hec recordare my amice et age pe
nitēciā dū tēpus est · Nam ut ait Gregorius
Deus et si penitēti veniā spospondit tamē
peccati diem crastinū nō pmisit · ¶ Dem

tenia ē ppetrata mala plangē et plāgenda
iterū nō cōmittere · id est ppositū cōmittēdi
nō habē. Unde augustinus in soliloquijs
Inanis est penitentia quā sequēs comēdat
culpa · Nichil prosūt lamēta si replicātur
pānā · Nichil valet a malis venā postere
et mala denuo iterare · Tres autē sūt ptes
integrales pnīe scilicet cordis cōtritio · oris
cōfessio · opis satisfactio · Quia enim deū tri
bus modis offendimus scilicet delectatōe cogi
tatōis · impudencia locutionis et superbia opis
Secdm regulā ut cōtraria cōtrarijs curātur
tribus modis oppositis satisfaciamus · De
lectacōni cogitatōis opponamus cōtritionē
impudētie locutōis cōfessionē · superbie opis
satisfactionē ¶ · De cōtritōe primo videa
mus · Contritio est dolor de pānis assūptis
cū ppōsito abstinendi confitendi et satisfaciēdi
Iste dolor sicut dicit Bernardus debet esse
triplex scilicet acer acrior et acerrimus · Acer
debet esse quia dmīm deū nrīm et omīa creato
rem offendimus · Acrior qr patrem nrīm ce
lestē qui nos multiplicater pasat impugnamus
Et in hoc peiores cambus fuimus qui pas
cētē se diligūt et sequūtur · Acerrimus vero
quia redemptorē nrīm qui nos redemit ppo
sanguine et a peccatorū vinculis liberauit
et a crudelitate demonū et acerbitate gehe

ne potent eripuit qritu in nobis est iterū cru
cifiximus. Sed et de tribus debemꝰ dolere
saltiz de cōmisso pāto. de omisso bono. et de
amisso tempore. De vtute huiꝰ cōtricōnis
sic dicit Augustinus. Plus valet cordis vera
cōtricio qm totius mūdi peregrinacio Ite
quedā glosa sup psalmū. Ad dmm cū tribula
rer zc. Nesat dns ab eo differri misericordia
que cōpuncto corde sibi sensert supplicare.
Crisostomus. Dola est cōpunctio que facit aliaz
horrescere purpurā. desiderare cilicū. ama
re lacrimas. fugere risū. Idem Luctyl ita con
glutinat et vnit deo ut lacrime penitētis.
Cōtra vero vt ait Augustinus. acriores dia
bolo dolores nō infligimꝰ qm cū plagas pec
catorū inroz cōfitendo et penitēdo sanamꝰ
Sed heu cū tāta bona per penitēciā cōseq
mur pauci tamē penitēciā deo agūt deo
coquerit dns Jeremie. viij. dicēs Nemo
qd bonū est loquitur. nullus est qui agat pe
nitēciā super pāto suo dicēs quid fecī.
Nūc de secūdo saltiz de cōfessione videamꝰ
Confessio sicut coiter destribit est legitima
coza sacerdote pīcozz declaratio Et dicit confes
sio qī simul vel ex toto vel vndiqz fassio.
Nā ille vere cōfitetur qui totū fatet Vel
sic sedm ysidozz ethimologiazz. Confessio est

per qua latens morbus aut sub spe veme con
sequende m dei laude aperitur. De vtute cōfes
sionis sic dicit Ambrosius super psalmū Bti m
maculati Cessat vmdicta diuina si cōfessio p
aurrat humana. Et cassiodorus super illud ps' Con
fitēt' tibi ppl' deus Illis nō iudex sed aduocatq
est xpūs qui se ppria confessione dampnauer
unt leo ppa Non ēmanet iudicio cōdempnad
qd' fuerit cōfessione purgatū. Et augustinq
m libro de penitēcia Confessio est salus animē
dissipatrix vitiorū restauratrix vtutū oppugna
trix demonū. Quid plura? Obstruit os m
ferni portas aperit paradisi Pro hijs omnibq
caussis iuxta cōsilū ysaye pphe dic tuas iniq
uitates ut iustificeris Inicū em iustitiae cō
fessio est pātor. Oportet aut' te cōfiteri oia pec
cata tua quorū memoria habes integre vni sa
cerdoti nō diuisim ita ut vni parte de pātis
tuis dicas vni sacerdoti alterā alteri qr tunc
neuter sacdos pot' tibi conferre remedū sa
lutare quia sacramētū debet habere vnitate
et integritate aliter nō esset cōfessio sacdotalis
Ideo dicit Bernardus Qui cōfessionē sua di
uersis cōfessoribus diuidit vera caret Exe
cranda nāq fictio est pātā diuide et superficie
tenus radere nō intrinsecus eradicare Et tales
recipiūt extoricationē pro absolutione et male
dictionē pro benedictione. Talis diuisio con

fessionis fit sepius per ypocrisim quando ignoua
peccata dicunt ignotis sacerdotibus et illi cui quo
debent sepius conuisari dicunt ignotis solu leui
ora. De talibus dicit Augustinus et ponitur
in decretis. Qui confessione diuidit laudandus
no est qd' vni celat alij reuelat qd' est semper lau
dare et ad ypocrisim tendere. Sequitur de
tria parte penitencie scilz de satisfactione. Sa
tisfactio secdm Augustinum est pacem causas erade
et eorum suggestionibus aditu no indulgere. Na
vt dicit Gregorius Neque satisfacimus si ab iniq
uitate no cessamus insiq voluptates qbus di
leximus econtrario oppositis lamentis insequim
Et ut dicit Crisostomus Qualis pressit offensio
talis debet fieri reconciliacio. Tanto esto prius
ad lamenta quanto fuisti prius ad culpam. Qual
tibi fuit ad peccandum intencio talis tibi sit ad pe
nitendum deuocio. Grauia pcta. ignoua lamenta
desiderant Quia sicut Eusebius aut emissem
epus. No leui contricoe agendum est ut debita
illa redimantur quibus mors etna debetur.
Nec pfuctoria opus est satisfactione pro mal
illis ppter que patus est ignis etnus. Ge
heu multi fatigantur in hac via satisfactionis
et retrospiciunt cum vxore loth Cont quos sic di
cit Bernardus in quodam sermone qui pfecte sen
serit omis pnam et aie lesionem ille aut pacem
senciet aut omno no senciet corpis penam nec

reputabat laborē quo prāū nouerit deleri
preterita et cauēri futura. Et augustinus
sup ps. l. Sūt multi quos peccare nō pudet
sed agere pniam pudet O mirabilis insania
De vulnere nō erubescitis et de ligatura vul
neris erubescitis Plone vulnus fetidius et pu
tridius est. Cū fugite ergo ad medicū. agite pe
nitētiā. dic. Iniqtatē meā ego cognosco et pec
catū meū cōtra me est semp. Tibi soli pecca
ui quia tu solus sine peccato es ¶ Consistit
aut satisfactio i tribus scilz in oratōe elemosina
et ieunio ut iste tinarius cōtra illū nephariū
diaboli tinariū opponat. Oratio cōt superbiā
Ieunium cōtra cauīs cōcupiam elemosina cōt
auaricia Vel sic De prim uel in deū cōmit
timus et cōtra hoc ordinat oīo. vel in pximū
et cōtra hoc est elemosina. vel in nosipos et cō
tra hoc ordinat ieunium ¶. Hic ppter pauper
xpi modicū de vtute elemosine tangam Ele
mosina cōponit ab elemo qd est misericordia et
syna qd est mādatū id est mādatū misericordie
Et sdm hoc scribit per e. Sed melius scribit
per y. et tūc dicit elymosina ab ely qd est deus
et syna Inde elymosina qi mādatū dei Ipse
eis ppria ore mādauit eā fieri Unde in luca
Date elemosinā et ecce oia mūdi sūt vobis
Vel dicit elymosina ab ely qd est deus et mo
ys qd est aqua inde elia quasi aq diuina. Di
cit eis aqua extinguit ut nē ita elia extinguit

prim hec catholicō ¶ Dūt aut tria propue q
nos ad eleōsinas siue ad opa misericordie excitare
debēt provocare · Primū est quia misericordia
redimit a culpā · prūbior · xvj · misericordia et veri
tate redimit · iniquitas Et daniel iiij · Peca
tua elemosinis redime Hoc em pulchre pfigu
ratū est · iiito regū iiij · Ubi dicit qd mulier que
cōgregauit vasa vacua in domo sua nō pauca
parū oley qd habuit in oia vasa diuisit et sic
creuit oleū per qd mulier a creditore liberat
Vasa vacua sūt pauperes quos in domū debemus
aggregare Ysaye lxvi Egenos vagosq; induc in
domū tuā parū aut olei per oia vasa distribuit
iurta illud tobie iiij · Si exiguū tibi fuerit la
bet impertire stude Inde cū oleū misericordie
crescit per meritū et gratiā aia peccatrix cre
ditori deo de pcis suis satisfacit · Deōd olea
bona tpalia multiplicat Vn gregorius in
dialogo Terrene sbstātie per hoc qd pauper
bus distribuūtur multiplicātur Ex hemus
iij regū xviij in vidua que helia pauit cau
ppter hoc domino farina et oleū multiplicauit
per qd datur intelligi qd pauperes maxīis pas
cūt eleōsinarios quā ceteri ¶ Tertio eleōsina
siue opus misericordie i morte elemosinarū
custodit et aiam eius cū claritate ad regnū
celorū perducit Unde dicit Ambrosius sola
misericordia comes est defūctorū · O qm bonū

qm comes necessarius e morienti eleosma
Noli ergo dilecte tale familiu tale adulora
tu post tergu tuu elmque sicut illi q res
suas auare retinentes nichil in vita sua p
mang ppias pauperibus distribuunt sed eas
post vita per manus alienas dispesandas
disponunt. Miles illi q post tergu vult portae
lucerna. Cu tamen dicat ecclesiasticus. Ante
mortem benefac amico tuo id est langwore
adhibe medicina Sde xiiij Ante mortem be
nefac amico tuo id est anime tue uel xpo
in mebris suis salz pauperibus ¶ Preterea
est sciendu qd dives a quo petit elemosina
debet considerae tria. Primo quis ea petit
quia ipemet dns. Deus em tm diligit
pauperes qd quidqd fit eis ppter amorem
suu reputat sibi factu. Unde scribit Mathei
xxv° Amdiu fecistis uni ex hys fratribus
meis minimis mihi fecistis. Petit ergo ele
mosina per pauperem suu dives a quo dives
in orone cotidiana petit regnu. Et ideo
cu paupi negat dives elemosina timere
debet qd deus no exaudiat eu cu petit ab
eo regnu celoz. Unde dicitur pubrorz
xxj° Qui obturat aures suas ad clamore
pauperis et ipe clamabit et no exaudietur
Debet dives seo considerae quid petit deus

quido elemosinam in suis pauperibus petit. Petit
no nostrum sed suum. Et ideo valde mirtus est deo
qui pauperi negat necessariam eleosinam cum de bo
nis dni habeat habundanter. Hoc consideraunt q
dicit primo paleppomeno xxx. Tua sunt omne
omia et que de manu tua accepimus dedimus t
Tertio debet considerare. duces ad quid petit
deus. Petit veuera per pauperes suum deus no
ad dandum sed ad mutuandum nec tm ad triplas
vmo ad centuplas vsuras. Unde dicat Aug
O homo quid feneraris hoi. feneraris deo ta
les vsuras et centuplum accipias et vitam eternam
possidebis. Et idcirco minus est mirtus q ad
tales vsuras no vult comodare deo ad quales
mutuaret iudeo vel saraceno. Ero hys oi
bus carissime thezaurisa tibi per pauperes in
celo tamq in tuto opa misericordie faciendo
no in terra. Cor auari est qsi fouea sine fundo
et quo plus recipit plus concupiscit vt minus
videatur ipleta. Juxta illud ecclastes. viij. Qui
rus no implebitur pecunia attende qd cor se
quit thesaurum. De aut illis q in terra thesau
risat. qui per consequens cor suum in terra loco
tam preciosos erulauit Illuc ergo dicat. Crisost
Congreya sbam tuam vbi patam habes Qui
enim collocat thesaurz suum in tra no habet qd
sperat in illo. Vt quid enim aspiat in celum vbi

mchil habet impositu. Illud solū tuū reputa qd
pauperibus erogasti. Nō suū enī homīs bona
que sciī deferre nō potest. Ambrosius Nul tm
comeditur qd miseracio pietatis. Nō memī
nie legisse mala morte mortuū qd libenter er
cuit opa pietatis. Leo pp Ille ad dnm mite
tros fructus pmittit a quo nūqd pauper fuit
recessit. Tanta est vtus misericordie ut sine
illa alie vtutes si sint prodesse nō possūt. Nam
uis enī quis fidelis sit. castus. sobrius. et a
lijs moribus ortus vtutibus. si tamē misei
cors nō est misericordiā nō merebit. Hec in
fauore pauprm de vtutibus elemosine et ope
r misericordie dcā sufficiat. Nūc ad ppo
situū reccam. Qui nō accipit crucē suam
et sequit me nō est me dignus. Ista crux pe
nitēcie assumenda est cito et in tpe iuuentut
qr tūc deo magis placet et homini magis
prodest unde illud ecclasti xi°. Memento cre
atoris tui in diebus iuuentutis tue vt. Idem
Fili ne tardes conuerti ad dnm et ne differas
de die in diem. subito enī veniet ira illius et
in tpe vindicte disperdet te. Sed cōtra hoc salub
sapientis cōsilū diabolus immittit homini
malā spem longioris vite dicens Iuuenis es
dū potes adhuc vuie r ludere. in senectute

pemtebis et tuū facies pemtēciam et ibis ad
cōfessionē. Multi em credūt isti aduocato et
repmittūt sibi longā vitā ꝓponētes m senec
tute se emēdare. quos mors repētina rapit
et dampnātur. Unde dicitur etiā. xxix°. Se
promissio nequissima perdit multos. Est
ergo notandū qd talis ꝓmissio diaboli lo
gioris vite et m senectute pemtēdi neqm
es qua cōtra ius et racionē. Neqor qz cōt
ꝓm peccatore. sed nequissima qz cōtra dei
bonitatē. Primo qd sit neqm qua cōtra ius
et racionē apparet ꝑ ta exempla. Primū est
Qui haberet q̄tuor asinos et totū onus illorz
imponēt debiliori ōm. talis cōt iusticiā et
racionē facēt. Sic ille qui totū onus pme
pcātoꝝ que cōmisit m q̄tuor etatibus scilz m ado
lescentia. i iuuentute. m virili etate et m senec
tute. vult soli senectuti imponere qndo ia
debilis est et no potest laborare. Et tales me
rentur maledictionē sicut dicit zacharie pmo
Maledictus dolosus qui habet m grege suo
masculū et imolat deo debile. Sic ille qui
fortitudinē sua etatis tnsit et debilitate senec
tutis ꝓponit imolare dno. Psidorus Qui te
pus cōgruū penitēdi pdit frust ante dei ia
nua cū precibus venit. Idem exemplū est
Ille qui no posset leuare minus onus qn for

aor est et potetior et vellet illd leuare qndo
multo maior esset et ipe debilior frus fuisset
merito stultus et iustus reputaret. Sic est
de illo qui onus pator et penitetie qndo mmg
est et ipe fortior scilicet i iuuetute no vult
portare. et credit melius portare qndo onus
est augmentatu et augmetatu. Talis assimilatur
illi stulto de quo dicit m vitaspatrum qui scm
debat lugna et faciebat de illis sarcina et
postea temptauit leuare et qndo uidebat qd
no poterat de facili portae iterum sondebat alia
lugna et apponebat ad sarcina. et postea tep
tabat. et qnto plus podeabat tato plus adde
bat. Sic facuit peccatores qndo senciuit pmo
pondus pator et penitetie deponuit statu et
patis pata adiauit. Quia sicut dicit Gregor
Nam qd p penitetia no delet mor suo pon
dere ad aliud ibit. Tertiu exeplu est Ille q
per tota vita sua cu magnis sumptibus para
vet sibi domu vbi no intendet habitae ullo
modo et domu m qua vellet habitae mpetuu
destruet pro posse suo talis apte facet contra
racione et ideo merito stultus et insanus debet
reputari. Sed talis est pator qui ad morte dif
fert conuerti spe enim per tota vita sua parat
domu sua m iferno cu tame nullo mo ibi ha
bitare velit. Vnde dicit Paulus Qui facit
cotra costieta edificat ad gehenna. Ideo

qd ista ꝑpromissio longiorꝭ vite nequior est·
quia cotra ipm pator̃em apparet per duo no
tabilia exempla· Primu est qꝛ ille qui plus
diligeret se mfirmu qm̃ sanu· seruu q̃ liberu
nichil habete q̃ omn bonorꝫ esse participem
talis iniquus esset cotra seipm· Talis est pator
qui tardat atq̃ penitetia quia plus diligit se
m pato quod est mfirmitas spualis vel poa
mors dicenda est· Vel pator mtatu mpig est
cont̃ seipm q̃ magis diligit se mortuu q̃ vi
uu· seruu qm̃ liberu· malu qm̃ bonu· Unde
dicit Johes m epla sua· Qui facit pcm seruꝰ
est pcti Augustinꝰ Bonus homo si seruit liber est· mala
est· malus homo si regnet seruus est· no omni
us homis· sed qd peius est tot dnorꝫ quot vi
ciorꝫ ¶ Secundu exm· Ille qui deberet magna
pecuniam ad usuras que cotidie crescet et poss
persoluere et tamen tardaret qntu posset
talis facet cotra seipm Sic est mproposito· Ado
ra aute m patis tamq̃ debitu accrit ad usu
ras· quia qnto ducius fuerit m patis tanto
plus soluet de pena· Apocal· xviij· Quantu
se glorificauit et m deliciis fuit tantu date ei
tormetu et luctu ¶ Tertio qd ista pmissio lo
giorꝭ vite sit nequissima qꝛ cotra dei bonita
te· apparet per tria notabilia exempla· Pmu
est si aliquis iuuenis dnm suu que seruire
teneretur et a quo ora sua haberet per tota

per tota vita impugnaret sua. et inimico
dni sui seruiret. et postea semo confectus in
fine vite sue vellet dno suo seruire et suum
seruitiu ei offerret iniquus cont dnm suum
esset. nec multu dno suo tale seruitiu placet
Hic est pitor qui peccando offendit deu et seruit
inimico diabolo in iuuentute et in senecte ppo
nit seruire deo ¶ Secdm exemplu est. si aliqs
recepisset bona maximo a domino suo ad mil
tiplicandu et lucrandu et qd ipe habere debe
ret totu lucru et illa bona supflue exponet
et pro michilo daret in cotemptu dni. talis
impie ageret et contra iuuialitate dni sui
ingratus esset ¶ Hic est pitor qui corpus et
aiam. sensus aie. vnes corpis. tpalia bona
spaciu vite et alia mlta et magna beneficia
recepit a deo et oia ista expendit in cotumelia
creatoris peccando mltiplicter. apte facit cot
bonitate dei. De aia que tradita est nobis
a deo qi thezaurus pciosus. sic dicit Bernar
dus. Ve michi si taletu mi cotitu aiam mea
negligenti seruauero pciosi sanguine agni in
cotaminati appciatu. De tpe dicit idem sic.
Nō est temps tibi impensu qd nō exigetur a
te qualiter fuerit expensum ¶ Tertiu exem
plu est. Si aliquis seruus dispensator alicu
domini bonu panē et bonu vinu et melicra

abaia dauet ex meis et inimicis dm̄ sui et dno
suo dauet ad comedendū de pane corrupto
de furfure et de putridis carnibꝰ et pistibꝰ.
Dauetq; ei ad potandū de fecibus vim sui
talis impie afferet cont dnm. Hic est pator
qui illud qd pulchrius et melius est de vita
sua scilicet iuuentute et fortitudine sua dat
mundo et diabolo qui sunt inimici xpi. Et qd
penus est scilz nouissimū vite suē ꝓponit deo
dno suo dare. Non sic faciebat dauid q dice
bat fortitudinem meā ad te custodiā stilicz ad
seruiendū tibi. Unde dicit ecclesiastes. Noli dno
ferens offerre seruitutis sed vnū libamimū
floride iuuentutis. De pitoribꝰ primam dif
ferentibus sic dicit Gregorius. Gratis alienus
est a fide qui ad agendā penitentiā tempus se
nectutis expectat cū nullū die vite suē ha
beat in sua potate. Idcirco iuxta consilium ysi
dori festinare debet vnusqsq; ad deū pēnite
re dū potest. ne si dū potest noluerit omno
cū voluerit tarde nō possit. Igitur festina
ad penitentiā caissime ne tardaueris ut nō
cū fatuis virginibus finalit excludaris

Speculū peccatricis. Ymne Ferra quita
De contemptu seu odio mundi ca mj

Nolite diligere mundū neq; ea q i mundo

sit. Si quis dilexerit mundum non est caritas
patris in illo. Et mundus transit et concupiscen
tia eius. Habetur in prima canonica Johis
v° ca°. Hec verba pertractans beatus Augustinus
sic dicit. Quid vis utrum amare temporalia et
transire cum tempore. An mundum non amare et mecum
mori vivere cum deo. Amas seculum et absor
bebit te. Amatores suos voraci nouit non
portare. Nota qd mundus est excoricatus.
quia sicut pro excoricato in ecclia non orat
sicut nec xpus oravit pro mundo qui tamen
pro suis crucifixoribus exoravit. Unde dicit
in vltimo sermone. Pro xpis saltz distipu
lis non pro mundo rogo. Stultum est tali do
mino seruire qui in fine seruum mundum et
sine mercede eicere consuevit. Hoc facit mun
dus. Unde legitur qd soldanus rex babilonie
cum apud damascum infirmaretur usque ad
mortem et timeret sibi morte imminere. Vocavit
suum inferum suum dicens ei. Tu qui soles fer
re vexilla mea ad bella fer mihi vexillum
mortis mee saltz vile hoc pannculum p tota
damascum dicens. Ecce rex orientis moriens
non fert secum nisi hoc vile panniculum. Vile
fere legitur qd quidam rex lotharingie iu
venis cum esset mortremis vespiaens sua

palacia et domos suas multas dicit pluribus
audientibus. O dne ihu qntu contemnadus
est mundus iste. Ecce ego qui tot habui pa
lacia et hospicia. nescio quo debeam hac not
te ire. uel quis me debeat hospicio recipere
Relinque ergo o pater domum tuum saluet
hunc mundum antequam in tanta paupertate veni
quaris ab eo. Beatus qm ut dicit Jacobi
pri. Qui amicus hui mundi est inimicus
dei constituit. Gregorius Tanto quis deo
est proximior qnto ab amore mundi est alie
nus. Ad hoc ostendendum xpus mundo eri
cinitate pati voluit et crucifigi ut osten
deret mihi se hre cor cum mundo et quicqd
voluit consequi passionis sive fructum debent
exire mundum saltem per affectum et mundanam
conuersationem. Unde dicit dns Jeremie. Li. Fugi
te de babilone et saluet unusquisque animam suam
Babilon secdm Jeronimum interpretatur domus
confusionis. et dnce sicut hunc mundum in quo
ita heu ubique confusio regnat tam in clero
qm in populo tam in religiosis qm in seculari
bus tam in senibus qm in iuuenibus tam in
viris qm in mulieribus ita ut merito beatus Jacobus
dicat in canonica sua Totus mundus in ma
lignio positus est. Et idcirco consulit fugiendum
esse ad vitam religiosam beatus Bernardo ita
dicens. Fugite de medio babilonis id est de

seculo et saluate animas vras. Consolate ad
vrbes refugij id est ad uitam religiosam ubi
possitis et de preteritis agere penitentiam et fu
turam gloriam fiducialiter prestolari. Nō vos
penitencie deterreat austeritas. quia non
sunt condigne passiones huius tpis ad ptem
culpam que immittitur ad pnntis cōsolacions
gtiam que immittit et ad futuram gloriam q̄ pro
mittit. Haedū aut qd mundū debemus fugere
ppter qtuor. Primo enim solent sapientes recedere
a loco infecto pestilencia uel fetore maxime
quando vel egros se sentiunt uel egroturos se
agnoscunt. Talis est mundus quia quot ma
la peccatorum in eo videmus tot fetores infectae
ciu animarum recipiunt. Idcirco quia cū
peccatū sit morbus contagiosus fugiendā e
societas malorū. Nō est tutū sanis cū leprosis
habitare Eccli xiij. Qui tetigerit picē mū
nabit ab ea et qui comunicauit superbo
induet superbiam. Noluit Iacob hire esau socū
itineris sui Iezomimus. Certe nil tam nocet
homini q̄m mala societas. Talis enim efficitur
homo q̄lium societate perfruit. Aliquando cū
agno lupus habitat. Vir castus certe luxu
riosi societatem aufugit. Plus q̄m impossi
bile puto vnū ductum in bōmis permanere o
perbus qui malorū assidue conuersacione
utitur. Cū sco psalmista vociferat sicut eris et

tu peruso putevis. Sicut enim mala nocet co
usacio. ita bona prodest. Nullus potest huic
copari thezauro. Qui bona inuenit societate
vita inuenit diuicijs affluit. Certe vera dicta p
raro homo uel bonus uel malus efficitur nisi
ob societatis causa. Puerii cor. tacq; tabula
rasa in qua nichil depictum est fore dicitur
Illud ergo qd' a societate irapit usq; ad senec
tam vtinet siue bonum siue malum sit Hec Jeom;
Debemus ergo nos elongare a mundo ppter ma
li vicinij molestiam. Nullus aut vicinij ita poc
nocet sicut vicinitas pauor quor mundus ple
nus est ut patet ex ta dictis ¶ Idcò solent
sapientes recedere a locis in quibus tinnet se tin
di in manus inimicor suor. Hic facit mundus
Vnde ei congruit illud verbum sude editoris.
quecuq; ostulatus fuerò ipse est tenere cum
Hec verba dicit mundus demonibus. Na qs
mundus in pniti ostulat. id est exaltat honori
bus hostibus suis. i. demonibus tradit. Vn
Jheronim; Dignum manifeste dampnacionis
est in hoc mundo sua beneplacita assequi et a
mundo diligi. Itaq; omo oportet nos per mul
tas tribulaciones acquire regnum dei. Eruant
in via qui per diuicias et delicias festinant
re. Hec Jeronim; ¶ Tertio solent se sapien
tes elongare ab aliquo loco ppter ipius pe
riculum. Mundus est locus periculosissimus

ꝑpter qd mare dicatur. Vn ps hoc mare magn
etc Periculū huius maris scz mūdi uer. verbū
bti Bernardi probat tnsenitū raritas et peri
cū multitudo. In mari marsilie de qtuor nauī
bus vix perit vna. In mari huius mūdi de q
tuor aiabus vix saluat vna. Quasi em locus
diluuij est mūdus iste ubi pauci respectu peri
cū saluatur. Mūdus est sicut fornax babilonī
ca igne infernali succensa. Ideo valde timendū
est hoī m eo qui ad sibilū vmus ubi accendit ig
ne ire. Ad aspectū vmus mulierus igne luxurie
Ad aspectū vmus rei preciose igne cupiditatis.
¶ Quanto elongat se vt homo diffidatus ab
aliquo loco ꝑpter inimici capitalis timorem.
Inimicus noster capitalis est diabolus qui dicit
uitauit morte nrā qui e princeps mūdi.
A quo nos elongtamus dū mūdū desertamus
Vn etī tx. longe esto ab homine ptate habe
te occidendi. Homo iste est diabolus qui dicit
homo ab homine deuicto. Matth. xvj. Inimicus
ho hoc fecit. ¶ Preterea sciendū qd alit ꝑfe
no pot vnici mūdus nisi per exitū ab eo. In
legit m vitprim qd btus Arsenius adhuc in
palacio imperatoris existes voluit deū dicens
Dne obsecro dirigte me ad salute. Et venit
ei vox de celo dicens Arseni fugte homines et
saluaberis. Ipe aut statim ad monachalem
vitā destendit. Iterū orauit deū dicens. Dne

dirige me ad salute. Et vox de celo iterū dicit
Arsemi fuge tace qeste Hec enī sūt radices non
peccandi. Nā m fuga vmatur concupiscēcia
carnis. Tacatur mitate superbia vite. Quiete
desiderior auaricia. Ite ysidorus ad cōtemp
tū mūdi nos exhortās sic aut Gi vis ēe qui
tus michil seculi appetas. semp requie metus
hēbis si curas seculi a te proiecteris. Abice
a te quodq bonū ꝓpositū poterit impedire
Esto mortuus mūdo et mūdus tibi. Mūdi gla
tamq mortuus non aspicias. Ab effcū huius
mūdi tamq mortuus te separa. Sicut sepul
tus nō habeas curā de seculo. Tamq defuctq
ab oī te purga negocio. Viues cōtempne qd
post morte nō poteris habere. De vita huiq
mūdi sicut dicit Jeōmimq. O vita mūdi nō
vita sed mors vita fallax vita onusta tristicijs
imbecillis et vmbratica vita mendax. Nuc
flores et statim arescis. vitā puas vitā cui ies
vita fragilis. vita iometanea et caducta. que
qūtomagis crescis tantomagis decrescis. Cū
plus procedis plus ad mortem propinquas
O vita plena laqueis. quot ī mūdo homines
illaqueas. Quot per te sustinet ia tormenta
infernalia. Qm beatus q tuas agnoscit fal
lacias. qm btus q de tuis nō curat vanis bla
diciis. q btissimq q te bene priuatus est
Augustinus. Mundus clamat ego deficia

Caro clamat ego infirmia. Diabolus clamat
ego decepta. Prius dicat ego reficiam. Miser
que sequeris. O caissime si hec que ia legisti
te no moueat ad contemptu mundi et eorz que
in eo sunt audi btm Bernardu de amatoribus
ita dicentem. De illis qbus ppparatur dolor
omniu ardor flamarz sitis continua fletus et
stridor dentiu horribiles facies demoniu. Ibi
mors optabitur et non dabitur. Ibi nullus
ordo sed sempiterno horror. Quis tunc putas
erit meror que tristicia qs luctus qndo se
pabitur iustus a consorcio iustorz et tradetur
iusti ptati demoniu et ibunt cu eis ad et
nu supplicu gaudia padisi nuqz susceptum
sed ppetue cruciadi. Ibi torques nec pumens
fatigabit q torquetur no moriet et sme spe
veme viuet vt no moriatur moriet et no
no cosumatur. Ysidorus. Si habes sapiecia
salomonis. si pulchitudme absolonis. si for
titudme sampsonis. si longitudme vite enoch
si tholomei potestate. si diuicias cresi quid
prdesset tibi si tame caro tua daret omnbq
alia demonibus cu diuite cruciandas sme fi
ne. Ite mouere te debet ad despiciedu hui
mundi et ea q in ipa sunt breuitas pnctis
vite et incertitudo mortis. Unde Gregoi
Reproboru metes idcirco nequit aiunt

milta

quia se viuere hic diuicias arbitrantur Iusti ueo
qua breuitate vite sue considerent elationes et
iniuidicie culpas. De breuitate vite pnitis di
cit Iacobus Apls in canonica iiij. ca. Quid
est vita nra nisi vapor ad modicum parens
et deinceps exterminabit. Aug. Vita hois
tota breuis est ab infancia usq ad decrepitam
senectutem. Ada si adhuc viuet et hodie more
retur quid illi vite longitudo profuisset. De
Quidq tpis viuit de spacio viuendi demitur
vt omo nil aliud sit vita pnis q cursus ad
mortem in quo nemo stare paululum uel tar
dius re pnmittitur sed vrgetur oes pari mo
tu singulis diebus facere vna dieta ad cor
pus mortem. Seneca Cotidie morim: qr coti
die demit aliq pars vite nre. Eare dilectissie
si bene te inspexeris et verba ia tibi scripta
ac eaa postea scribenda cordis auribus dili
genter percepis potius deberes dicere. Vado
mori credens per longum viuere tempus. Forte
dies hec est ultima vado mori. Tu aut esti
mas viuere diu et hec tpalia bona et mundi
na gaudia amis miltis in deliciis possidere
sed caissime no sic. Homo em ut aut ps va
nitati filis factus est dies eius sicut umbra
Speculum peccatricis aie feria sexta Ipterceut
De gla mundi gla potencia et diuitiis ac
caducis eius diuiciis. contempnedis

contemnendis Capitulum Quintum

Vbi sunt principes gentium qui dominantur super bestias que sunt in terra. Qui in volatilibus celi ludunt qui argentum thesaurizant et aurum in quo confidunt homines et non est finis acquisitionis eorum. Qui argentum fabricant et solliciti sunt. nec est inuentio operum illorum. Exterminati enim sunt et ad inferos descenderunt et alij in locum eius suscexerunt scribitur Baruch iij. ca°. Per verba pertractas per in sentencijs suis. sic aut. Vbi sunt insipientes oratores. Vbi qui conuentibus festa disponebant Vbi equorum splendidi nutritores. Vbi exercituum duces. vbi sapiente et tirani. Nonne cum pulvis et scabilla. Nonne in paucis visibus est eorum memoria vite. Respice sepulchra eorum et vide. quis seruus. quis dominus. qs dives qs pauper. Disserne si potes vmctum a rege forte a debili. et pulchrum a deformi. Dicendum quoque est quod humana ytlia ex quacumque re sit causata propter quatuor rationes ab omnibus est fugienda. Primo quia vilissima ex sua condicione. 2° quia vanissima sive quia fragilissima in duracione. 3° quia fallacissima in permissione. 4° quia malignissima in retributione. Dico primo quod mundana ytlia ideo est nobis fugienda quia vilissima et hoc de sui natura. vnde scribitur

primo machabeorz y° ca°. Gla eius stercus et v
ermis hodie extollit et cras nō uermetur. Qd
in rebus stercore detestabilius · quid in animalib9
vime uilius. Ergo si tpalis gla hois stercus
et vermis consistit nō est hominibus appetenda
sed fugienda. Est magis mundi gla putridi lugno
filima. de quo phis docet et ex ipa experientia
patet qd de nocte lucet · putdū apparet in die
Quid enim est hoiem gla vana putdū de noc
te lucēte habere nisi in hoc pnti tpe qd noc
ti vmbrose est silē gloiosius micēdo et luciosi9
infirmis oculis apparē qui nō possunt · nisi
secdm ea que foris sunt iudicare. Sed qndo
dies iudicij aduenit in quo illuiabit dns
abscondita tenebrarz et abscondebit cosilia
cordū. Tunc qui nō uidetur gloosi apparebunt
putdi et pemtus nō curandi. Ste tales mun
di potētes sunt lucipete silēs que uolando in
nocte lucet et in die latet ac tota nictra appa
ret. O si her attēderet q in caducis suis diuicijs
gloriatur quinq quadā fetute carnis post
modicū in cinerē reuersure · nobilita potētia
et dignitate extollūtur et alios cōtempnando
deprimūt · quō in futuro uilissimi nigri et pu
tridi apparebūt. Vuto q modo cordialit de
testarent gloria hui9 mundi tpale. Hoc facen
tes qd impossibile est ut dicit Theo2 vt ho
in celo et in terra appareat gloiosus. Diri z°

q̃ gl'a mundana ē nobis fugiendā q̃ ē fragilis
sima nec est ulla stabilitate firmata. Hic nā
q̃ est defectiua ut quelibet vaporosa ut fumo
sa suba. Fumus em̄ q̃ntū m altū plus se eri
git tanto plus defimit donec penitus euanescat
Flos em̄ magni odoris et ad tpus mirabilis
venustatis ad modicū tactū solis vrentis ares
cit et omis gl'a eius perit. Hic mundi gl'a. Vn
dicitur ysaie. xl°. Omis caro fenū et omis gl'a
eius q̃ flos feni. Exaruit fenū et flos eius
decidit et omis gl'a eius deperijt. Amatores tpi
tpalis gl'e silēs sint feno tectori q̃d plus q̃m e
uellatur exaruit. Vnde Eccli. x°. Omis potestas
breuis vita rex ē hodie et cras morit. Nam
ubi est nunc gl'a assueri regis qui sup. Lxxvij
prouincias impauit. Vbi gl'a illius maximi Al
exandri m cuius cōspectu omis tra siluit. Ma
thabeorū ca° primo. Vbi nunc gl'a totius Romani
imperij q̃d ad modū ferri oīa regna tre pdo
mint. Vbi nunc principes mundi et qui dnabant
super bestias. Nonne omes sicut peregrini et hospi
tes vmq diei velocissime transierunt. Vere sic.
Nā vnus ex eis no remansit q̃ i vanitate de
fecerunt dies eorū et ami eorū cū festinatione. Nā
Commune mori mors nulli parcit honori. Mors
fera mors necq̃ mors nulli parcit et equa. Dat
auctis legē tollit cū pauperē regē. Item. Sexma
genus mores sapia res et hores. Morte viuit

subita sola manet meruta. Terrao mundana gla
ideo est nobis fugienda qz falsissima nulli seruas
promissa sed homes oes fallens in via. Que enim
imperator que principu no decepit longam
eni et honorabile vita pacifica et securam po
tetia suis promittit. cu vnu mometu tpis vite
addere no possit. Quis in tpali gla Alexandro
filis. magn vllu bellu perdidit. ꝗ cu paucis
miltitudine sepe viat. Nulla ciuitate obsedit
qua no ceperit. Nulla pinciaa vmq̃ uasit qua
no sue diaom subiuserit. Et tamen quido oia se
subiugasse credidit et pacifice vita duce spera
uit tuc in mometo veneno deperiit. Quid
ergo hat mundi gla sequeris a qua i morte
euaari no poteris. Vn petrus blesensis i qda
epla. Gloria mundi fallax et seductoia suos de
capit amatores. Quidqd enim uel in futuro p
mittit vel in pnti ptendit totu ad mchilu de
uenet taqm aqm decurres. Et ideo. Quod breu
ter durat quis prudens qre curat. Qrto
mundana gla ideo e nobis fugieda et cotepna
da qz malugmissia in retribuedo qz no pducit ad
gla sed ad pena et cofusione sempitna. Vn
Dzee. iiij. Gloria in ignominia cumutabo vi
delicet in morte quido gla tnsibit i suma ig
nominia seu cofusione potetia in ipotetiam
sapia in ignominia et ois delcacio i maxima
pena. Sa et iux mesura culpe eit et mesura

pene. Nā et iuxta mēsurā culpe erit ⁊ mēsura pene
Nā contra diam que se ad mundanas vo
luptates effudit dns ipsum extandestit su
iudicij executoribus dicēs. Quantū exaltauit
se in deliciis tantū date ei tormentū et luctus
No est ergo dilāssime affectāda neq; amāda
neq; amādi mūdi gla q costat ex pdīs ee
vilissima fragilis et seductoria et maligna
Si vero ex his que iā sēpta sūt nō moueris
ad mūdi glam cōtempnēdā. Audi qlū glo
riosus Iheronimus alloquit ipos ipalis gle
amatores ita dicens. Ve ve vobis qui ad ce
los regna diuicias itme festinatis. Nm fa
cilius est trāsire camelū foramē acus qua
diuite intīre in regnū celos. Nō mea sunt
hec ōba sed xpi. Si hec ūuocabilis e sima
xpus omo nō est deus. Celū mgt ide et ira
nsibūt ōba aut mea nō trāsibūt. Vlulate
vos miseri veto instabilis fortune nobiles et
potentes qui alios confiditis et tāq; ignō
biles cōdulcatis. Quia huius mūdi vanita
tibus honoribūq; et falsaq; dignitatū fumo
obfuscati. cū vre vite breuissime tela morte
velud a texente forte hac nocte succidetur
in inferno interminabili fine pre alys cruci
abnimm cōtinuo moriendo viuētes. In labo
ribus hom in mūdo nō estis imo nō solum
cū hominibus nō fortis labores sed et laborātes

vnuē nō pmittitis. Idcirco nō cū hominibus sed
cū diabolo flagellabmur. Quanto enim i mundo
maior fuit gloria et leticia tanto maior in
inferno eit pena ppata. Sed quid dicam
Duodecim fatem xpm aplos elegisse quor
vnus omm solus bartholomeus carnis origi
ne fuit nobilis. et matheus dumcis ancē a
postolatū recuperet insistebat. Ceteri vō erāt
pauperrimi piscatores. Cur hec retuli audiat
si xpus verax est et si oia que ex ore eius au
dui mendacia nō sūt huiusmodi hōm vix
vnus aptus regno reperietur de mille. Qui
ved eor mi nō credūt post modicū tpus in
tormētis positi sentiet. Sed forte quis vei
tatis lumine cecus ia miirabitur. Ad que
ego si ex hoc me mirogaret respōdere. Nōne
vmco credim dampnari hoiem mortali
pāo. Sed si hoc mget ita est vix saluabit
vn de cetū milibus. Sed qd dices et mor
talis fame aura pastus aliud est qī quodda
pādor om vas putridū. Vbi supbia ubi ava
ricia. vbi luxuria. nōne i diuitibus nobilibus
et potētibus. Nōne et latrones sūt. qui et
pauperm mitedē uolet depdat et ex eos dep
mūt atq necāt. Quid ex vbtate domus dm
fatūt qui vt pauperibus necessaria ordinaret
receperūt. Certe superfluitate vestimetor
superfluitati minime addūt. de pauperibus frigore

et meditate mozietibꝰ nõ arrates ¶ Palatia et
magna erexit edificia ut humanis oculis cõ
teplent et pauper i plateis moriat i cõmodis
¶ Conuiuia frequet alys pparat diuitibꝰ ut fer
culis delicatissimis sua ventris ꝛplent m
ytlumie quibꝰ pauper fame percit ¶ Qd
aliud est vita eorꝫ q̃ pena ¶ Di veter repletꝰ
e tata ciborꝫ copia nonne ad fores adest ligu
ria ¶ Quid ergo aplius loqr cũ omn mor
talium lingua deficet ut que patrũ faceret
mtimarent ¶ Nec deũ msi sompmado cog
noscit nec se ut puto morituros arbitra
tur ¶ Non em facile m pcto labit qui se mo
rituru cogitat et deũ sibi fore iudice non
ignorat ¶ Vere mimis est mbecillis et mi
ser cui horũ est memoria si cuncta diabolica
temptameta nõ facile vilipendit ¶ Idcirco
vere dicã ¶ Si deũ suũ iudice agnosceret
et si se mori crederent nõ peccaret saltem
tã secure ¶ Cur hij miserrimi ad ecclam
pperat ¶ vt diuinis mtsint misteryis ¶ An vt
cõteplatur mulierꝫ hec sua est meditacõ hec
pdicacõ et dei cognicio ¶ Dic dina pcutat
legẽ ut pecunias terram et mare peragra
tes crebris vtilijs et meditacionibꝰ sibi
et filijs suas diuicias cõgreget ¶ Certati vesti
mta sua i societate mirea artificij varietate fic
qt mutet qn vt ludos hastiludia choreas p
cationes ebrietates magna ee conuiuia

delicata fruda

delicata ferculā suis alternatī exhibeat sodalibus
mulieres ad suā voluptatē explendā sufficiēt
habeat. Sed ve miseri quid facitis nō agnos
cātis. Corpus ante tēpus destruitis et aiam
mēficitis. Vnde infirmitates et mors tā intem
pestive. nisi ex nimia cibor copia et frequēti
mulierū vsu. Deū deludē creditis. cte deluditis
vosmetipsos. Pro corpe obliuiscimini aiam et cte
corpus fili cū aia destruitis ante tps. Et ideo
gaudete iocundamini et letamini in hoc tā breuissimo
tpis spacio qd habetis ut postmodū cū diabolo
sine fine tpis lugeatis. Qd facitis ne differa
tis. frequētissime vestimēta pmutatis. ne for
te vna disparcat nobilitas. nec sint q̄ vos ex
cedat vt in inferno vercundia recipiatis et cō
fusionē. Vbi cōuiua vbi delicata ferculā. ubi
vina preciosa melle mixta et aromatibus.
Iterate epulemini et inebriamini nō enim post
mortē amplius facietis. sed cū diuite q̄ cotidie
splendide epulabatur in tormētis gehēnalibus
guttā aque minimū poptabitis nec habere po
terītis. Agite solacia vra in luxurijs explete
voluptates. Deminate in corruptōe ut de cor
ruptōe collugatis dina sētenciā qua iudex ille
iustus dabit in magno iudicij die dicēs. Ite
maledicti in ignē eternū qui patus est diabo
lo et angelis eius. Heu cor lapideū si cū tale
tibi cogitas ob huius mundi parua solacia minimē

sentetia nō formidas. Di illū expectas die tam
terribile et crudele in quo nō solū de luxuriis
vestibus voluptatibus ebrietatibus et comessa
cionibus et de toto tpe omisso quo vixisti sed
etiā oportebit te de qualibet locutione et cogi
tacione vana dnō redde rationem cur non
emendaris. Cur morarus miser de die in die
conuerti ad dnm. Cur te iā mator tuor nō penitet
Ecce mors ppera ut te coterat die noctuq;
currens. Ecce diabolus se iā ppera ut te rei
piat. Ecce diuitie tue tibi deficiet. Ecce omes
corpus qd tanta enutris diligetia exspectant
vt illud rodat quousq; iterū coniuctū anime
cū illa penas habeat infinitas. Quid errado
per huius seculi iuia i vanitatibus petis so
lacia. Diuicias gloriā et cetera tibi placita
nō inuenies hic quia hic nō sūt. Sed si vera
queris gaudia ad illā celestē gloriā ppera ad
quā faus es. Ibi certe vera sūt gaudia q oculis
nō vidit net auris audiuit net in cor homis
ascendit. Dimitte quesō caduca et mometa
nea ut habere valeas etna et ppetua. Sed qd
de hijs qui net dei timore net amore net mor
tis net tormetorū sbsequeciū terrore a pcis
cessant. ꝗ dolent si vt optāt praua agere nō
possunt dicā. Ve vo miseri qui hic ridetis
q; flebitis. Ve qui ista optatis gaudia tpalia
quia vobis iuitis sustinebitis tormēta infer

nalia. Fac modicū vobis restat tpis. Implete
mesuras malicias vrāz ut veniat super vos
oīs diuina indignacio. Fruamūr hoc paruo tpe
m locis et ebrietatibus plys et cōtēcionibus cho
reis et processionibus nec vacuū tēpus pterire
pmittatis. Quid moramūr dū vanitis congre
gare filys vrīs honores diuicias et potēcias.
Vram augete nobilitatē et famā vt et vīi pos
sint filij que fecistis explere quatenus cū illis
piter in inferno ampliora paciamūr tormēta.
Sed forte quis dicet. Bemignus est deus et mi
sericors qui omēm pēitēte ad se redeūte recipit et
indulget. Verū qdē hoc esse fateor. Bemignior
est dīs q̄ creditur et vnicuiq parcet ad se ut
cōdeceat redeūti. Nōne bemigno est dīs q̄ tātas
iuurias tolerat a pīcōribus dans eis tpis spa
cū ut emēdent. Sed hoc noueris q̄ sicut be
migno est tolerādo ita iustus ē punīdo. Sed
quis itez dicet q̄ vir q̄ toto tpe quo vixit ma
lefecit ī mortis articulo accepta pēnitēcia a deo
veniā optinebit. Heu q̄ vana suspicacio et
falsa meditacio. Vir de cētū milibus hominū
quoz semp mala fiunt vita mēbitur indulgē
cia habere vno. Vir totus in pīcō gemito et eni
tritus qui nec deū vidit vel cognouit nec de
eo audire voluit nec se peccasse cognouit. nec
quid pēnitēcia sit dorminēdo nouit. totus adhuc
secularibus inodatus negocijs. Que angustia

premit filiorz quos deserit. quē mfirmitas cō
tercit quē dolor diuiciarz et tpaliū bonorz cō
cutit cū eis nō posse fruī amplius se cernit
qm̄ acceptā deo amisit penitētiā. quā nō
acceptauerat. si adhuc se posse sanari crederet
Certe cōcludam. Qui dū sānus est et iuue
nis deū offendē nō formidat ī morte nō me
rebit diuinā obtinē indulgētiā. Que nacz
est pnā quā solā quis amisit qz se viuere
amplius nō posse cernit. Qd si ex infirmi
tate cōualesceret peior qm̄ prius fieret. Hac
nō moditos peccatorz ī mortis articulo ac
cepta penitencia cōualuisse corpore et pe
iorasse vitam. hoc teneo hoc verz puto. hoc
multiplici experiencia didici. qd ei nō est bonū
finis cui mala semp fuit vita. Qui peccā
re nō timuit ꝫ mūdi vanitatibus semp vixit
hec oia ceō. Vero hys oribus dilcissimē m̄ si ver
te sapis si tecū lumē oculorz ē qtēpne et vlīq
hr oia. scilz caducas mūdi diuicias et flam
eis ytlaz ppter eū q ē sup oia. Et qd pdest hoi
si vniuersū mūdū lucrtur aūe vō sue detrimētū
patiat. Beatote oez hōes sectli ēc ipedimētū
gīue et qddā pemptorū salutis eternē. Que
em̄ legis a sectlibus delicijs ad eternas delicias de
migrasse. O q̄ fallax et vana ē ytlia quā homēs ab
iuuē petūt z accipiūt z ytlaz q a solo deo ē nō qrit
hō si alys vult pferri nō collecta illis ē q dr. Po
nā sedē meā ad aqlonē z filiis eō altissimo. ꝫ cui
asstedit cathedrā ei dē timeat periculū z ruinā

Augustinus. O quam felix quem beatus est qui solo desiderio et mentis mar desiat. quia nec prosperitate attollitur. nec adversitate quassatur. Et dum nil habet in hoc mundo quod diligit michil est in mundo quod timescat. Gloria huius mundi michil aliud est nisi queda vana aurium inflacio. O ergo quintum exercitatus es si huius mundi triumphum quis? Nam ut ait Anselmus. Nonne potes esse in honore sine labore. In prelacione sine tribulacione. In sublimitate sine vanitate. Vnde carissime si prudenter pietatem tuum quod de mundi temporali honore iam vis ad uteres. proculdubio animam tuam a seculi vanitatibus cohiberes. Speculum peccatrices anime Gallio. De morte semper et ubique timenda et exspectanda Capitulum. Sextum.

Memor esto quem mors non tardat. Debitum etatis xiij. Cum multa bona conferat homini mortis meditatio in multis sacre scripture locis declaratur. Vnde etatis xij dicitur. Memorare nouissima tua et eternum non peccabis. Ybi beatus Bernardus ita dicit. Summa felicitas est meditacio mortis assidua. Hanc vbiquique homo preexerit sicut oportet et eternum non peccabit. Item Augustinus. Michil sic revocat a peccatis sicut frequens meditacio mortis. Nec est enim illa que facit hominem se humiliare omnia contemnere et penitencia aggredi sive acceptare. Ideo quia facile contemnit omnia qui se semper cogitat moriturum. Nam concupiscentia oculorum contemnitur. quando aliquis cogitat se tam breuem omnia fluctuum. Contu

pisceria carnis despicitur dū quis cōsiderat qd
corpus suū pprīū qī m istātī erit tibus vermū
Superbia vite spmitur dū quis hoc corde pm
derat qd ille q vult modo ēe slep alios ponet
m tra subtus pedes omī vtinā attenderet oes
reges et prīcipes et diuitys habūdātes m hoc
mūdo quo a tām amplis palacijs sūt deferē
di ad sepulchyr tam strictū. Et a palacijs tam
luminosis et fulgidis ad sepulchyr tam horridū
et obscurū. Et a palacys floribus et pictis
ymagīnibus adornatis ad sepulchyr tā fetidū
Et a palacys sic rebus ōribus supplenis ad se
pulchrū tā mdītens et egenū. Et a palacijs
filijs et famulis adornatis ad sepulchyr sic va
tūū sic a filijs et amicis dēlictū. O ubi ē illa
pterita pompa. ubi pteita ylla ubi famulorr
sbsequēciū turba ubi vestimēta illa tā fulgida
ubi cultura illā tā mollis et tenera. ubi fer
cula illa tā varia et diuisa. Heu q paulo ante
viuebat ī delicijs ī palacio totg mādūcat a vermibus m sepulchro. Vnī Immoteā ppa. Heu
fīes attēdite. Ecce enī q paulo ante mclitus et
diues residebat m domo. ecce qm paup iacet
m tumulo. Et q gloriosus mcedebat m aula ecce
qm deformis et despectus iacebat m tūba. Et
q uestebat delicijs m cenaculo cōsumit a vermibus
m sepulchro ¶. De hac eccā memoria mortis
sic scribit Petrus damnam ad blankū commissa

Pensandū sepe e cū iā peccatrix aiā vitulo mi
pit carnis absolui qm amaro tore cōcutitur
qnitis mordacis cōscie stimulis lacerat. Petolit
vetita que cōmisit iudet mādata q neglexet
cōtempsit. Dolet mdulta pnie tpa sese iā ma
nt' pcepisse. Plorat inmobile districte ultionis
articulū ieuitabilit' iminere. Manc' satagit
erire cōpellit'. Beatpace vult tpa pdita. sed nō
audit'. Post tertia respiciēs totius tnsacte vite
cursū velud vnū breuissmū deputat itineris
passū. Ante se oclos dirigit et infinite phem
tatis spacia deprehendit. Plorat itaq; qr in
tā breui spacio acqire potuit omī seculoz leti
aiā. Deflet etiā se ppt tā breuis illecebre volup
tate. ienarrabile ppetue suauitatis amisisse
dulcedinē. Erubescit quia ppter carnē q omni
bus erit obnoxia aiam neglexit q chorus eāt
angelicus inferēda. Iā radios mētis attollit
et cū diuitiaq; immortalium ylam cōtemplat'. eam
ppt' vite huius mopiā se pdidisse cōfidit'. Cuiq;
sb se reflectit oclos ad huius mūdi vallē tetraq;
caligine. sup se veo mirat' etm lumis claritā
tē liqdo q deprehendit qr totū nox eat et tenebre
qd' in hoc mūdo amauit. Intea ocli cōtabescūt
et vtūtur in capite. pectus palpitat. raucū
gutt' anhelat paulatim dētes imcescūt palles
cūt oza. mēbra cūcta rugescūt. vene rupūt' in

coepe cor scidit in dolore. Diu hec utaq; et huiq
cemodi tacq; vicina morti precedentia famulat
officia. assiut omia gesta sil et vba. nec etia ipe
cogitacoes desiut. q omia amaq; adusus actore
testio. reddiut. Coacuatur cuncta an respectis
oculos et que cospice refugit coactus et inutus
attendit. Adest ptea hinc horrenda demonu tba
illinc vtus angelica i illo q medius e ligdo de
phendit. cui parti iure possessio vedicet. Insi
pietatis in eo inuenit insignia visitacois age
lice blandiis delinit. atq; armonice melodie
dulcedine vt exeat puocat. Q si eu sinistre pti
meitoq; ingredo et ~~fed~~ feditas squalor aduni
cet intolerabili mox tiore cocutit. repetim repeto
violetia pturbat. pcipitat. incidit. ac de insedo
caeno cryastulo uolet exire copellit. Tunc aia
vadit ad labia et itrogat labia qd vis o aia. Res
podq; aia et dicet. Exire me opz. Dicut ei labia
Nō p nos itrasti nec p nos exibis. Tunc vadit
ad nares Et respondet sicut labia. Postea
venit ad oculos. Deinde ad aures. et non
potest per eas exire. Tandem ad sumitate ca
pitis vadit et ibi exit quia ibi intrauit.
Tunc sedet super vertucem capitis cartuspi
cens hinc atq; illinc eo concipiens maxi
mam tristiciam si est dampnanda et dicit
ad seipsam. O ~~tu maledicta anima ego~~

O tu maledicta aia extoritati · latrons · furis
adulteri fornicatoris feneratoris pruri · Cum
tuc circaspicit illa ifelix aia uidet veste sua qua
habuit in fonte baptismatis candida et inma
culata nigriore pice ac torcio tuc miserabili
suspirat dicens cu horribili fletu et clamore
heu heu qs mutauit veste mea · Nonne candida
fuit mihi et modo immudior est pice et ni
grior toruo · Tuc apparet diabolus q sedux t
ca et que ipa seruita est in hoc mudo angelus
scilz sathane dicens ei · Noli mirari amica
mea ego sum qui ppau t hac veste sed tu no sola
es induta tali · sed maior pars totius mundi
Tuc dicat aia · Quis es tu · Diabolo rudet
dicens Nonne ego ia dixi tibi qr ego sum q ppa
tu tibi has uestes et via mea ondi tibi · mgr
in oibus obedisti et credidisti et laborasti me
cu et oe consilia mea fecisti · Ideo habitabis
mecu in regno · ubi ticia sine leticia · ubi
fames sine cibo ubi sitis sine potu · ubi tenebre
sine lace · ubi fetor sine bono odore · ubi dolor
sine solacio · ubi planctus sine remedio · ubi
fletus sine mitigallo ubi clamor sine silecio ·
ubi ululatus sine moderacia · ubi ignis inex
tinguibilis sine refrigerio · ubi ventus validus
sine tranquillitate · ubi frigus sine modo · ubi
calor sine timino · ubi oe malu sine oi bono O
amica mea surge veni mecu · Ecce angeli miser
ni venient obuia tibi et cantabunt tibi canticu

dolorus et ẕstitie cãticũ amarꝫ valde. Tũc
etiã apparebit ei angelus dei cui ipa cõmissa
fuerat a deo et dicet ei. Beatus q̃ vitauit
hãc vestem ĩ mundo. O qm̃ mfelix es amita
diaboli. o maledicta creatura. o maledictio
dei oipotẽtis. Ecce fili et nõ audisti me. doceo
te et noluisti intelligere. Consului tibi et noluisti
audire me. Vade ergo modo ĩ manꝫ demo
nũ et vide locũ tartareũ q̃ ꝓparatus est tibi. Qã
opa tua iudicauerũt te. Ex tũc vero quis
explicare valeat quot armate ĩiquorꝫ acies
spiritũ in insidijs latent. qt̃ fremẽtes animei
feralibꝫ telis instructi tũc insurgãt a q̃bus
infelix aia ad etna supplicia cũ amaritudine
ptrahit ei derisore ĩpperãtibus pãã sua et
dicẽtibus. O mqñtũ superbisti hucusq̃ o q̃
splendide epulata es. o q̃ curiose vestita fuisti
O q̃ fortis q̃ velox fuisti. Dic nobis. cur
modo nõ superbis. Cur mõ nõ epularis. Cur
nõ vesteris vestiris. Cur nõ habes turã de diui
tijs tuis. Cur modo nõ solaciaris cũ prole tua
aũ filijs et filiabus tuis et amicis tuis. Cur
nõ loqueris eis. Anima vero misera corpori
suo maledicit ita dicendo. O tẽplũ diaboli
opa tua polluerũt me. o maledicta terra.
o habitacio sathane. surge cito et venias me
cũ vt videas loca tormẽtorꝫ q̃ sũt in ꝓparata
ꝓpter te in q̃bus ergo ero usq̃ ad diẽ iudicij

tu vero qr tuū metū eris m eadē dampnacōe
metnū. Maledicā sint ocli tui qr noluerūt vi
dē lucē veritatis et viā iusticie dei. Maledicē
sint aures tue qr noluerūt audire vōba vite
etne. Maledicē sint nares tue qr noluerūt
odorē sōr vtutū admittē. Maledicē sint lingue
et labia tua qr nō gustauerūt etne pate gau
dia nec aperuerūt ostiū oris ad laudē sui ca
tōris. Maledicte sint manꝰ tue qr per eas nō sūt
porrēte pauperibus elemosine. Maledicta sint
pectoris tui p̄cordia qr eructabāt pessima
consilia. Maledicā sint pedes tui qr celestie x̄
nō visitauerūt edes. Maledicā sint oīa mēb̄
tua quia celoꝰ m̄ exemerūt gaudia. Ma
ledicā sint oīa opa tua qr et'na mihi adep
ta supplicia. Ecce caissime de qnto periculo
potes te liberare de qm̄ magno tōre erpe
si mō sēp tōratus fueris et de morte suspet
tus. Studē mūt talit vuē ut m hora mor
tis valeas qotius gaudē qm̄ time. Diste
mūt mori mūdo ut tūt mcipias vuē cum
xpo. Diste mūt oīa cōtēpnere ut tūt possis
libere ad xpm̄ pergere. Castiga mūt corpꝰ
tuū per penitētiā ut tūt valeas habere
certā cōfidēciā. O qm̄ felix qm̄ prudens
q̄ talis mūt mitit esse ī vita qual optat iuē
mri ī morte. Age age mūt quādō potes
qr nescis qndo morieris. nescis etiā qd tibi

post morte sequet. Noli cōfidē sup aītos et
proximos qr cicus oblivisci tui q estimas
Si nō es sollicitus pro tempō mō quis eit pro
te sollicitus in futuro. Melius est nūt tēpsi
ue prouide et aliquid boni pmitte q sup
alior auxilio sperae. Dū tēpus habes con
tregra divitias īmortales eleōsinar largi
tōe. Fac nūt tibi amicos venerādo dei sōs
ut cū deficeris in hac vita illi te recipiant
in etna tabnacula. Ḡreg. Curādū nobis
est ut cū maxime cotidie fletibus cogitadū
q sciimus sua in nob opa vegtēs in die mri
exitus pnceps huius mūdi veniet. Bernd
Quis īquit ille pavor eit o aīa mea ai di
missis oībus quor ē tibi tā iocūda pnicia tā
ītus aspectus sola penitus ī mcorpmtā re
gionē egredieris et occursācia tibi catuati
ictuē tetrima illa mōstra videbis. Quis
in die tāte necessitatis oāret. Quis tuebit
a rugiētibus ppatus ad escā. Qs cōsolabit
Qs deducet. Sed oārūt utiq ustor aīabq
angeli sci demones arcendo ne illas excūtes
ipediāt ac ipas in celū cū gaudio deferendo
Vero de iniqr aīar exitu dicit bernard
q ē illis horror mexitu. dolor in tnsitu pudor
ī cōspcū ylē magni dei Vn ps. Horrs pāor
pessia. Mala ī amissioe mūdi. Peior ī corpis
et aīe separcōe. Pessima ī vlmis cōtrōe z ignis

cōcremacōe et qd omm̄ pessimū ē m dine cōte
placōis p̄uiacōe ¶ Cōsidera ergo dilcissie m̄
frequēt qd mors nō pot̄ declāri hō mortis no
pot̄ iuestigari tēpus a deo p̄ordmatū nō pot̄
mutari · O vita secura ubi cōstiā pura ubi
mors sme formidme exspectat cū dulcedme
adoptatur · et cū deuocōe acceptatur · Bona
siquidē est mors iusti ꝓpt̄ reqēm · melior ꝓpt̄
nouitate · optiā ꝓpter securitatē Speculū
peccatricis aie · De dominica De
gaudys paradisi et penis inferni
Capitulū septimum

Oculus nō vidit nec auris audiuit nec
in cor hominis ascenderūt q̄ ꝓparauit deus
his q̄ diligūt eū · Scribitur ī p̄ma
epla ad chor̄ y° ca° · O aia peccatrix et misera
ut tibi ia vilescat oia q̄ sunt in ēris attende
diligent q̄ et q̄nta sunt q̄ ꝓparant̄ elcis dei in
celis · Vn̄ scie dū q̄ tot et tanta gaudia sūt in
celis q̄ oēs arismetrici huiꝰ mūdi nō posset
ea enumerare · oēs geometrici nō possent ea
mēsurare oēs ysmatici rethorici dialetici non
possent ea sermombus explicare · q̄ oculis nō vid
net auris audiuit et Gaudebūt qppe sci sup
se dei visiōe · Infra se de celi et aliarꝰ caturarꝰ
corpalū pulchitudme · Int̄ se de corpis et aie
glozificacōe · Jux̄ se de angelorꝰ et hom̄ associa
cōe Anselmꝰ vo · pomit septē bona corpis et

septe bona aue q' iusti hebut m celestis pri bti
tudme. Et primo pomt bo corpis que sut pulch
tudo velocitas fortitudo libtas · samitas voluptas
etnitas iustorꝝ dicetur. In illa ergo vita iustorꝝ
pulchtudo solis pulchtudm que septetplicat
q' modo sit speciosior erit adequbit quemadmodu
diuina sptura testat. fulgebut iusti mgens
sicut sol m regno pris eorꝝ. Velocitas nos
tata comitat ut ipis angelis dei eq siles sm
q' a celis ad terras et a tris m celu dicto cui
us dilabuntur. Hiuq quoq velocitatis m radio
solis licet intueri q' stati orto sole m plaga
orietali ptmgit m ultio plage occidetalis ut
m eo ppedam q no ee ipossibile qd de mra dia
mq uelocitate futura · cu m rebus aiatis sole
at ee maior velocitas q' iaiatis. Qualebut
vibus q'cuq meruerit surpms cibus assdan
i tatu ut nullateng illus obsiste quidq vale
at · uel si mouedo ul euitedo voluerit quid a
suo statu quomodocuq diute no illuco cedat
nec m eo qd dicimq maiori conatu laborabit
q' nos modo i motu oclorꝝ nrorꝝ. Ne qso · ex
cidat aio qua adipsiem angelorꝝ similitudo
qts si h aut hijs que dicturi sumq aliud ex
eplu no occurit ipa occurat atq m q'bq agel
vale cosistit etia eque no vale pbet et asse
rat. Cauq ergo fuerit angelorꝝ similitudme

assecuti eorq quoqꝫ secuitate necessario assequat
Itaqꝫ sicut angelis michil obsistit. nec aliquit
eos impedire uel coscringe poti quin pro uelle
suo cuncta liberime penetrent. Ita nō erit ob
staculū ullū qd nos retardet nec clausura q
nos detineat. nec elementū qd nos ad velle pcq
obsistat. De sanitate quid melius dici potit
qꝫ qꝫ pbs canit. Salus mqt uisteorq a dno. Cū
aut fuerit vera salus q sbire poteit infirmitas
Credere et icuctater astruere licet sanitate vite
future ita uige et icommutabile ac imobilem
fore ut meffabili qdā atqꝫ sensibili suauitatis
dulcedine totū hominem ipleat et oe qd alicuiq
in se vicissitudinis mūbilitatis aut lesionis.
suspitionis ptendere qat ptinl arceat atqꝫ ipellat
In illa futura vita mestimabilis quedā delicā
cō bonos iebriabit et dulcedine sui totos eos mes
timabili exundātia saciabit. Qid dici totos.
Oculos aures nares os manq pedes gutur
tor iecur pulmo ossa medulli exta cuta ipa
et cuncta sinciplati singla quoqꝫ meb eorq in
coi tā mirabili delicationis et dulcedinis sesu cō
plebuntur ut ve totus ho torrete voluptatis dei
potet et ubtate domq eius iebetur. Cū ergo
het bona fuerit adeptus nō itelligo ad quid
corpis sui pro cōmodo ulterius porrigat affectū
Solumō assit ei qua cunctos appete dicimus

dulcitudo vite. Sed ista illi minime deerit. qz
iusti in ꝓpetuũ viuet. Sut etiã alia q̃ quidem
hijs que digressimq̃ nõ minq̃ amanda sed ad aiaz
sicut illa ad corpus referuntur. q̃ michi ominq̃
in septenario nuũ cõstituta nõ modicũ placent
meti que ipoz fuit saporẗ imbuta. Sut aut
het sapiẽcia amicicia cõcordia ptãs honor seni
tuũ gaudiũ. Sapiã ergo tãta ĩ futura bonis
erit ut coz que scire voluerit michi sit qd̃ ut
nozet. Scient eni cuncta que facienda sunt. Fecit
deus tã ea q̃ preterita sunt q̃ q̃ huq̃ secli sunt fu
tura. Ubi a singulis oes ubi ab oibus singuli cog
nostentur. Nec q̃q̃ omo latebit q̃ patria q̃
gẽte q̃ stirpe quis editus fuerit uel qd̃ ĩ vita
fecerit. Amicicia ĩtãtũ singulãrũ sunt ultima
ergo singulis suo feruore cõplebit ut amor
cuiq̃ in quiẽq̃ sufficiat tuiq̃ pserti cũ oes sint
vnũ corpus xpi et xpus q̃ est pax ipa sit omi
caput. Nec minori se affectũ cõplectat q̃ meb̃
vnus corpis sibi iunctũ copulat. Amabis ergo
oes ut teipm et amaberis ab oibus ipi a se
putas habũdãs eris ĩ dulcõe qm̃ hoc ĩ erit in
possessione. Attn ipa tãsi et cõtẽplai ipm p
que het bona ĩ pruenere. et pcipies qz ille plq
qm̃ tu ipm et q̃ oes alij incomprabilit ama
bit te. et tu sup teipm ineffabili qda suauitate
ipm amabis. Sit utiq̃ erit tãta ĩ cunctis co
cordia ut ĩ nullo sencies aliquẽ discrepare ab
eo qd̃ te constiterit uelle. Corpus vnũ cum q̃

catia vna eimus · sponsa xpi erimꝰ · q̃cũq̃ ibi
erimꝰ · Nõ ergo maior iter nos distordia erit
q̃ mut est mt vmꝰ corpis meb · Verũ sicut vi
des i motu odior q illuc quo vmꝰ vtut mor a
luis sequtur Ita quocũq̃ uelle tuũ cõuteris vel
le om fine discrepatõe illico tibi psto habebis
Quod dixi om · Ipa dei uolũtas nõ erit a tua
diuersa · sed sicut tu qd ille ita ille m cauctus qd
tu Caput nãq̃ a suo corpore quõ distreparet
Cũ itaq̃ deũ et oes tue uolũtati cõcordes habue
ris profecto mchil voles qd nõ possis · Oipo
tens eris ergo uolũtatis tue qm ipm oipote
te habebis in oibus cõcordate uolũtati tue · Ita
q̃ cũ hec tibi tãta ptas affluerit honor cõdeces
ptati mime decerit · Igit dũ possessiõe hor bor
que dufessimꝰ felix fueris nõne sufficies tibi
videberis · Maxie mqs · Itaq̃ cũ ipa vita ꝓpe
tuo duret in illa vita at hec oia t habeti · secu
ritas quoq̃ ea aplius nõ pdendi certa arriseit
obsecro quid existimas t erit · Beatꝰ ergo ta
tor bonor ꝓpetuo eis nec alicꝰ t adusari voletis
iaursũ timebis · potestne ergo illiꝰ gaudij modꝰ
a quoq̃ hoie penetri · Cũ ult mille milia et
decies milies cetena milia inumerabiles ibi
sunt et oes eade bãtudine pfruatur nec ullus
eor sit qui nõ tãtũ de bono alteius gaudeat
qntũ de suo · Preterea iudetes deũ ipm quie ipe
sup se amabit · ipm amate et intelligetes me
narrabilit plus q̃ seipos illos amate i gla eiꝰ

mira et meffabili exultacōe exultabit. Cum
ergo iusti fuerit tanta felicitate bti. Restat ut
iusti per totum tempus sint iestimabili q̄dā ifelicitate miseri. Dicit enim iustos mira pulchitudo
iuelocitas fortitudo libertas sanitas voluptas
alacres faciat et iubilates. Ita iuistos imanis
iestimabilis fetiditas tarditas imbecillitas p̄
iutus languor atq; dolor meretes reddit et
eulantes. Hanc diuinitatē vite quā iusti
pro fruendis bonis summo amore coplectetur
Iniusti pro interminabili pena q̄ torqbitur qm
iecit illis summo odio execrabitur. De sapiā
ved quid dicā nō iuenio nisi q; sicut iustis erit
in gaudiū et honorē ita iuistis quidq̄d sēper
erit i merorē et cōfusionē. Amicitia autē q̄
iuicē pij suma iocunditate copulabitur si q̄
impijs erit i tormētū illis erit. Quo enim magis
quosq̄ amabit eo magis i eorū pena dolebit
Discordia habebit aī oī creatura et ōis ātura
discordabit aī illis. Hinc ergo p ptāte bonorū
tāta eos ipotēta sequet ut oīno inti eorū que
voluerit possint et q̄dq̄d habuerit nolint. Igit
pro honore sōrū obtinebit phēne oppbriū. Et
hec quo fine claudetur. Vere sicut amici dei
sciti erit se nūq̄ amissuros bona sua. Ita
isti iimici dei oīno desperabit se amplius per
dituros ia hec mala sua. Pro etno igit et in
effabili gaudio bonorū hereditabit incogita

bile istucia oes q̃ pro ipenitudine reatus sui
trisituri sut i societate demoniorꝫ hꝰ Anselmꝰ
In illa ergo futura beatudine ut ait bts Augꝰ
deus oes sensus beatorꝫ spuali et meffabili de
lectacoe reficiet cu tpe obrectu omm sensuu
sit futurus. Erit naqꝫ deus speculu visui· cy
thara auditui· mel gustui· balsamu olofactui
flos tactui· qꝫ ppteā deus homo fcus est ut to
tu homine m se beatificet. Unde sensus mteior
restinetur i cotemplacoe diuinitatis et sensꝰ
exteior m cotēplacoe humanitatis. Et breuit
scaidu. Augustinꝰ et Gregorius tata e ibi pulchri
tudo iustice tata iocuditas lucis et ne ut eia
no liceret m ea amplius vuie seu mane msi
qntu vmꝰ diei mora ppt hoc inumerabiles
hujꝰ vite dies plenj delicijs et cufluencia tpalu
bonorꝫ rette meitoqꝫ cotepneret. Nō enim falsꝰ
aut puo affau dcm e· qua melior e dies vna
i atis tuis sicp mlia. Bernd. Quis m hac
vita pensare pot qnta sit illa felicitas beatorꝫ
vide deu vuie cu deo· uuie de deo ee cu deo q
eit oia i oibus habe deu q est sumu bonu· et
ubi e sumu bonu ubi est suma felicitas· suma
iocuditas vera libtas· psta caitas etna secu
tas et secura etnitas. Augꝰ O gaudiu super
gaudiu unde deu q sercit eu q saluauit eu q glo
rificauit eu unde facie dei sui qd e sumu bonꝰ
gaudiu angelorꝫ atqꝫ omm sctorꝫ. Qui quide deus
secdm Gregoꝰ ta mestimabilis pulchitudis e

ut angeli qui solem septeplicat sua vmant pul
chitudine iugiter in eum in sacia abilit desiderat
pspice Et Augustinus Nulla ibi consistet ma
licia · nulla carnis miseria nulla iam peccandi
volutas nec deliquendi potestas · sed totum exulta
cio · totum letitia possidebit hories angelis socia
ti · O anima mea iam audiuisti quanta sint iustor
gaudia qui grandis letitia quanta serenitas quanta
iocunditas illius superne ciuitatis · O felix
iocunditas o iocunda felicitas scos iude cum sis
ee et ee sem · Deum iude et deum habe metum et
vltra Ei cotidie oportet nos tormenta pferre
si iparam tyrhenam longo tpe tolerae ut xpm in
ylia sua videre possemus et sis eius sociari
none dignum erat pati oe qd triste e ut tate
ylie tanqm boni participes haberemur Ecce
ppter oia mea a turba threnorum desiderioru
fetessu metus petamus et inde a secreto cordis
illicitarum cogitationum tumultus expellentes et
intentione eterne patrie i amore intime gemitus
anhelantes iuertam ad ciuitate celeste in qua
sterpti sumus et ciues decreti. Eriant ergo ciues
stoorum et domestici dei et sicut heredes dei coheredes
sint xpi · ut ad eum cito peruenire valeamus · Ei
oramus quo hoc fieri potest ibus meitis ut aux
ilys Audi · Res ista posita e in volutate facie
tis · qm regnum celorum vim patit · Petrus celorum
o homo aliud no querit pcum nisi terpm Tatum

valet q̃ntũ es. Te da et habes illud. Quid tibi aris
de pretio. Cristus semetipm tedidit ut acq̃reret
te regnũ deo pri. Sta tu temetipm da ut stis
regnũ eius. ac nõ regnet ptãm m tuo mõrli
corpe. sd spiritus m acq̃sitõem vite. O aia
peccatrix et misera si het que tibi ia dixi de tanta
diis et excellẽtiis q̃bus sti et cla dei metnũ tanta
debuit in regno celoz nõ te moueat ad pme
rendũ per penitẽtia et per opa vtuosa cũ tra
dei regnũ celeste/timeas et paueas atq̃ time
do cõsidera miserabilit conditiones et penalita
tes miserm ciuitatis diaboli ut tiore et fauore
resurgas et cõuitaris ad dnm deũ tuũ toto
corde ¶. De q̃bus s penis sciẽdũ q̃ cũ i dap
natis sit diuisitas patoz eit diuisitas penarũ
Vnus quidẽ geheme ignis credendus est ꝗ no
vno mo cruciat pitores oes. vnusquisq̃ em q̃ntũ
exigit culpa tm ex sentiat de pena. Sicut ab
eodẽ igne alit vrit palea alit lignũ aliter
ferrũ. Iste ignis talit inflamatq̃ ẽ et ab ira
iudicis iuctensus qd' nouo iuctedio nõ indige
bit usq̃ in sempitnũ. Job. xxi°. Deuorabit
eos ignis qui nõ iuctendet. De acbitate hui
ignis dixit bts Sebastianũ cui angelus ad au
re stabat q̃ ignis iste sensibilis ita se habet
ad ignẽ gehenale sicut ignis in parete depic
tus ad istum sensibile. De isto igne sensibili

Visderii erit si inferno aliquid obsturi lumis
quo dampnati iudere possint vnde doleat non
vnde letetur. Eos quippe quos reprobi nuc
mordmate diligut secu tuc in tormetis vide
but. ut pena ppetue cogniciois exaggeret tar
nalis cognatio auctori ppositā pari ante ocu
los vlacione dampnati. Vnde solet qri an damp
nati videat glam stōr. Ad hoc rūdet bts
Gregorius i omelia de diuite epulone sic di
cens. Credendū est q ante ī tbunalem exmi in
dicij iusti i requie quosdā iustos cospiciut ut
eos videtes in gaudio nō solū de suo supplicio
ē eiā de illor bono cruciētur. Iusti vero in tor
metis semp iuuetur iustos ut hnt eor gaudiū
cestat q malu cospiciūt qd misericordit eua
serut. Tantoq maiores exceptori suo gras
referut quanto videt in alijs qd ipi ppeti si esset
reluti potuissent. Et ut ide alibi aut. Non
fustabit beatudine iustor aspecta pena repro
bor qm vbi ia cōpassio miserie nō erit bton
leticia minue nō valebit. Et si em in natura
sue boitatis mam habent ia tuc auctoris sue
iustitie cōiuncti tanta beatudine cōiugetur ut
nilla ad reprobos cōpassione moueat. Vnde
dicit prosper qd tuc filior pntū cōiugū mise
ria bton cōtristari nō poterit videbūt. Vide
but aut dampnati bton ante diem iudicij no

hoc modo q̃ ꝓlam eorꝫ qualis sit cognoscat. sed
solumodo cognoscent eos esse m ꝓla quadam im
estimabili. Et ex hoc cruciabuntur tu ꝓpter iu
dicia doletes de felicitate bonorꝫ tu ꝓpter hoc
q̃ ipi talem ꝓlorꝫ amiserunt. Sed post die
iudicij omo vnificte. btorꝫ puabuntur. Nec
tamen ex hoc eorꝫ pena minuet sed augebit
qz memoria habebit ꝓloie. btorꝫ quam i iudicio
uel ante iudicium iuderunt et hoc erit eis m tor
mentu. Sed ulterius affligetur m hoc qd iu
debunt se mdignos reputari etiam iude ꝓlorꝫ
quam sci merentur habere. Ste pot queri. An
dapnati uideant ea q̃ m hoc mundo agunt. Ad
hoc rndet Gregorius i duodecimo libro mora
lium ptractans illud Job. ix. Sive nobiles fuerit
filij eius sive ignobiles no intelligit. In hij q̃
adhuc viuentes sunt mortuorꝫ aie quo loco ha
beant ignorat ita mortui vita i carne viue
tiu post eos qualit disponat nescius qz vita
spiritus longe est a vita carnis. Quod tn
de aiabus scis sacedu no est qz q̃ mtus orpo
tetis claustate videt, nullomo crededu qz sit
foris aliquid qd ignoret. Nom gᵒ vident q̃
fiunt carta suos mali aut no. Et si dicas ma
gis distat a dapnatis ꝓla btorꝫ q̃ ea que
m hoc mundo sunt et agunt ꝗ ipi no videt
ea que apud nos agunt ergo multomm̃o pos
sunt videre ꝓlam btorꝫ dico ea q̃ hic agunt

nō ita affligeret dāpnatos ī mferno si iudicet
sicut ꝗlia sc̄orꝫ mspecta. Vnde ita nō ondūtur
dampnatis ea que hic agūtur sicut sc̄orꝫ ꝗlia
q̄ ius etiā eorꝫ que hic agūt ondant eis ea q̄
ī eis ĩstitiā augere possūt licet per se nō vide
ant ¶ Ite queritur utꝫ dāpnati m ĩferno velit
ōino alios ēe dāpnatos. Ad hoc dico qd sicut
m bt̄is in prīa est pfectissima caritas ita ī dāp
natis est perfectissimū odiū. Vnde sicut sā
gaudebūt de ōibus bonis ita et mali de ōibus
bonis dolebūt. Vnde felicitas sc̄orꝫ cōsiderata
eos maxime affligit vnde vellet oes bonos ēe
dāpnatos. Tanta enim erit iudicia ī dāpnatis
q̄ etiā ꝓpinquorꝫ ꝗlē iudebūt cū ipi sint in
suma miseria cū etiā m hac vita nō accidat
tresīte iudicia. Sed tamē minꝰ iudet ꝓpinqs
q̄ alijs. Et maior erit eorꝫ pena si oes ꝓpīqui
dāpnarētur et alij saluarētur q̄ si aliquis de
suis ꝓpīquis saluaretur. Et exinde fiet q̄ di
ues petijt fres suos a dāpnatōe eripi. Gaudebat enim q̄ aliqui eriperētur maluisset tamē
fres suos nō cū ōibus alijs dāpnari. Et sā
as q̄ q̄ius ex dāpnatorꝫ multitudine pena sm
ꝗlorꝫ augeatur tm̄ tn̄ sup̄erestit odiū et iudicia
q̄ magis eligūt torqri cū multis q̄ cū minꝰ
soli ¶ Queri etiā pt. An mortui maxime
dāpnati sciāt uel recordētur ea q̄ hic scierūt
Ad hoc dico q̄ m dāpnatis erit consideratio

eorꝝ que pius ſtuerunt ut materie iſticie nō ate
ut delectacionis cauſa. Conſiderabunt eam et mala
que geſſerunt ex quibus damnati ſunt et bona q
amiſerunt et ex utroq; torquebuntur. Preterea
ſciias qd duplex pena in gehenne eit in inferno ſcil
pena damni et pena ſenſus qm tangit xpus
mathei xxv° vbi dicit. Dis arbor q nō facit fruc
tū bonū excidetur et in igne mittet. De pena
ſenſus q multiplex eſt dicit bts Gregorius mathei
xxv° Eiicietur in tenebras exteriores. In inferno
eit frigus inſuperabile. ignis inextinguibilis
vermis immortalis. fetor intolerabilis tenebre
palpabiles. flagella crudelia. horrida viſio de
monū. confuſio pnorꝝ et deſperacio omnū bonorꝝ
Itaq; damnati plenī erunt oī miſeria et dolore
habebunt eam fletū in oculis. ſtridore in dentibus
fetore in naribus. gemitū in vocibus rore in au
ribus. vmcla in manibus et pedibus. ignisq; ardo
re in membris ſuis oībus. Unde qda aut infnis
e fouea mortifera penis oībus et miſeriis
referta. Ibi ut ſcribit ysaie xiij. Omnis q; q;
ad pnnmū ſuū ſtupebit facies conbuſte vultus
eorꝝ Baruth iij. Nigre ſunt facies eorꝝ a fumo
Nā oes vultus pnorꝝ reducetur in olla ut het
Joheus ij° Ite acritas penarꝝ ifernalū pot
conſiderari ex fletu et ſtridore dentū ex deſideio
mortis ex mādducatione linguarꝝ et blaſphemia
creatoris et ex multis alis hiis ſitibus q ora ibide

sunt veritura ut patet ex varijs locis scripturarum
Vnde Apocal' xvi. Comederunt linguas suas p
dolore et blasphemauerunt deum celi p doloribus
et vulneribus suis. Tanta erit arbitras pena
et q pauores vita quam omnes appetunt spreta et
contempta morte quam omnes fugiunt ardenti desi
derio affectabunt. Apocal' ix. In diebus illis
querent homines mortem et non inuenient eam et deside
rabunt mori et fugiet mors ab eis. Crisost.
Ibi quid agemus? Quid videbimus? Nihil
erit ibi nisi stridor dentium nisi vlulatus et
fletus et sera penitencia cessantibus vndique aux
ilijs et vndique inualescentibus penis. sed nec sola
cui quidem vsqui vllum. Nulli enim occurrunt o
culis meis nisi soli penarum ministri et faces
vndique diuina tortorum et quod est omni deterius
nec aeris quidem ipsius vllum erit solatium aut
lucis. In hijs autem positus qui tremor vmo q
resolucio visterum est diuulsioque membrorum. Quis
aut qnte oribus scribus cruces nullus nunc
poterit sumo explicare. De pena damni
sic dicit Crisostomus. Nonnulli in preteritum putabunt
sibi esse satis et optabile videri si gehenna
tnmodo careat ego autem multo grauiores quam
gehenna esse duco cruciatus remouari et abici
ab illa tyla excludi ab illis bonis q preparata
sunt scis. Intolerabilis quidem res e gehenna
et supplicium illud horribile tamen si nulle

aliquis ponat gehenas mihi tale futurum
est qle est a bte illius qle honore ppelli odio
xpi haberi et ab illo audire nō noui vos. Et
tem dete mlia melius est sustinere fulmina
qm vultu illu masuetudis pietatisq plenu
nos adisante vide et illos tocius tnqllita
tis oculos neqq nos aspice sustinetes. Sed
neqq istud patiam o omipotente fili dei ne
q experiam intolerabile illud horreduq sup
plicii. Het crisostomus. Pe nobis q de hys
malis nō cogitamus. sed qi securi torpetes
et aie curre neglegetes ad het sine cessacioe
pperamus. Sed dicet forte aliqs videt qd
iustus e deus q homo p vno pito mortali
vna hora ppetrato etnaliter punit. Hac qone
monet Gregorius et solvit sic in dialogo. Di
re mqt petrus veli quo iustu sit ut culpa q
cu fine ppetta est sine fine puniat. Et ridet
Gregorius. Hoc rte dicetur si districtus iudex
nō corda hom sz facta pensaret. Imq em ideo
cu fine deliqerut q cu fine vrerent. Na volu
issent utq si potuisset sine fine vivere ut po
tuissent sine fine peccare. Ostedit em quia
in pito semp iuste cupiut q nuq desinut pec
care du viuut. Ad magna q iusticia iudica
tis ptinet ut nuq careat supplicio qui i hac
vita nuq voluerut carere peccato. Et nullq
detur inquo timing ulcioms q qd diu valuit
habere noluit terminu cimins. Alia ratio

ipse pcm mortale obligat ad etnam penam pot
sum ex pte eius in que peccat q est infinite bo
nitatis et potentie scilicet deus. Unde et offen
sa eius infinita pena digna est ex quanto e ma
ior in que peccatur tanto magis pcm punit
secdm phm vj° ethicorum. Et crisostomus dicit. Dis
iuria talis est qlis fuerit psona parues iuria
in magna eam persona et si modica iuria
fuerit facta magna est. In modica psona et
si magna iuria facta fuit modica esse videt
Heu ora dilcissime michi cognoscens et corde
mgrit recolens esto sollicitus de salute tua et
istud etnum et crudele infernale supplicium res
pice. Considera in temetipso que sint utilia
et salubia anie tue. Quid melius e in pnti
seculo pro pcis plangere et pentes crebrius
obsecrare. Aut ibi i igne etnum sine alique vtili
tate deflere. In hoc enim breui tpe per penitencia
et lacrimas indulgencia consolacionesq mereris
Plange ergo hic modicum dilcissime ut ne pla
geas ibi in secula seculorum. Humiliare hic ne
humilieris ibi in exteioribus tenebis et mitta
ris in ignem exting[illegible]bilem. Beatus ille q hic
positus festinauerit in die iudicij dignus in
venie. Miserabilis vero q peccando se indignum
a gla dni se constituerit. In illa hora nubes
rapient eos sctos sursum in celum. Impios aut

diabolo rapiet mittere i camino igni ardentis
Quis dabit capiti meo aqm̃ immensa̅ et oculis meis fonte lacrimarꝫ iugit emanate ut plorem̃ meipm̃ die ac nocte obsecras dnm̃ ne indignus inuenar in illa hora aduentus eius
Et ne ut audia̅ illa̅ sentenia̅ formida̅da̅ Dyste de a me operantibus iniquitatis nesciо te q̃ sis
Quod a nobis auitat ihs̅ xp̅us dn̅s noster q̃ viuit et regnat etnalit̅ Amen
Explicit perutilis tractatulus pro pacibus iudicioꝝ huiꝰ amatoribus q̃ intitulat̅ Aureu speculu̅ peccatis auc a quoda̅ Cartusien collen
Mors ppetua fuga nulla patet mortale tributum
Soluere naturе lege tenetur homo
Du vnus memori mete memeto mori
Vita breuis velud vmb̅ leuis fugit̅ annichilatur
Hic vadit sbitoꝫ cadit dum stare putatur
Nuc locus est flendi locus est pata̅ luctendi
Postea gaudebu̅t qui nuc sua crimina flebu̅t
Ad sibi quisq; sent pnitus tpe vite
Hor sibi messis eit du̅ dicitur ite venite
Cur me putrescа̅ ponies vmbꝫ escam
Ut plus putrescа̅ sub sterore qido qescа̅

~~Finitu p me Ottone vanꝫ hage vicar in wesch Anno in arch̅ i pfesto concepcion ame~~

Carissimi ad sacri Canonis expositionem
et mistica signorum repentatione intelligendam
Eorum videlicet q̃ in sacratissimo misse
Officio per vnusquisque totidem fiunt mundi omnes
xpifideles obligatos fide no dubito quippe cui ad
salutem animarum nec no maxime valeant ad spiritalem
consolacione z signanti clericorum nno religiosorum
veruetiam scholaribus de facto in sacris constitutis
Et diuina mere sui ordinis exigencia tractutibus
cia in futuro tractand volentibus Omnino eim
expedit vt quilibet talis intelligat ea q̃ ad officii suum
spectand dmo sancte me hys z cuilibet
eorum competant sicut Oymee q̃ similes acto
prout ab hominibus fieri videt exercet z opa
Quod vo significent minime apprehendit Quapt
ob mei ingenii exercitacione z proximorum utilitatem
ad misse officii z verborum sacri Canonis
expositione mecno motum ac gestorum signorum
eiusdem mistica declaracione prout deus dedit
me querta Et primo de vestibus sacerdotalibus
quibus sacerdos tempore celebracionis missarum
induitur. De vestibus sacris sacerdotis ꝛc.

Vestes sacrate quibus sacerdos induit se
cundum eam vsum sunt hee. Cuphumerale
quod caput velat z humeros tegit
alba linea que totum corpus tegit vt vestit Cingulus
qui albam stringit z captat Amplus
qui sinistrum brachium manicipiat. Stola que collum
angit et in modum cruces pectus ornat et
sub cingulo conexa in duas diuidit lineas Casula
que sua latitudine corporis membra amb

vniuersa sed in duobus brachijs collica anterius z
posterius sue latitudinis mensuram nio abbuat

Secundu allegoria **Exposicio vestiu allego**
hee vestes predte veniretis i carne · zca ·
filij dei huiusmodi habitu z suscepte forme huius
conditionis et modu significant qr semetipm eri
auiuit forma serui accipiens z habitu inuentus
vt homo suos cultores docuit humiliari vsqueq;
vt et viuificari meant. Et presertim illos qs zi
tu et habitu sue gregis voluit ee doctores z du
ces. **Superhumerale** · susceptu in capite signifi
cat subiectione xpi qua paterne voluntati obte
perans ipe xpus qui est caput ecclie huamtate
assumpsit z diuinitate sub carne tegumine ab
scondit vt rebellem homine ad priam reuocaret
et offensum prem placaret. **Alba linea** · qua
induitur sacerdos passibil carne xpi mundata
z sissimi cordis ac immaculati corporis puritatem
ondit. Qz prem nio secit nec inuento e dolus i
ore eius. Et ipe speciosus forma p filius hominu
Cingulus · albam astringens sigit meritu iusti
quo voluit xpus electis suis suffragari z salutis
me insidiatore dyabolum lignatum tenere. Talis
em cinctu ysaias videbat cum dicit. Et erit iu
stica cingulum lumborum eius et fides cinctorium
renu eius. Ysa. 1°. Erusius em iustus z a peccatoribus
segregatus mt predes carne apparuit et eorum mores sua
conuersatione correxit z iustice sue meritu quo
no indigebat indigentibus gratiam vt fit ipe iu
stus z iustificans eos q ex fide sti ihu xi vt omis q
credit i ipm no peat sed habeat vitam eternam

Ampulus. sinistra manu susceptus sigt i
mutabilem xi constantia in temptationibus et
in mandatis patris perseverante voluntate Na
mq; humanus mq; diabolus tessit iudeus
net frangere ab murus Et pugna xi pro iusti
cia designat Crucis eum pro iusti certauit mu
dum superauit a patrem diabolo deiecit **Stola**
que collui stringit a pectus stdin forma aut
adornat sigt illa maxima obedientia xi qui mor
tem suscepit a subdegit. morte vilde suspectam
videlicet crucis pena latronibus a malefactoribus
debita Unde ad Ephi ii Cristus factus est obediens
usq; ad mortem mortem autem crucis Dicit enim
stola collo subiuncta sic xpus baiulans sibi crucem
in humero qui stolam in collo a stola in pectore con
cellata per modum ipsio mortis crucis acceptabil
pnu genus et ignominia designat quia xpus pro
posito sibi gaudio et gloria confusione ignominiam
tionis sustinuit omni confusione contempta. **Ca
sula.** larga et ampla sigt latitudine caritatis
in xo qua no solu amicos dilexit inimicos tegit
Nam qua dulci caritate amicos suos prosequit
expressit cu dicit maiore caritate nemo habet
vt animam suam ponat qs pro amicis Qui tu dilex
erat inimicos in li patiuit q pro suis ~~[illegible]~~
crucifixoribus et illusoribus ta dulcit orauit
d pat ignosce illis qr nesciunt qd faciunt **Alia
Exposicio sacrorum vestimentorum sacerdotum**

Scudu alios h vestimenta sunt induuntur q
zuda armorum xi repugnant in signum xi.

Superhumerale. Repræsentat cooperturam quo
iudei faciem xi velaverunt d prophetiza nob
epe quis est qui te percussit Matth xxvi° Alba
vero repræsentat vestem albam qua herodes xpm stu
induit z sibi illusit Luc xxiii° Q vestis tradit
similiter statura xpi excessisse et viri in gressu im
pediuisse zc vium sepius per impetu iudeorum
torquisse quod mit figurat alba longa staturam
sacerdotis excedens mag lucra Cingulus sive
Zona. Repræsentat flagellum quo pylatus xpm
tradit Joh xxi° Apprehendit ihm pylatus z fla
gellauit. Stola. vero repræsentat illam ligaturam
qua cristus ligatus fuit qn a iudeis comphen
debat zc vt dicit Joh viii° Comprehenderunt ihm
et ligaverunt eum. Manipulus. Per manipu
lum primorum retributio designat Jnt illud psalm
Venientes autem venient cum exultatione portantes
manipulos suos Et sinistrum brachium cum ma
nipulus imponit vitam pontem figurat ut quit
quid laboris et curae sacerdos pro xi grege in ca
ritate in hac vita pertulit pro hmo in futura pa
tria stdm ppria mercede recipiat retributionem
qm opera illorum sequuntur illos. Casula. vero
repræsentat purpureum vestimentum quo milites ar
tum dederunt ihm Johis xxi°. Hic comparant
vestes suae sacerdotis virtutibus quibus debent

Allegorice autem vestes sacerdotales ornari
generaliter loquendo significant virtutes qui
bus sacerdotes debent ornari Jnt id ppheticum
Sacerdotes tui induant iustitiam Et spiritualia

arma quibus armari debent contra spirituales
nequicias pugnaturi. De quibus armaturis
dicit apostolus ad Ephes. vltimo. Induite vos
armatura dei vt possitis stare adversus insidias
diabli. Oratione igitur sacramentis humilitate
Prouideat igitur diligenter episcopus et attendat studiose sa-
cerdos vt signum sancte signaturae non feratur
veste sancte virtutis portet ne forte sit similis
cetera sepulchro dealbato. intus vero omni
spurcicia pleno. Quisque enim sacerdos induunt
ornatu et honestis moribus non induitur qui to ve
nerationi appareat hominibus tanto reddit in
digniori apud deum. Notandum vtrum quod ulti
pretactus sacerdotii habent episcopi nouae spiritu
lia ornamenta quoniam sit quod episcopi facere possunt.
vltra simplices sacerdotes. s. ordinare alios vi
tymes benedicere basilicas dedicare clericos de-
ponere synodos celebrare crisma officiare vestes
et vasa consecrare et confirmare. Nouae illa
ornamenta quae episcopus vltra reliquos sacerdotes habere
sunt caligae sandalia succinctorium antiri-
dalmatica tunicae cyrothecae anulus et
baculus. Per caligas significatur festinatio gres-
sium. Per sandalia quae pedes tegunt significat
contemptus terrenorum. Per succinctorium significat
quo stola ligatur significat amor societatis. Per
tunicam perseuerantia qui ioseph tunicam talare
legitur habuisse. i. tunicam descendentem vsque ad
talos per quod significatur extremitas vitae.
Per dalmaticam significatur largitas i operibus mise

vestes

episcopus

¶ Per crothecas significat cautela in opere. s. qui facit opus in publico quod intentione retinet in occulto ¶ Per mytram scia utriusq testati designat. ideo duo cornua habet ¶ Per baculum pastoralem quo dz corrigere vagos qd sigt annuus baculi et punigere lentos ac tepidos quod sigt stimulo in pede baculi vnd. Corrige sustenta stimula vacca morbida lenta ¶ Per anulum sacramentum fidei designat qd i mutuaca castitate se debent gseruare. Secundum est corporalis diffoctio per quod designat q clerici no ab ex habitu exquisito debent se ornare sed honestate vite. Tertiu est capitis denudatio quod nullu medium int deu et clericum demostrat ee dlc.

De horis Canonicis persoluendis.

Sciend qd omes sacerdotes tenent dicere horas canonicas et no solu ipi sed et omes beneficiati qr secdm doctores a laicis sunt dati clericis redditus vt ipi in officio vices laicorum supplerent. Et ideo omnes beneficiati tenentur ad horas. Et no solum ex statutis ecclie sed etia ex obligatione iustitie. Et quia ordines sacri multi debent conferri in beneficiato vel vi qui ad suum principium loco ecclesiastico redditum voluerit ordinari. Ex de prebend Epis et ca. Cu seruis. Ideo quilibet habens ordine sacru tenet ad horas canonicas etia si bnficiu non habet qr exq acquirit ordines et spiualem ptatem tenet etia in spiuali deo ministrare et hoc facit horas ddo nisi legitimu habuerit impedimentum puta ipi

quia ecclesia christo desponsatur. Ipsi enim ecclesia
loco christi. Vltra ho archiepi habent pallium in sig-
num privilegiatae potestatis. Significat enim totam de-
cora quae solent pertinere ad ipsum.
Cum sint vestes sacerdotales possunt repetere qui mi-
nistrant

Vtrum vestes recipiant qui ministrant. Ita ut non
sint opus iterum de novo consecrari. Videtur bernar-
dus in glosa super capitulo. ii. in debitis. C. de consi-
storiis ecclie. Et dicit quod filius vel parentes non efficiuntur
potest apponi consecrato. nisi ex opere. Illud notandum
consecratur consecrari. Et alibi dicit. ii. dn. remanent
sacra vestis ex iterato consecrari non oportet. Dicit aut
si forma mutata vel solvatur. Cum concordat hosti-
ensis in glosa capitulo pallegatis. Sed dicendum est de leg-
nis ecclie consecratis. et sacris pannis qui antiquantur
Dicendum quod ligna ecclie consecrata prius possunt alia
ecclia vel alio loco honesto aut usui fidelium puto capitulo
dominicorum rectorum ut dicit glosa super. xo. ligna
de consecra. ia distinc. Et non debent poni in aliquo vsu
vel huiusmodi. De pannis aut sicut stola pallium alta-
ris. corporale ecclie. vestimenta ministrorum. et sacra vasa
non debent convertiri in usum laycorum. vel etiam ad ephia
nos usibus. Illud autem vestimenta sacra vel panni ecclie
vetustate consumpta. debent comburi et cineres ipsi re-
condi sub baptisterio vel in parietis. aut alio loco tuto
ne ab inde deinceps possint conculcari. De luminibus re-
ro dicit hostiensis. quod sine luminibus non debet missa ce-
lebrari. quidem nec

De sacerdotum honestate et clericali decentia

Honestas clericalis consistit in duobus. Primo in ho quod
sint ornati interiori scilicet virtutibus ne talis fi-
deliter in cathedra ministrum faciunt cathedre. dicitur
quadragesima xa. multi sacerdotes non abiecta ornatu
virtutibus nec abiecti decorati bonis moribus. sacer-
dotes solo nomine sunt. et non re. ut ait Crisostomus super de
ordine. Multi sacerdotes. et pauci sacerdotes. Multi
nomine pauci vero opere. Videtur ergo quod sedeat
super cathedra quia cathedra non fecit sacerdotem. non
loco sanctificat hominem. sed homo locum. Non omne sacerdos
sanctus. sed omne sanctum sacerdos. Cum bene sedet super
cathedra. honorem fecit cathedre. Secundo malus sa-
cerdos de suo sacerdotio primo acquirit non degen-
tibus in medio bene sedebit si bene vivere et bene
docuerit ac populum instruxerit. De bene docuerit
et male vixerit tunc solum condempnatur. Nam
bene vivere et docere populum instruxerit quod vivere

debeat. bene autem secundo et male vivendo deum instruit
quod debeat se condemnare hic alle et habet in ca
noue dictum. Circallegata secundo honestas clericalis
consistit in hoc et sunt omnia exterior et hoc in plu
rebus primo in incessu et exterius gestibus corporis. et sa
cerdotis non currat sed moderate et equale gressu
mediant. et sic materialiter corporis maiestatem
indicet mentis dictum. Ipsi prima sunt secundo
habitu. et non habeant vestimenta inversa sunt
coordatoris. nec varia coloris. seu vestis fimbriatis p
varios colores. nec vestis viridis nec rubras nec
nimis longas. nec nimis brevis. De veta et ho
nestate clericorum ca. clericis Certe in conversatio
ne. sacerdotis vini debent oculos et alia membra
sub freno castitatis et modestie coartare sicut pre
dicit merito Et dilectus debent humiliter
laborare in vitio mediocriter maxime illo
vent ira dei in filios diffidentie Quatenus in
constricto dei omnipotent humiliter corpor et mundo
corde valeant ministrare Di qui vero mundi fue
rit vero mediocriter laborat fit magis vel minus
formaverit humanus et quod timor dei minus a
le non removeat temporalis salus prima prohibeat a
peto. cf. code titulo tale De sacerdotibus vini mundi
cordibus loquit. bene Nugis Di sacerdos fuerit vas
mundum et libidinis et inde filios vigilis in alta
ris statuat filios veneris. ei fuerit canonis iba. os
rig plenum et amaritudine et dolo. et ignis ort in
labiis tamen in sacro ipsum salutatus Et dum p
sumit corpus Christi in os suum polluta lingua
ei si pigeret eum in luto hic sanguis. Cum allud
bene bernardus in hic verba Tempestum et many
dro donatus et sacro resumat consecratus quidem
ingerit. et hic corpus sanctissimum tanquam in ex
Nec hominum hic nephandis pollutis manibus
tanquam filium vigilis et immundis labiis osculari et or
sordido sumi Cum mundi non vadit ad ecclesiam
quibus oculis non erubescit. qui audity non reverat. ubi
mundi. prima pigret in strepitum et est in os indig
ner sumitis Et alibi sic dicit Clerici quales audity
ecclesiae labiis osculari filium virginis. quibus paulum
osculatur ab labia meretricis. Christo osculo in uda si
lium hostis tradis hic alle Cum honestas exterior
sacerdotalis apparet in sobrietate. quia sacerdos
tribus a potus debet observare sacerdotes in mag
nis rarus debent abstinere. et abstinere mente mal
et excessus. et libidinis. quorum mentum. code

ptido se capitula Secto honestas clericalis retineri
debet et ornata in secretis Et hec secretas in tri
bus consistit Primo in hoc quod continent se hijs mul
tis vitant Salua honestate in oculis Secundo in
hoc quod abstrahant se a consortio mulierum quia honestas
clericorum exigit consortio sicut designatur Tertio
in hoc quod non secreta se malis et suspectis personis qui
sicut consortia malorum etiam bonis corrumpunt vnde
ephesia in secreto sancti crucis in septimo i solatio
honesto Nec non ad capillos laicorum debet vel huiusmodi
laicis interesse quia talis laicus in se turpis est et si
in fide differunt exercere potest vnde in titulo ca.
Clericus

De clericali corona

Corona clericalis est signum caracteris qui
in sua ordinatione imprimitur ut dicit magister in
quarto et habuit originem a veteri et nouo testa
mento Nam nazarei ad mandatum crinis ab
radebant ut legitur in numeris Libro Danielis legi
nouo testamento quia gentiles beato petro in an
tiochia ad derisionem et pudorem tondebant in
gyro quod non tali clero credit in honorem Cer
ta quia corona tria notant scilicet capitis abrasio
rum detruncatio et forma circulatio Crinis sic
vnde a parte superiori radunt ne nisi vel
temporalibus occupationibus a cuncta placeat diui
nis retardet sed reuelata facie gloriam dei li
bere et efficiter contemplent Demetas vero capi
tis eminentia et mentis Secundo capitis reuella
tio a mentis Clericus vero secretum dei et sacre
scripture non debet esse ignarus ut magister in .c. sepi
scripture in parte aut inferiori capitis crinis sar
dent tondunt et detruncant usque ad reuelatio
nem sensum ad est oculos et aures ut verba i. ro
de .c. ope pulchritudine decorant prescendam Ne
ad audiendum et intelligendum verbum dei mentis
impediat quod illo corona radit in circulis Circu
lus est figura rotunda que nullos habet angulos
significatur quod clericus non debent habere sordes
Et debent habere veritatem in doctrina qui ve
ritatis non habent angulos ut dicit vsq. chrysostomus. Ista
hec figura omni figurarum est pulcherrima vnde
tho. deg celestis figuras fert et hoc designat quod
clericus debent habere veritatem pulcherrimam interior
i mentis exterior in conuersatione In corona clericali
et capitis abrasione tria consequuntur primum est

X Ordinationes [illegible] sancte regule [illegible] Secundo dicit capitulum de horis canonicis et vigiliis solum ipsa sera

mundetur conservando ut in vinculis in capite [illegible]
congregantur et quod designatur quod clerici in mundana
et castitate debent si habuerint debeant secundum ut
suum inter capitulum de horis canonicis psallendi

defectu visus vel infirmitatis vel qz libro carent
causone paupertatis tunc recompensat p psalmos
vel p orationem dominicam Si vero nullum impedimentum habuerit preter mortalem horas canonicas
non dicendo Vide ca. dolentes de celebratione
missarum dicit. Destructe peccm. in virtute sre
obedientie vt diuinum officium nocturnum pariter
et diurnum qntum vis deus dederit studiose cele
brent pariter et deuote preceptum autem obligat
ad mortale Et tenet quis singul horas dri di
re singulas horas vsqz ad vesperam inclusive. De
celebratione missarum ca. plr Ex ea rm rationabili
sequitur licet anticipare vel potius simplice qua
ante tempus orare est prouidencia In tempore
orare est obia post tempus orare est negligencia
Sunt em septem hore deputate pro horis ca
nonicis et non plures Dno propter scriptura
dicente. Septies in die laudem dixi tibi Ordo
propter reconciliacione septiformis gtie spiritus sti
per qua eduti sumus de seruitute diaboli Et
propter septiformitates i septe virtutes. s.
Infancia Puericiam adolescencia Juuentute
Senectutem Senium Decrepitum Per ma
tutinas et laudes cepitur infancia. Per prim
puericia Per tertia adolescencia. Per sexta
iuuentus Per nona senectus Per vespera senium
Per completorium finis vite mte In hys omni
bus deu laudare debemus Quod autem i tpe i
fancie ho possit laudare deu Beatus Nicolaus
dedit nobis Exm q e 2 6 ferunt semel sugebat
vbera matris De alys autem satis notum est

Vnde ps Benedicta dnm m omn tempore ps
xxxiiij matutinas dicit propt 1d psalmiste Cy
media nocte surgebam ad confitendum tibi Ecclia cui
mstituit matutinas dici de nocte ad domadu
tarmis illetebras psallendo et orando Quia
ecclstici xxxiij dr Qui vigilat honestatis tale
facit tarmes Laudes autem dicimus ad tempa
omes dya li repellendas Vnde ysae xxiij dicit
Expergiscimini et laudate qui habitatis m
pulue Alie autem hore ad orandu sunt deputa
te propter queda priuilegia quibus decorant
Prima em hora a iudeis xpus pylato z tdit
Et a morte resurgens hora prime marie mag
dalene apparuit Insup hora prime visus est i
littore maris septem discipul piscantib dicens
Nuqt pulmentariu habetis Joh xxi Tertia ho
crucifixus e lmgua iudeoru z flagellatus Et
eade hora crucifixus spm sum misit aplis m
lmgnis igneis actuu 2 Hora sexta ligno cru
cis e affixus Et m die Ascensionis eade hora
cum discipulis discubuit Hora nona excla
mans emisit spm Et lancea ty de eius latere
duo sacramenta salutis mre .s. aqua baptismi z
sanguinem redemptionis nos eduxit In vespera
de cruce est depositus Eadem hora cu discipul
suis cenauit m die cene z sacramtu corporis
et sanguis illis tradidit z tradendo mstituit
Eade vera hora ipo die resurrctionis discipul i
emaus apparuit z m fractio panis fuit cognitus
Luc xxiiij In Completorio vo sepultus fuit Ps
Hi igit pulegia hee hoe spiritualia sit deputate .

De sacerdotii dignitate et excellencia ꝛc.

Sacerdotalis status sublimitas ꝛ excellencia ex singulari ꝛ precellenti potestate ostenditur. Conficiunt namq; corpus ꝛ sanguinem domini nri ihu xpsti. In quo maxima ꝛ singularis potestas notatur. Quia cu sacerdos sit homo ꝛ creatura miro modo creatore suu quodamodo creat qn officiu misse peragit ꝛ celebrat. Teste beato bernardo in persona sacerdotis sic dicere. Qui creauit me creare se in dedit. Qui creauit me sine me creatus mediante me. Tal' itaq; est ptas sacerdotalis q nulla ptas in celo et i terra post deu sit ei comparabilis cu per verba ab eis prolata cooperante spu sto panis i corpus xpi transsubstantiat. Et vno atq; eodem momento deus qui presidet in celo manibus eorum ministratur in sacrificio. De quo idem bene pulchre loquitur in her verba. Credimus q post deum no est aliqua ptas sicut ptas ista. o sacerdotes vobis a deo concessa. O venerada sacerdotii dignitas mirq; q manus velud i vtero virginis ayatur filius dei miraculose quod p vos pater filius et spus sanctus mirabiliter operat. Super hoc tam insigni vro pulcro stupet celum mirat terra horret infernus contremiscit diabolus. Verecundatur homo venerantur angelica celsitudo quod vno atq; eodem momento deus ipse qui presidet in celo vnus manibus e i sacrificio. O venerabilium scitudo manuum. O felix ex ciuum. O vere mundi gaudium vbi vna summis contingunt cu xpus tractat xpum sacerdos dei filii cui delicie sunt ee ~~cum~~ cum filius hominis. Bernardus

Quomodo sacerdos ad missam se debeat preparare.

Sacerdos celebraturus missam. primo se examinet. An sit in tin corporaliter vigorosus
vt sciat incoatu continuare. z tande perfice posse.
Quare sacerdotes hites tremulas manus vl
morbum caduci vel aliqua alia infirmitatem
ad celebrandi non sunt admittendi. vt. gome ri.
In lemb. quaerunt si infirmitas vel morbus ille
continue adiuerit. Sed si semel in ano pnit ad
mitti. Iterdo corporalit se mundent vt videant in
corporalit sint mundi qua secdm sctm Thoma.
mundicia conscie mentis ad deu elevatio et
mundicia corporalis ad digne tractante requirit
Quare ob reverentia sacramenti consulit sacerdo
ti per illusione nocturna polluto ne celebret.
De qua pollutione postea lucidius dicit. Omilit
Qi quis habet manus lutosas no deberet cum
eisdem corpus xi tractare. Tertio Jeunium ne custo
diat. Pro quo sciendu q duplex est jeunium
s. Ecclie et nature Jeunium nature est qn vel
nictyl - sumit ab ex in os quod voluntarie pnittitur in
ture stomachu. Dico non ab ex qua si salua
deglutire non esset fructu ieunii nate. Et dico
quod voluntarie pnittit intrare corpus qr si sa
dos abluendo os aliqua guttula aque pret in
tencione z voluntate in ventre mitteret ieunium
nature no frangeret. Jeunium vero ecclie bn pmitt
medicina sumi de mane an prandiu in necessi
tate propter retractione ita quod ieunium eque
bn non soluit per talem medicia quo ad me
ritu q'nus quo ad essencia bene soluit. Et tale
ieunium no sufficit ad missam celebrandu. Qi
diceres q sacerdos no ieuna si celebret an con

fiat Dicendū q̄ sic q̄ius g̃ut̃ p̃rat̃ H̄ hab̃
m Gloza de consecratione distinctiōe ꝯ liquido
De hac materia habē vij q̄one j ca. Nuchil.
vbi dr̄ q̄ nullus post cibū potum q̄ q̄tūlibet
minūt sumptum missam facē p̃sumat. Quāto
requirit q̄ nūm ōrom q̄ctum z ad q̄ tenet̄
persoluat Vnde sicut mortalit̄ p̃cat̃ si an
drem celebrarē preterq̄ in nocte natal dn̄
sic si celebrat antēq̄ matutinas dicit z alias
ōnes ad p̃paratōnem nūtyas stōm q̄ctudi
nem ecclē mortalit̄ p̃cat̃. Quanto requiritur
q̄ ad ming a media nocte vsq̄ ad diē a cibo
et potu se abstineat si vlt celebrāe in die ut
sic prius cibus sit digestus et quia digestio
maxīe operāt in sompno Ideo oportet si possit
vt naturalē sōmnū per sex vel septem hoās
compleat in nocte vel saltem ad sex horas ab
stineat se a cibo et potu si eucēte die velit
celebrare Quarto requiritur q̄ per profundā
contritōnē z cordis compūctionem se aptet z
p̃paret De quo Venerabilis Hugo sic dicit
Triplex est sacrificij genus Vnū dominici cor
poris Aliud contritū cordis Jm̄ mortificate ōnis
Debet ergo p̃ceded̄ sacrificiū humiliat
in mente et afflictōnē in carne vt habeat̄
devotio in dominici corporis cōsecratione. Q̄ re
quir̄ vt per cōfessionis lauacrū se expurget
nōn solum a mortalibus sed etiā a venialib̄
p̃cātis Nam nō solum indigne sumūt q̄ scient̄
in mortalibus sed etiā qui de venialibus no
lunt penitē. i. q̄ ex q̄da negligēt̄ et incuria de

venialibꝫ non curant satisfacere et eis remedia
exhibere. Vnde beatus Augustinus quis
mordet pro venali peccandi tamen voluntatem
de cetero non habeat satisfaciat lacrimis et ge-
mitibus de diuina mea et pietate confidens mi-
pidus accedat et securus. Octauo requiritur
q̃ studiose cogitet et pertractet virtutem et
dignitatem huius sacramenti. s. cogitet et p
tractet quis sit qui suscipe et quie tractare me-
dit vel q̃ta bona consequit is qui digne ac-
cedit. Et q̃ta mala is qui indigne accedit.
De quibus sapiza dei est. Animaduertat igit
sacerdotes q̃ta puritate timore et reuerentia
ad illud sacramentum accedant ad quod xpus
accessurus qui pati voluit sudore sanguineum
sudauit in quo fiunt mirabilia xpe sacerdos et
sacrificium. De indigne conficientibus et su-
mentibus hoc sacramentum.
Indigne conficientes et sumentes corpus xpisti
multiplicatem dei grauissime offendunt. Pro
namq; cui inda traditore filium dei et hominem
tradunt demonibus. Teste beto Gregorio super
illud luc xxij. Verumptamen mana tradentis
me mecum est in mensa sic dicentis Judas xpm
tradidit persecutoribus. Qui conficiens et su-
mens corpus xpi indigne tradit illum q̃tum
in se est demonibus. Du ponit eum in locum q
e in potate demonum. Beto tales magis petant
q̃ qui crucifixerunt eum ambulante in terra.
Vnde beatus Augustinus. Magis magis dicimus
q ia regnante in celis gtempnunt. s. indigne tra-

tantes z sumentes corpus eius q̃ qui crucifi
xerunt eum ambulantem in cra Non q̃ crucifi
xores sed q̃ tanti sacramenti indigne confec
tores et presumptuosi preptores qr isti eu
semel crucifixerunt illi vero q̃tu in eis est
totidem crucifigunt eu Qua domi dicit O
pater noli me amplius afflige pcis tuis
plus enim me ledit vlnus pcis q̃ vlnus la
teris mei Ait Augustinus ad idem z Bernardus
sic dicit Heu quid dicam qr sunt quidam
sacerdotes qui totis tim manibus illotis ne
operibus cruenta conscia accedunt ad dmi
sacrificiu quaerunt sine timore z reuerentia ni
mis agni qui presidet in celo sicut tatares agni
qui vendi in foro no sicut sacerdotes stan
tes in altari sed sicut carnifices i macello
tales indigne conficientes z sumentes rei z
culpabiles erunt ac si xm occideret unde illud
Apli Qui manducat panem hunc z biberit cali
cem dmi indigne reus erit corporis z sangui
nis xpi Unde Ambrosius Qui indigne xpm
sumit idem est ac si interficiat z talis iterum
xpm crucifigit Unde id ad hebreos vi Rursus
crucifigentes filium dei Qui quis fidem habet
sitiet se semel xpm crucifixisse ipe vellet
nudis pedibus per totu mundu ambulado
ad totu tempus vite sue penam agere Quid
ergo debent tales facere qui multociens co
miserunt penam huic simile Ecce tanti q̃
maximu et supergrue pcm est hmo q̃ indigne
conficiunt z q̃ indigne sumunt sacrosctu corpus

et sanguinem domini nri ihu xpisti Legit nacq
in libro ambrosij qd hij qui indigne tractant
nisi bonitas xpi tui iudicio pendet omnia gladi
um suspenderet vltionis et temporale morte
remoueret vt penitentiam ab angelis ad hos poe
nis perpetuis perpetrent Nec mirc quia si gens iudeo
propter morte xpi debuit destrui et interfici sicut
factum est in xlij anno per tytu et vespasianum
Et pcm indigne tc sacerdotium simile et pro re
qui xpm crucifixerunt Ideo iustissime possent
tales interfici nisi bonitas dei eos ad piam
reseruaret. Am propter nocturnalem pol
lucionem communio sit pretermittenda m

Ad hoc q quis digne accedat ad Eu
charistie sacramentum tria requiruntur.
Primo mundicia conscie q no tollit nisi p pnm
Secundo ne sit ibi indeuocio seu inetis electudo
Tercio ne sit ibi corporis immundicia Hec tria
quiq genitrunt simul in aliq pollucie nocturnali
quiq duo de hys quiq vnu tm Et sdm ~~tcte~~ hos
magis a nrio impedit Et ideo distinguendo
et de pollucie Vnde pollucio nocturnalis est
inquinacio qua quis in somnis contrahit per
seminis emissionem Et contingit quiq ex nature
superfluitate seu ex habundancia inatru se
minalis et repleccione in vasis seminalibus no
valentibus eum retinere Quiq ex infirmitate et
debilitate virtutis retentiue propter debilita
te nerworum sicut in seminifluis Vel tria qui
hoies reunant Et in istis no est pcm sed po

tus quedam pena. Et in talibus casibus homo
cohnquit sibimet. Quicq contingit ex cupidita. Et
hec prohibet a preceptione corporis. Et si nititur
sollempnitas alicuius festuitatis cogat ad oppositum.
Quicq ex ymaginatione et cogitatione turpium pre
cedente et hoc tunc est peccatum quod meruit cogi
tatio precedens. Quicq est cogitatio huiusmodi turpi
ium sine peccato sicut cum in cogitatione tunc nunc
vt cum quis de talibus erat disputaturus oporte
ret quod de hiis loquens cogitaret. Aliqui vero et cu
venali peccato. s. qui cogitatio ad effectum in sola delec
tatione continuatur sine consensu deliberato.
Quicq enim est mortale. s. qui consensus quantum
Et si dubitat de consensu an contraxerit ad tam
pollutionis vel no. Et si consequitur dubitat an
ex peccato mortali vel venali pollutio acciderit ab
stinere debet. Quia teste beato Augustino Bonae
mentis est ibi culpam agnoscere. i. timere vbi cul
pa no est. Et habet Distinctio .v. ca. Ad cuius
Si expresse miserit consensum no pressisse. et
alia preteriserunt. s. ymaginatio et delectatio in qua
ymaginatio finita est erat sine consensu deliberato
tunc potest cantare si nititur vegret et festi sollep
nitas ymminet. Qui autem accidit ex illusione dy
abolica deo permittente tunc si illusionis causa
in nobis pressit. s. cogitatio et ymaginatio idem
et iudicium sicut de cogitatione precedente. Si
vero non sed opposita ca et hoc frequenter accidit
in diebus in quibus homo debet continere tunc
signum est quod diabolus conatur homini auferre
fructum eucharistie. Unde in tali casu consultu

fuit cuidam monacho vt legit in collacionib
prim q tolleret z sit diabolus videns se non
posse consequi intentu ab illusione cessauit.
Qz qua non potest de facili stri cā ex q consti
cit pollucio ideo emendabile. Et z tutius qd
tali die abstineat propt reuerentia sacmenti
Et dicunt quidam q debet abstinere p xem horas
qua in tali spacio nā deordinata per mentis
elecionem z corporalem immundicia eius deordinat
mis mentis vel sollempnitas imminent q conuia
exigit. Dico ergo q in omnibus hys predictis
pollucionibus cois est immundicia corporalis Qz
mentis electudo non est nisi in illis pollucionib
que acciduit cū ymaginatione qua in illis q
sine ymaginatione acciduntur alia nihil videt
prudē Nulla autē ductaru pollucionū est prim i
se qz in somptnis cū zacio sit lugū nemo potest
peccare tamen pt ee signū prim vel effectus Et
ideo semp retinendum est ad tam pollucois
Et ex hoc videbit qm sit abstinēd a communione
z quando no Unde de hoc habent metrū sic
Crimen habet noctis pollucio quando fiusti.
Ebrius aut prio meditatus turpe fiusti.
Crimen abest tua si natura superflua tollat.
Aut si debilior vacuo se ventre resoluat.
De hac materia plene habe. Qd vi cā de
tamentum Et est Cano beati Gregorij Et
per ysidorum primo sententiarum Et habe
ibidem capto Non est peccatum.

Hic incipit sancte Missae Exposicio

Missa a diuersis diuersimode exponitur
a sublimibus sublimiter a subtilibus
subtiliter et a simplicibus simpliciter.
Vnde ut iam ad primam expositionem sic exponi
potest. Officium misse significat filii dei incar
nationem. Solent autem in missa proferri a
liqua voce sonora sicut Canto. Oremus. Epla.
Euangelium. & similia. Et ista vt frequentius sig
nificant quam da letitia. Quedam proferuntur
submissa voce sicut Secrete. Canon. Silentium
& alia. Et ista vt frequentius signifi quada tris
titiam. Primo introitus fit sonora voce.
Quod desiderium antiquorum prim significat qui
tum magno gaudio desiderauerunt filii dei in
carnacione. Bernardus. Ardorem desiderii
prim suspiratii in carne & pnicia significat
frequenter cogitans compungor & confundor
in memetipso & vix continco lacrimas ita vt
pudeat me temporis et corporis miserabilium
temporum horum. Cui nam(que) mihi vnde merit
gaudium huius gratie exhibitio cotii antiquis
intulit sola promissio. Augustinus. Credebant
antiq xpm venturum esse & omis qui credebat
xpm diligebant. O si tunc me iuuenat illa se
lix natuitas. O si que credo ex scripturis.
videa oculis meis. Ysaie lxiiio. Vtinam disrum
peres celos & descenderes. Moyses. Domine
mitte quem missurus es. Dauid. Inclina celos
tuos & descende tange montes & fumigabunt.
Symeon. Putas durabo putas qui venet
videbo

¶ Sed duplex introitus iste duplicem cantum
qua duo erant loca in quibus patres adue-
tum xpi expectabant. s. in hymbo z in mundo
¶ Post hoc sequitur voce sonora. Kyrieleison nouem
vicibus per quod significat desiderium nouem ordi-
num angelorum qui desiderabant incarnacionem
domini vt per hoc votum ruina restauraretur
Nam de quolibz nouem ordinum cecidit aliquos
cecidisse ¶ Post hoc sequitur voce sonora Gla
in excelsis deo Quod angeli legunt primo cu
tasse in natuitate domini Vnde per illud cu
ticum designat natuitas dni nri ihu xi Cantau
id primo soli epi cantabant Sed Gymachus
ppa aduertens q sacerdos z angelus dni institu
tu q quilibz sacerdos id canticum cantare pt
Qz angeli non cantabant in solum Gloria in ex
celsis deo Et in tra pax hominibus bone vo
luntatis Et quod sequitur addidit Gtus Inlai
¶ Postea vertit sacerdos facie suam ad ppm
dicens sonora voce Dominus vobiscu per
quod significat q xpus in natuitate sua ondit
facie suam iocundam qua prius dni desidera
uerunt vt pretactu est ¶ Postea sequitur ora
mus per quod significat q in Ephia a magis
fuit adoratus ¶ Demde sequitur Epla p
qua significat predicatio Sancti Jhois bapte
que patet ex Eplis z euangelus Jpe amicta
aduetum xpi in mundo cuia in hymbo Gais
in mundo et agel in celo Et propter hoc triplex
gaudium sequitur triplex cantus s. Graduale qd

significat gaudiū prim in lumbo Alleluya
gaudiū angelorū Gregoria gaudiū sanctorū
in celo et in mundo ℣ Postea legit euangeliū
quod sigt predicationem xi Et propter reue
rentia illorū sororū verborū stamq; z capita de
mudamq. Et legit euangeliū versus aqlaz
per quod Dyabolus designar potest Et ido
tunc contra dyabolū signo crucis nos munimq
℣ Inmt sequit Credo quod sigt predicatiaz
apostolorū qui fide xpianam p mundū pducauerūt
Nam dominus misit eos binos ad pdicand.
℣ Postea vertit iterū sacerdos faciē suam ad
populū per quod significat q xpus in die pal
marū vertebat faciem suam vt ierit i ihrlm.
sustinē morte pro nob ℣ Cmmt sequit cantica
laud. s. Offertorium per quod significat qd cū
laude z cantic floribus z palmis eū recepert
Solent eni homines offerre quibz stidm pos
se suū Per quod significat quod cū ihūs intras
set vidit diuites offerre multa Vidit etiā et
pauperculam quadam offerre duo minuta et
dixit dominus qd xpa plus omibz obtulisset
℣ Postea fit quoddam silentiū per quod sigt
Quod postq ihūs intrauit ihrlm in die palma
rum z cum sit ect honoratus inierūt Judei
secretum qsiliū quo eū morti traderent z iudic
sentete iō siliatus est Et in fin id silentiū vt
tit se sacerdos ad ppl̄m qi tristis submissa vo
ce d Oratē ect Et sigt tristicia qua tristis
habuit appropinquante eius passione qr tristis
fuit anima sua vsq ad mortem ℣ Postea in

tuit sollempnit cantare Pfacione z longi et
sollempnius cantat qm in tota missa vnqm fecit
per quod signtur ille longius z dulcissimo sno
que in cē fecerat qm ante id tempus sepe
predicauerat tamen nunqm ita longum z dulce
sermone fecit. que non scripsit bnus Jhes evā
gelista Et solet legi in cena dni mstri mada
tum ℣ Postea cantat chorus sollempnit Cū
quod significat letitia aplorum quia habebat
ex auditu illius sermonis z corporis arsi qd
retepserunt. Vel significat letitia angelorum
Ecclia em spirans saluari z vna cū sanctis an
gelis eternaliter deum laudare stati qformat
se sanctis angelis de quibus z quorū primo
mentio fit in prefacione ℣ Et nōnd qr Ore
tus ppt Jhū vmpnu ad missam decantat in
stituit Et merito tatura angelorū i missa de
cantam. qr per hunc sacrificiū terrē celestibus
sonat non dubitamus. Subiungit Domino de
sabaoth i. exercituum videlicet angelorū z hom.
quorū terribilis e ut castrorū acies ordinata
Tot em exercitus de habz in cra qt st ordi
nes statuū in ecia Tot habet in celis quot
sunt ordines in angelis Subiungit plem st
celi et terra gloria tua Ad hrm quia gloria
diuina celum et terra replent Juxta id Jerme
Celum et terra ego impleo gloria Subiung
Benedictus qui venit in nomine domini.
Et tuit pbr solet signu crucis fac ad desig
nandum qr iste qui venit cruce triumphauit
z per vnitatem sancte crucis nos triumphac

fecit et per suam crucifixione nos saluauit.
Sequi. Osanna in excelsis Osanna e dic
to hebrayca Et sicdm ysid. vi. Et hymo. ru. Os
em saluificia mtrpreta Anima eius nutrie
e motu animi significans sub deprcationis af
fectu Integre autem d. Osanna qd nos cor
rup. z media vocali z elysa hu dicim Osan
Et mtpreta Osanna-i. saluifica ppln tuum
et totu mundu. In excelsis-i. in altissimis.
Inclinat se sacerdos postea an altare z orat
submissa voce per quod significat oro xpi i
monte oliueti qn sudauit aqm z sanguem
z dixit pr si fieri potest trisfit a me calix
iste Verumptamen no sicut ego volo sed si
cut tu vis pater ℣ Tunc erigit se sacerdos
z tunc fit silencii per totu chorii Et sigt
fugam apstolorii Qui relicto eo omis fugerunt
mrt audebant loq Quicqd xpi sacerdos log
in ipso silencio hor fit submissa voce z aliqn
omino tacet. per quod significat qd xpus an
teq fiet in cruce elevato sex vicibus fuit
iudicii pilatus Primo anne. ibi colophi
satus. 2o Caiphe ibi conspuitus 3o Pilato ibi
fuit false accusatus. 4o herodi z ibi fuit i
alba veste illusus. 5o pylato reductus z ibi
flagellatus coronatus z illusus. 6o in loco
iudicii pylato iterii pilatus z ibi morti ad
iudicatus ℣ Postea eleua corpus x' quod
sigt cristi passione z crucifixione ℣ Deinde
eleua calix cu sanguine z significat sanguis

In alterius linque interpretacionem in toto transire no potest

et fiunt tres cruces per quod significat ip ter orauit.

in passione ipsi unt' corpantib' humiliter ruunt Ante eleuatione corpis fiunt sacerdos ter crucis signa per qd significat ip christe.

tristi effusione Deinde a repositione calicis
usq; ad Nob. fuerunt septem cruces per qs signat
septem verba xpi in cruce prolata ¶ Primo dicit
Pater dimitte illis Ordo Ave dico tibi p
mulier ecce filius tuus Deinde Ecce mater
tua. L. Sitio T. Consummatum E. Heli
In manus tuas commendo spm meu Deinde dicit
alicuius titulu alta Nobis Per quod significat quod
cristus alta voce clamauit dn expiruit Po
tea fit silentiu Et sigt tempus quo xpistus
in monumento quiuit Tunc leuat sacerdos
corpus xi de corporali quod sigt resurrectiem
xi Et fiunt tu vo quiq cruces per quod signifi
q ipe quiq; viribus in die resurrectionis apparuit
¶ Postea sequit alta voce Patri mi Et sigt
triduu bte matre vgnis z discipuloru de re
surrectione xi Post hec tantum sacerdos Per oia
secula seculoru Et sigt quod xpus resurgens
potestatem suam discipulis suis mutauit ¶ Ad
aute hostia frangit in tres partes significat
q passio xi profuit triplici populo. s. patribus
in limbo. sanctis in mundo. z angelis in celo ¶
Unde sequit Cantus letitie qui replicat. Agnus
dei Propter triplex gaudiu predicti triplicis pli
Postea sumit sacerdos sacramentu in persona to
tius ecclie In primitiua ecclesia omis fideles singu
lis diebus communicabant postea dmicis diebus
tm Ex post statuit ecclia q solus sacerdos su
mat in persona omi Et pax dat pplo Post
hec secit commemo quod significat gratiu actionis

de tanto beneficio Tunc vertit se sacerdos ad
populum quod signat vltimam apparitionem qui ondet
fatue suam benedictam discipulis et cora ipsis as-
cendit in celum V Postea vertit se et dicit
Orones per quod significat quod xpus ascendit
in celum et orat pro nobis patrem suum V Vltio
vertit sacerdos faciem suam ad populum et dat bene-
dictionem per quod significat vltimo adventu xi
qui ondet faciem suam electis cum benedictione
tum dicit Veniite benedicti patris mei percipite regnum
Hic Incipit Exposicio Sacri Canonis.

Igitur Clementissime pater
Hic est notandum quod sacerdos dicens
hunc orationem profunde et humiliter debet
se mitmare Ista nacque humilis et profunda ichma
humilitate xi signat quod xpus humiliando se et exina
niendo sempm voluntarie et humilis ad patiendum
obtulit Item notandum quod in hac oratione ad hi verba
Hec dona Hec munera Hec sancta:
sacrificia illibata: fiunt tres cruces ad
designandum triplice xi traditionem Iuda enim est
a tribus. s. a patre. a iuda Et a Judeis Deus
tradidit illum ex dono Judas pro munere Judei
in sacrificium illibatum quod utique non Judei libauerunt
sed gentes quem ~~illibatum~~ est res regium ablatum
et datum e genti facienti fructum suum Est enim
sensus istius oronis secundum Innocentium. Offerimus
tibi clementissime pater Hec dona.

Commemorantes illam traditionem qua de sancto
ex dono Judas pro munere Judei in sacrificium
illibati singuli tamen ad morte morte autem
truncus qua licet diuersa fuerunt operanda vnu
tamen operatum.

IN Primis que tibi offerimus ꝛc. Ex
pont sic In Primis. i. principalit que simple
dona munera et sacrificia. tibi. simple deo pri
offerimus. i. sacrificia pro ecclia tua. i. pro con
gregacia omi fidelium tuorum sancta. i. firmata
z sanctificata qua. s. ecclam pacificare simple vt
patrum ab hereticis z scismaticis habeat custo
dire simple a viciis z demonis adunare simp
que differsa est mt per fidos et paganos
et regere dignetis simple in prosperis z adusis
toto orbe terrarum simple diffusam fidei cz sac
mentis vnitam vna. i. pacyter. Cum famulo
tuo pp nro. N. et antistite nro. i. Epo nro Pome
dyoc et Rege nro simple cõnoru vl Imperatore
Et omnibus orthodoxis. i. xpianis qui sub vti
cz sue fidem xpianam venerunt atcz tolunt.
atcz catholice. i. vnu salus z aplice fidei. i. per
aplos fundate z doctrinas eorum cultoribus. i.
veneratoribus.

MEmento domine famulorum famu
larum cz tuarum z omnium circumstantium
Huc sit memoria vnoru que no nimis longa fici
debet Et hoc propter cordis distractione z mentis
euagatione cz breuit dz se sacerdos expedire me

s. cogitationes perdant de uocione. Nota q
dubiū est quo ordine debeat fieri enumeratio ubi
scienda qd ab aliquibus talis ordo sua qualis
sumi seu seruari in dictamine non sedm ē
ros sed sedm ordinem sex casuum ita vt sacerdos
sectando eum caritatem. Primo a serpo tacit
a no. 1. nominatiuo orat. Deinde pro genitiuo 1°
1. pro genitoribus tam corporalibus q̄ spiritualibus
s. patribus et paterns. Tertio pro datiuo. 1. 2°
pro benefactoribus z eleemosinam sibi petentibus
Quarto pro accusatiuo qr accusatiuus est casus 3°
inimicorū vt dicit Prisciano. Idcirco p inimic
z persecutoribus suis iuxta forma vnu perfecti
z christi cui personam gerit tcit pro accusatio 4°
orat. Iuxta id. Diligite inimicos vestros.
orate pro persequentibus vos. Inimici enim qtū
ad ea que habent a deo s. natura z gratia sunt
diligendi licet non qtū ad culpam z defectū
qua habent ex serpis. Quinto pro vocatio. 1. infi 5°
delibus vocand ad fidē ut deus infideles ab
errore reuocet ad sui cultū et agnitionem ihu x
Vel pro vocatis. 1. pro hys pro quibus adiuuare
et indē tenet si sit prelatus. Sexto pro abla 6°
tuo. 1. pro mortuis ablatis de hac vita z de hac
luce. Et hoc non debet fieri in ista enumeratione
sed in sequenti. s. post corporis eleuatione. Et
laudabile z multum detens e qd seruat ordinem
personarū sedm merita z dignitates. Postq
supplicus z suorū parentū memoria habuit
Et non est necesse vt omn propa noia ponat

sed solum intencione z affectu gerat ad has p
sonas pro quibus vult orare Ut c nondum
q ex illo dicto Et omn circumstantiam rt appa
ret q laudabile salubre z sanctum est interesse mi
sarum sollempniis eo qd sacrificium Eucharis
tie pro circumstantibus spiritualiter offerat qui si
sunt dispositi aliquos effectus sacramenti conse
quuntur Et hoc si usq ad finem misse perse
uerauerint Unde statutum est in Canone q
omnes fideles q queunt in sollempnitatib
ad ecclam veniant z scripturas apl'orum et
euangelistarum audiant Qui vero no p seue
rauerint in ore usq dum missa priuatim vel
inquietudines amouentes queunt inde priuati
Ex istis inuidit dubium vtrum liceat recedere
a missa ante finem Videtur Iste qui obmittit au
dire tota missam Aut dimittit ex mala con
suetudine Aut ex tepiditate Vel ex torpore
vel aciditate Qi primu mortaliter peccat z secm
determinum debz a coitu suspendi maxime si pe
statuto obmittit Et ex hoc formatur talis ro
Nullus debz communione priuari ni propter
grue culpe Sz isti qui ex mala consuetudine
non stant ad misse finem sunt priuandi com
munione ignis grue z mortaliter peccant Qi ex tepi
ditate vel torpore seu acidia recedit peccat
ad minus venialiter Et secm q torpor l' acidia
~~recedit peccat ad~~ per se vel tepiditas ex cau
sis introducit grue hoc manifestum vel minus pcm
determinat Vt si quis istum torpore ex longa

hic mouet dubium

vigilia acquisiuisset vel ex nimia repletione
manus esset patim qp ex labore z occupatione
honesta. Si vero retredit ex necessitate tuc non
peccat qr necessitas non habet legem/ maxime si est
rational alias ppe non est necessitas z sic a mis-
sa ante finem potest retedere vt si habet expedire
negotia ardua vel legitima q alias quemcunq
exequi non possent. Item obmittere missa vno
tempore patim certe persone qd alio tempore es-
set finem pro vt si quis prochianus in die do-
minico vel sollempni non audiret missam in
sua prochia cum hoc tn posset fare peccat mor-
talit. Et si esset dies seruata in q nemo esset ri
laborare non peccaret si missam no audiret vel
no totalit audiret. Vnde dicit decretu. Missa
die dnico ab omnibus seculariby specialit au-
die precipimus. Et quicunq fetus secessit ab
epo confundat. Glosa i. exclusit. Et statu-
tum est in Auxeluunensi consilio q tu ad
celebrand missam quemcunq dei populus
non ante decedat qp misse sollempnitas
completat.

Missa libenter est audienda multipli
ci de causa. Prima ca qr communicantes
z missam deuote audientes vna cu
sacerdote sacrificiu misse deo pri omnipotenti
offerunt. Vnde z sacerdos orat i Canone
in persona ecclie z totum suum sic dicens
In primis q tibi offerimus. Et cetera. Et

omn circumstantiu qui tibi offerunt ho sacri
ficiu laudis ¶ Secunda ca qua sacrificiu Eu
charistie pro circumstantibus z missam audi
entibus specialit offertur Unde Innocentius
super illum locum Canonis vbi fit memoria
viuoru sic dicit Hic euidenter apparet qd sanc
z salubre fuit missaru interesse sollempnis cu
sacrificiu misse specialit pro circumstantibus of
ferrt ¶ Tercia ca quare missa libenter audie
da quia in missa pro ppis circumstantibus et
missam audientibus specialit dirigit oratio
a sacerdote ad deum Et ideo fit specialis co
memoratio cu sacerdos dicit Memento dne
famuloru famularuq tuarum et omn circumsta
tium quoru tibi fides cognita z nota deuotio
¶ Quarta ca qua missam audiens deuote no
existens spiritualit manducat Unde beatus Augustinus
Vt quid paras dente z ventre Crede z man
ducasti Dic ei Vt quid ce ¶ Quinta ca est qua
credens in isto die pro communicato reputat
pro missam audiuit quia corpus xi quod sac
dos in altari sumpsit sacramentalit nec credit
sumpsisse spiritualit ¶ Sexta ca qua qi deuote
missam audiunt accipiunt influxu duiniu
gtie ex pricia vtriusq ca corporis qi sanguis
cristi et qui maiorem influxu qi sacerdos
qi realit z in veritate corpus xpi manducat
¶ Septima ca est qua ex hoc qi quis deuo
te missa audiuit pcta venialia sibi remittit.

Vnde generalis confessio frequens pectoris contrito
misse audicio ordinis dominice devota placio
elemosina aq benedicte devota aspersio hi sex
remouent a nobis pena venialia Octa causa
qua nullum sacrificium ita prodest ad augmentum
gratie ad diminucionem pene z ad relaxacionem
culpe sicut sacrificium misse quod sacerdos i p
sona ecclie z circumstantiis sacrificat Nona
ca qua pre cred. q quilibet ho ad necessitate sua
impetrat vel habere q hor plus sibi ad sam
tatem prodest z salute in illa die q missa
audiunt q si missam no audierit Decima ca
qua devota et frequens misse audicio valet
ad mitigacionem pene parentum amicorum et
eorum pro quibus tenet. orare si sunt i purgato
rio Item nond q audientibus missam duo
precipue sunt necessaria Primum est fides Qui
q audiens missam fideliter credat qd post con
secracionem in ara sub specie panis et vini
verum corpus z verus sanguis xpi continetur
Q fides sit ad hor necessaria patet qz ista que
ibi fiunt omnino humanam racionem transcendit.
Exemplum. Legit. de quoda qui hi sacramentum
non credidit z hor occulte in corde suo tenuit.
contigit q duo viri religiosi ad hospitium sui
pueneruit vnde facto cum hi religiosi ad
ecclesiam adiuerent ad legend. missam sicut et
legerunt puer qui filius hospitis erat cum ipis
ad ecclesiam cucurrit qui in missa vidit sacerdo
tem hora elevacionis puerum elevare z postea
diuid. z crudum in communione imed. puer

valde timens domui reuersus et se abscondit.
Postea suspicientibus istis religiosis puer q
ratus et minime inuenit. Tandem diligenti sua
inquisitione puerum inuenerunt et sui latibuli
tam ab eo inquirunt. Et respondit puer. Timeo
illos viros qui puerum in altari amiserunt ne
forte etiam me amittant. Quo audito pater pueri
errorem quem de sacramento habuerat confessus
fuit et tunc firmiter credidit referens deo gra
tiarum actiones qui cognouit hoc miraculum
fieri fore propter suam credulitate. Ex.m
Aliud. Similiter legitur in legenda bti
Gregorii de quadam muliere que mala fide habuit
de sacramento corporis xpi quare de fidei confirma
one ad petitionem beati Gregorii panis in alta
ri sub forma carnis apparuit. Unde de
eo tamen etiam Vere fideliter presule vel fidei
doctorem qui petente panis xpi forma ac
cepit digniti ad confirmandam plebis fide versus
in carnem tamen.
¶ Secundum quod debet
in audientibus missam et deuoto et homi
nes deuote astantes spiritualiter amicant.
Exemplum tali. Legitur q dam dum cu qu
dam sacerdos missam celebraret. Et quedam
deuota matrona astaret ipse sacerdos i fide in
duas partes hostie mutauit et tertiam amisit. pro
q inquisitione facta et no inuenta aliam duas p
tes sumpsit. Et post missam an altare se prostra
uit et amarissime flebant. Tunc 1a matrona ad eu
accessit gaudens ab eo cur flet. 2o gaudebatis et.
Qui respondit q ei dicere non posset. Dna vero dixit

Dne mi ne tristem nam tuam pte hostie
qua amisistis angelus domini in astitit z illa
pte attulit z me tu ea gustauit. Explum-
quartum de eodem. Legitur in Cronicis epor
monasterien. q temporibus Alfridi qui tertio
post stm Ludgeru. ecclam illam rexit quida
Wilhelmus hitissimo palatii Imperatoris Ca
rollazus lapsus est in iudaysmu z ppluimi
ad eius suggestione in iudaysmu vt st lapsi
Et illis temporibus mari stat altercatio inter
xpianos z iudeos de Eucharistia z de stm trinitate
Vide ipe Dom Alfridus vir mire deuotionis
z sanctitatis filie presuti Wilhelmi q fuit xi
amoru prima eucharistia dedit vt in fide catho
lica pmaneret. Quapp ipe Willhelmus dno
Alfrido scripsit q ipa pticula panis quu filie
sue dedisset tantum pasceret aiam sicut pasticere
posset corpus. z tam verum est quod de trinita
te predicaret sicut filia sua ex illa pticula pa
nis posset absq cibo z potu p triennii sustenta
ri. Ipsa res ipa puella p triennii absq aliq
cibo et potu vixit. Quapp pluimi xpiani q
in iudaysmu fuerunt lapsi z etia multi iudei
ad fidem st conversi. Et Willhelmus p triennii
in perfidia pmansit. Et tunc ad fide catholi
ca e reversus z trinitatem stm ee credidit. Et
q primu ipe tunc filia suam p manu arripuit
ipa in momento qi in sompno deo aiam reddid.

Quam oblacione tu deus in omnibus
nos benedcam assriptam ratam.

rationabilem qꝫ facꝫ dignetis ut nob
corpus et sanguis dilcissimi dnimi
filij tui domini nri ihu xristi. Istud ex
ponit sic Quam oblationem. s. nre seruitutis.
tu deus simple clementissime in omnibus simpl
exis quesumus bndicam. i. consecrare assumpn
i. approbare rata. i. confirmare rationabile
i. diuine rationi z voluntati confirmare accep
tabilem qꝫ. i. acceptabile sacrificium facꝫ dig
netis vt nob simple ad nostram salute corpꝫ
z sanguis fiat simple panis z vinu dilcissimi
filij tui domini nri ihu xi. ¶ Nota qꝫ sacerdos
facit hi tres cruces super oblatam z calicem
cum dicit benedicam Assumpta rata Et po
stea duas cum subiungit Corpus z sanguis
Et dicit Immolamus qꝫ ad designand ꝯtita
tem pretij quo xristus venditus e sacerdos fa
cit hic tres cruces sup oblata z calice cū dicit
Benedicam ¶ Pro cuius lectione declarande est
sciend qꝫ in ratione agit mysteria eorū que
acta sunt in ebdomada palmarū z specialit
modus venditionis et emptionis xristi.
Vbi nō scriptū ꝯtra ante cena in mane Judas
vnus de duodecim a dyabolo supplantatus.
sacrilegium perpetrauit dum filiū dei solus xxti
argenteis vendidit pharisieis in recompen
sacione dampni quod incurrent per effusionem
vngenti Quare inquit non venditur hoc
vngentum tricentis denarijs z datum est pauperib
hoc autem dixit non qꝫ de egenis pertinebat

ad eum sed quia fur erat et loculos habens
ea que mittebant portabat Jo xij Quilibet
argenteus valebat decem denarios vsuales
2 ita dampnu vigenti quod valebat denari-
os trecentos triginta argenteis aputauit.
Ad designand ergo huius pretij qtitate quo
xpistus venditus est sacerdos fecit hi tres
cruces super oblatam 2 calice Nam 2 triginta
partes 2 trecenta multiplicatione suscepit
a trinario Postea vero ad designand vendi
tione et emptione duas cruces imprimit sin-
gillati vnam super oblata 2 alia sup calicem
tum dicit Vt fiat nobis corpus 2 sanguis ñ

**Qui pridie qm pateret accepit: panem in sanctas ac venera-
biles manus suas.** In hys verbis de-
notatur q hoc sacramentum no ñ mudis
manibus no virgatis sed consecratis reueret
2 venerabilit debet contractari ¶ Post hec
dicenda sunt aliq de gestu sacerdotis ante
eleuacionem corporis cristi ¶ Primo sacer-
dos inclinat se 2 reuerenter adorat hostiam
in signu q filius dei inclinauit celos et de-
scendit Vel in signu q cristus exiuisset in
monte olueti 2 oraisset in terram se prostrauit
2 inclinauit repentinus q xpus humiliauit se
pro nobis factus obediens usq ad mortem
¶ Ordo eleuat corpus cristi super se Et hi
fit pluribus decursis ¶ Prima ratio est vt
ipe filius dei ia presens in sacramento exiis

Eleuare corpus christi eleuat

ab omnibus circumstantibus tpi dominus et
deus nostr adoretur et reueretur ¶ Secunda ca
vt omnes homines rogent sibi illud salutare
ymnu sacramentum prosit ad salute ¶ Tertia
causa est ut ipse sacerdos reuoceret populo ad
memoriam e' eleuatione in cruce qn pendebat
ostensibiliter videntibus omnibus inimicis suis
qui diceret sacerdos Videte deu z hominem qui
pro nobis pependit in ligno vt illi exhibeat
reuerentia qui pro nobis saturatus e ignominia
et opprobrius cui figura pressit in spete cruo
Io xo Dicit moyses ⁊c ¶ Quarta causa est
vt onda magna dei potencia qui de puro
pane potest facere corpus filii sui s. xpisti
paucorum verborum prolatione . Eleuat ergo
sacerdos corpus quasi dicat . O prior hanc
quam vides hostiam prius fuit purus pa
nis sed nunc est corpus saluatoris qua qui
hanc facere potuit mutacione potest et te
mutare de culpa in gratiam de gracia i gloriam
¶ Sexta ca est quia hoc sacrificium
super exaltatu est omnibus sacrificiis z obla
cionibus vt scribit in Rationali diuinorum
¶ Septima causa est Ido sacerdos eleuat
corpus e' vel xpm in sacramento monstrando
eu omnibus ad designand illam opprobriosa
eius ostensionem q pylatus eu ondit iu
deis Dicens Ecce homo Et post paucis .
Ecce rex vester Io xix Sacerdos igit
eleuat xpm in sacramento z ondit eu ppl

vt illam opprobriosam onsionē ad miseria
reuocent z sic ei gratiarū actiones refe
rant Vnde sicut perfidi crucifixores xpi
flentes genua sua vertebant ad eum
et dicebant Aue rex iudeorū · Sic et nos
nos veraciter z cum reuerentia z humilitate
cordis deberemo flectē genua mra dicēdo
istam deuotam orōnem que hora eleuatio
nis dici assueuit · Aue verū corpus xpi nati
ex maria virgine vere Vel aliam orac
q̄ homo sentit se sue deuotioni z desiderio
satisfacere Et sicut xpi iudei tamma voce la
trabant ad onsionem xpi a pilato Crucifi
ge crucifige eum · Sic nos eadē cū deuoci
one orones nras dicē debemo Et ad deum
ista hora eleuationis tō intentione clamare
Item sacerdos corpus xi moroste reithat
z super altare collocat ad designand q xps
de cruce depositus in tram fuit collocatus ·
z in sindone munda inuolutus Notand
vero quod hora eleuationis campana pulsa
tur multe sunt cause Pri vt veritas cor
respondeat figure qr in veteri testamēto
leuite tubis clangebant tempore sacrificii
Qz qua istud sacrificium nr̄ omnia sacrificia
z summum et supremum idcō campa q est
tuba xpi et eius sonitus personat tempore eleua
tionis istius sacrificii Secda causa est vt
eius sonitu populus pmonitus fiat ad
adorand dominū ffidelatus Tertia ca

Quare in elevatione pulsatur campana

est ut populus audito sonitu campanarum ad
ad oratione et deuotione se praeparet ac tunc
diabolum impedire intentem animetur.
Quid enim exercitus bellantium audito tub
fortiores z animosiores ad resistendum hosti
bus reddunt? Qui nos debemus fieri fortes
in resistendo z virili agendo sustinere dum
¶ Quarta ratio est ad quorum homines ad
diuinum officium z laudem dei ¶ Notandum ita
q hora elevationis tanti sacra attensa tenetur
¶ Primo ad signum lectione demonstrandum
¶ Secundo ad designandum hor q filius dei exis
stens sacramento hue sit vera illuminans om
nem hominem venientem in hunc mundum Jo. 1°
¶ Tertio hor sit in signum huius q corda fide
lium circumstantium attendere debent deuotius
z inflammari feruentius.

HEc quotiescunq; feceritis in
mei memoriam facietis ꝛc
Et exponit sic Hec. i. hanc hostiam quotiescuq;
simpliciter obtuleritis feceritis. i. consecraueritis et
manducauerit in mei memoriam facietis
. i. mortis et passionis eius memoriam habeatis.
Hec verba habent originaliter Luce xxij°. Et
secundum canonem diuinorum. Hi clausula ita corporis
christi q sanguinis consecrationem respicit
Et ideo post depositum dicitur proferri Hanc im
ultima memoriam nobis dominus dereliquit quia ad
modum si quis pugnam proficiscens aliquo pugna

ei quem dilexit dereliquit ut quotiens illud
inspexerit prius amicitias debet memorari qd
pignus ei si perfecte dilexerit absq; fletu
z magno desiderio meruit aspicere Ideo q; sal
uator hoc sacramentu instituit qm venerat
hora eius vt transiret ex hoc mundo ad
patrem vt visibilem sui memoria qmdaret
Quod mirabile si perfecte vnus dilectus sine
fletu vel magno desiderio seu suspirio offe
re non debes nec potes Nullu enim sacrificiu
um ita efficax est ad delend pcta ta viuo
rum q; mortuorum sicut oblatio eucharistie in
missa cu principalit ibi adest qui pecata
dimittit Idcirco bonu est et salubre vt q;
libet in ordine sacerdotali constitutus studeat
se ad hoc sacramentu ptipiend per vite
sanctitate z deuocione ita adaptare vt vale
at illud in remissione pcorum suorum atq;
ardeius namq; et tutius e vt bonu quod
quisq; sperat post morte p alios fieri tam
in missis legend q; in alys pis opibus
agat ipe pri se dum viuit Vnde beatus
Gregorius in libro dyalogorum sic dicit Ple
sandum e q; tutior via sit vt bonu quod
quisq; post morte suam sperat agi per se du post
viuit agat Beatus quippe e resolutione
corporis liberu exire ab hac vita q; post vi
cula libertatem querere Debemus itaq; pius
stim tota mente quotidie deo sacri
fica offerre cotidianas eius carnis z sangu

Nota

¶ Nota bene

ms hostias immolare Sed nunc est tempus hec agimus vt nosmetipsos in corde contritione mactemus quoniam qui passionis dominice mysteria celebramus debemus imitari quod agimus.

Item in alio loco sic dicit. Si quis sacerdos parandi appositum non habet cotidie celebrare debet ne deprimat sanctam trinitate maxima laude et gloria qt maior gloria deo in terris exhiberi non potest qm in missae officio sacrificium laudis s. ipse dei filius deo patri offertur Et ne premat angelos letitia viros gratia defunctos venia Inde omnia eius opera meritoria prematu tenet missa ....

Unde et memores domine nos servi tui ꝛc Et quidem ista pars in tres particulas In prima ordinem trium per hec consecratio commendanda. In secunda oblatio istorum consecratorum in figura rememoratur Et petitur quod illa oblatio domino voluntaria memorium in gratia suscepta. In tertia petitur humus sacrificii effectus qui e diuine gratie infusio. Secunda ibi Supra quae propitio. Tertia ibi Supplices te rogamus Prima est hec Exquo oblatio huius sacrificii debet fieri in filii tui memoriam et eius mortis et passionis Nos sacerdotes servi tui et tota ecclesia tua sancta memorantes tam eius sanctam passionem qm ab inferis resurrectionem et gloriosam ascensionem offerimus de tuis donis gratuitis tibi hostiam puram .i. purificantem hostia

sanctum .i. sanctificantem hostia immaculata
i. innime ab omi macula pcti. patre sempi-
ne eterne suppi datorem. 2 talice salutis
perpetue suppi quo aspiramus gloria Iet ta
qmemorandu ponit nobis emia. s. tam bti
passionem mtrio ab mferis resurrectiem 2
in telos gloriosam ascensione Quoru p-
mu. s. passio wlnerat tristitie. Secdm. i.
resurrectio tor roborat fidem Tertiu. s. as-
tensio letificat spem Quid em in nobis.
magis tristitiem accendit qm q ppo filio
suo no pepercit sed deus sed pro omibus
nobis tradidit illu Cristus em factus est
pro nobis obediens vsq ad morte Quid ma
gis in nobis fidem confirmat qm qd xpus re
surrexit a mortuis quoniaquidem p hiem
mors et per homine resurrectio mortuorum
Sicut em in Adam omnes morimur ita et
in xpo omnes vuificabimur Quid em i no
bis magis amplificat spem qm qd cristus as
tendens in altum captiua duxit captiuita
tem dedit dona hominibus vt vbi ipe est il
lic sit et minister eius. Iet Innocentius
hic est notandu sedm Willelmu q sacdos
het tria de quibus supradem est commoran
Et primo dmice passionis manus i modu
crucis ad vtrusq alteris tornu extendit. ha
bitu torpois manuu xi extensione ipsiusmet
in cruce. nichilominus per hi mfinuatur qd
cristus pro iudeis 2 gentibus passus e qui
in vtrusq tornibus alteris designati sunt

Et quia cristus prolixius factus ē in agonia
ideo agoniam illa habitu oculorū z fatiei de
monstrat dicens Verno z ab miseris resumptō
nis illas manus ut prius ad se reducens
eas patri erigit Et in signū illius q xpus
inuictus leo resurrexit a mortuis ut ipse dicit
Oz et in celos gloriose ascensionis eis erigit
equalit vsq ad humeros in signū q cristus
eleuatis manibus secreta in celis Est etiam
notand q ad prolacione istorū verborū hostiam
puram hostia sanctam fiunt hi quiz cruces
Et dicit Immorientes q vera agens mysteria
dnice passionis stati acerbiore pena illius
passionis amplexat zerolens quiz cruciatibus qm
q volunt cristi xpo in sua passione influxu q
sunt viuentis petre Sozamma in quibus residet
illa maculā columba structuose indificans
Est enim mē predēa crucis signaculā quiz vl
mentu dilā filii dei videlicet duorū volumen
in manibus duorū in pedibus z vnū in late cō
templatia mysteria Tres cruces cōit fuit sup
oblata z calice qm in tribus verb vtriq pt
intelligi Nec vm in crucis signaculo panis
separa a calice ri eum distincte z separatim
nominatur in Canone Et ergo quia ibi di
stincte nominat hostia corporis v' cū dicit Pa
nem sanctū gt duisum cruce oblā signat z filii
calix quia sibi Et calice igit eria duisum
signat Veruetā est q erecta pars crucis sup
pane solumodo transuersa vsq ad calice debz
protendi qm erecta pars crucis corpus suscipit

tum supersa vero brachia extendit Qz hic orti
questio sedm Innocentiu no pretermittenda silet
quare sup eucharistiam plenissime consecratam
adhuc benedictionis signu imprimit Videt auc
tor huius libri in hac verba Dicit salua fide
sine preiudicio quod sencio In canone siquidem
aliud verba aliud signa pretendunt Verba at
specialit pertinet ad eucharistiam consecrandam
signa vero specialit spectant ad historia passi
onis dnice recolendam Nam verbis utimur
ad consecrand panem z vinu in corpus z sanguinem
christi Signis vero utimur ad recolend ea q per eb
domadam proxima ante festu paschie sunt acta
z gesta tempore xpi Dicit itaq q signa no respiciunt
ad consecrationem sed ad historia recolenda dnice
passionis Nam ipsu ad ordine eucharistie consecrande
tempore illud Qui pridie quam pateret In fine
canonis subici debuisset quin in eo consecratio con
summat Qz quin impedisset ordine historie
recolende quia quod gestu fuit in medio recol
leret in fine Prouidit Canonis ordinator ut
ordine seruaret hystorie qi cor verba consecratio
nis in medio collocauit z que sequuntur intel
lexit preterea maxime ea que videntur respicere
consecrationem sedm illam figuram que sepe fit
vt que narrationi succedit intellectu precedunt
vel potius vt tam hic qi hystorie finis ordo
seruetur

Sup que pio ac sereno vultu
respice dignetis : antep habe

Oma est ista. Deus pr clementissime pti-
digneris respicere propitius placida facie suy
hec dona z data. s. corpus z sanguinem xpi
filij tui habendo ea ĝta z acepta sicut grata
z acepta habere dignatus es munera iusti abel
z sacrificia sancti abrahe patriarche z melchise-
dech summi tui sacerdotis. Nos igr assistentes
ad offerendum si cor diuidimus. Nos prius i sac-
ficia offerimus. Ac deinde sicut munus abel.
sicut sacrificia abrahe. Sicut hostia melchi-
zedech. vota nra acceptabit. Hic quer qre
isti tres patres veteris testamti nominant.
p veteris. Inde p idcō qr sacrificia voti accep-
tiora erant z voti sacrificia spiritalia veteris
ly sacrificia nimi prefigurauerunt z figuram
passionis xi z eius sanctissime rei valde ppe
repentabant. Quid enim p munus abel offerit
de primogenitis gregis nisi xpus exprimitur
primogenito in multis fratribus qui obtulit se
ipsum agnum immaculatum deo pri. Unde i Apoc.
Iste agnus qui ablatus e ab originem mundi. Et
sicut abel mundiose interfectus est a fre suo
Sic xpus ihus maliciose z ex invidia a fratribus
suis occisus est z mactatus. Ad p sacrificia ab-
rahe unici z dilecti filii sui offerendi in passio
domini figurat z immolatio filij a pre pro nobis.
De quo Apo. Proprio filio suo non pperciit
deus. Sicut enim abraham obtulit deo
immolando filium suum. Sic xpus factus est

obediens pri suo usq; ad mortem et in manus
pris tradidit spiritum. Oblatio vero melchizedech ta
proprie sacrificium novum demonstrauit quod
mde predicti est. Tu es sacerdos in eternum
secundum ordinem melchisedech. Cui p omnia filius
dei assimilatus est et manet sacerdos in ppetuum.
Gerit enim melchisedech panem et vinum obtulit
vt legitur in Gen xiiio. Sic xpus sub specie panis
et vini, pro nobis offerit deo patri. ipsum nobis pa
ficiens. Cristus Abel zelo innocentie. dicit
abraham zelo obedientie melchizedech ratione
clemencie et sanctitatis eximie melchisedech
interpretatur rex iustitie qui fuit rex Salem
i. pacis et figurabat xm. De quo psalmista
Oriet in diebus eius iustitia et habundantia
pacis. Hic est notandum ena q sacerdos illas
et alias oriones frequentes orat extensis ma
nibus et brachiis sup mensam altaris. Sa
cerdos manus extendit quia xpus super a
ram crucis manus extendit. Juxta illud pro
phete. Expandi manus meas ad ppm non
credentem. Et orat sacerdos iunctis manibus
duobus digitis. s. indice pollice i vtraq;
manu iunctis. mox de retro eas disiungit.
excepto qui fit signum vel hostiam tangit.
vsq; ad ablutionem calicis. Quare sacerdos
hoc facit. Rationale ponit multas causas.
Prima est hoc fit propter reverencia corporis
et sanguinis cristi seu sacramenti ne digiti ali
quid aliud tangant nisi hostia ante lotione.

Hic nota rationes iste pg
clematicum duo digiti
pollicis et indicis sunt
facti nisi ipsi sacerdos
facit signum crucis et hos
tia tangit

cōuictione

Orda qua sicut in tali digitorū digitus ma
ior quasi minori z primus sedo Qui p pol
licem deus pr̄ et per indice deus filio intel
ligunt z qui filius voluntati dei prīs quito
obediuit do pri usq; ad mortem. Terna cū
e qua digiti qui corpus x' tetigerunt cum
gunt z ad ondend q fideles illud fide z deuo
cione tangere debent ee cuncti fide z caritate
Et sicut digiti isti qn cū eis signū crucis
debz fieri vel hostia tanti separant z Qui
fideliū cpationes in hc cū expedit separa
qui quizper cotemplatione ad spiritualia
eleuant z quiz pro mundanis necessitatibus te
poralia ministrant z administrūt. Qrta cū
est qr cuictio digitorū indicat q mens z
corpus sacerdotis corporis z sanguinis xpi
inseparabilit debent ee cuicta. Quita cū
est Digiti stringūt z vt si alicī particula
hostie digitis adhesert vt ro tuci obsuc

Supplices te rogam omnipo
tens deus iube hec perferri
Hic est notand q sacerdos dicens hanc
orōnem humilit se inclinat ante altare.
vt corpore onda z foris quod per humilitate
gerit z intus Et sicdm Innocentiū illa inci
nacio zepnitat. humiliacione x' in sua o
cacia minimente sua passione i monte
oliuarū qua sicdm euangelistas dom
pno ducto exiit in montem oliuarū tūs

iordane vbi erat ortus in que introuiit ipe
z discipuli eius Et dixit discipulis suis.
Sedete hic dum vadam illuc et orem Et
assumpto petro z duobus filiis zebedei cepit
contristari z mestus ee Et progressus pu
sillum positis genibus procidit in faciem sua
orans et dicens Pater mi si possibile est
transeat a me calix iste Verumptamen non
sicut ego volo sed sicut tu vis Et venit ad
discipulos z invenit eos dormientes Sed
z stdo z tertio abiit z orauit eudem sermonem
Et factus in agonia prolixius orabat Et fac
tus est sudor eius tamq guttie sanguinis de
currentis in terram Venit venit ad discipu
los suos z dixit eis Surgite eamus Ecce e
nim appropinquat qui me tradet Adhuc e
loquente Ecce iudas unus de duodecim venit cu
turba multa Qui autem tradidit eum dedit eis
signum dicens Quemcunq osculatus fuero ipse
est tenete eum Et accedens ad iesum osculato
est eum Per hoc ergo q orat sacerdos mili
nam repetita illa mutua xpi q procidit in
faciem suam positis genibus orans z dicens
Pater si possibile est et Sic q sacerdos
sub istis verbis Ut quotqd ex hac altaris
participaverint. Osculat altare z repetit osculum inde tradentis Nō vera stdm q sicut
dmie aliquoru cum sacerdos orat illa oratio
Supplices te rogamus omipotens deus et Stat
mediatus manellatis manibus an pectus.

ad designand q ordinis humilitas que per
mutationem designat tunc exaudiri digna z
et nō alias si ex fide pretoris et mentis p
dilectionem operantem procedit que operatio
per manu intelligit Et quia opera aliq sunt
vite contemplative aliq active que eadem
mo cancellate se habent sicut sinistr ad de
tera Omia enim opera vite active supposita z
inferiora sunt ad opera vite contemplative Et
opera vite contemplative supposita sunt z alio
za Nam illa opera s. vite active consumant et
per ficiunt Ideo in operatio manuum cancellatio
sinistr supponit dextre Rursus orat sacerdos.
cancellatis manibus ante pectus qi in ipo fo
dicit Obsecramus te supplices per crucem et
passionem tuam qua sustinuisti in cruce ex
pansis manibus Cancellatio enim manuum
figurat xpi crucifixionem Her Rationale
Et postea stdm sinistrum Sacerdos facit
tres cruces una distincte super oblatam.
altera super calice tertia sepius signando in
facie forsan propt sudorem corporis cruce
inprimens super corpus z propt guttas
sanguinis inprimes cruce sup sanguinem
Et quia procedit in faciem suam signo cru
cis se signat in faciem vel per alias duas
cruces quas facit super corpus z sanguiz
designat vincula et flagella vincula quibus
ligatus est corpus flagella quibus affliss est

sanguis Nam de vinculis legitur ministri con-
prehenderunt ihm et ligaverunt eum De fla-
gellis legitur Apprehendit pylatus ihm et
flagellavit eum cum livore sanati sumus.
De tertia vero crucem qua sacerdos facit si-
bi in facie retulit id qd exspuebant in facie
eius et alaphas in faciem eius dabant et ve-
labant faciem eius dicentes prophetiza no-
bis quis est qui te percussit Ih omma Innocen.
Sacerdotes cruce in facie format iudeis q-
dem scandalum gentibus autem stultitia virtu-
tem autem de ihs qui salui fiunt gentibus
et iudeis In signo namq; crucis tota fides con-
prehend. Et ideo virtus divina no merito
munipa sicut claruit cuida monacho visu
e illi qui cum dyabolo debet pugnare cuq;
signo crucis se signasset et munisset tale-
tens dyabolus dicebat No pavere signum
si contmet ita magnum misterium a monachus
aut Quid est ergo et quale misterium quod
in tui formidare comprobaris et qui virtus
talesis Vindit demo In formatione crucis
tota fides contmet que est in corde credit
fixta et formam ipsum sic indut celesti ar-
matura vt omne mea virtute extinguat qui
pulvere. No ut verba textus Iulie Ih per-
fecti et dicat Innocentius q tante profun-
ditatis sunt hec verba quod intellectus.
humanus ea vix sufficiat penetrare Na

et beatus Gregorius tanti sacramenti dig
nus interpres quodam loco de illis tamen
de re mirabili prae mirabiliter loquens
sic dicit Quis fideliu dubiu habere possit
vt ipsa immolationis hora ad sacerdotis
vocem celos aperiri et ipso ihu mysterio an
gelorum choros adesse summa imis sociari
terrena celestibus quique vnum ex invisibi
libus et visibilibus fieri. Et Gregorius Et
qui concludit per eundem dnm nrm tuum no
concludat. Amen. Quia fortiter credit quod ab
angelis circumstantibus credat. Amen.

Deuoto etiam dne famulorum famularumque tuarum N. qui nos praecesserunt cum signo fidei

Oratio est ista Omnipotens deus nos etiam rogamus
et petimus te supplicantes vt miserando respicere
famulorum et famularum tuarum fidelium qui cum
signo crucis et fidei obierunt in somnio pacis
vt ipsis locum refrigerii lucis et pacis ipse
largiatur Per eundem xpm dnm nrm Immoten
dum dicit Orat pia mater ecclia non solum pro viuis
veruetiam et pro defunctis vt vos deo patri
sacre oblationis interessione commendet certis
sime credat quod iste sanguis pretiosus quod pro
multis effusus est in remissionem peccatorum non
solum ad salutem viuentium veruetiam ad abluto
ne et salutem valeat defunctorum. Idem con
silium Cabilonense statuit vt in omnibus

missarum sollempnis toto debito defunctorum
memoria habeatur Inde i d̄ bti Augustini Nolo
sunt pretermittende supplicationes pro spiri-
tibus mortuorum quia aliqui desunt amici pa-
rentes 2 conjugati qui supplicationes p eis
effundant. Una et pia mat̄ i toti ecclia o-
nes defunctos sub generali omōratione sus-
cipit tantisq; nominibus eis exhibz georati
onem Non em pretermittenda est dies i q̄ Nota
quilibet catholicus non habeat specialē mō-
dam defunctorum quia si defuncti i purga-
torio sunt ibi st̄ tq̄m captiui qui in nullo si-
bmpis prit suffragari sed solum ppis subue-
niri potest per fideles viuos qui adhuc st̄
in statu merendi Post hiū vitam n̄ mereri
nec demereri possumus sed solū recipiemus
pmiu pro meritis 2 supplicia pro demeritis
Si vero aie defunctorum st̄ in celis ozo a nob̄
pro eis effusa in sinu mīm reuertē Et si st̄
in purgatorio adhuc subuenit oranti quia
opus pietatis exercet Dicunt em doctores
q̄ qui pro amico defuncto vnu psalm vel pr̄
nost̄ legerit plus vū consolat̄ q̄ si in hac
vita dum viueret mille marcas eidem co-
tulisset Qui em pro defuncto orat multum
apud deū mētur uū illud Qui pro alio oāt
sepm litterat Hic sciend q̄ sacerdos in hor
toto quorū maluerit debz agē mōria sacri
alem Primo debet orare 2 habē memoria
patris et matris si defuncti sunt Postea p

consanguineis et fratribus ac sororibus Postea
memoratione illius a quo beneficium accepit
ecclesiam si habet Et pro omnibus benefactoribus
pro quibus specialiter orare tenemur si obierunt.
Post hoc pro omnibus fidelibus defunctis Et primo
vivorum postea mulierum memoratione habeat nam
tamen nota eorum teneatur oratione ne in corde me
morialiter et cordetenus revoluat Prohibitum est
enim in Collectis nominetenus et oratione memo
riam fiat qui pro se vel suis missam compari me
ex hoc presumpto auaritie sacerdotem pol
luat Similiter et in canone cauendum est ne
memoria illorum pro quibus orare volit ruminando
vel legendo fiat ne forte sacerdotis vox eorum
sibi ipse astantium aures tangat et suum ipsius
intentionem frangat Oratio vivorum meriam habent
in corde expedite non immisceat prohibere non immis
cebitur ne circumstantes tedium patiantur
Orquitur in textu Qui nos presignauit in
signo fidei Per signum fidei intelligitur caracter
baptismalis qui ave in baptismo imprimitur
per quem fideles ab infidelibus discernuntur Et
non debet per signum fidei fides intelligi quia
in futuro seculo et in alia vita cessabit fides
et spes que habentur fidei in presenti vita succedit
visio in futura vita et spei succedit res spe
rata Orquitur et dormiunt in somno pa
cis .i. credunt obiisse in pace ecclesie et pretorum
mortui sunt pro mortali Nonid quia quor

ne aliquem

suffragia animarum defunctorum in purgatorio
vt a penis et pœnis soluantur et gaudeat in hac vi-
missa preces dona remunera quatenus ista
absoluat animas quas purgans detinet ignis.
Ita exponit. Quinto etiam domine per clementissime
famulorum famularumque tuarum qui nos pre-
cesserunt cum signo fidei .i. cum caracter bap-
tismali et dormiunt .i. obierunt in somno pac-
.i. consciae et pectoris Ipsis suppliciis mereatis.
et omnibus suppliciis fidelibus in christo quiescenti-
bus locum refrigerii .i. requiei lucis suppliciis etiam
et pacis .i. tranquillitatis vt indulgeas .i. mi-
sericorditer concedas deprecamur Per eundem x^m dnm.

Nobis quoque peccatoribus famulis
tuis ꝛc. Hic secundario oratur pro viuis
et secundario fit commemoratio sanctorum Oma Omnipo-
tens deus qui non es estimator meriti sed largitor
veniae dignaris nos associare sanctis tuis et
aliquam partem beatitudinis cum istis sanctis tuis
Johanne. Stephano ꝛc Et omnibus sanctis tuis dig-
neris nobis precibus de manu tua spirantibus
donare Per x^m dnm nrm Per quem hæc dne
semper bona creas sanctificas viuificas benedic
et præstas nobis per ipsum et cum ipso et in ipso Est
tibi deo pater omnipotenti in vnitate spiritus sancti
omnis honor et gloria. Per omnia sæcula sæculorum
dne. Deinde. Inter quorum nos consortium non
estimator meriti sed ꝛc Vbi notatur clementia
dei qui sacerdos dicat hanc partem et sanctitate.

cum sanctis non petimus qui confisi de nostris
meritis qz tu non estimas merita mea mea
remuneras sedm ista sed es largitor veme
et mse Dicit largitor veme Tanta enim
habundancia dme mse vt vmci no possit qlibet
mancipi malicia Beati ergo omes q confidunt
in eo potius q in ipso merito qm no est in
plurib sed in hys solus bene placitu dei est
¶ Nō ista pars Nolo quoz precibus proferre
cu elevatione voces z tonsione pectoris Per
quod repentina confessio et contricio latius in
ipso passionis articulo intrepatis altiu z dicit
Nos quidem digni fructis recepim Hi vero nichil
mali gessit Et dicebat ad ihm Memento
mei dme du veneris in regnu tuu Vel p
exaltacione vocis z percussione pectoris expri
mit illud quod centurio z q erant cu illo vi
sis hys que fiebat timuerut valde dicentes
Vere filius dei erat iste Et omis turba eoz
qui simul aderat ad spectaculu istud pauciens
pectora sua reuterabant Luc. xxiii. p.x.m.d.n.m.
Gubiugi. Creus Sanctificas Vuificas Bi
dicas. Creas qtu ad sbam pais z vmi que
fuerut ibi. Sanctificas quertedo i carnem
z sanguinem Vuificas restaurando nos vi
tam spiritualem Bidicas multiplicando per
hec nobis dona gtie Et prais nos qtu ad
vsum spiualis cibi z potus ¶ Vel sic. Sanc
tificas i. gram z virtutem das hys rebus

vt digne percipiens ab eis sanctificetur.
Vuificas. i. vitam confers vt ho ca paprens
quys moriens virtutibus viuificet. Benedicas
i. istis zebus benedictione largiris vt q dig
ne sumut a te in celesti pria benedicet iuxta
id Venite benedicti pris mei Ibi in prolatione
illorum trium verborum Sanctificas Vuificas
et formant tres cruces Et dicit Innotesco
q iste tres cruces que fiunt sup calice cop
tum fiut ad zelandam crucifixione xpi
hora tertiam esse signum huius iudeorum
ter clamatum Crucifige crucifige crucifige
eum Et hora sexta manibus gentilium Et hora
nona Completur cum in cruce inclinato capi
te tradidit spm Ecce ergo crucifixio xpi
facta est z assumpta per spatium trium horarum
vt dicit est idcirco fiunt tres cruces Poste
a sacerdos discooperit calice deponendo cor
porale tu dicit Et pras nobis Deprecat per
nom tuum per mediatorem Cum ipso tuum cum
li In ipso tuum consubstantiali In patre quippe
notatur auctoritas In filio equalitas In spi
ritu sto coitas Auctoritas in pre apte principi
Equalitas in filio propter medium Coitas i
spu sancto propter consortium. Nota et ista verba
textus Omnis honor et gloria q omnis
honor exhibet a creaturis pri z spui sto
per filium qui per mundum creauit z hoi
nem lapsum reparauit z tu ipso filio qr hor

debet filio qui debet patri et spiritui sancto Et in
filio quia pater honorificatur in filio eo quia qui
honorificat filium honorificat patrem quem misit
illum Et quia per misterium redemptionis
gratiis huiusmodi totius trinitatis maiestas gra
tiosius apparuit idcirco tres crucis cum hostia
fiunt super calicem mundi Et postea cum dicit
Est tibi deo patri omnipotenti &c ex calicem
vel &c calicem fiunt due crucis Innocentius
dicit quia iste tres crucis facte sunt pro calice de
signant crucifixione xpi mambo gentilium
per interpallum trium horarum fuerunt cum mili
tes crucifixerunt ihm Vel stdm vnde Inno
centius subtilius et profundius Tres cru
cis iste designant tres cruciatus quos xpus
cum cruce sustinuit videlicet passione pro
passione et compassionem passione in cor
pore passionem in mente compassione
in corde De passione corporis aut per phas
O vos omnes qui transitis per viam &c Et
David fodierunt manus meas et pedes me
os &c De passione mentis dicit dns apls
Tristis est anima mea vsque ad mortem Expit
em ihs pauet et tedet et mestus ee Ex com
passione cordis pro crucifixoribus orauit d
Pater ignosce illis quia nesciunt quid faciunt
Due vero crucis que a latere fiunt designat
duo testamenta quia de latere dni profluxerunt

videl; aq̃ regnationis z sanguis redemptoris
uŕ testimonium ihoīb dicentis Vnus militum
lancea latus eius aperuit z ꝟtinuo exiuit
sanguis et aq̃ Et aliqui in fine istorum sig
norum tangunt calicem cū hostia p quod
pressio lateris xi cū lancea militis designat
Remotio et depositio corporalis de calice signat
q velū templi scissum est a summo vsq;
deorsum Postea alte facit oratiōem d Per ora
secula seculorum Et indicit ꝑplius dnīe Et sp̃m
Innocentium designat quod xpus magno voce
clamando emisit sp̃m Et stdm alios vt on
dat q hic est finis canonis Et qr ihus al
ta voce clamabat Pr in manus tuas omme
do sp̃m meū Sacerdos prefationem z dinicam
oratiōem pronuntiat alta voce

**ORemus Preceptis salutaribus
moniti Et diuina institutione
formati audemus dicere.** In ista par
te agit de consecratorum digni perceptione
Et habet oro dominica prefationem l lacem
Primo dicit Oremus Sacerdos instigat
populum ad orandum d Oremus ut sic adiu
uante dno a morte priorum resurgamus z in
eandem iterū no cadamus qr xpus resurgens
ex mortuis iam no moritur rc Subiungit z
Preceptis nr sacerdos vna cū ꝑplo qui auctori
tate sua presumptuose errare videt z peccare
ꝑmittit Preceptis salutaribus moniti Cū

em discipuli rogassent dnm Dne docē nos
orare Dominus aperuit os suum et dixit A. docuit
Pater noster ꝛc Et plurima salutis merita
ecta oronē dabat prout habet in vi Nos
igit monitti estis salutaribus preceptis et
formati diuina institutione i formati ex dina
institutione quid quare et qualiter orare de
beatis ex hoc tunc audeamus i audatis dicē
poterimus Pr noster ꝛc Et tu sacerdos dicat
P omnia secula seculorum leuat taliter mo
dicum de altari Et postea cum dicat Preceptis
salutaribus monitti Deponit simul hos
tiam et talice Altare em vt dicunt doctores
significat cruce z depositio hostie z talicis
significat q ioseph ab aromathia z nicho
demus venerant z impetrauerunt cor
pus ihu a pylato z leuauerunt de cruce p
mentes in sepulchru Et qr illi aduoluerunt
lapidem ad ostium monumeti sacerdos sup
os talicis corporale reuoluit.

Pater noster. Beatus Gregorius pp.
Dominicam oratem super hostia in al
tari detantandam sensuit oranis asseris
integrum esse ut sup eucharistiam diceret
oro quia scolastice composierat z ia omitte
ret quia dus ipe dictauerat z apli dicē
sieuerunt Nonn q ista oro excellit ab
alias oraes multis de causis s. auctoritate
doctoris breuitate sermonis sufficientia
petitionis z secunditate misteriorum Auto

ytate doctoris qr fuit ꝑ saluatoris produc-
ta z prolata ob enim dñi locutu[ssit] Breuitate
sermonis qr fuit d̃ et profert̃ Sufficien-
tia petitionis qm in hys septē petitionibus
orat̃ pro bonis adipiscendis pro mal' amo-
uendis pro bonis spiritualib⁹ tpalib⁹ z tēporis
pro malis pnitibus preteritis z futuris Etna
petunt̃ m pmiu tum d̃ Adueniat regnum
tuu Spiritualia petunt̃ m meritu Temp-
alia m sustentaculu Preterita mala st̃ d̃ leda
pnia vitanda futura prauenda secunditate
misericordie qm immensa z vlt̃ ostendet sacīmēta
Qat vm domi⁹ quod velimus sed vlt nos ora-
re Prio pro exercitenda deuotione qr qd̃ flag-
tur boni hor facit pronuciat̃ deuotioni Secdo
pro aliorum instructione vt cortina cortina
trahat z qui audit dicat veni Tertio p hm-
gue obsequio vt qui linguia pcauimus linguia
satisfaciamus. Cto pro rei petende postulatione z
gratiarum actione obtinenda qr facilius obtinet̃ qd̃
instanter postulat̃ Vnde petite et accipietis
pro rei impetrate custodia qr quod sepius re-
quirit̃ diligentius custodit̃ Vnde tene quod
habes ne alius accipiat corona tua Sequit̃
Qui es in celis In hor tangit orans benuolē-
tiam allegando dei sufficientia qr ipe est in
celis vbi est sufficientia z omni bonorū habun-
dantia Vel qui es in celis In sanctis p gratiam
In beatis per gloriam In hor ꝑ d̃ qui es in cel

dorem celestia sperare et illuc spem nostram
erigimus vbi premii habemus Sanctificetur no
men tuum .i. nomen tuum sanctum habeatur et ab omni
bus glorificet et hoc pertinet ad gloriam dei a
deo autem sunt desiderande tria quorum pertinet ad te
Prima est ut premiaris ad vitam eternam Et hoc
petis cum dicis Adveniat regnum tuum Secun
dum vt facias voluntatem dei et iuste viuas Et hoc
petis cum dicis Fiat voluntas tua Tertia vt hu
mana nutrias ad vitam Et hoc petis cum dicis
Panem nostrum cotidianum Et de hiis duabus vt
nunc querite regnum dei quo ad primum Et iusti
tiam eius quo ad secundum Et hec omnia adicient
vobis quo ad tertium Sanctificetur nomen tuum In no
stro corde per amorem In ore per reuerentiam In opere per effi
cacitatem Secundum Adveniat regnum tuum .i. vi
ta beata ad nos veniat Et merito dicimus Adveniat
regnum tuum quia non possumus ad illum venire et ad glo
riam nostrum nisi prius ipse deus veniat ad nos per
gratiam Et quia bonum gloriae datur pro bono huius iuo
cundi Fiat voluntas tua .i. voluntas mea abi
tui concordet et conformetur per gratiam tua tue volu
tati .i. da nobis gratiam vt tua voluntate faciamus
per gratiam enim dei fit voluntas dei in nobis et a nobis
Sicut in celo et in terra .i. sicut a beatis fit volu
tas tua sic etiam a nobis hominibus fiat hic in terra
.i. sicut a beatis fit voluntas dei ita fiat ab hoi
bus voluntas dei Hoc petitio Fiat voluntas
tua e multum efficax quia per hanc petitionem homo subdit

se totaliter voluntati diuine Deinde petit panem
nr'm cotidianum da nobis hodie .i. vite nostra
quo ad victum et amictum nobis cotidie tribuere
dignetur Vel sic panem nr'm .i. Eucharistiam
pro nobis oblatam Cotidianum .i. q̃ cotidie offert
pro nobis Da nobis spiritali participatione hodie
.i. in via pnitis vite Et dimitte nobis debita
nra sicut et nos dimittimus debitoribus nr'is.
Dimitte .i. relaxa nobis debita nra .i. peccata
pro quibus anima obligat ad pena Sicut et
nos dimittimus debitoribus nr'is Sicut et nos
fr'es priores dimittimus fr'ibus ex corde ratorem
debitoribus nostris qui nos offenderunt Deinde
Et ne nos inducas in tentacione Et ne .i. no
inducas .i. induci pmittas nos in tentacione
.i. vt in temptacione succumbamus Nolo enim petimus
vt non temptemur qr temptatio in se no ẕ mala
sed magis est ad virtute qm fortiores resistimus
Dz petimus ne in temptationem ducamur .i. ne
ab ipa deuicamur. Deinde Sed libera nos a
malo .s. culpe quod est pena etia a malo pene
quod est pturbacio multa enim sunt mala i mundo
et in carne nra que pnunt nos a quibus peti
mus nos liberari ne ab eis vincamur sz adiu
uate do eis vt fortes bella to res virtute resis
tamus Amen .i. fiat n'e gracie n'e lati'is sz hebrei
est Et qm accipit verbalit pro fiat vt i fine
orationum dicimus Amen .i. fiat nobis dne quod
a te huiusmodi petimus Qnz accipit adiuuialiter.

vt cristus aut amic amic dico vob. i. fr̄ mi et
fideliter.

Libera nos quesumus dne ab omni
bus mal pteritis pnitb; z futuris

Nō ista oro d. Embolismus i. superexcrescē
tia eo quod nihil in ea petitur quod in p
cedenti oratione dominica petitu non fuit ni ti
superfluit qr 2 expositio et repetitio septē
petitionis. s. Sed libera nos a malo // Nota
triplex est malu a quo petimus liberari. Q.
malum innatu malu additu z malum af
flictiū. Primu contrahim. 2m quittim. 3m
sustinemus Qrqui. Da pacem. Vnde
pete pro duti pace. s. pro pace pectoris que
in hoc consistit vt simus ab omi pto sinceri
z liberi Et pro pace temporis q̄ simus ab oi
pturbatione seculi Infirmis rm nocet ptur
batio q̄nus perfecti sit meriti augmentuo
z constantie roborantia // Notand qr hi oro
Omplices te rogamus rc Qub silentio d.
Et i silentiu sigt Sabbatu quo corpus do
mini requiuit in sepulchro Vnde Luca atte
stante aneliores que parauerat aromata sab
bato siluerunt sdm mandata // Nō qn chorus
dicit Sed libera nos a malo Tunc subdia
conus repetitat Dyacono inuoluta patenam
z Dyaconus ea reuelat z reuelata repetitat
cum sacerdoti osculando ipius manu dextera
Sacerdos postea tu ea signu crucis sibi in

pretore vel aliis in fine facit z ita postmod
ecia osculat. Et post hi iterū deponit corpale
q post luctum passionis ad gaudium resur
rectionis puerit. Idcirco mut in gestibus sacerdot
dmte resurrectionis hystoria retolit. Hij qui
Subdyaconus Dyaconus z sacerdos tam
mio qui ministerio repetant illas tres mulieres
sanctas. De quibus dicit Beatus Gregorius
ewa ta... Vespere autē sabbati q luxerisit i prima
sabbati rec. Repetantes patena i. cor pa
tens latitudinis caritatis in obsequium se
pulture xpi id q legit. Emerunt aromata
vt venientes ungerent ihm. Hic patena
i. cor amplū latitudine caritatis Bac dos
r cristus acceptat. Quia vero xpus ardenti
desiderio quereba. Hic id Quo q ihm qui
crucifixum Ideo crux signat in pectore vel
in fine. Statim qi sacerdos osculat patena
ondens q xpus qfestim impleuit desiderii
mulierum. Et quod de ea talu dyacono z
monet corporale designat q angelus dni re
uoluit lapidem ab hostio monumenti Subd
Deuindem dnm mem. Sacerdos hoc di
cens sumpsit hostiam p medium z altera me
dietatem subdiuidit. Quo facto alta voce
dicit Per omnia secula seculorum. Post hi dic
Pax dni sit semp vobiscum. Ad aute mdi
uisibilia sunt opera trinitatis sacerdos subti
liter mut cu hostia diuidit. Dicit nāq ad.

prem dnm usq; ad hoc. Qui tecum vnum Et
vnam fractionem hostie facit at si diceret
Quidem videor indiuisibile Cum vero dicit
In vnitate spiritus sancti sedam fractione fac-
qui dicit licet filius dei creatus esse i vtero
bte virginis legit. tamen prem z spm sem
no deseruit sed semp tō trinitas z diuinitas
indiuisa permansit Per omnia secula sclōr.
Causa quare hostia frangit quia legit de eo
q fregit z dedit discipulis suis Innocentius dt
Gaterdos frangit hostiam vt in fractione pa-
nis dnm cognoscamus sicut illi duo disci-
puli cognouerunt quibus dnus in die re-
surrectionis apparuit in Emaus Que fri-
git primo in duas in medietates Paciole
dicit q hoc fit propt predestinatorum statu
s. eterne glorie z temporalis pnitis miserie
Et q: dup: est miseria dampnatorum s. illo-
qui sunt in purgatorio z illorum q in hoc
tadiuo mundo viuunt Iste vna medietas sub
diuidit in duas partes qrum vna sanctifica
pro dest predestinatis qui st in purgatorio
Et alia pro his qui adhuc in carne viuunt
in hoc mundo Et sic iste tres ptes signiū
tres partes corporis xpi mistici videlicet
ecclesiam triumphantem ecclesiam militante et
purgatorium sustinentis seu portantis Et
pars illa q immergit signat eos q immersi st
tribulationibus z passionibus pnitis vite.

Vn. Costat m altari cum de pace creari.
Pars mimeta vno pro viuis sanctificat.
Altera pro suis pars tertia pro redimendis
Alii vero. Corpis i ptes xl diuisio fit tres.
Tmeta da viuis sed pars sta supermis.
Est donada reis pb tertia viuificandis. Est
est iste sensus Vna pars sigi gratiarum actio
nes pro sanctis Altera oratem q d p viuis.
Tertia ppiatione que d pro defunct ℣ Du
bitatur quare sacerdos dicit alta voce Per
oma secula seculorum. Pacem elevatis salute de
altare ad hoc ddm q xpus qui p passionem
ad mferos descenderat p resurrectionem e
leuatus est a mortuis ℣ Cum sibungit al
ta voce hec verba Pax domini sit semp vo
biscum Vide de uere pte immergenda figura
re fideles sub tribulationibus pnitus vite ago
nizantes Qa sacerdos sic loqt Pax dni sit
semp vobiscum Hic pax pctoris m pniti per
gram et pax quietis seu ctinuitatis m fruitio
per gloriam ℣ Dubita quare alta voce pro
nuciat Immotetur No solum resurrectionis
gaudium p sigi sed etia per verba intima
et est exprimend Sacerdos q alta voce p
nuciat Pax dni. Insinuat q vna die sab
batorum venit ihus et stetit m medio disci
pulorum z dixit vis pax vob Jo xx ℣ Du
bita quare ter facit signu crucis cu hostia
sup talute Immotetur qua vtus cintatis.

aliam crucifixi reduxit ad carne nr de liberet
animam eius in inferno nr carne eius daret
vide corruptione. Vel ideo. Quia tres mul-
eres querebant crucifixu ad ostiu monumti
Vel sigt triduu per quod xpus fuit i monu-
mento. Vel qua pax quietis in gloia dat
a tota trinitate virtute passionis xpi i cre
Chorus tacet Et cum spu tuo qi diceret
Tu nobis patrem adoptas Et vide pax cu
spu tuo manerat Quatenus toto spu diuinis
misteriis assistas et spiritualis gaudio pleni
fias Quia xpus cu salutasset aplos dedit
eis potestatem dimittendi peta dicens Quor
remiseritis peta re. Idem ro chorus clamat et
postulat ab eo remissione peccatorum dicens.
Agnus dei qui tollis peta mundi re. Hic
notand q stdm antiqua consuetudine roma
ne ecclesie tribus modis uniformit dat
aiserere nobis propt tria peccata gna que
petimus nobis dimitti. s. cogitationis locu-
onis et operis Cogitationis in corde. Locu-
onis in ore. Actionis in ope. Postmodum
autem multis et variis aduersitatibus et
terroribus eine nigruentibus ad dominu in
cipit seu incepit clamare Dona nobis pace
Nota q in missa defunctorum dicitur Do-
na eis requiem Tertio Dona eis requie
sempiternam Ad primu petimus eis lib
ratione sensitiua a pena punientis Quo ad

secundum liberacione a conscia · z verme
mordente · Quo ad 3m petimus ris liberac-
onem ab effectua dilacione z collacione
gne sempiterne Post hoc osculu pacis
sacerdos ministris porrigit Qz quod de-
signat id osculum Innocentius dicit ·
Postq dominus omnes salutauit Aplus ite-
rum dixit Pax vobis ondens q no solum
deberis pacem habere in ore sed etia in pec-
tore ne sicut ex illis qui loquuntur pacem
cu proximo suo mala autem in cordibus
eorum Et ideo cum hoc dixisset insufflauit
et dixit Accipite spm sctm Ad hoc designand
sacerdos dat ministris osculum pacis Et
qua caritas dei diffusa est in cordibus nris
p spm sanctu qui datus est nobis Ideo pacis
osculu per omnes fideles diffundit ab ec-
clesia · Item populus osculum pacis sumit
qua dominus suu gnam z angelorum concordiam
p mortem eius se promeruisse gtulat Et z
sacerd q in missa pro defunctis in aliquibus
ecclesiis non datur pax qua fideles animae
iam no sunt nec amplius erunt in gtribu-
lacione huius mundi sed quiescunt in dno Unde
eis no est necessum pacis osculu quod est pax
z concordie signu · Et in racioli dicit q i missa
pro defunctis no dicitur oro Dne ihu xe qui
dixisti aplis tuis pace mea do vobis · Post
hec mittit partem hostie in calice · Et di-
cit sic

Et sacrosancta omnipotentis corporis
et sanguinis dni nri ihu xi.
Prout michi et omnibus sumentibus salu-
mentis et corporis z ad vitam eternam pro
merenda pia ipparatio salutaris Et expon-
sic Hec sacrosancta commixtio .i. sacrata et
sanctificata vino corporis et sanguis dni
nri ihu cristi .i. sanctorum panis et vini sub
quibus est corpus z sanguis xi Prout michi
sacerdoti z omnibus sumentibus spiritualiter
salus mentis z corporis ad vitam eternam
promerenda .i. capescenda z possidenda pre-
paratio .i. disposicio salutaris .i. salutifera
anime ℣. Nota q commixtio ista significat vnionem carnis z anime xpi in resurrectione
que de nouo in resurrectione est vnite Nam
vt predicti est panis ad carnem vinum ad
animam referri debet Illud autem sane debet in-
telligi q sacerdos dicit cum eucharistia mit-
tit in calicem Hec sacrosancta commixtio ut
quod vtique reservendum est ad sumendum panis
z vini sub quibus corpus xi continetur. Cor-
pus enim xi non est sine sanguine nec sanguis
sine corpore Et idcirco non fit commixtio corpo-
ris z sanguis q ide filius dei non commisceri sed
bene commixtio sumentium. mixtio enim est mixti-
bilium vnio vt primo de gracia dei Ergo
Domine ihu xe fili dei viui qui
ex voluntate patris cooperante

Ro ista non e de essencia Canonis sed ri-
ta petitur tra-s. a pnis liberatio preptor
di obedio z a deo mgr mpertia separatio
Nō primo dr ex voluntate dei patris
pm ~~mdiuisti~~ mdiuisa st opera trinitatis.
Tota em mdiuidua trinitas xpm tradidit
ad morte z ad redmend mundu vt tō
nā humana p xpm redmere a morte. Pr
filiū dedit. Filius se ipm obtulit. Sps
sanctus accepit. singuli tri dederunt acce
perunt z obtulerunt. Sz ad distinctiam
pater dr dedisse propter auctoritate Filius
obtulisse propter humilitate. Spiritus sanctus
accepisse propter benignitate Nota p
hanc orationem Domine ihu xe celeri
mora dominice passionis habenda est
cum omni deuotione corde contrito et
contrita no ficta Post hoc corpus et san
guis est sumend in q̄ sumptione no ex
pedit fieri magna mora sed sacerdos
breuit z reuerenter se expediat gicando
propter cordis distractionem z mentis e
uagatione ne nrariter cogitationes per
dant deuotionem In tuo figura preceptu
fuit in lege q agnus paschalis q figu
rabat xm comedere festinant Post sup
tum eucharistie sacramentu sacerdos ab
luit digitos z perfundit ne aliquid in
mute remanat ex contactu diuinissimi.

sacramti. Indignum siquidem esset vt manus
q incorruptibile corpus tractauerunt cor-
ruptibile attingat ni prius studiose lauet.
¶ Tertia ergo abluto sacerdotis in pnio
in medio et in fine missae designat qd
sacrificium salutare offertur ad emundandas
cogitationes locutiones et actiones vel ad
purgationem pcti originalis et mortalis et veniale
Vel aute abluto pt hnt referri ad ablu-
tionem bap mi cuius formam christus tradidit
post resurrectionem dicens. Euntes in mundum
universum docete omnes gentes q crediderit
et baptizatus fuerit ¶ Nonnd q post sump-
tum sacramentum no e statim spuendum si quo
dosse absq nate violencia fieri potest Alioquin
post horam competente spuere pt in loco
opetenti vbi sputum mergat pedibus calcatur
Et hostia non sicut alius cibus corporalis
est masticanda sed discrete et moderate at
leniter dentibus anterioribus e terenda.
et lingua mollificanda ne aliq particula den-
tibus adherat quia postea sitiendo emitti
stringat ¶ Sumta perceptione corporis et sanguis
ms xi Gregori. Dni q post cocionem gremit
que com Communio dicit qr tpe gaudii
fidelium vel modicum post cocionem cantat Et ia repe-
sentat gaudium apostolorum de resurrectione xi
stoni id quod legitur Gauisi sunt discipu-
li viso dno et pre gaudio mirabantur.

Post hoc iam in fine misse sacerdos se tri-
fert ad dexteram cornu stoni. Innocentium ea q
leta sunt ad dexteram parte altaris designant. Per sinistram ea q tristia sunt et aduer-
sa. Quia ergo sacerdos in principio misse
dominice natiuitatis omnibus gaudium denuntio ad dexteram partem alta-
ris primo accedit deinde ad sinistram cornu et.
vt tristitia passionis insinuet. Et iterum ad
dexteram redit vt gaudium dominice resurrectionis
et ascensionis annunciet. Tunc dicit oratio-
nes que vocant. complende. Et hee orationes dicunt
multiplicari ecclesie. Collecta ante Epistolam pro
nuntiatur. Hic oro quia sacerdos pnuntiando sa-
lutacionem extrinsecus elevatis manibus et extensis
sicut illam benedicendi stoni Innocentium qui
cum apis ascensurus in celum elevat manibus
legitur dedisse discipulis. Nam ut Lucas commorat
adduxit eos in bethania et elevatis manibus
benedixit eis et ferebatur in celum. Sic ultra.
Post illas oriones pandit salutationem
nouissima. Dominus sta diaconus vel sacerdos al-
ta voce pronuntiat. Ite missa est. Respiciens id
quod dictum est apostolis. Viri galilei quid statis
aspicientes in celum. Hic iesus qui assumptus
est a vobis in celum. sic veniet etc. Et secrete in
nuitatem eiusque induamur virtute ex alto
Chorus autem qui gratulando respondet. Deo
gratias. Vnita apostolos qui adorantes regressi
sunt iherusalem cum gaudio magno et erant semp

laudantes in templo et benedicentes deum
Per hoc q̃ sacerdos vel diaconus dicit Ite
missa est Dat licentia ppl̃o eundi ad ppria
vt sit sensus Ite ad propria missa est sancta
vel hostia salutaris ac pri missa est p vobis
Item sciend q̃ missa triplicit̃ concluditur
Per Ite missa est Per benedicam dno Et per
requiescant in pace In diebus em festis
qui canta Gloria in excelsis in missa Con
clud eu Ite missa est Oz in diebus profest
et in feriis quibus no canta Gloria i excels
in missa conclud eu Benedicamus dno sperialit
tam in diebus ieiunioru et in adventu dni
missa conclud eu Benedicam dno Et i tpe et
in diebus dmicis Ad quod nond q̃ licet
dno sit semp benedicend multoriq̃ hi tpe i
sacr deberemus Chorus respondet misericordia Deo
gras Et qui missa conclud eu Benedicamus
dno Per hoc populus ad gratiaru actiones
muitatur dicens vo q̃ p omnia bona pacta
ac debemus referre gratiarum actiones et ipz
laudare sicdm dicm apli Gras agite sine i
termissione orate Et qui sacerdos vel diac
conus dicit Ite missa est tunc in pluribus
ecclesiis vertit faciem ad ppl̃m Et racionabili
ter quia ad vos quos pnites loquimur
sermone dirigimus faciem pnitamus Oz dicendo
benedicamus dno ppl̃m no distincte alloqit
sed vertit faciem ad orientem vt vno oracti
ex alto q̃ illuat eam horem gras referamus

Et cas ad qs sermone dirigim

Oz missę defunctorũ ꝛcludit p requiescant
in pace. Eis em pro tot missę officiis optim
requies ꝛ pax in pnto. Vt ꝗ finis coronet
dat pnto. Q requiescat in pace ꝛclud. Et ter
mnd. Amen. i. fiat. Isto facto Sacerdos no
uissimam benedictionem facit sup ppłm. Et
hoc sigt spiꝰ sancti missione quem domino
de celo misit in discipulos. Iuxꝰ qd ipe prom
sit. Accipite inquit virtutem spiꝰ sancti su
peruenientis in vos. Qicut em spiꝰ sanctus
in nomine totius trinitatis mittit. eo q opa
sancte trinitatis indiuisa sunt. Ita ꝛ sacerdos
istam benedictionem facit in nomine ste trinita
tis dicens. Celesti benedicat benedicat et
custodiat nos. diuina maiestas ꝛ vna deitas
pr et filius et spiꝰ sanctus. Qmp ppłm. Et
virtus et gꝛa eiusdem ste trinitatis ꝛ o solꝰ
almi spiꝰ super ppłm descendat ꝛ semper
maneat. Hoc em benedictio p verbum oris et
signum crucis exprimit. qꝛ ista missio spiꝰ sti
per sonum vehementis aeris ꝛ linguas igne
as innotuit. Vnde legit actum 1o. Fiat. est.
repente de celo sonus ꝛc. Et subiungit. apparu
erunt illis dispertite linguę tq igneꝰ ꝛc. In
q benedictione finis habetur missę. Vt finis
missę designat finem mundi in q electi dei habe
bit libertate in fine mundi ꝛ deum semp benedi
cent ꝛ deus ipis benedicet ꝛ ppłm suo i pace
stdm q promissorum suorum tenet forma qui
separabit bonos a malis qꝰ agnos ab hedis.

v et indiuidue

Et dicet dominus Venite benedicti patris mei
ꝛc. Tunc eum iusti ad claritatis gloria per
ducent. et in regno pris eorum fulgebunt
sicut sol. Qualis autem dicet. Ite missa e vobis
mala et intollerabilis sma. Ite maledicti in
ignem eternum vt dicit Matheus. Deinde sa-
cerdos inclinans ante altare dicit. Placeat
tibi sancta trinitas ꝛc. Osculans altare sig-
nat se signo sancte crucis ut illibata fides
cor ipius et mente semper possideat et ad
munjat vsque ad ~~obitum~~ obtentu vite per
hennis in qua fidelis anima sociabit deo in
osculo salutaris in quietione inseparabili et in
caritate xpi. Ad quam nos perducat qui si-
ne fine viuit et regnat amen.

Incipiunt deuotissime meditationes infra di
uinissimum Sacre misse Officium Deuotaus me
ditande. Sequitur ꝛc.

O Venerande dei sacerdos Tu q̃ ad ta
tum tamq̃ dignissimum altaris sacrifi
cium accedis presumis ac fructu et effectum
sacre cõmunionis in te experiri desideras dili
genti ante omnia hec obseruia q̃ omni hora
ante officium misse recollectionis animi tui
virtutes ad tempus ut fiat liber ab omni
cogitatu terrenorum Et q̃tum tibi possibile

fuerit studeas ab omnibus absoluto intrare ad
profunda cordis ihu. Et cum primo veneris ad
altare tuae me contuferas oculos tuos quos
sit ibi pnis si sint ibi aliqui cum quibus occupes
cor tuum. Et sicut castissima puella visu fun-
ditus in terram defixo obsecra dnm vt omni
p te proferendorum sit ipse ponderator et regu-
lator vt pronunciues sancte et intelligibiliter sen-
tere et intellectualiter vere et affectualiter. Ita ergo
totus contritus d. Confiteor. Et rogo eum
q ad vnum verbum laterum peccatum in ecclesia
tua quoz abrupta confessione digne admittere.
Quia peccaui nimis qui dicas vere nimis et
supra modum nimis. Heu mihi qr tanto tempore
terra me portauit cum offensam creatoris mei
Cogitacione. h ad singula subsequencia adicere
vnum. Ve. qui d. Cor pulsando Ve mihi q vnquam
cogitaui id quod deum meum de corde meo expulit
Et sic. Locucione. Opere et Omissione. et cum
audis. miserere. Dicere et tuipse deuotissime
qui d. O deus miserere miserere et respice fidem
et deuocionem illorum vt si ego digne tibi non
sacrificem ipi tamen digne pticipent. et
Postmodum accede deuotus ad altare et osculare
Genus per altare figuratur xpm et qui os tuum
quinquies ad whnera xpi In quibus omnis whnera
tuorum. fremunt tua fidelis mucrone medelam
Et pro erudicione nuora btam vnigenitum dicens
O dulcissima misericordie piorum assiste nic
mihi sicut astitisti vnigenito filio tuo pendenti in

cruce Honora m me pauper pretiosu sangui
nem quem tunc fudit amaras lacrimas
quas tunc flevit Duras penas quas tunc
ptulit carytatem qua tunc pcoribus m ocu
lis tuis exhibuit Noli despicere quos ipse sit
dilexit. Recordare mye qua tuit tibi moyses
amendauit. Recordare officij quod t amusit
cum te aduocatum pcorum gstituit Assiste
mi misero vt tuo benigno auxilio pficiam
quod intendo. ¶ Et tunc incipe Officium
deuote et attentus Et cum dicens Dnis
vobiscum Intime affectes omnibus gloriam
et salutem qi dicas O benignissime dne
dignare adesse omnibus fidelibus tuis non
aspiciens meu meritu sed meu debitu Et
si non sum dignus t ministrare sum tamen
astrictus pro ipis supplicare Et cu aud Et
cum spu tuo Exopta hoc deuotissime vt si
ex pcis tuis merearis deu a te fugere p muo
tacione tame fidelium sucru digne tibi ad
esse Et cum dicas Per dnm nrm Tunc sis
attentus qi deuote nominas dulce nomen
dni nri ihu xpi. qi gtiam 2 deuocione de
nominem acceptans singulare Et cu osculatu
fueris altare an euange tegita qi osculae
ris Dulcissima pectus dni nri ihu x Exq
illa btissima ba profluxerunt Cum dicens
sdm ayatheu. Poga singulariter btm eua
vt impetret t gratiam a domino Completo
euangelio sume patem desiderans pia mete

vt sancti euangelii possis esse verus amator
et totus vite ⁊ doctrine xpi deuoto imita
tor. Offer toto cuto mentis deuote i medio
altaris studens tui qi mistet tui hora nati
uitatis alloqui btam virginem rogans eam
vt accedat tecu. Et suam bissima lingua
tibi tondet q tam mire virtutis vba pnuntiet
Cum impoueris aqi in vnu dicens ista vba
De latere domini nri ihu xi exiuit san.gis
et aqi desiderans pnosissime illum liquorem
illius desiti lateris influere in cor tuu. Influ
ere in hor stupend sacrificiu vt digne me
ceteris confitere ⁊ veracit perficere. Cu ven
eris ad medii altaris elena calice suscipies
deuote affectans humilimo corde vt ille be
nignissimus pri digne assiere. In spiritu hu
militatis. Recede cito ab humilitate qi nul
la vel indigi sit et offer in humilitate xpi in
qua ie dignatus est venire in hunc mundum
⁊ fieri obprobriu hominu. Cum submittis.
Et in alio contrito revolue illu contritum
am et offer pro pri que vnguento eius
habiuit cum drus clauis offodere in cruce.
Et sic fiat sacrificiu mu vt a te suscipiat
hodie. i. suscepisti eius felice aiam cu com
mendaret eam tibi in morte. Et placeat ti
dne deus. Cicut placuit ti eius preciosa
mors. In nore pris qui nos sua mesfabili
pietate creauit. et filii qui nos suo pioso
sanguine redemit. et spiritus sancti. qui

nos ad fidem sanctorum illustrant. Cum
te vertis dicens Orate pro me pater.
Desidera vt omnes eleti in celo et in terra
pro te dignent orare Et quia domin digne
eis talem gratiam infunde z ipsorum omnes
pro te pauper misericordiam acceptare Cum
exaltas vocem d Per omnia secula seculorum
Erige cor tuum ad illum ineffabilem iubilus
spiritum beatorum sine fine durantorum Cum
dicens Deorsum corda Roga ut cor tuum
et omnium peccatorum corda digne ad se erigere
et ab omni carnali cogitacione separare Cum
audis habemus ad dominum. Pete vt sibi sincerit
z inuisibilit possimus adherere Cum dicis
Gracias agamus dno deo nro Expande
cor tuum ad gracias qui dicis Gracias sup
gratis z mille milies gratias benignissime
domine gratissime pater Cum audis dignum
et iustum est Dic in tempo. Da nobis
domine efficacit impler quod tibi tam digne
debetur z ad quod nos tam iuste obligamur
Cum subiungis Vere dignum et iustum
est Recordare iuramenti q facis sacerdotes
misse quod tenens dimisisti de quo tu
dnc nunc testatus coram tempm Et adhuc
subiungis duas causas vlt primas Quia
equum z salutare qui dicere Vere dignum
d ex dignitate diuine condicionis.

v iurisiurandi

Iustum est. Ex necessitate tum iuste obliga-
cionis. Equum est Ex reputatione naturalis
rationis. Vnde si non esset ipsius deo peccat
tonem naturam quod est iniquissimum. peccatum.
Salutare est Ex utilitate ipse salvationis
Per eum dnm nrm. Tunc recitat O.
pie pater. Hic christus dns nr sit laus et
gloria mea. Hic sit tibi mea gratiarum actio tu
suscipe in illo quod nos in nobis non possumus.
Cum add. Per quem maiestatem tuam laudat
angeli Renovatur semper id idem qd hic laus le-
tatorum spiritum sit tibi supplementum mre laudis.
Cum quibus et nras voces. Roga prium
prem qd solet iugiter duo mysteria dignetur
nos pauperes non spernere sed cum angelis
aggregare. Tunc memoria devote sup altare
memor illius profunde meditationis qua
dns nr ihus christus tuum mortem et passionem
voluit intendere se meditantur cui prosum et
eum exaltant et dicit Te igitur ut Et nota
qd hic duas verba quorum unum est infinite
mye aliud infinite caritatis qr clementissime
ad illam magnam et caritatem qd tum potes te
profunde iugiter qui dicens O infinita civitas
et clementissima mea patrem cordis quod est
tu qui de quo tu non velis miserere sed vero. vo
qd meritum. In primis que tibi offerimus Nota
quod solum sacrificium tuum sed totius ecclesie

Idcirco in hoc sacrificio non solum studeas
querere te vel tuos sed esto sollicitissimus pro
tota ecclesia venito domine famulorum hic de
fidelia ferventer pro omnibus pro quibus grace te
meris vel lesisti meglexisti scandalizasti vel
ad penam traxisti vel qui tibi benefecerunt
Et omnium circumstantium ꝛc Et etiam roga p
illos qui vel angustia vel labore seu alia
infirmitate non possunt adesse Communicantes
ꝛc In primis gloriose semper virginis Et
quere cor tuum ad dulcissima virginem
mariam vt fiat nos pauperes gracie cum
ipsa qui si nichil habemus apponere si dicas
Pyssima dei genitrix si tu vis nobis concilare
tua omnibus sufficiunt omnibus prosunt Vt
nobis corpus et sanguis Et recurre huiusmodi
ad piu prem si dicas O dulcissime
pat no dedigneris q ego pauper z immicus
ausus sum tam magnifica postulare qd postu
lare a te celum et terram modicum est
Et postulare a te corpus z sanguinem filii
tui vt sub tam mutuo manibus creatoris
quis non deberet extremiste Fiat dulcissimi
filii tui Et aspiras sursum devotissime aspi
rans ad creatorem tuum et recolens q hoc
dulcissimum nomen filii sui no es dignus
proferre Qd predere q patere ꝛc Du
cit ad piu prem O pie pat recordare
timoris doloris z angustie quia sud dula

summi cor tuū pse fecit. Accepit panem in sanctas
ac venerabiles manus suas. Quae heu
heu tam turpibus ac pollutis maibus accipere
benedixit. Refer te ad hostiam si dicas
eadem benedictione sis benedictus fiecque et
dedit discipulis suis. Si vis recole quae
tunc verisimilia dicere potuit discipulis. O
amatissimi fratres. O carissimi filii et dulcissi
mi amici, ecce recessurus sum a vobis. Sed
ante omnia dabo vobis valedicam donum
quo manus nuqui datum est aliquando quo digni
mus accepturum non est. Do vobis totum quod
sum. totum quod possum nihil habeo quod non
sit vestrum. volo totus vobis incorporari toto
adunari et vos totus in me transformari.
Tunc dicas. Accipite et manducate hoc est
corpus meum. In hoc verbo non puto tuti
mmti ad meditacione nec per hoc debes de
monstrare sed tui proferre hec verba ut
verba eterni verbi dei tu timore et tremore
q tu pauper et indignus tale misterium
ausus es accipere et accipere. Tunc leua
hostiam tu cum devocione et roga benigni
ssimum eternum dei filium ut nunc nos
pauperes non deserat sed tu wlnerabo et toto
thezauro passionis suae se in conspectu patris
ponet sicut pro nobis pependit in cruce. Et
tunc eleuans sursum sit tua intencio
si ipsum offeras in conspectu diuine maiestatis
et dicas. O alme et benignissime pater

respice de sanctuario tuo et mittere huic sanctissimam hostiam quam vnolo t̄ pro peccatis nostris et esto placabilis super multitudine malitie mee. Ecce vox sanguinis filii mei ihu xpi ad te de cruce. Suscipe eu pro remissione et indulgentia omnium peccatorum q̄ vnicū omnis et singularit̄ pro peccatis omni pro quibus desideramus viuorum et defunctorum salute et requie anime. ℣ Cum hostia leuata et cū maxima deuocione reposita accipe calicem nō cū minori deuocione et mentem erigens ad premdit. Omnili modo ꝛc. Ammone eu illius

v clamat

v potuit

mirabilis caritatis que in nullo se cōtinet sed dedit dona super dona multiplicauit gratias super gratias. Et referre te ad dulcissima verba que verisimilit̄ tuc habuit sicut sup in consecratione hostie q̄ dicat. Accipite et bibite et mebratim carissimi habuistis corpus sumite et sanguinem vt mihi eu sit qd vtm non sit vt cotidie me mebrem mini et tuc verba pronuncians vsq; hi quotiens tuq; tene te simplic̄ sicut supra de gsecratione hostie dicit. Et cū leuas calice cū reuentia adora q̄ dicas O admirabil' immotens preciose sanguis miserere nob' peccatoribus. amore illius ~~caritatem effudisti~~ caritatiue effusionis q̄ pro nob' de beatissimis vbere cibus effluxisti. Et per hi semp obserua quotiescumq; Discoperis calicem q semp

~~adorat eadem et similiter~~

et adores eisdem z similibus verbis seu affi-
bus Sequit. Unde et memores Desidem
a pro patre vt corda cunctorum fidelium mirabi-
mare digne. ad huius ineffabilis sacrificii z
totius vite sue sirequietem meditationem
deuota veneratione z amorosa fruitionem
Offerimus hostiam puram qua suscipe clemen-
tissime pro omni mea impietate Hostiam sanc
pro omni mea impiaue Hostiam immaculatam
pro cunctis malis preter me culpe Panem
sem vite eterne Per que restaura cuncta q
non possumus. Et calice salutis perpetue In q
reforma cuncta que perdidimus Et quod tibi
obtulit summus sacerdos tuus Adiunge z tu
Et omnes eius sacerdotes ab origine mundi
vsq hodie quorum meritis me pauperem ad-
iunges et eorum collegio sancto me indignum
annumerare digneris. Supplices te rogamus
Hi deuotissime mitima expansis sup altare
manibus velud affigendi in cruce vt tot ub
paratus sis ad quodcunq martirium quod ve-
lit mittere super te Iube hi perferri per ma
nus sancti angeli tui s. ihu xpi filii tui Hi
alloque fidenti ipm vt nunc mediator pro no
bis ad sancta sanctorum z se ponet sup altare
illud sublime quod nemo alii dignus est
tangere Et tue ora pii prem vt dignetur
aspice quanta hodie satisfactionem recepit p
omnibus nris offensis Vt qtqt ex hiis altaris

partipationem. Hic expande sinum ad caritatem et nemo non sit particeps. et devoto osculo super altare opta ei pacificare omnes christianos. Et faciens coram te pro omnibus signum sancte crucis. Desidera ut per virtutem sancte crucis expellatur virtus et malicia malignissimi spiritus a cuncis cordibus christianis. Sanctum corpus et sanguinem suspecis. Hic devotissime ora ut benignissimus pater dignetur aspicere suam pauperum tam largifluam bonitatem qui ad omnium horum precorum tam exile ministerium semper eximia non recusat perficere vel deleret corpus et sanguinem unigeniti filii sui. Nobis quoque peccatoribus. Hic tange devotione et amore temporum ut que tactus exterior sit verum signum interiorum devotionis. Partem aliquam et societatem cum. Et me nascentis clementissime pater qui nos tam gaudia nos miseri ausi sumus rogare qui tu pius et misericors tui cuncta sint levia tuis cuncta sint dona. Non enim illi haberent priores si tu dedisses. Da ergo eximia quia eximius es. Et nam mercis si magna dare. Et tuis nominando istos sanctos muoca eos devote ut dignentur vobis misericordiam impetrare. Et si vis infirmis addas non tamen nominando sed meditando aliquem de sanctis in quo habes fiduciam singularem. Cum bona tuas. Interim desidera sit clementissime pater etiam nobis

semper tota addis semp. Quisquis qr istud
semp refertur ad omnia subsequenta Cum
cogita sit Et nos semp in ipis sanctifica Et
sic de alys subsequentibus Et tu junctis ma-
nibus adora deum qui pretendo licentiam
q audeas eu contingere Et tuc tu omni reue-
rentia leua hostiam z mente reflectens ad
prem dic Per ipm ꝛc q verba st expressi-
ua eusdem essentie eusdem operationis eiꝯ
dem glorie Vnde magis z magis gtremisce
ad que z quanta tuas mang audeas applicare
tu subiungis Est tibi deo pri Poga toto
corde vt corpus mistici cunctos xpianos
pe gratiosissimu corpus mm dignet suscipi
post se trahere Sequit Pater noster. Vt
principu oris dulcescat in ore filii Poga vt
dulcissimu nomine prae sit in ore filii Panem
nrm cotidianu Vt excitet desiderium ad sacra
mentu qr datur vita mundo z nobis paratus e
dilectis filiis suis spualibus refitendo coti-
die Cui fanis signu cum patena tuc reuer-
dae ipius maxime caritatis q per patenam
significat Et osculare eam in signu dilectois
qr vnitus gnuionis crucifixi fluit p vir-
tutem caritatis Denu qualiter procedendu
est a sacerdote et qualiter se habere debeat
post gionem et sancte misse expletionem
Quand q sacerdos tgit Benex ie Cymbon
tristu in vlnas suas accepti velud candelam

vltimam manu tenens & agonizans ab om-
bus se vanitatibus abstinent Et cū beato
Paulo cupiat dissolui et ēe toto posset cū
xpo quem ipse semp setum seruare non potest
Item tēp̄ maria ad pedes dni ihu sedeat au
dens ipius dulcissima sui sup̄ verba in so
liloquio laudans et benedicens deum at gra
tias agens cantans et psallens in corde suo
domino Et nutriret ignem diuini amoris
quem suscepit ne extinguat & ne deficiat sz
augmentē et in amplius ardescat Item
habeat se tēp̄ Helyas .s. et ambulet in forti
tudine cibi illius vsq̄ ad montē dei .i. in ci
uitate sancta ihezusalem noua ad gne sales
suos sanctos .s. angelos de quorū mensa iu
micas ēstue sustepit vt illic plene saturetur
in patria et non esuriat neq̄ sitiat amplio
sed hauriat aquas in gaudio de fontibus sal
uatoris dni nri ihu xi in stla stlōr̄ bnducti
Amen .i. fiat

Explicit Lor totum amfide da michi potū

Liber Johannis Amelonghs. Est iste ii Vi

Iste liber dicitur Conscientia Sancti Bernardi.

Conscientia in qua anima perpetuo manserit est edificanda est sed prius mundanda. Et quis mundabit eam? Profecto deus et homo. Homo per cogitationes et affectiones. Deus per miam et gratiam. Cogitationes et affectiones sunt mundande in conscientie emundatione. Cogitationes in inuestigatione veritatis. Affectiones in excitatione virtutis. Per miam delet peccata. Gracia dat virtute resistendi peccatis. Nec subtrahunt pena ocasione. Nunc miscet amaritudine. plerumque sanat affectiones. Gracia adiuuat ad bonum. Defendit contra malum. Iecudit ad verum. Discernendum. Cap. j.

Beata est anima que in pace xpi firmata est. Quia cum exterius bella patitur. pax mentis interius non turbatur. Quecumque molestie foris persteterint. vsque ad silentium interne quietis non irruperint. quam gustu interne dulcedinis capta tota est per desiderium intus tollitur. Nec foris iam enormiter per carnis voluptatem dissoluit. quia totum intus possidet in quo delectatur. Atque in semetipsa ita pacificum cum nichil est quod foris appetit. tota per amorem intus requiescit. et cum tota ad intimum gaudium colligit. ad ymaginem dei reformata quam in se perceuat. Talem anima frequenter visitant angeli sancti et archangeli. et honorant vtpote templum dei et spiritus sancti habitaculum. Esto igitur templum dei. et deus excelsus habitabit in te. Anima enim deum habens in se templum dei est. et diuina misteria ac misteria in ea celebrantur.

Porro aīa que nō studet in se consistē, nec in amōe dei desiderii figē per oculos et aures aliosq; corporis sensus foras egredi atq; in exterioribus delectari. Cū erit cū inuenerit portas istas clausas, et tunc rediens ad se, videns se solam et nudam, mestissimabili confusione, et horrore gratie. Et qē nudi consolatione quesuit, illa quē a deo intro in gsua dā nō habebit. Non solū eam deus dedignabit visitare, sed nec ipa quidē mala cōscientia sripa potest tollerare. Requie in se habere nō potest, qm illū deseruit in q̄ habitare et q̄ esse debuit.

II. Cogita ergo in societate aliorū positus, quia non poteris semper manē cū ipis, et interē eligē sociū, qui cū omia subtracta fuerint fidem seruat dilectoribus suis nec recedit in tempore angustie. Deo igit cordis distractiones et mētis fluctuationes in vnū colligē, et in solo deo totū tuū desiderii figē, vt ubi sit cor tuū vbi thesaurus tuus desiderabilis multum q̄ amabilis. Ipse enim frequenter visitat et lubentē inhabitat tranquillitatem cordis et otium quietē mētis, qm ibi pax est et in pace locus eius.

III. Propterea talem te para, vt tecū assit deus. Cū in ore sit in corde, tecū eat tecū redeat, nec a te recedat, ni prius illū dimiseris vnde te dimittet. Vbicumq; fueris solus ee nō poteris, si deus tecū erit. Quinda igit conscientiam tuā et semp̄ paratus esto, vt quocūq; hora venerit et habitare tecū voluerit paratam sibi in te inueniat mansionem. Ipse namq; dicit: Faciam in sanctuario et habitabo in medio vrī. IV. Studeamus ergo in nobis edifi-

tate templum dei ¶ Primo quidem vt in singulis
nobis. Deinde vt in omnibus nobis simul inhabitet;
qui nos singulos dedignatur vniuersos. Primo stu
deat omnisquisque ne dissideat a seipso. quia omne
regnum in seipsum diuisum desolabitur. et domus
super domum posita cadet. non inhabitabit xpus.
vbi parietes fuerunt inclinati. et materie repul
se. Volit habere alia corpora sua domui integram
et exercitam esse. si fuerint ab inuicem mem
bra eius dispersa. Videat igitur et ipsa si desiderat xpm
per fidem habitare in corde suo. i. in seipsa. Videat
et sollicite caueat ne ab inuicem membra eius dis
sideant. si ratio arrogat et voluntas ¶ Digna
habitaculum prebat deo. cum quia non est ratio detepta
nec voluntas peruersa. in memoria iquinata ¶
Felix illa anima que ita domui sui corde de pecca
toribus studet emundare. et sanctis ac iustis opib
adimplere. vt in ea non solum angelos verum etiam
dnm angelorum habitare delectet. mundata domo
iunctis et malis ab ea expulsis. omnibus bonis im
plentur. Nec sit nobis nec aliquid foris querere
q omnia foris seruis relinquimus. Capitulum xldm

Redi igitur ad cor tuum. et diligenter discute
tecum. Considera. Vnde venis. quo tendis.
quo vinis. quid agis. quid admittis. et quid cotidie
profitis. vel quid desitis. quibus cogitationibus inge
mueris. quibus affectibus magis tangeris. vel qb
temptationibus machinis a maligno spiritu magis et
acrius impugnis. et in toto interioris et exterioris ho

mentis statu et habitu mentis possibile est plene cognoscere. Non solum qualis sis verecundia quis esse debeas invenies. De cognitione tui poteris subleuari. ad cognitionem et contemplationem dei. quotum in quotidie proficis in cognitione tui. tantum ad altiora semper tendis. Qui forte iam ascendisti iam ad cor tuum redisti et ibi stare didicisti. nec hoc sufficiat tibi. Diste ibi habitare et mansione facere. Et qualiscumque mentis euagatione mox abstractus fueris. semper illuc redire festina. Absque dubio quod multum vsum veritatis tibi in oblectamentum. vt absque ulla laboris difficultate possis ibi assiduus esse. quinymo pena tibi potius sit alibi quam ibi mora facere. Si ergo persenseris desideria tua et delectationes exteriores affici. et cogitationes tuas huiusmodi in eis cum occupari. cum maxima sollicitudine expelle eos ad cor tuum intra et ibi inhabita. Ades enim que se ad consideratione non subleuat. sed adhuc pei varia desideria spargit et varias cogitationibus huc illuc quasi distrahitur. nec potest serpim in vnum colligere. que nondum nouit ad serpam intrare. sed adhuc in primo de cogitatione et questione nondum que sunt ipsam sunt perma contemplationis euolare. Distat differentiones cordis congregare. studeat euagationes mentis restringere. et exteriora omnia obliuisci assuescat in intimis suis vmorari. Distat sola bona interiora amare. et illa sola frequentius cogitare. quo ad celestium contemplationem anhelant. que in diuinorum noticiam suspirant. Cumque diligenter se attendent diuitus quesierit. cumque tandem inuenerit qualis sit. Restat ut ex diuina reuelatione cognoscat quis esse debeat. quale mentis edificium deo parare in quibus

obsequijs cum placare oporteat, qui ita euagationes mentis in vnum tollitur, et omnes cordis motus in vno eternitatis desideio figit, profecto iam ad cor suum redit, iam ibi libenter immorat, ac mirabiliter delectatur, et cu sepiu pre gaudio iacere no possit, sup sepiu duci, et p accessiem mentis in summa eleuat, atq; ita p semetipsum per contemplationem sui ascendit ad congnitionem dei vt discat solum deum amare et ipm solu in desinenter cognitare et in eo delectabiliter requiescere. Cumq; sic amor xpi totu obsorbuerit affectu hominis vt negligendo est immemor sui, no nisi ihm xpm et ea que sunt ihu xpi sentiat, tunc demum vt arbitror p fecta est in eo caritas. Nunc itaq; qui sic affectus est non e onerosa paupertas, iste no sentit iniurias, ridet ad obprobria, contempnit damna, morte vitam reputat, imo iam mori se putat, ei magis de morte ad vitam transire se sentiat. Que sic amor dei intimis cordis, lugit et tenet, iam ad modicu quid exterius exire valet sed interius eius desideriu fingit, tanto amplius q̃to familiarius eo vehementius quo frequentius. Qui sic in amore dei iugiter delectatur, frequenter excessus mitis patit, frequenter ab omnibus pnitibus et terrenis raptus coram deo presentat. Et cum pulchritudinem considerat et magnitudinem pulchritudinis attonitus in eius admiratione suspendit, mira regis gloriam, regis magnificentiam supreme ciuitatis nobilitate et ciuiu felicitate. Contemplat gloriae decore, dei bonitate et ineffabilem suauitatis dulcedine, et eterne quietis tranquillitate. Hedit prius potentia filij sapiam, et spus sancti bonitatem

et angelice creature beatitudine. Delectat de deo in
deum, dum eius pietatem mira & terore contemplat.
O qui iocundi si non esset tam modici partim rapitur
sola celestia contemplat, contemplando iocunda. Sed cum
ibi diuicus stare cona subito labi cedens ad se.
nulli potest mirmare quod vidit, sicut se agnoscit
suauitatis allectus, gustata dulcedinis suauitate, et
illam celestem infusionem letitie spiritus mit semetipsum
miratur. Reuoluit vita in corde tacita mente
in corpore lucis claritate, & mirime sanctitatis sapore
& illius interne quietis secretum, & summe tranquil
litatis archanum. In hiis contemplationis dulcedine
mens delectabiliter afficit, & mirabiliter delectatur, vo
let ergo & non deficiat, volet donec perueniat an
te tetrem gloriae. Ibi quippe ploret & suspiret maceret
quippe se in lacrimis, deprecet vehementer, postulet gram
iter inde recedat quousque deum quem iniuria offen
derat placatum senciat, & ab eo consolacionem recipiat.

Multi quaerunt sciam. Capitulum tertium
Pauci vero consciam. Qui enim tanto studio
& sollicitudine quaerebat conscia quanto quaerit secularis &
vana scientia, citius apprehendere & vtilius retine
retur. Cogitare namque de conscia sensus est con
summata & qui custodit illam semper erit securus
Salua reuerentia sapie. Vtilius est curare ad con
sciam quam ad sapiam, nisi sapientia sit quae edificat con
sciam. Tunc enim intelligit se anima tunc illustra
tur conscientia tunc amplectitur cordis scia cum in se deum
& in deo mutua reuelacione sepius recipit & ymago
creata Creatrix ymago in ymagine creata
nihil aliud est in sapia in anima nisi gloria i con

scia mis sanctificacio in archa. O q̃ mirabilis est
dei pietas que tanta maiestatem mitiauit ad
tantam pietate z humilitatem Qui creauit nos
creat in nobis z quasi parui esset nobis deu habere
prem vlt etia sibi habe mrem Quicq̃ iniquit se
cerit voluntatem pris mei qui in celis est ipe meus
frat z soror et mater est. Frater obediendo mat
vel pater generando Soror p hereditatis ptcipa
cone mat per aliorum instructione O fidelis aia
expande sinum Dilata affectus ne angustiores i
posteribus tuis tempe quie totus mundus no potuit
comprehende domet bta virgo fide illu concepit
fide namq; cristus concepit z verbi predicacie nas
citur deuocione nutritur amore temp. Sit ergo
consia pura vt deu aducat ad hospitiu sit solli
ta et fidele obsequiu ne tanta maiestas recedat
cordis gremio sit deuota vt soli deo placeat soli
deo intendat nec a deo recedat Talis consciencia
letificat aiam z exhibet se deo gratam z angelis z
hominibus reuerendam sibijpi placata z getam.

Consia est cordis scia. Capitu iiii m
que duplicat intellugt videlicet vel i a que se
nouit per se vel illa etiam que preter se aliqua
nouit ex se Cor enim ex se nouit sua z multa alia
Qn nouit se appellat consia qn pret se noia scia
Consia bona tytulus est religionis Templum
salomonis ager benedictionis ortus delitiarum aureu
restimatorium gaudium angelorum archa federis thesau
rus regni aula dei habitaculu spiis sancti liber sig
natus z clausus z in die iudicii aperiendus nichil
z ionendus nichil securiis bona consciencia pre

mat corpus trahat mundus terreat dyabolus Et
illa erit secura cū corpus morie⁹ illa secura cū aia
coram deo pntabit secura cū vtrq; in die iudicij ante
terribilem tribunal iudicis statuet⁹ Capl'm qintum

Eculeus id.
Stock.

FVtura beatitudinis nō est vtilius remedium
mer certius testimonium q̄ bona conscia.
Quid⁹ enim si volubilitate rote⁹ placet ri
deat ardeat pereat transeat nulq; maneat sit cōscia
Cubmerga⁹ corpus in pena veniunt⁹ maceret⁹ ver
berib⁹ lame⁹ eculeo distendat⁹ gladio trucidetur
trucis patibulo affigit⁹ secura erit conscia ¶ In
speculo conscie status interioris hominis exterio
ris congnoscit⁹. Anima vero nō nouit se quē
sine hoc speculo e. Speculū enim mundum puri
et clarum totius religionis e conscia Quant enim mu
liere que vno suo vel amico suo place aspicit in tui
tu speculi ymagine s. ymagine opposita reddent
decorem et pulcitudine facie sue componit Sic
anima in quibus veritate ab ymagine veritatis
discordat vel in quibus vestigia creatricis ymagi
nis recipiat in conscia relegit et intellegit Nō im
merito conscian speculo aptauerit qm in ea tōt
in speculo rationis oculus tam qd mereces qm
quod detens in se est claro aspicū complendē potest

BOna est conscientia Capl'm sextum
si habeat in corde puritate in ad veritatem
et in actione rectitudinē sine sincerytate Has tres
puritates habē dicun⁹ cum scim est quod meditam⁹
verum quod loquim⁹ iustū quod operam⁹ Pro his
enim merebim⁹ trinitatis visionem O bona visio.

Gregorius. Conscia reliqma z/ conscia aialis. cogitū dolosa
suspicia ficta. q̄fessio bīus. q̄ pūctio casu. q̄ lectio sine devocione. q̄ oio
sine iuenacione. lectio sine edificacione. sermo sine q̄ pūctione.

in quo deus sic erit notus atq; conspicuus vt vi-
deatur a singulis nobis videat in sempo videatur
in celo nouo videa in terra nouia atq; in omni que
cumq; fuerit creata. Bona conscia est dni vmea
qm extolle debet pcorq; confessio z votu satisfac-
tio ac bonoru operu exhibitio z custodia eorum.
Omnium est liber propria conscia z ad hunc
libru discutiendu z emendandum omes alij inuc-
ti sunt. Anima cu de corpe egredi nullum aliu
preter conscientie sue libru seu portare potest
atq; in illo cognoscit quo deberat ire z quid deb-
at recipere. Et ex hys que scripta erunt in libr
nostris iudicabim z ideo scribi debent stdm exe-
plar libri vite vt si quid aliud habuerint corrigant
ne in vltima illa collatione si quippia alie-
nuenti fuerint habentes abiciant. Beatus ho
qui potest cognoscere z desipere probare z improba-
re Nam qui sibi displicet z qui sibi vilis est.
deo carus est. Capitulum Septimum

Multe sunt scientie hominu. Et nulla est
est melior illa q cognoscat homo semp
Quamobrem redeam ad cor meu z ibi stare assuef-
cam vt tam totam vitam mea possim discutere
q semp cognoscere. Et omnes miseryas meas to-
tam deo effundam. Qi forte illa pietas sua magis
moueat eum. Confitebor ei peta mea cu omnia
nuda sunt et aperta quem fallere non possum.
qua sapientia est mei effugere possum qua
vbiq est. Capitulum Octauum

Audi ergo pissime deus confessione mea.

et respice ad pietatem tuam fac mecum secundum misericordiam
tuam domine audi quia sepe de mea memoria mea
te expulit turba irruens plurimarum cogitationum
que velut plebs ad aliquod spectaculum solent af
fluere ad cor meum dum orare vel cantare volo in
monasterio nescio cuiusmodi cogitatio stulta cor
meum rapit et ducit per diversa loca Cumque il
ad me reuoco tenere non possum sed illuc elabitur
et huc atque illuc dissipatur et per innumera effu
ditur Idcirco frenaram cupiscentiarum et illecebra
rum vanitatum effusio iterat cor meum occupat vt quo
vitare cupio hoc cogite aio quia reuoluam non est
in potestate mea cor meum et cogitationes mee quia ex in
prouiso effuse mentem meam confundunt animum quia
meum atque alias trahunt quia ego proposueram ad
secularia reuocant mundana inserunt volutatra
ingerunt illecebrosa generunt Ipso quia in tempore
quo leuare mentem meam ad te paro mamba cogita
cionibus insertus ad terrena plerumque reuocor hu
modi cogitationum perstrepentium tumultus a corde
meo volo ne valeo sed visa et audita dei et sta
ad memoriam reuocant et in ea cui maxime importuni
tate perstrepunt cogito et recogito cogitum atque
iterum eadem et iterum replicare non cesso Et
cum deus multumque quantum potero cogitauero sine
cogitationibus esse non possum sed intrant et exe
unt atque alie alias introducunt et excludunt Hi
mirus iustitie plerique tim offenso cui peccauerunt quia vidi
vel feci sine vlla veritate aut absque vlla discretione
vacua in te discurro Ita mens semper mobilis semper

vaga z velud ebria per diuersa distendi z distrahi.
Grauat pectō cū cor meū dereliq̄ Cap xm
quoniā grauis iactura est q̄ p negligenciam
fit vnū pacor cū me id deserit ¶ Confirma cor
meum deus qm cū stare in sepe mtit a semetipo
aliquo mō etiā me sciendo deuiat z nrsuit. Ita pe
candi cōsuetudinē habeo q̄ etiā cū mēscio pecto z
cor meum cor vanū per infinita deuiat z in mul
ta desidera diuidi. In nocte enī dū dormire volo
multarum rerū ymagines z fantasias clausis oculis
video easq̄ inuitus tolero q̄nto q̄ alia eis acie ment
auertere nitor tanto amplius ille sepi ingerunt
et molestius turpiū cogitacionū importunitate
cor meū maculant ¶ Inde d q̄ in sepe nocent mor
tifera carnis delectacio que ex intemperancie libidinis
prouenit. Hi enī pestis pre ceteris vicius d michi
familiarior ea ad nocendū proclinior ad repellen
dum difficilior. Nā cū eam repellere volo nolenti
in ingrē blande onerosa displicendo places z pla
cendo displices ¶ Carnis libidinē. nūq̄ fugere De libidine carnis.
potui sed semp me sequit z cū aliq̄ delectacione
vel visus inuerecūdie me deprehendere potest ino diebus
maxime noctibus sunt me requiesti subtilē mitant
z mente obtupat z nisi subito repellat allicit z i
tendit z q̄ virus pestilencie per totū corpus pau
latim se diffundit cogitaciones malas multipli
cat affectiones malas gnat delectacie illicita me
tem allicit ad ofilud trahit anīm inflectit des
q̄ animē virtutes corrumpit. Hac peste cū af
fectus teneor duelli ab ea vnde possum qm sti
mulos eius afficiē mescio a exulesco tam subtiles

z viles sunt et turpes Reuera difficile est libidis
mentem extinguere Adiuua me domine deus meus
vt huiusmodi tam pestifero z mortifero vitio resistere
possim Odio enim qui si mente mea cogitationum
inmunda polluero ei qui mundicie auctor est placere
no valeo Cor mundum crea in me deus qm no
solum vana cogitatio id occupat z turpis mignat
veru etiam mala dissipat Depe nacq aliqm mutua
gmotus diuersis cogitationibus z tumultibus
in corde premor Inmo mde sollicito z rectus ex
tasione de vmdicta accepte iniurie rumores.
consilia multiplico Et michil aliud nisi iniuria
q desunt in corde prefingo pnrem no video ab
sentibus no contradico Intra memetipm con
tumelias profero z retrpio Peceptis diuinis re
pondeo Cumq qui obiuet nullo assit inras i
corde compono insidias mutuo considero
z que contra me moueri possint pensio exqui
ro quid rideam z cu rem nulla temeram vacu
us litigator elaboro Ecce qd dne in oculis nostis
vero in cogitationem verto torqueo ab vtili opere
qm fatigor inutili vel illicita cogitatione Ita
mens mea intus pugnat cu menti homo re
pugnat Nonnullq vero qd egi in corpore
hoc postmodu importuna cogitatio versa in
mente z multotiens tiuq torqueor in recordatio
one qm prius fueram in operis pretione Ce
pe etia ea q nullq feci n in voluntate habui
illa cogito qi penituit me illa no fecisse Ab
occultis meis munda me domine qm cum inclinl.

exterius ago interius gemit preter. In corde enim seruo
depicta ea que vidi et feci. Ideo temporalium rerum
tumultibus in corde versare non cesso etiam cum vacco
In cogitatione enim gemedo cum reuerto, loquor cum taceo
ministro cum tranquillus sum, corpus requiescit et ani=
mus, luit illud quod discurrit. Ita vita ista nunquam si=
me tulpa transire potuit, mea hoc quod laudabiliter
mei sime aliquo reatu est si demota pietate dis=
cuiat.

Capitulum Decimum

O Me miserabilis miseris erue me domine
Crebro namque cum necessitati reddere debita stu=
deo voluptatis studio deseruio et sub velamine
necessitatis cado in laqueum voluptatis. Crebrissime
namque gemedi et bibi non ad necessitatem meam sed ad
voluptatem quod necessitati satis erat voluptati parere
erat. Cogitaui etiam de cibo et potu qui non debui.
Et plus quam potui et debui gemedi et bibi. Cogita=
do de cibis epulas totas die summulatim in cogi=
tatione. Cum tegendi membris restrinxita quero
non solum que tegunt sed que extollunt expeto
et contra frigoris corporem, corporis frigus non solu
quero, que minuant per pruriedinem sed que
mulceant per mollitiem non solum que per mollitie
tactum mulceant sed que per colores oculos fedu=
cunt. Cum pro aliqua necessitate loquendi alicui habui
locutus sum non solum de necessitatibus sed etiam de hiis
quod me non pertinebant et de quibus licentiam non habe=
bam. Ministrum me colloquiis hominum et ibi locutus
sum non ad edificationem sed ad destructionem non
quod decebat sed quod libebat. Locutus sum ver=
ba otiosa et inutilia verba vana et risui digna.

z apta verbositati deseruiens detractioni studens
ob meum mendacio et detractione inquinaui z
lingua mea omni fallacia plena z Et nocuit mi
plus q̃ omia membra mea nia vn que vidi z audi
ui nuq̃ ar nio quo dni vel frā st̃ referre potui
sed alia affirmo pro alys z se multa intersero
superflua atq; ita vel minuo laudando vel vi
tuperando fere quoties loquor meior ¶ Gutt
insatiabili ardet insluuye Gula diuersis sapo
ribus saciari nio potest cor prauū z malicia plenū
z dolo per puram confessionē nuq̃ purgare po
tui Vamus ad opus prauū fuerunt prompte z
paratę ad operandū bonū pigre z tarde Stomach
z intestina omnia cibo et potu semper st̃ disten
ta z ideo dolore st̃ plena Nam inde gula glo
riat et delectatur inde venter inflat corpus infirmat
z sepe mors sequit Per gule delectationē turpui
in ventris passionem Et inde debui in parare
salutem inde oturi minui amedendo penitentiam
z predicationē ¶ Pedes velocius me portauerūt
ad aliqm turpositatem speculandā q̃ ad ecclam ¶
Oculi in magno intuitu me puerterunt omnemq;
motū corporis mei ad immunda desideria tuuert
Aures licius aperui verbis otiosis z vanis q̃ scis
Delectatus z odorata vanis variis odoribus Gusta
diuersarū rerū diuersis saporibus nisi non singuli
alis sensus Ita deus meus in omnibus membris
meis natuē modū excessi Omnia membra mea
velut quaratine sua inimico meo te me dnm tradi
tuit cū morte sedq; inter partū pepigē cū inferno

Sexpe me dne ab hore malo Capitm decim
r a mepo a qto ꝛcredere non possu Nam q̃cũq
me querto vita mea me seqũt ꝛ vbicũq vado
tonscia mea no me deseruit sed pnes assistit Idcr
to q̃q̃m hmana iudicia subterfugia iudicii ꝓpe
tonscientie mee subterfugere non valeo Et si ho
minibꝫ telo qd egi in tame qui noui malum
qd gessi celare non potero ꝓpter ceteꝫ tonscia no
me zequescere sunt si de dre in dre torquet Et
de dre iudicij vehemẽtius terret Nam in dre ia
cu dns ad iudicandu veneri vnuscuiusq; ossa
ad testimoniu adducere ꝛ aperto libro tonscientie
omne culpa ante oculos reducere atq; ita cogente
tonscia vnusquisq; erit accusator sui ꝛ iudex
Propter ea statuam me ante me ꝛ iudicabo me ipm
vt illud extremu ꝛ tremendu iudiciu euadere pos
sim damnat me q̃q̃m diuinu iudiciu nondu
me damnet Accusat me homicidio qd si ego
non ame feci voluntate tame ꝛ desiderio feci
Accusat me de adulterio ꝛ vere nio zndeo Accusat
me de iuuidia confitetur et ego qm iuuidia sepissi
me tor meu lamauit p iuuidiam namq; in tra
sante vniuersum mea feci iuuidendo peccata Nam bo
ab eis fiery vel diti audebam ꝛa omne no ac
debam Ipas res bene gestas in malu male mi
pretando quereebam Omne malu qd de eis ul
mendax fama iactabat stati at si ego vidisse
credebam Omnia mala in eis emulus fingebam
ꝛ ex profectu illoꝝ deficebam Hi veo odia intu
me abscondebam ꝛ in metus me cruciaty eniti
ebam prosperantibꝫ inuidebam peccantibꝫ fauebam

de malis eorum gaudebam / et de prosperitibus lugebam
gratuitis inimicitias ardebam. Et hæc malitia mei
pectoris apprehendi timebam. Quippe cum eis era amicus
et multum tertius amicus / et ita amicus era diaboli
et inimicus dei. Inter amicos discordia seminaui. Di-
cordantes in dissensione affirmaui. Opinates bono
zu mendacia detulerauui. In spiritualibus carnalia lau-
daui ut spiritualia bona eis deesse persuadere / amicitias
simulans / vt res ipsi incaute se in committebant ipsi
possem arte decipere. Odioque in detractione piis
suspicionibus coaceruauui. Et sic deceptos quoque sec-
sertabar letificatus multis velut alicui fui in obsequio
hostis in animo / corruptus in ulcus / turpis in facto
prodigus stoltia / tenax malorum / suspicax vtrubique per-
uersus / et ita perfectus de inimicitia anima mea. Pro-
fundissime domine non possum esse bonus / quam in bono sic
fui malus. Ego peccabam et tu dissimulabas / Prolo-
trabam ego longo tempore iniquitate mea / et tu pie-
tatem tua michi mabas / qa tu pmiam et misericordiam
cogitabas. Da in mysum misericordiam / cui ta diu peperisti
enimoso. Credo nacque qedqd in odonare detineuerim
sic et ipsi mucque fuerit. Ne solum iudicia cor meum
affluerit / peruerit / vanitas et vanas delectationes.
languente aut anni mucoluit / per vanitate namque
de operibus quorum in non eram astutus / tpit me
iactauui. Detestabam vera docere quae ne sciebam. Cre-
didi de me sublimia volebam delectabilia / leuia
grauibus anteponebam. Execrabar verbo quod animo
decipiebam appellationes virtutum meis vitiis am-
ponebam / et ita meipsum fallebam. Et non fructus
multos despiciebam. In promissione honestus fui ve-

velar in exhibiar

velox / in exhibitione mendax / a bono mutabilis
mali tenax / letus a prosperis / frugilis ad adversa /
Inflatus ad obsequia / anxius ad obprobria / Immo
deratus ad gaudia / facilis ad humana / difficilis ad
honesta / In alio sui ignis / in uerbo turpis vbique fal
lax / Miserior dissime ihu / ita deseruit dies mei
inde flere debui amissam iniquitate mea / exerita
re remissam voluntatem mea / aspirare ad promis
sam felicitate / properare ad angelica societatem
quicare tua maiestatem. Capitulum vndecimum

Et ret me tota vita mea deus meus quo
mam diligenter discussa / apparet michi a
sterilitas aut petrum / quid fructu in eu videtur.
Hic e aut simulatu aut pfectum aut aliq mo cor
ruptum / vt possit aut non placere a displicere tibi /
Et cu ve ita res sit / sit e mi qi no ita sit qd z /
miseria / Hic amedo / bilo domino seruus qi
iam timerint diem mortis / e ereasecum dre iudicij
z tormenta inferni / Hic ludo / e rideo qi ia tecu
regnem in regno tuo / Idcirco multitudine imiq
tatu meru expauescens / sed de tua pietate con
fidens / tibi creatori meo / qui venia / e indulgentia
post reatu per puta / e lacrimabilem ofessione
assequi promisisti / asitor qm in pcis sum con
tentus / e in pcis nutritus sum / Et p omne tem
pus vite mee / vsq in hanc hora in pcis sum /
gerfatus / Nullum invemo pctm a quo aliquo
non sum inquinatus / Per superbia namq
precep tua / e superiorum meorum transgressus sum.
Silentiu / e tacitnitate sicut regula docet no te
nui / qd in lucru no fiut habui dedi et accepi

Anxius Discruch.

clamorem pauperum et miserorum non audiunt. at misericorditer audui. nec eos in infirmitatibus meis
sicut visitaui. suadentibus mihi malum consensi. fa-
cilius multa in vmo. quam omni in spiritu cogito.
Facilius reprehendo aliorum mala quam mea vitia. et
quod in alius reprehendo. facere non erubescio. Fui
lius vmis sum. quia vitia quam virtutes intendo. Cum
aliorum delicta teneo. mea non aspicio. In meis de-
lictis clemens sum. in alius rigorem tenere volens.
Ad inrogandas iniurias sum validus. ad tole-
randas sum nimis infirmus. ad obedendum pro-
ad laxandum vero alios importunus. Ad ea quæ
facere debeo. et valeo tardus. Ad ea quæ facere non valeo
inter debeo paratus. Et ita repletus et malus aia
mea pietis meis exigentibus. In ecclia deteriorem me inpeci.
ante altaria devote non simplice
vasa sancta non reuerens. tracto. In choro sum
corpore in aliquo negotio mente. nunc intus
manco. nunc foras exeo. Tanta et leuitas cor-
poris mecum et mentis. vt aliud tanto aliud co-
gito. psalmodie verba profero. et psalmodie
sensum non attendo. sed mente vagus. in habi-
tu dissolutus. oculis attonitis. huc et illuc pro-
pitiens. quecunque ibidem geruntur plusquam et spiritus
Ve mihi quia ibi peccato. ubi pecta mea emendare
debeo. Nonnunquam vero in piis bonis que ago ad
deteriorem proficio. Dum ex meritis letitia parantur
et quamdam satietatem gignunt. meis mea feteria
reddit. et in corpore lauat. Sepe etiam merpsi
et opera mea que feteria laudauij et ab alius lau-

dari volui / Plerum q̃ laus hũana quia non
querebam in oblã placuit Et cũ ee hys in
tante extolleret subito multa que fetera ad
mesyam venerunt vt amplius in elatũ extol
leret quod subtilit̃ replicans / atq; i vnũ mul
ta coaterueans / repi magis / magis q̃ detrepto mtu
mestẽ Cumq; in mea admiratione occupato de
figeret in dans gloriam / z no deo a quo accepe
ram / omi fructũ merita amisi atq; ita didici
qui qui me laudabant adii sum me vituperabant
Cito em quisq; in se gloriã tanto a dei amore
disiungit. Ita deus meus mseriro appropiquit
anima mea / Qz vides liberator no habeo vnde
tibi rependã qz iustus es Heu in qualit̃ vixi /
quita mala feci z dixi fiudet q̃ sit vxerem nã
si damptus fuerim mallem no ee q̃ talis ee
Bonus em eram z malũ me feci / nam q̃ sponte
me feci miserũ / iustũ est me semp ee miser
Conscientia mere dampnationem / prima mea
non sufficit ad satisfactione / Qz certũ est q̃ mise
ricordia mea tua delet oem offensione / Dele
ergo pre domine oem iniquitate mea secundum
multitudinem miserationũ tuarũ Ego q̃ usq; in
hanc diem sine causa vixi / amodo sine causa
viuẽ non volo / Heu heu miser hor tã fere
sum confessus / surgens / cadens sum offensus / re
petendo tonens / multories promisi vt me emẽ
dare z nũq̃ tenui / sed semp ad prũm meũ re
dij / z priorib̃us relerib̃us noua z deteriora
fecimus / Nunq̃ ut debui mores in meliũs.

fiudet Et
sciemt.

mutaui nec a malefactis cessi plurimos et
perdens peccauit feci et multis causa mali extiti
et exemplis vite mee nonnulli subuersi sunt //
Ecce peccata mea misericordissime deus no abscondo
sed ondo / accuso me no excuso / qm iniquitate
mea ego cognosco / met idcirco iustus qr / si me
alt accusaret / sicut ego meipm accuso / patiet
sustinere non possem // Desperare potuissem ppt
nimia / peccata mea et vicia culpis et infinitis negli
gencias meis que egi et cotidie mdesmente ago
corde ac et opere / et in omibus modis quibus humana
fragilitas peccare potest / n vbi eum ofendimus
me / et habitaret in me sed desperare iam no audeo
qm subdit ille tibi usqz ad morte / morte autem
crucis et tulit crogphum peccatorum meorum / et affixus
id cruci / petm crucifixit ad morte // Gras tibi ago
deus meus qm visitasti me et ondisti in peccata
mea Nuc primu te infinite didici ad cor meum
redire et meipm congnoscere Adiuro ergo aliquem
de amicis tuis vt vi omia delicta mea exponam
sicut mi preceptisti vt eius ofilio e auxilio ab oi
bus iniquitatibus meis possim liberari et tibi reco
ciliari. Capitulum Duodecimum.

HOdie ergo pissime pr misericordiam patrem audi
ergo vocem lacrimantis et penitentis attende
qi graiter peccaui et creatorem meum offendi Deo
iuente ad cor redii et mde exclusi omibus pcis deu
meu et meipm et totam vitam discussi mea tato di
lugentia qto familiaribus et vt veru fatear n ali
vbi inuenem n locu horribilis et vaste solitudinis co
stituiam videlicet diu neglectam / omino inculta

spinis et tribulis obsitum et omni horrore plenum //
Nullum enim vicium est a quo non obtinuerim aliquod con-
tagium. Vel turbaunt me nra / laceraunt me muidia
/ inflaunt me superbia / inde obtuxi mtis meo stancia /
oris scurrilitatem / obprobria proximorum / stelida de
tractionum / lingue effrenacionem / semiorum meorum
impata non seruaui sed iudicaui. De meis mise-
ris et negligencijs obburgatus a rebellis fui. Aut
murmuraui / pseuerauit me meritorio imprudent af-
fectui / simplicitate spiritalium frui / irrident exagita-
ui / iras scias procacit iactaui / obsequia delata fas-
tidui / negata quesiui / iumores me elato deffeci
Non obseruaui in obsequio reuerencia / in sermone /
modestia / in moribus disciplina non habui / In mite-
cione habui iactanciam / In humilitate fui fallax
in odio primat / subrectioni impatiens potencie set-
tator / ad opus bonum piger / ad veritate serius / ad ob-
sequium durus. Ad loquendum q me scriba promptus
ad supplicacione paratus / furtive sociati illuiatus
temerarius in mandando / clamosus in loquendo /
fastidiosus in mandando / Presumptuosus in docendo
effirmatu deformit in cathimmando / omerosus am-
tus / infestus quietis / angustus bnficijs / inflatu obsti-
ij / imperiosus subrectis / Deprecatui me fecisse
quod non feceram / Vidisse quod non videram / dicis-
se quod non dixeram / Negauu dixisse quod dixe-
ram / non vidisse quod videra / et non audisse qd audi-
ueram / et ita ex omni parte sum reus Reus in stlo
reus i claustro / sed ibi p ignorancia / hic p negligencia
et vtrique me terret. Verumptamen multo amplius
terret me qp i monstrego an gspem dei deteriore me /

Infesto. i. crudelis /

mucemo ¶ Collocauit me deus in loco voluptatis i
domo vbertatis z paradiso delicias Ego vero miser z
miserabilis inter mensam epulantium fame pereo
inuita sitio inuita ignem algeo z ad meritum
extendere manu volo tam pigr sum z desidiosus. Ita
tempus amitto quod deus sua pietate indulserat
ad agendam penam z ad obtinenda venia ad acqui
renda gram z ad promenda glam. Cap xm.

Quasi quodda monstrum vel monstrum inter
filios dei sto habitu monachi no ausa
habens In magna corona z ampla cuculla salute
mihi existimo Et tam ut arbor sterilis occupo z
vile iumentum plus osumo qm proficio alicore loci
tenio z nullus officium fungor sed sum sicut truncus
fmre frondibus z fructibus Alii me pascunt de
laboribus manuum suarum sicut plendiarum suum
Ego autem tamq pauper et miser nc clericum gero net
larem Cantare nequeo laborare nescio sed sum
obprobrium hominum peior vilius pecudum cadauere
¶ Tollerabilius fetet putridus cunis hominibus qm
alia peccatrix deo Idcirco tedet me viue eculesco qz
parum proficio mori timeo qz no paratus sum ma
le tamen mori z misericordie dei me committere et
gmendare qz temerius z miserior z qm de mala
mea osuetudine scandalum alicui facere ¶ Tota die
verecundia mea contem me z confusio faciei mee
cooperuit me Cum video me somnolentum ad vi
gilias tardum ad horas canonicas z pigrum ad opera ma
nuum Alios autem video cum stremue z devote interesse
suauis laudibus alios tam reuerenter z alacriter
corda deo assistere z vim laudare Ego autem ad lacri
mas compungi nego tanta z durycia cordis mei Cum

+ malo i. magis volo.

tare non libet orare non delectat meditacões sanctas
non meremo tanta e sterilitas cordis z animi mei
z deuocionis inopia cui pacior Heu mi omnis mi e
tutu meo visitat dominus ad me autem no appro
pinquat Nunc aliud intuior singularis absti
nentie Aliud admiratione patientie Aliud su
me humilitatis z mansuetudinis Aliud multe
misericordie et pietatis Illu in contemplatione
sequitur exercere huic pulsare z penitere celos
omnis instanter Alios in alis penitere vtutilis
Omnes considero et prospiao feruentes omnes deuo
tos omnis in expo vnanimes omnis bonis celestibus
z gra affluentes tqm zeuera spiritalis quos deus
visitat z in quibus inhabitat In me autem inter
horum ibemo quem detinet deus in ira a seruo
suo Inde est cum alii vigilant ego dormio Cum
alii cantant in monasterio ego huc atque illuc
discurro cum alii in aliquo loco secreto se fruat
a colloquio hominum vt ibi loquat cum angelorum ego oro colloquia hom Cum alii ve
cant laudibus ego fabulis otiosis Cum alii di
iudicant z iudicant semetipsos ego iudico ali
os Alius placet comunis vita cum disciplina
z cum studium et mi placent angeli z diuerscu
la Hic exequio petere potui nunqm a pecis z a
malis operibus cessaui Opera pietatis accu
mulaui Et peccata que aliquando operibus
complere non potui malis voluntatibus
et malis desideriis nunqm perficere cessaui

Super omnia mala detractio carnis que ab spiritualibus semp mentem trahit in Cap xxiiii
semp affuit / ni adhuc ia p senectute deficientibus
viribus me deseruit / multis et varis modis mise
ricorem animam maceraunt dilacerauit dissoluit ca
tenauit / et omni virtute destituta mancam et debile
reddit / Fateor me huius operis nephandis et inmundis
recordationibus sepe et polluti mentis uos ardo
res / no moditos inhonestos passum / et no solum
detractionis morsu male mordere / et stulte cogitatio
nis in nocuit / Quia etiam aliorum mala facta in nar
rata per recordationes sordibus ad mordiad reduc
ta cor meum no puo veneno iniquitatis macula
ui / Et in hoc miserabilis miserabilis sum quia
no tantum doleo qtum me dolendum et coniugnos
to Quis sit securus corpore velud quid patiar igno
rem / Video et in est omni infelicitate miserius
quod ita opus peruersus / ore polluto / corde inmundo
ad altare accedo et epi corpus ptractare man
bus meis inmundissimis non ptimesco / Accedo
elatus ad humilem / natus ad mitem / crudelis
ad misericordem / et tamen pati humilis elatu / mi
tis mattem / misericors crudelem / Accedo ser
uus ad dnm / non amore sed timore / no deuotio
sed vsu / Accedo ad dnm tuum ptussi seruum ad
prem tuum ptussi et oriri filium / ptussi vbo et
oriri exemplo / tamen met ptimesco dnm / met
reuereor prem manes in turba fratrum Turba
ui aliquos / et aliquotiens turbatus ab aliquo
quidem accedo ad pacificum / appropinquo etiam

Corpore flaken off carnelen

talis ad osculum patris qui prius reconciliatus
antea debuissem ad osculum turbati filii Con
iungat me reum et dei inimicum meis iniquitas
et meum peccatum sepe separauit me a deo Idcirco
obsecro te pater vt me instruas quomodo
possim ee aut semper stare cum deo meo aut re
dire cum peccatis meis exigentibus amoto fuero.

Non longe es fili my et regno ca. xv. m
dei Notitia namque peccati mitis est salutis
Confido in dno qm quotiens de mihi in te feruo
ris et bonis operis humilitas supplebit offensionis
Quantumque namque hora peccatoris mitigauerit et tui
sus fuerit saluus erit. et quanto quis frequentius
quanto quis vehementius a suo creatore quis in tenero
dolore afficitur tanto tertior tanto quis securior de
indulgentia et venia efficitur. Inde est quia anam
pmte lacrimis affluentem tam frequenter visitat
pastitus illam libenter consolatur et confortat quam
sua stelera damnat flendo et flere damnan
do considerat Incipit extunc quedam familia
ritas mte deum et ipsam aiam fieri vt quod
sentiat ab ipso sepius se visitari et eius adue
tu non solum consolari ymmo aliquotiens
quodam inffabili gaudio adimpleri Nulla
et enim tam grauis culpa q non habeat venia
p puram confessionem Prouocat enim confessi
onem compassionem huius miserie confessio.
melius est enim vt vites vitia quam ut emendes
me forte cum metu reatus reuocare non possis
Quotiens te sentis turpibus cogitationi ca. xvi. m
bus pulsari et ad illicita delectatione.

affixi totiens pone ante meis oculos quomodo
xpistus in cruce crucifixus est pro te. Intuere
quomodo a iuda iudeis traditus et qui vilis pertractatur
blasphemis et colaphizatus iudicatus et demptur
expoliatus et flagellatus. Ad vltimum vero opprobriis
et obprobriis affixus inter duos latrones suspensus
Clauis crucifixus Spinis derisus Spinis coronatus lancea perforatus. Ex omnibus partibus sa
guis emanauit. Et inclinato capite tradidit
spiritum. Ita redemptor tuus mortuus pro te. Et tu
nescis tuusmodi sordida cogitatione sordidatus i
mente. Sufficere posset hec cogitatio ad exclu
dendas omnes cogitationes illicitas. ¶ Ced.
ette alia consideratio quia moriens quidam aliqui
grauii infirmitate vexatus ad exima eductus
et ibi ad terram proiectus inter longa suspiria
et difficiles singultus inter diuersos dolores et
timores animam expiribis. Tunc venet tepo
in pallorem et horrorem in sanguinem et fetore
et erit vermis et cibus vermium. Anima vero
mox rapient latrales ille facies qui eum in exitu
prestolabantur ex omni parte terrebunt eum demones
terribiles et horribiles. Cogita quis eum defen
det a insurgentibus preparatis ad estam cum tetri
ma illa monstra demonorum circumstantia tatri
uatim circuire vnebis aut quis te ducet per igno
tam regionem. Attende etiam quia subito venet
dies vltima tua subito venet et forte hodie?
Iam adest. Iam pentibus ante tremendum iudice
accusaberis multis et magnis offensis non vno
nio paucis sed innumeris criminibus nio paruis
sed immensis non dubiis sed certis non breui at

= Catezuatim
gressuerit.

tu sanone/ sed tam longa qm longa e vita tua.
Non vno accusatore/ sed tot quot scuit delicta
tua etia ia quibꝫ seruiuisti metuo toto mundus qꝫ
offenso creatore offendit toto mundo/ Ipe iudex
erit districtus accusator tuus Omnes et spiis
boni z mali coram deo accusabit te cu eo z boni
qꝫ deo debent equitatem quali qꝫ tua seruat iniq
tate Tot iudicibus ppl astabis/ qstqd te presset
m opere bono/ Tot iuricis testibus quot te mo
uerunt bonis hiionibus/ z iustis actionibus.
Omnibus ppls mudabunt iniquitates tue et
tunctis agminibus patebunt vnuisa scelera tua
Non solum actuu verucia cogitatuu z locutionu
multa vo tunt prouuent ex improuiso qi ex m
sidis q mo non vides Et forsitan plura z tolle
rabiliora hijs qre nuc vides. Vnde qꝫ erit tibi
angustie. Hic erunt accusantia pcia Inde tres
iustitia. Qubtus patens horrendi cahos mfni
Desnp natus iustus iudex Intro vres conscientia
foris ardens mundus/ Qi iustus vix saluabit
prior sic deprehensus in quam ptem se pmet
latere erit impossibile/ z apare intollerabile/
Iudex erit vehement nuto z tribilis districto
Sentencia eius prolata semp erit immutabilis
Cortores tribiles qui nuqꝫ miserent sed parati
vt sua lata statim te odempnent Et tormen
ta erunt sme mcuallo z sme tempamento Ti
mor conturbabit te/ cu terra aperet tora te et
tu ures et cades in stagnu sulphureus ardent
z fetentis Igns exterius carnem tua conbu
ret Vermes interius conscientia corrodet.

Ibi eris sine fine. sine spe veme et miserior
die Omnia vero vehemne supplicia supabit de
um nō videre et bōnis carere que in ptate
habuisti obtinere Oi vis omnes cogitaciones
malas a corde tuo expellere Net sepe cogita

Explicit liber confessionum
Beati Bernardi abbatis

Bonardus super Cantica Sermo 12°

Omnigo fontes et flumina omnia mare est virtutum et scientiarum dominus iesus Qui enim dominus virtutum ipse est rex gloriae Qui et meta amoris caritas Idem ipse scientiarum dominus est: Continentia castimonia cordis industria voluntatis rectitudo ex illo fonte emanant Non solum autem illa sed si quis calleat ingenio si quis intet eloquio si quis moribus placet inde est inde scientiae inde sapientiae sermo est Thesaurus siquidem sapientiae et scientiae ibi omnes abstonditi sunt Quid casta consilia iusta iudicia stata desideria Nonne omnes fontes illius sunt Quid si copiae aquarum secretis subtraneis qui recursibus incessanter extra repetitur ut inde iterum ad visum usque modo iugiter et insatigabili erumpant obsequio tum non etiam spiritales riui ut aqua mentem rigare non desinant propio fonti sine fraude et sine intermissione reddant ad locum unde exeunt reuertantur flumina gratiarum ut iterum fluant Remittat celeste profluuium ad suum principium quo uberius terras refundat Qualiter inquis Qualiter dicit Apostolus In omnibus gratias agentes quoque sapiendo quoque virtutis tenaciter confidis dei virtute et dei sapientiae prius reputa xpo Et quis insanus aut ut aliunde presumat Nemo plane adeo ut et pharisaeus gratias agat tuum tamen iustitiae laus non est a deo Nam illa gratiarum actio si tenere recolis euangelium gratiae eum facit Quare quoque in ad deuotionem sonuerit cordis non sufficit excusare tuorum apud eum

.. Calleat. . clarit

x Nitet. i. clare loquitur. aut andar in laqueis

De gratiarum actione pharisei. nel recolis. Vel auerdachtes.

qui alta a longe cognoscit. Deus a phariseo
non iudicat. Putas tu aliquid habes qd non acce-
pisti. Nichil inquit et ideo gratias refero largitori.
Si omnino nichil, ergo non merito presumis te velle
vt illa de quibus gloriaris acciperes. Ad. Si fa-
teatur primo quidem frustra inflatus adversus
publicanum qui ideo non habet ut tu, qr non acce-
pit ut tu. Deinde vide etiam me non tu mteq̃ do-
na sua resignes deo. Et tibi inflectens aliquid
de gloria et honore ipsius merito fruendo aliquat
et fruendis in deum. Si enim de hys quattas ex
te tibi quippia forte arrogares falli te magis
q̃ velle fruendare credere et errore coniugerem
Nunc vero qr gratias agendo probas te nichil ei
tribuere sed dona dei esse tua merita prudenter
agnoscere. Deinde reliquos asperendo prodis te
quod in ore et corde locuto sis. Alterum quodas in
grvam meditatio. Alterum veritatis vsurpas glo-
Non enim iudicares publicanum contemnendum esse
pre te si non te pre illo honorandum censeres. Et
quid indes apostolo prescribenti et dicenti soli deo ho-
nor et gloria. Quid angelo distinguenti et do-
centi quid sibi retineat placeat deo et quid parti
ty digniori hominibus. Nam gloria in excelsis deo
inquit. Et in terra pax hominibus bone voluntat.
Certum pharisei augente gratias labys quidem
honorare deum cordis autem sententia se. Ne v
su quoda magis q̃ sensu vel affectu psonare in
ore multorum gratiarum actione adverterent est
in tui vt homines scelerratissimi ad quecq̃ fla
gitia et facinora sua solerent deo gratias agere.

quod bene prosperè ꝓ ut quidē ipi sapiūt cesserūt
sibi in adimpletione puerorum voluntatū suarū
¶ audi verbi grā fiducem cū impie machinationū
male cupitū mamphulum reportaret exultātem
et dicentē. Deo grās nō inanes vigilias feci nec
turmi laboris mēi non perdidi ¶ Similiter q̄ hom
inem interfecerat / nōmē gloriā r̄ refert grias ꝓ
qualiter aduersus emulum ad de hoste se vindica
uerat ¶ Et michilomi adulē tripudiāns gestie
ndēs in dei laudes ꝓ diu optato obtutu tan
tem potitus sit ¶ Non omis gratiarum actio at
tepta est deo ni que de cordis pudica r̄ mēa sim
plicitate procedit ¶ Pudica sane dixerim ꝓpter eos
qui de malis actibus suis gloriant deo grias dicē
solent qi deus in ore ipōrum letē tū male fece
rint. r̄ exultant in rebus pessimis audiat qui
huius est Existimasti inique qd eē tui filius.
Arripiam te r̄ statuā contē. faciē tuam ¶ Verū
vero adiunxi propter ipotitas q̄ deū de homi
sus sed verbotē glorificantes / corde r̄ timēt qd eē
prebuerant r̄ qm dolose agunt in offitio eius.
nuem inquitas eaq ad eōdē ¶ Ili impie ma
la deo / isti deo bō fiduciē intorquēt sibi Et
quidem primū id tam stultū / tam ꝓ secularē at
quodāmodo etiā bestiale / vt mēte non habēā de
ipo monē vos. Cetērū sequens religiosis maxīē
r̄ spiritalibus viris insidiari solet magna r̄ inten
tus ꝓfēo est vt magis lētiz opantē magnū te mes
tias r̄ manifesta omibo tua te solū latē stitate ani
rabilē te apparē r̄ oblectabile te r̄ putare Ho ego ipū
obtutibo mirabilius indico. Idem nisi i eōdē ꝓmone

Tripudiās i. de laudes deferens ꝓ victoria. Vel plaudēs mani in laude dei.

Omnis igitur de bonis multiformis gratie apparet
in nobis / referat ad nostrum laus laudabilium
quidem omnipotentem auctore liberatore et largitore Id quod
non fuit quadmodum ab vpocritis non sola quietudine
sicut a secularibus sed met quadam nititate / vt iunctis
fructibus omnibus applicuit / sed sicut decet sinceritate
fidei / deuocione sollicita hylaritate gratia sed non
dissoluta / Immolantes itaque hostia laudis et reddentes
vota mea de die in die / tuentur omni vigilancia iu-
gem / sensum vsui / affectum sensui / exultacione affectui
gaudium exultacionem / humilitatem gaudium / liber-
tatem humilitati / quo interdum liberis / purgate mer-
tis passibus / proredamur et exredamur per musitatas
quasdam affectiones / spirituales leticias / in iubilis
amenitatibus / in lumine dei / in suauitate spiritus
sancti / probantes nos complexos in hymnis quos
ipsi nituba tum duxit . Domine in lumine
vultus tui ambulabunt Et in nomine tuo exultabit
tota die et in iustitia tua exaltabunt

. ~~Det ille vbi supra~~

Et ipse fehe et sapiens ij oblatum tonitum et illatum
imperium sibi inflectit ad comodum vt inde fiat
mansuetior ad correptionem Inde patientior ad labo-
rem ardentior ad amorem / insagatior ad cautelam
Inde humilior pro conscia Inde attentior per verecundia
Inde ad obediendum paratior Inde ad gaudium atque
deuotior ac sollicitior

Aliud est conscientia aliud timor conscientiae
Cum enim est conscientia qui quis sententialiter iudi
cat aliquid faciendum vel vitandum contra tale ecc
conscientiam facere si sit erronea peccatum est Sed contra
timorem conscientiae facere non semper est peccatum quia
talis timor non est semper diffinitiua sententia rationis
per quam iudicet se temere ad aliquid Sed ex eo quod
vacillet mente dubia mestiens quid sit melius vel
ad quia temere potius cum tamen non obmitteret quod
quit seiret placitum Diuine voluntati

Conscientia vt dicit Johannes Damasceno est
lex intellectus nostri.

Conscientia est credulitas intentionis ad aliquid
faciendum vel non faciendum animi deliberatae firmae.

Expositio psalmi Notus in iudea deus et

Quoniam cogitatio hominis mansueti prima. G. qua dampnat mala et incipit bona Confitebitur tibi Vt dimittas ei omnia peccata et sic cogitationem pnia sequat confessio Et reliquae cogitationes post primam. G. quibus recordatus est Vel recordat mala preterita vt lugeat et bona presentia vt spereat Diem festum agit t. Gras agendo pro sanatione quod e sollempnia celebrat Primum quidem qn homo quaerit ad deum et recogitat omnia mala quae fecit q locutus e q cogitaut atq ea humilit p gessione aperit habz gessione habet tristiciam z compunctione sed demde post patta pinam p gestuta a deo reissione et gaudium Tunc incipit recogitare q congno t z pensare de ptis sordibus ac vitiis et pcis pius dns eum liberaut Cnta insup bona spiritualia ei gtulit Incipit iam se gaudere dine bonitati gras agere Hic cp faciendo die festum agit deo Demde postqm. ostdit quomo per humilitate et bona gessione saluent mansueti sequat utilis admonitio omnibus tu dicit. Vouete mente quodlibet bonum et reddite opere dno deo vro Vota q vouistis aliqui de voto reiecitis qz mihi vouere prosiut n et redde sibi fratur. Iustum est quidem z utile nobis ne simul pereamus cum reprobis sed potius saluemur cum iustis et humile deum quibus possumus votis z muneribus studeamus placare Omnis qui in circuitu eius. s. dei

entes per fidem Offertis munera i. vosmetipos
vel quecunq; bona. Qui dei ut dignum est ser-
uituti seipos subiecerunt. In cultu eius munera
offerunt. sicut famuli qui stipendo dmm suum
ornauerunt. Ipse enim in medio tolentium eis & sua
vota soluentium omnibus in se credentibus equiter
facit Omis ad se venientes recipit nemine ejicit
Quaerendum ergo alia sint vota ceteris omnibus. s. de hys
sine quibus non est salus Vt vouere fidem in baptismo
Et abrenuntiare dyabolo et pompis eius Non
superbire Non odire Non odire fratrem. & huius
que vita luxet non permittimus solue debemus.
Et de hys precipit omnibus vouere & reddere Alia
sunt vota ppria singulorum vt castitas. secundum
relinquere omnia et huius Et ad hoc nos mutat
non precipit vt vouearmus.

Nota. Melius est non vouere quam vouere & non reddere.

Devotus tractatulus de spiritualibus ascensionibus

Capitulum primum de quibusdam verbis in hiis ascensionibus profitere volenti

Beatus vir cui est auxilium abs te ascensiones in corde disposuit in valle lacrimarum in loco quem posuit. Nam homo qui ascensiones sic cupit. Deinde exaltacione vehemenci desiderii rationalis enim ac nobilis natura es et magni cuiusdam rei. Idcoque altitudinem et ascensum naturali appetis desiderio. Nec vituperandus appetitus si fuerit ordinatus. Si videlicet ad originalis tue dignitatis celsitudinem desideras ascendere. Si de illa lacrimarum et miserie egredi concupiscis. Sed hinc egredi et illuc ascendere non te nisi per ascensiones et gradus virtutum in corde proficere. Quatenus enim in corde proficis tantum et ascendis. Quatenus vero deficis tantum et descendis. Igitur debes in corde disponere ascensiones. Nec tamen confidas te propria virtute ascensurum. Sed habita mutuum adiutorio altissimi et in protectione dei celi iniocare. Sic si ascendis laudabit te ascensus. Nam beatus es et nomen viri tuique virtutis agentis. Vo incito tibi ingrium. Recepturus inde primum etiam beatitudinem et gloriam sine fine manentem. Nec tibi quoque disponenti ascendere ordine. Quinque retro grado in operibus prophetarum breviibus libris et plenitudine sensus apponitur. Deinde enim tibi apponitur. Quo debes ascendere. In loco videlicet quo dominus posuit. Quem non mirum gerere possumus intelligere statum naturalis tue rationis. In quo te idem dominus quondam posuit et creavit. Ut videlicet illum locum ascensiones in corde disponas. Vim prius descensiones disposuisti. Sed tibi apponitur locus quo egredi debeas per ascensum cum de in valle lacrimarum. Quemquid vallis ingrue accipit directio et destitucio tue naturalis dignitatis. In quo velut in basso institutus rursum ad montem unde

cecidisti debes ascendendo
redire. // Certo tibi innuit
quatenus ad ascendendum te
parare. Nam ascensiones in
corde debes disponere / modum
et exercitium quibus te vis in
anteriora extendere / prius ex
ascendere meditari / in corde
diligenter pertractando / ut ut
prius in corde cogitando dis-
ponas / quibus exercitiis melius
recipere amissam dignitatem
Vere quia ascensus iste non est
in currente vel ascendente /
sed ex dono dei inseritur.
// Ideo aperto tibi consilium a domino
adiutorium et auxilium postu-
landum. Quia nulla est tua
industria / nisi te in eis gratia
comitetur. Sed ne ascensus huius
difficultate territus / vel laboribus
victus / iterum resilias primum
tibi promittit. Cum dicit. Beatus vir
Secundo si in cordis ascensio-
nibus proficere beatus es / hic quidem
in spe / postmodum vero in re.
Hic habes beatitudinem vie. quia
est in virtutibus et iustitia /
Illic beatitudinem pere habitur.
Sicut ipsis virtutes et iustitia
ei habuerunt quodammodo futurum
beatitudinem habes in sua / ut ita
dixerim causa. Sicut enim res
in quadam productione vel semina-
tione insertum ut sit effectus
alicuius productionis / ita virtute
et iustitia futuri beatitudo et
eterna felicitas comitatur. Sed
nisi hec recolligere unde ut quo
debeas ascendere. Quidem
eras in alto monte natalis et
primordialis tue dignitatis
constitutus / sed inde voluntarie es pro-
lapsus in vallem quadam bas-
sam. Ab hac igitur valle rursus
debes egredi / et paulatim as-
cendere ad montem unde recessisti
sed antequam ascendere de-
bes in corde tuo scalam erige
et modum quedam proficiendi quo
illuc melius deuenire valeas
ordinate / sed ad hunc in pede vel
ascensu scale positus / te deji-
ciens et altitudinem eius pro-
spiciens debes sursum manum
extendere ad dominum et in unoquo-
que supreme parti scale / et dicere
trahe me post te / et ita beatus
eris et sempiterna beatitudine
fruieris. Et de hiis omnibus
in sequentibus dicetur clarius
singillatim. De loco et
statu natalis et primordialis
dignitatis in qua deus hominem
constituit a principio et de inte-
gritate qua utebatur eis capitulum secundum
Scriptum est si deus sed ascensiones in
corde tuo disposuit atque ad
spiritalem ascensum quaerunt /
Qui mentale vis exercitium in
ipsere ante omnia debes descen-
sum tuum vel lapsum agnoscere

ut inde te noueris ascenden
dum ubi te cernis miserè pro
lapsum. atque illuc ignoscas
te debè redire a valle lacrimarum
ad locum in quo te dnus po
suit ad quem te ordinauit. ¶
Diligenter igitur adite quibus
deus quos te ad sua ymagine
creauit et similitudinis quidem
in tam sublimi dignitate te
posuit tam alto monte
dominari donecque natum et
gradum collocauit ut nisi ad
essentiam dei visione perfice
res vno alcius ascendere pos
sis. ¶ In paradiso siquidem voluptatis
fuisti positus foris et mu
ros bonis repletus. Foris fru
ens loco amenitatis et deliciis
voluptatis. Intus vero plen
ter notitia et affectum quietis
et pacificis gaudia. Dederat
enim tibi dnus liberalissimus omnes
intellectuales suae substantiae
intellectum rationem et sensum ut
videres deum per intellectum substantias
et immaterialia intelligendo per
rationem inferiorem de inferio
ribus recte discernendo et ordi
ad laudem dei referrendo. Per
sensum exteriorem vero ma
terialium pulchra et pulchra
per interiorem vero horum etiam
absentia ymaginando et simu
lacra attrahendo adunando
rum dedit etiam vnicuique affec
tuosas voluntate salutem ut deum
super omnia amares certum ad perfec
tum et in ordine ad ipsum anima
do referres. Dedit vnicuique con
piscibilem ut de bonis appe
tens et summum bonum super omnia
desiderando. In qua vt corpus
habet varias posuit et delec
tabiles affectiones videlicet
affectionem amoris ut ipse te
amor per se moueret et inclina
ret ad bonum affectionem gau
dii ut in deo summe delecta
ret et iocunderet in intuitu
beatitudinis dei et in consideratione
operum eius mirabilium eius et sic de
aliis. Dederat vnicuique irascibilem
qua firmiter deo adhe
rere et si aliquid ab illo posset
separare te repellere indig
nanter. In qua etiam affectio
nes suas delectabiles posuit
spem et audatiam ut esset
virtus ad bonum aggredien
dum et sperans adipiscendum
Ecce quam multa bona tibi tri
buit in optima mente sublimitate
te collocauit. Intellectus fuit
illuminatus ut in primum parentem
quem ut credimus deum per cernam sic
vidit in puro mentis
intuitu et contemplationis ex
cessu speculabatur. Nullam
tibi passionem seu affectionem
indidit innata idest quam
obiectum circa malum sicut adm

tristitia ad hoc actualiter
moueretur / ne quod esset aptum
mentem perturbaret. Nec erant
tunc iste vires potentie vel
affectiones sibi inuicem distracte /
ut lex carnis legi mentis
expugnaret. Mundus enim erat
corpus quod corruptit. Idcoque
nec animam aggrauabat.
Ex istis viribus optimis in
te modo ordinauerat / ut
inferiores superioribus sine con
tradictione sine quomodo
appetitu distracto obedirent
Omnis enim obediat rori /
ratio menti / mens autem
ipsa soli deo fuit subiecta
Appetitus sensitiuus scilicet
vis concupiscibilis et irascibilis
voluntati et appetitui ra
tionali perfectissime obe
diat. Et ita in interiori
hominis summa erat concordia /
et quodcunque volebat ipsa
voluntas hoc parebant
reliquae vires et affectio
nes inferiores. Voluntas
autem ordinate debuit ad
intellectum sicut / ut domine
rationis. Intellectus autem sig
nato supra se lumine vultus
dei / naturali scilicet et ipsum
illustratione plene no
uit quid fuerat agendum ut
dimittendum. Et istius modi
virtutum et affectionum pacifi
ca concordia ac iocunda obedi
entia et nominatur a scilicet
iustitia originalis. Ecce
homo hic est locus tuus in
quo te posuit deus dominus
Hic est status tue rectitudinis
in quo te creauit / et quae
ascensiones in corde tuo
disposuit. Vnde huic status
rectitudinis quia ad huc erec
tione corporis figuratus licet
corde longissime / ut statim
directe ab eo sis peregrinatus
Et dic cum lacrimis / stantes
affectuales in atrium tuum
christum. De valle lacrimarum
ad quam homo per lapsum primi
hominis decidit et de virtu
tum desitutione et de ordi
nacione quam incurrit et hic
primus lapsus a statu nive
rectitudinis predicti. capitulum 2.

Vnde homo de
loco in quo te
dominus posuit et
ad quem debeas ascendere
Vnde nunc vallem lacrimarum
ad quam per lapsum decidisti / per
dolorem tanta gloria et honore
sublimatus per phoplasticum
primum in parente cum esset in
honore non intellexit / hic se
a creatore sui imperio auer
tit transgrediens preceptum

dinu. Deoqz ꝗmꝫ cecidit
et nos oes in eo. nã oes
i eo fuimus vi ãdã productus
uel scilicet rone. Itaqz ecce
dmus oes. Et ut ꝓbnd
dnt. Cecidimus sil. i lutu
et sup acerui lapid. vn et
coiquinati fuimus oiginali
culpa. ꝗ et collisi et ꝓstrati
et i ꝓb. viribus et potencis
me optime ut ꝓmissum e
dispositis ꝗmꝫ vulnerati
ꝓmissa eterni originali
iustitia. ipo casu et iusto de
iudicio ipe vires et affec
tiones a suo statu ꝓlapse
diminute. sed parte et de
ordinate. Ita autem oio des
truite. ꝗ ꝓtio mo se habentes
ꝓ primus se habuerunt sibi
iniuriam motibus suis et im
pulsibus ꝓtriantes et repug
nantes sicq. ut cotidie ne
dum ꝓtinue experiris nisi
totus insensibilis sis. ipa
sensualitas vis scilicet co
ꝓpiscibilis et irascibilis vo
luntati sed rebelles et ꝓtrie
ꝗ et ipa voluntas quis no
pter libertatem frequenter tn agit
contra rationem. Dn ꝓtingit
ut nunc iste vires et affectus
longe aliter monet ꝓ a deo
fuerunt institute ꝓnie ad ma
lu et pcluces semp ad illicita
ꝓpiscendu. Quinto ipa ra
tio ceci fit est erronea
et obtusa. sepe falsa ꝓ veris
recipit. frequenter inutilibus et
curiosis se inuolut. Dolum
tas fta est carni. sepe de tri
ora elegit. carnalia diligit
spualia et celestia vilipendit
Vis aut ꝓpiscibilis destituta
est et quoda mo ꝓlapsa in
deliciam carnis. Deliciam
oculoz et carnis voluptates
idest gulam luxuria auri
cam. irascibilis vero deordi
nata est et ꝓlapsa i superbia
vite et glam mundana. spes
no sperat de deo. ꝗ uel in
diuitiis uel i ꝓprios meritis
uel sperat plus uel minus
iuste. Tristitia de amissione
diuitiarum et de despectu mundi
gaudet de gula et luxuria
irascitur fri. Dicunt ex a
missione oiginali iustitie oes
affectiones ꝓnie sed in matu ab
adolescentia. Ymo a conceptione
sua. Ita ipa sua experiri ne
ꝓpiscibilis ꝓcepta contra
hit fomitem et ꝓcupiscentie
incitacione ad malu. Sane
ꝓpius morte sua ꝓtiosissima
a culpa oiginali nos redemit ut
huiusmodi virtus destitutus uel
lex carnis ad no sit culpa
cu ad eam no habenda
no obligamur. ne sit damnatus
aliqs hys q sunt in xpo ihesu
Qs in pstinu statu restituis
necesse nos restituit. n vires
ne reformauit. ꝗ ad meritu

exercitii et meritii nob eas
reliquit p sua exercitia re=
formandas ¶ Ecce hi est
vallis lacrimar stat) in sci=
ex ad que ecclesiam) et vn
resurgendi ascensiones i
corde debem disponere
postmodu ascensuri ..
¶ Ex homo no solu pro=
fisci est a statu rectitudis
in lapsu p'mi hois h et id
illecti) de inprescentis lon=
gius abiit ad ipiritite
cordis / et ep sit i puritis
cordis ¶ Et hic i lapsi. 2?

Cap. 9.

Magna vero et magis
mirabilis distancia
inter vallem lacrimar
vbi nunc es constitutus) et locu
in quo te dns olim posuerat
videlicet status tue rectitudis
Ideo ep magni ascensi pre=
cessari) / nisi certe multe
metrice st ascensiones / mag
no ep opus i laboze si illac
vis redire . ¶ Ex vtina hic
p'mansisses / utinam hic fenuisses
et no i longi) discessisses
¶ Ex heu tu fili / pdige quaz=
dam metricu . 1. de inpriaz
illecebr abstracti) iusti ad
ptes ad huc mito i mociores /
imo ut ait sci euangelium
In longissima regione post
de inpias tuas abiens / et cu
metricib) . 1. de inpis form
tas Vta quotiens de inpisci
mi) / totiens ut ait theodmm)
formicam . Itaq ord bona et
pretione bonoz naliu et gra
tuitoz q t stigerat . de simp
sisti ¶ Igide m casu p'mi hois
ut p'missu i p'mitaren ad ci
cuiuz ad infima gravom)
ut nisi eis stunc resistum) ipe
impetu cogni descende ad
inferiora . ¶ Tu vero no solu eis
no restitisti h te eis mutmas
cu ipis descendisti / et deside
riis et affectiomb) carnalib)
et mundanis adhesisti . Itaq
p'inde si que in te i manserunt
ad bonu mutmario / ul' donez
naliu ul' spiralium amisisti . In
sup hui inici reb) volib) deside
rio et affectu mheres ipsum
ipis conatulis et conformis
factus es / et ita de trapositi qi de
quasi limositate ul' viscositate
in de inprescentis et vmib) / qua
quasi glutinosa lubricitate
inferi) quodamo lignitus i
timer . ¶ Et hec dr. ppzie in
puritis cordis ¶ Quat enim i
reb) naliib) res dicit et effi
cit mpure / eo ep reb) se
dilozib) ad miscent / ad aurz
i mundu efficit si argento / et
argentu si plumbo admisceat .
Ita homo aud tua rionalis
que est dignior omib) tpalib)
creaturis inpuritate et in=
mundicia detrahit ep hoc ep
rebus tpalib) subiit per
amorem / et ex hoc ep hui inici
adhaeret p affectione et p
desideria ipis affixa assuetu
et de glutinata mmunda fit.

et impuri. Et signum affectu
carnali carnalibus ad hesit/
attrahit quidam timositate
q carnalitas dr̃ vm homo
carnal efficit. Qui vero af
fectu mundano adhesit
rebus mundi q vanitatibus
impuritas illa dr̃ vanitas
et homo efficit sclaris. Et
ita dna septima distinguit
inter homines carnales q sclares
Ecce ecce ergo q sit i puritas
cordis de q i septa legis q
forsitan no intelligis. Certe
ipa est illa affectio a qua
in ordinate ad infima in
clinaris q eis adheres/ et
sive ad opta sive ad luxu
riam vana gloriam ut superbia
ul honorem laudem p ea tra
hens cordis i puritas appel
lat. Qua impuritate i casu
primi hominis stravisti/ sed ex
tra assuefacione et adhesione
mito amplius addidisti/ ut
qm sordebas primus/ sordescas
iam amplius. Ecce hic est
descensus tuus sedes. In q
pto longius descendisti/ eo a
opus habes pluribus ascen
sionibus ut redire possis
ad statu rectitudinis unde
cecidisti. De 3o homis des
censu p peccm mortale quo
longissime abiit i regione
dissimilitudinis. capm q.

Sed nec adhuc filius
prodigus cessat longius ire atq
amplius pire. Nam quo plus
it eo amplius perit q a deo
aufugit recedit. Quod pluribus
sibi simptis in metricibus
venit in regione dissimilitudinis
ubi se subiecit dm civium
regionis illius et hic eum po
sint ut porcos ei pasceret
i. breviter p peccm mortale
se diabolo subdidit et in
sibi desideriis q desideriis
motibus sitis fecit. Ecce ho
quo iste devenisti i regione
dissimilitudinis ut appareat
vestigia. Ecce q/ Hec sit
tres descensiones quibus a
statu rectitudinis in regione
dissimilitudinis longissime
descendisti. De tribus exa
minacionibus q quilibet homo p
memoria peccorum recipat
sensim maxime ut sentiat
ultimum descensum p peccm
scilicet mortale
Capitulum. c.m

Postea descensus tuos
vidisti igitur esset
ascensiones tuas
disponere. Ex qm peccm fit
quiete admittit caritas et in
sensibilitas/ ut q peccm primum
no in se sentiat peccatum/ sed
sit stupidus/ et nascitur ei frigus
metrice q duricia cordis/ ut
nec deum iam timent nec homines
verecundat. Igitur antequam ascendas
studiose debes te ipsum dis

cute et alio modis quibus
possis niti ut sensum ut tuipse/
quo descensu tuu agnoscas/
et peccata tua deplores/ Igit
ut noueris qualit p ultimu
descensu videlicet p peccm
actuale mortale grauiter
sis plapsus/ et de loco in q
fuerus positus discessisti
debes tempin diligenter dis
cute et districte examina
re/ ut tande oculos aperi
as q vide possis q uices
plapsus. Districte igit
et si no semp sepe tm te
ipm iudica/ formans i te
primo ptractans qtid deo
omi quodq peccm displicat
qtu horreat et detestetur
Vt ante h modi sentire
valeas/ diligenter rimma/
et donec ad eo affectu sen
tias studiose ptracta/ qp a
deo displicuit deo simplica
ut nobilissime quodd cute
sue no peccet/ h luciferu
de celo precit Cogita in
tibi peccat/ qz forsitan a me
lior a nobilior/ cogitet q
adam ppter inobedian eo
pulit de paradiso et totum
genus humanu originali insti
spoliauit // Ppter luxuria
subiecit sodomam q gomor
ram Et in diluuio pene
totu mundu deiecit/ q plura
talia fecerit tibi dina septu
Cogita qp i tantu deo dis
plicuit peccm/ qp pocus ipe
voluit moriens satisfacere
qp peccto ade/ qm ipe sedin sua
iustitia dimittere impiuitu
Si aut adeo duri cordis es
ut eo hec adhuc no expe
ueris lapsum tuu Sic
forma meditatione tuam
studiose ptractans qp dina
iustitia alit iudicare non
potest qm opa tua meruit
Est enim deus intelligibil que
dam essentia incorporalis
atqz indeclinabil no min
pena malorum qm gla bonorum
Certe igit esto qp reddet
tibi sedin opa tua/ nec re
linquet alii quod matu i te
in punitu Si igit h intu
ere volueris no credo quin ti
more Acuteis horrore obstu
pescis // Cuc igit z. vem
at memoria et in medium
adducit ora peccti tua pteritu
grauia maxime qz maxima
Cogita qm multa peccti dimissti
pene oi die/ oi hora an iusio
ne tua gtuit delinquisti Qs
numerabit qt peccti dimissti
corde ore/ et ope Deinde
pcurre singula/ et vide qm
grauia sit quib deu offendisti

et tribulem mihi / premagis
dulcem et benignum / qui pro
te tanta fecit et sustinuit
offendisti / et quia mihi iterum
crucifixisti. De mihi fuol
ne qui sint quedam turpia
corpori / magis quam tui ad carna
lia / que tibi magis succurrere
debes tuis curare ne in mundi
surrepat delectatio in mortali
Quinto et ad dominum sis
dulcis / nolo tibi hanc dilecten
das memoria peccatorum. Sed
et tuc adde ut etiam summa
diligentia pertractes peccata tua
et post diuisione dimisisti. Co
gita singula vicia quibus adhuc
sordes. Cogita in singulari
de superbia tua quanta est / quanta tu
honore dignis / laudes
desideras et ad altum statum
aspiras. Cogita quam tepide
quam infructuose tot annos
in divino officio et seruitio
expendisti / vno scis iuuare
proficiat. Et in hiis peccatis
que post diuisione dimisisti
forsitan grauiter punient te
deus tanquam magis mentiri
De mihi cum hec in cogitatu
tuo examinaueris diligenter
pertracta / quam modica pro hiis
oblata fecisti satisfactionem
quam modica fuit tua detrio
quia parua opera in multo

satisfactoria / scienter dissere
quod nec hic ut in futuro quod red
des usque ad minimum quadrantem. Sed in futuro secundum
binarii centuplum reddes
quod hic simplo soluere posses
Hec igitur et hiis similia cum
pectore in cogitando reuol
uent / et se timore percussum
et dolore interno profusum
sensit tunc cor sicut humilime
et dolore plenum in mediate
ad deum suum dirigat oratione
fiducia / et ipsius bonitate
et misericordiam cum summo de
sideratio implorando / muta
tione vite / et emendatione
mores proinuitendo et pro
missione dei adiutorio
adimplendo. Dumit tu
formulam meditandi aut
sitem ita debes dirigere /
ut nos incidas desperatione
sed instantes ad satisfactionem
et emendationem / ut promptus
ad omnem laborem et omnem
passionem tollerantiam sus
ficiatis. De 2.a examinatione quam ipse serpens discutit de toto statu suo interiori et exteriori et quam
dicit ad eum ut sentiat primum descensum et omnem
ruine destructione. cap.m 8.m
Ut autem primum lapsum

et defensit tuum p adam
et virtus sue tue destitutio
ne melior agnoscas primo
ut gnaliter ora vicia et
passiones cuudentius sen
sias / debes nonnunq; tpe
opportuno aliqd de te et de
tuo statu fiere diligente
discussione et studiosam
examinatione ¶ Examina
igit primo diligenter hores
tuum interiorem / vide ad
q vires me moneat / q
longe ul q ppe sedm id
q debent uel sedm id qd
tibi a deo date fuerunt
ut prius audisti ¶ Examina
rem / cogitti an no sit in
mitq; erronea / an no cu
riosa occupata vanis / re
linquens salubria ¶ Demon
decepti suus credens dis
simulabit non dissentiens
humilibus et ita p tinax d
mon superba credens se
ipsam esse aliq; cui nichil
sit melioribus se preferes
nolens ab aliis doceri
Iudicabit et indoctibus
et in cuipis bonorum cō
silium ¶ De inde examina
memoria / vide quales
meditationes frequenter
habeas / nam qd plus diligis
ul times inde frequens
cogitas ¶ De inde examina
appetitus tuos / cogitti vm
tristitiis / vm gaudeas
vm turbaris et letaris Quid
speras et q odis et time
videt q longe plapsus
sis ¶ Vide quales bestie
ascendere solemt vim tua
concupiscibilem / utpo gula
luxuria ul audacia ¶ Vide
q bestes fere timent p tua
rationabilitate / an. s. leo
superbie / canis iracundie /
basiliscus invidie ¶ De inde
examina horem exteriorem /
nam moti inordinati hois
exteriores sunt indicia hois
deordinati interior ¶ Vide
si non sepe excedis ubis
duris detractoriis / adula
toriis / iocosis / vaniloquis
ut inutiloquius ¶ Ite vide
perpue an ea oib; contute
teneas / an nonnunq; ledis
discias alios / scandulo in
quietudine ul nonnunq;
presumptione ¶ Item fervens
zelo ad alios instituendos an
movendo / ul ecia similiter
increpando ¶ Ite si opus tibi
dimissum studeis fideliter
adimplere ¶ Ite examina
te de lectione meditatione

et ordine ut de quomodo in singulis huiusmodi te habeas ut eas soleas ordinare

De secunda examinatione qua homo cotidie discutit se de expressibus cotidianis quomodo discat sentire in puritate cordis et de revelatione passionum

Capitulum octavum

Et autem secundum ascensum tuum quo videlicet apparuit discretio abstractus in puritatem attrahisti sentire valeas

Tertiam adhuc de te debes fieri examinationem et hoc cotidie Et maxime ut volt Dominus. post completorium/ tunc enim singulis diebus debes diligenter respicere et districte examinare quotiens mala assuefactione tua traheris ad illicita/ maxime quotiens viscosa et glutinosa tua impuritas illo te die excitet verbis gravia/ ad illicita cogitanda/ ad vana in corde ruminanda/ ad otiosa ut nopia uba proferenda/ aut si illo die sacras meditationes ex negligentia non assumpsisti/ aut impunitate tua victus fuisti sine affectu boni. Ibem si molita assuefactione tuae temptationibus aditum prebuisti non respuisti nec restitisti/ omnibus tribus discutiendis si diligenter trapezeta fueris et iudex iustus temporum iudicaveris/ frisso velo apparuit amoris et ad temporum inclinationis ut in nullo tibi blandiaris/ in nullo te palpes aut adulteris/ haut dubium ipsum nullum proficies in tua cognitione Qui ipse unusquisque se odio habuit Amor autem punit iudicium et zelus nescit parcere Ideo ut ipse tu proferes pro suam firmum credis ex relatu aliorum/ stude semper et frequentem cuncta tua tibi vicia ab aliis intimari/ nisi semper alienum nos inclinet videt oculus quam primus/ Ego utique melius quo liberius sine inclinatione de nobis potest iudicare Nam vimo frequenter post permissas examinationes de tuis temptationibus de tuis passionibus et vitiosis inclinationibus cum aliis debes conferre consulere et requirere ut melius informeris/ ecce alius plus humiliter/ cum ipsi te noverint qualis sis et amplius corpuscum/ cum te ab ipsis audis vitiosum quatenus tu te per permissas examinationes inveniasti/ cum

trapezeta. i. vessellarum

tu tales sint q ego h° q talem
te audiuit no peiorant sed
magis tua humilitate edificat
Ad huc autem omnia q certa
p missas. s. tria et sedum eo
rum mores debes adutere
q licet p huiusmodi discursiones
discis mutua vicia agnoscere
mordiaris Denipias q affec
tiones vide et virtutes ac
tue decordinationes considere
Verumptamen q tu in te hui
modi affectuos sint valde
et radicate q quodammodo
in natura transformate / unde
plane q perfecte vide poteris
Donec manum apponas q
eas totis viribus studueris
exstirpare / ut uti corpo for
titudine et resistencias ex
piaris Qd homo exercita
sua primo in corde disposu
ne et cum spirituali viro dis
tute ante ego debit ascen
dere et q sed exercitia no
st breuiter inuitanda sz
q in ipsis perseuerando
donec ad finem pueniat

Hanc. cap. ix.
ascensiones cordis
disposuit postea
ascendere. i. perfecte mapias
in spiritali perfectu debes in
corde tuo modum tibi ordinem
disponere quo possis ad finem
tum qui est puritas cordis
ut certas puenire Discute
et solicite examina q tibi con
gruit q tibi melius expedit
si nescis alios interroga / primo
p alios dispone ascensum /
Ordina deinde ordo exercitia
et modum aliquem quo ad finem
illum deuenies / Utez finem pre
et media in corde fortiter fige
Et hoc videtur est / ascensiones
in corde disponere. i. modum
aliquem q exercitia p desertum
et diligenter tu q alios dis
cussione arripere / q cordi tuo
fortiter infigere q imprimere
Et inde tibi intuplex cu
mat utilitas Et primo qd
ut ordinate agas hoc
q in corde disposuisti / et
no casualiter / sicut quidam q
hodie in isto cras in alio se
exercentes fluidi q vagibundi
ora arripientes et in nullo
proficientes / ora temptantes
et in nullo consumantes /
fortunate ora put occurrit
tigentes / cum de nullo se in cor
de disposuerit nec sint
fixe de aliquo deliberati.
Tu autem no sic / si ora fuerit
secundum q in corde ascensiones
disposuisti / ad hoc ora opa
tua et exercita digus / ut
illo mo proficias et ad eum
plar. quod in corde posuisti

Sumes Dicit magis dicit
morsi fructo ad exemplar
p tibi ~~modo~~ monstratu
est in monte Tu cum ora
stude plice sedm exemplar
qd discrete in corde dispo
sisti Si artifex no prius
in corde forma q disposi
tionem domus qm edificatur
est disposuerit fabricans
domu tpicu nusq debite
domu exterior producet vel
in debita disponere fabri
caret Ita oportet q tu
ascensurus prius tibi
in corde scalam erigas
ad cui exemplar ora for
titer agis Sic deus
prima causa omn no nisi
ad essenciale exemplar
omn rerum q videas res
ipas in dei ma disposicio
ne q forma producit in
esse Sedo ex isti pdis
positione in corde tueris
a decepcionib Nam cum
sibi mchil determinati exer
cui ut spualis modi pre
figunt tot cepunt de suis
exercicis Asilia q viderunt
alioq fra credentes oi spui
In nullo stabiles in nullo
fixi sed in oib vagabundi
Ideo debes ascensiones
prius diligenti examina ei

in corde disponere ut secdm
eas usq in finem possis
vitam tuam regulare alioq
vitam et exercicia laudans
non tm assumeris vt vult
abbas oestorius Item de
bes exercicia tua in corde
discreta moderacione dis
ponere ut cui quada alterna
cione q refocillacione te
teneas stabilem et non
in quodam uno opere in
portuni incubantem alia
penitus no curando vel
ut in valida relinquendo
tedium ad infirmitas et si
quid huiusmodi te vincat
Nam qd caret alternat
requie durabile no est
Ita ds mit legere ut post sis
vacidior ad oracion nunc
meditare nunc opare ut
h sibi mutuo deseruiant
et hec ora testante tene
ant sine tedio de uno ad
aliud transeuntem Oriq
autem ascensiones in corde
dispo sit dnis septuris
conformis et spualis vni
discussione applicata De
alio debz homo Tcorde
disponere de fine / alio
de his que st ad finem
Capitulum decimum
Hic
Liteq autem in corde
debes disponere

de tuo fine / aliud de hijs que
sunt ad finem. Finem enim
tuum videlicet cordis puri-
tatem et caritatem. Ita de-
bes in corde tuo figere et
immobiliter imprimere / ut nul-
lo casu / nullo consilio / nullis
imperio ab eo discedas
nec ab actu virtutis inten-
dere / nisi caritate / si ordo opera-
tua ordinata ad hunc
finem debes dirigere / et ad
ipsum semper oculum reflectere.
Sicut enim nauta si pectus
per oculum non habeat quo
navigent / vagus hinc
inde / nunc ad orientem nunc
ad occidentem sedem ventorum
impulsus navigant et nescit
si recedunt vel appinquant /
Ita si bona opera facit et
nescit finem principalem / si
permittit vitia in se dominari
nescit spiritu in veri virtu-
tibus proficit ut deficit.
Ita vero que sunt ad finem
debemus in corde disponere
et ordinare quod melius
fuit ad finem caritatis vel
principium ducit. Cum vero
nos in tali fine principium
vel caritatis impedunt libere
relinquere. Illo enim ita debe-
mus insistere loci vel medita-
tioni / ut cum caritas exigerit
non nisi immutare et tristitia
eam relinquamus. Incurre-
tes sic tristitie vel alterius
vitij imputatur. quia quod
existimandum fuerat arri-
pienda nec in talibus existimans
ita ex toto debemus esse fixi
sicut in fine. Si qui caritas
exigit vel obedientia humilitas ad
tempus dd non semper deserere
Que enim sunt. Quemadmodum pro
caritate sunt instituta contra
caritatem non debet militare.

De tribus ascensionibus et tres descensus principales et tres reducentibus ad locum

Capitulum undecimum

Nunc de ascensionibus quibus ascen-
dere et redire debeas re-
stat subsequi dicere. Audisti
ad primus quod tribus descensi-
onibus quasi tribus longissimis
dictis a loco quo te dominus
posuit recessisti. Ita in tribus
tribus ascensionibus illuc nece
est redire // Prima autem
ascensio ipsa qua ascendis
iterum ad cor tuum / longe enim
egressus es a corde tua per
peccata nec potes spiritualem exer-
citium in corde perficere nisi re-
deas ad cor tuum // Unde
propheta admonet. Redite prae-
varicatores ad cor // Sedi

ascensio est / cui iam ad cor
redire / ascendis de cor de
mundo per desiderias ad cor
purum. Et hujusmodi ascensio
est puritas cordis et cui
tus transit cont. secundum des-
censum. ¶ Tertia ascensio
quid ipsa? in corde quia
videlicet ascendis contra
inordinatas affectiones in
natas ab adam ul. iam
moliens a tempo et h. prin
cipalius ordinari potest
cont. primum descensum. De
prima ascensione contra
peccatum mortale et de tribus
gradibus hujus ascensionis
et de contritione. ca. xii.

Nunc igitur sur
gere et sursum
ascende. Incipe
ad cor tuum pergere. Di
cit autem peccatum mortale
triplici descensu. Ple. iusti
Nam abusus es a cutore
tuo principium in quo est
formatus naturo pecti. Abusus
es ad cutrina p delectatione
ac de inde p operationes
contra legem divinam
dei tui transgressus es prec
ti. Ita tribus gradibus
oportet te extra ro ascen
dere. ¶ Primo ut auferas
cor tuum a caturis et a pecis
et habeas quadam cordis
firma abusione. i. firma
quoddam propositum deo tuo ser
viendi / et mundi creaturis te
p illicitum delectationis sibi
tendi / ecia si mille mortibus
mori te oportet. Hoc aut
in quo debes ponere non
autem sicut hoc in singulari
te examinare / dolebusque mitti
quia tam a deo tuo discessisti / quia
tantum eum offendisti et quod
amici iterum crucifixisti. Et ac
talis abusio et ipsi prima ascen
sio / cui nomen est desiderio
Quo cor tuum quodammodo
a sua duritia firmatur. Sic
cut enim in naturalibus res du
re dicuntur steri cum in pres
minutas firmantur vel in
minutas. Ita metaphorice cor
dis steri qui ipsum a sua duri
tia emollit. i. qui abusum
prius a deo durum et obstina
tum fiunt in precis vio cedens
dine monitioni vio admittes
instinctui spiritus sancti / ne obturas
aures ne audiat. ¶ Del
cor durum ho. Secundo primo
de desiderione dur. quia nec con
fractione scindit nec pietate
mollit / nec monet precibus ac
Coteit autem qui iam liques
cit compunctione emollitur
pietate. De confessione
que est secundus gradus hujus
ascensionis Cap. xiii.

Dia vero in
peccatis tuis dñm
per superbiam contempsisti.
Ideo necesse est te hominem dei
vicarium claves habenti hu-
milit subdas vice dei. Et
ei triquid ppo dno iudici
tuo assistens humiliter et
contrite & dolorose peccata
tua confitearis / humiliter te
videlicet in omib accusans /
et ppria peccata agnoscens
in moribus et gestibus. In pro-
tacione ubiq in visionib
singulis quq aliis talib iudici
tuo assistens te habeas.
Cave ne ut quidam faciunt
magna omia confiteas
inde queras laudari. Vnde
a deo mereris reprobari.
Sicut nonnulli quidam scilicet
acute solebant arguere
confitentes et sic de aliis.
Noli etiam peccata tua vel in-
tentionem tuam excusare
sed dic simplicit & humilit
quid innuerit tua conscia.
Debes etiam contrite & dolo-
rose confitei exercens te
ante confessionem ad compunctio-
nem / modo quo postea ha-
bebit / ut ita contrite & dolo-
rosus venias ad confessio-
nem / et si hoc bn feceris ne-
quaq sicut quidam faciunt
peccata tua sicut fabulam fer-
res / vel ita simpliciter
sine dolore quasi de alia se-
culari materia loqueris. Si
si vero spm compunctionis con-
pisti / medum difficile tibi est
imo vero lacrimas cohibere ne-
quibis. Et ecce scire debes
quod secdm intentionem actionis
et humilem verecundiam peccata
tua tibi in confessione remit-
tunt. Hoc etiam fieri potest
talem tibi debes confessorem
eligere qm discrete et pru-
dent sciat absolvere vel ligare
cui animam tuam poterit fidu-
cialit committere cui scrutinium
tuum vitam tuam et omia eo-
rum tua secure poteris
exponere / ab eodem super sin-
gula consilia recepturus.
Cum talem confessorem
in veneris / non est licit
variare. Quisi enim medi-
dusis vtunt medicinis
et medicina enim sepe nunc-
tra non sanat sed turbat
egrotum. In his tm omib
salvo semp iure et ob-
dia ecclesie et superioris.
Scire etiam debes quod multo
plus st satisfactoria bona
opa tua a sacerdote tibi
in uicta / qm sponte a te spo
assumpta / precipue ppt

vm claui ecclesie fi et ppt
similem obediam. Sic tertio
Ideo vulnera tua sacerdoti
tuo exposueris, et ipse si
cut merito debet leui oleo
vti voluerit medicamentis
iuste oportune nouim q
inopportune ut tibi non
potest, fi que sibi pro tuo
statu et emendacione ex
pedire videbitur indicter
iungat. Et te promptu
exhibe et tollerandum.
Et hic est secus gradus
prime ascensionis, qui dr
oris Sessio. De satis
factione que est tertius
gradus prime ascen
sionis. capitulum. 12m

Tertius autem huius
prime ascensio
nis gradus est ut sicut
exhibuisti membra tua ar
ma iniquitatis peccato per
varia peccata et mala opera
Ita nunc faciens ea arma
iustitie in satisfactionem
ut. s. Straria Straris cu
res, faciens Straria hiis
omnibus que Sinisisti, et
maxime illis vicijs et passio
nibus quibus frequentius in
pugnaueris, in ieiunijs et
vigilijs laboribus, alijs qz
deuotis exercijs. Et hoc
ut dicit est maxime ad iunc
tionem tui Sessoris, qz sic
magis sit mitior. Et hic
est ultimus gradus prime ascen
sionis, et dr satisfactio.
Hijs tribus gradibus prima
ascensio finitur. Ex hijs
tribus pribus prime redis
ad cor, et deo pitur reconc
iliaris. Incipit 2a ascen
sio. Et hic descensum
qua redit ad cordis
puritatem. Et qz primi
tus cordis tebis Sisistit
Et qz tria tribus ascen
sionum gradibus perficit in
ista 2a ascensione. capitulum. 14m

Ecce homo sanus factus
es et deo recon
ciliatus, vade et
amplius
noli peccare. Ex magis
studie de virtute in virtu
tem perficere, nec putes suf
ficere qz p primam sis deo re
conciliatus, nisi et ad eius fa
miliaritatem recipiar, et p
fectum contrite. Ignoras
qz absolon reconciliatus pri
mo noluit tui faciem eius
videre meruit, nisi in domo
propria aliquo tpe remaneret
Ita et tu si vis faciem dei
mundo corde conspicere, noli

hoc subito p̄sumere / sed stude
prius in corde tuo paulatim
ascendere / et p̄ ascensiones cor-
dis te longe tpe exercere ad
puritatem cordis p̄uenire
probans ter et repurgans
septiplu examinans usq;
ad fundamentū in eo usq; dū
fex cordis et in mundicia
sit examinata ¶ Siquidem
ut sup̄ dixim⁹ cū homo re-
dit ad cor qm fuit egressus
foras post diuitias licet
reconciliat⁹ sit q̄ p̄ gratiam
purgat⁹ a culpa maneant
tn adhuc reliquie q̄ munde
fere p̄ceptor in sua tua .i.
affectiones nouie q̄ munde
et ~~luxuriosi~~ lymose viscositi-
tes p̄ prem accessite ~~p̄ assuefac-~~
~~tionem~~ p̄ assuefactione molite
quas oportet expurgare et
successiue de illis egredi et
ascendere / et hoc t̄ de corde in
puro ad cordis puritate p̄fice
et ascendere cont̄ sed in descen-
sum prius assignati ¶ Sed
et cont̄ hunc descensum nota
est tres ascensiones in corde
disponere ¶ Quidem impuritas
cordis tui et affectuū in
tribus consistere videt̄ ¶ Primo
in hoc q̄ in ordinata affectū
in heres rebus infirmis / ul
minus in ordinate ad
eas / puta vane glie / honoris
laudis / gule / luxurie q̄ res
amans non amanda ¶ Secundo
insistit impuritas in hoc q̄ in
rebus amanda s̄ affectus et
appetitus tuus nra st̄ mundi
et impuri et mahs humoribus
infecti ut spiritalia et celestia
mi ei sapiant / sed quodam
nauseam habeant sup̄ celes-
tia mana / mihi moueant
sup̄ memoria regni celorum
et filiis ¶ Et hi impuritas po-
test dici odium non odiendo
et ino appetere appetenda ¶
Tertia cordis impuritas
t̄ quedam cordis infirmitas
vel mentis inabilitas qua
homo etiam purgatis iam
affectibus et aliqtulum
repetita spe in idoneus sci-
licet sufficiens reddit̄ ut
deo p̄ feruidam p̄fecti amoris
affectione inhereat vigore
cruditatis deficiente ¶ Cont̄
astus cordis tui impuritates / oportet te tribus as-
censionibus successiue ascen-
dere .i. tribus virtutum
gradibus p̄ficere ¶ Iam
contra primū impuritatē
ascendimus p̄ timorem dei
quia quasi violenter cor
deiicit et rumpit a noxijs
infectorum affectionibus q̄
inhesionibus ¶ Cont̄ secundam
impuritatē ascendimus p̄
spem / qua spes cor inhy-
lenat et de celestibus di-

gustu recuperat dando
affectu celestia adipisce
ndi // Contra truam impu
ritatem caritate ascendimus
qua deo vnimur. Sed de
hys plenius p singula c
dicendu. De primo gdu
hmodi ascensionis q̃ cum
timore qmo videlicet p
timore cor. mundu abstra
hit a noxia affectione
et thesione Capitu. 16.m

Quum igit cor
tuu adeo dei
piscentiaq; ille
ebris inebrit ipse ita
affipu est et impressum
ut vno possit auelli suges
inde mel nouie delectatois
et lac nocte refectionis
oportet ut amantudine
quadam hec respergus
Quant solent femine p
uulos ablactantes ubera
sua respergere reb; qui
busdam amaris ut gus
tuu amantudine auertat
se ab uberu dulcedine/et
tundem uberq; oblinsamt
Ita oportet ut cor tuu
timor dni rebus amaris
simis implat. Verbi
gra p plenius es mundi
contaiscencijs cur nubib;
dicens toto desiderio anhe
lans ad altu statu ad glo
riam mundi/difficile est
tibi carere cibis delicatis
fne est tibi despici vili
pendi etc. Et veniat
timor dni in cor tuu re
spergat oes hmodi
rezp dulcedines quibus
dam amantudinib;/pro
ponens tibi et terrens
te et ondens tibi quam
cito oia mundana delectio
tu sedat quatu magnam
et inexplicabilem pena
pro qualibet inordinati
delectione qualibet im
dicta sit receptur nis/q̃ ꝗ
seuere et tribulte adue
niet iustus iudex super
hys te punituus. Hys
et silibus oportet cor tuu
amaricari le timore concuti
et fiore p turbari/et ita
violenter a suis delectio
nib; donec exp obliuis
cat eueli. Itaq; noli negli
gere ego hmodi y silib;
meditacoibus fere quodda
tuoiu/quod hez sit amarz
tu mirabile malorz hinorz
i. desperiaz pur gatiu
quo p vnges seu lances
oem delectione mundi/et
fiele eu respices et ab

hominaberis territus amu-
nitudine qua cum p̄ vmpsisti
Vt autē hoc genus timoris
quod ex timore cōpunctio ap-
pellatur/ quotiens placuerit
dificere possis Et hoc modō
describim⁹ conficiendi ¶ De
compunctione que ex timore
nascit varie et diuisimo
de ī expōtio et meditatione
potest assumi. capm. 1.m

Compunctio ex timo-
re multipliciter
nascit ¶ Primo
cum quis pecca sua ptē-
ta ad memoriam reducit
et ipsū deū offenderit/ qp
tamq; penā metuerit
unde recordatur/ et inde
tremens et timens ama-
rissime lacrimat ¶ Secō
dō cū quis defectus ꝓprios pas-
siones mālē et desideria mor-
ta adhuc in se et si non
regnancia agitantia tri
et vegetia diligenter
discutit et qp tam parui
in eis expūgnandis p-
fecit cuilibet et dolens
recordat ¶ Tertio cū
quis pecca meminerit
que post cōfessionē suam
ꝓpetrauit que et si non
sint cōmissa nō tri dubitat
p ea deū offendi cottidie
et ideo ~~tremendo~~ lugendo
et timendo deplorat Et
de hijs trib⁹ ut dēm est
sup̄ de trib⁹ discussiōib⁹
uel examinationib⁹ ¶ Quā-
to ēt homo considerat qp iu-
dicia dei sunt inscrutabi-
lia qp et nescit homo an
sit dignus odio uel amore
et licet sciat se penitusse
nescit tri an solo timore per-
cussus an ex gra infusa
compunctus et contritus et ita
toto ortore conatitur ne-
scens et incertus quid de
eo fiet in futuro an sit damp-
nandus uel saluandus ¶ Quā-
to ēt homo breuitatē vite sue
diligenter attendit et se ad
huc tam parū ꝓfecisse in-
telligit et inde timore suc-
cenditur et victus cōpuncti
one irrigat ¶ Septo ēt
districti examinis et futuri
iudicij meminit quo iudex
omnipotēs iuxta opa sua red-
dituros adueniet Vnde
pecca sua agnoscens exper-
nescit ¶ Septimo ēt homo
magnitudinē et intolerabilem
penarum inferni ꝓtractat
et ēt se hijs dignū esse cog-
nouerit ut cogitauerit
multū merit lugere uel
timere De utilitate
compunctionis et quid cor
purificat. capm. 18.m

Hec si in corde
tuo studiose
ruminaueris
et ex istis ul' corp aliquib'
frequēt cor tuū rēpleue
ris oīa dulcia fient ama
ra/ tūc tū fiet mūdus et
corde tuo et scaptia eius
Qz et scaptia carnis et
scaptia oculorū mde eua
uescit/ nullāq; forīs sen
tiens amaritudinē/ qui mōi
amaritudinē/ sad impletus
Et ita cor tuū maplet
mūdi affectione et ad
hesionem respuē/ siue
sit glā mūdi ul' honōr
uel fauōr popularis/ et
gulam ac luxuria pen
tus abhominari Verū
ut in prompto habeas hoc
genus cōpūctionis sic fiere/
ecce sicut modū descrip
sim sic faciendi/ sic pona
et artem ac materiam
vnde conficit collligēdi

Generalis modus ad formandū meditationes de morte

Capitulum .19.m

Cōtrite igitur
homo et ab
oculis tuis mūq; recē
dat/ q; post modicum
sic ex hac vita in alia
ignotam regionem tra
siturus et hēs res mūdi
desit glām et honorem/
et quecūq; alia in quib'
in hoc mūdo delectaris
tunc sis rechaturus Qui
enim hora/ vel die finis et
ultime hore tue ignō
quas Cerutare igitur
et q̄tum potes in te
interdū affectū tūsfor
ma horis morientis/ et
forma in te meditacōis
tua quasi statim moritur'
esses et cum sit prūs/
q; sine dubitacione ad
huc tibi prūs erit Vide
igitur sic affectatus q̄t'
tibi dolor in erit q̄tus
dsce vmorsus et intern'
clamor de malis tuis
delectacionib'/ quōtū dole
bis q; te nō emendasti/
et a delectacionib' te nō
auūlsisti/ q; dei preepta
tūsgressus sis Illam in
illa hora videbis quid
meruisti et quid sumsis
ti/ Ild erit ante oculos
tuos singule delectacōes
Vide singula vicia et
passiones quib' modo
dulcis delectaris Cogita
quam amarū erit tibi tūc
a delectacionib' separari/ et
quantū dolebis q; vnces

non fuisti concupiscencijs
mortuus ¶ De inde cogita
et forma in te tale affec
tum ut si cuia tua statim
deberet exire quam libet
eam delectationem relin
quere/ quia gratanter
eam laborem et primam
arripere si viam pos
sis obtinere ¶ Cogita de
inde in illa hora quam
breue tibi videt omne
tempus vite tue et de
lectationum tuarum ¶ Tunc
videbis totum tempus
tuum tristisse sicut somp
nium vel umbram/ magne
cum pendis instituere eter
nitatem que nunquam
finietur ¶ Deinde cogi
ta quantus tibi erit dolor
pro tam minima delec
tacione breuissimi tpis
amissisti delicias letitiam
et glam sempiternam
¶ Cogita etiam quod oes iste
delectationes inchil tibi
tunc amplius conferent
quia quod amara mortem
facient amariorem.
Tanto enim ~~tpis~~ difficili
hinc separaberis quanto
plurib⁹ rebus inordina
tis deputis fueris alli
gatus ¶ Vir sapiens

Dmore quam
amara est me
moria tua tpi pacis et
pacem habenti in substan
tia sua ¶ Ita autem talem
affectum in te formati
et cordi tuo impressum sen
teris/ tunc procede ulterius
cogitans quod illa hora
certissime veniet et est
tibi incertibilis. Oes
enim homines morituri et nul
le generationes a principio
seculi preterierunt ita
et tu sequeris ¶ De inde
cogita quod illam horam
determinate presume non
poteris/ Et ne provisse ve
niet forte hoc anno hoc
mense forte hac septimana
forte hac nocte. Nuia
sicut fur ita in nocte
veniet/ qui inchil de hoc
cogitabis/ sed multa te
actum putabis Istorum
etiam ut eo plus timor et
angustias tuas exercuiet et
expurget/ revolue ordine
quo ad mortem deuenies
Quinquidem morte ut fit
precedet infirmitas gra
uissima/ cogita quita hec
erit infirmitas/ qua gra
uis qui cor tuum pre nimio
dolore rumpetur/ Cogita

quo cor tuum erit depressum
ac si totum mundum super
se contineret / tum propter
infirmitatis magnitudinem
tum propter naturalem
inclinationis esse finem
appetens mirabilem horrorem / tum propter timorem
de penis et de iudicio futuro
Et sic tandem sequitur mors
Item mediu ponere debet
tuis imaginem alicuius
hominis morientis et diligenter
respice formam modum et
ordinem quibus ad mortem devenit / Ingrescit totum corpus
oculi membra arescunt / oculi
versantur / et sic de aliis · De
inde cogita qualiter demones
adveniant expectantes
sicut leones rugientes paratis ad escam / si quid
de suo in alia poterunt
invenire Et qualiter
immundi spiritus anime egre
dienti obviabunt / quaerentes in ea opera sua ut secum
eam trahant ad infernum
profunda · De inde cogita
qualiter anima tua de corpore
egressa / statim ante tribunal iudicis statuetur
tum tunc simam receptura
que ex hoc tunc usque in sedem
non immutabitur · De inde
sequere funus ad sepulcrum
et vide quid caro
misera propter quam anima
tanto tempore quesivit delectationes terre traditur /
et vermibus esca patrie
et traditur propter obli
vionem Ex istis et similibus
bene considerabis quod
gaudium et delectatio mundi
sit / instar puncti / tui scilicet
quia sicut umbra / et quia
homo sit hic velut hospes
noctis unius Econtrario nominatim debes tibi
affectum assumere
iusti viri morientis / et
ad mortem bene dispo
siti / cogitando quam letus
talis existit qui prius
penituit et se a delectationibus
purgavit / et nichil vi
cio se hic dilexit / et sic
de singulis

Generales meditationes de extremo iudicio quibus homo sibi potest iuste timorem. Capitulum. 20m

Inde oculum
mentalem verte
ad extremum
iudicium ut ex eius me
moria amarissima anima
rescant ora dulcia · Co
gita igitur quantus timor /
quantus clamor quantusque fiet
admiratio / cum tuba ar

chemgelica sonuerit cum
fulgura terribiliter splen
dessent tonitrua omnigen
causa ad timendum precores
sol obscurabit et luna non
dabit lumen suum Cogita
quid cordis tui habebit
prece Cogita qualiter
tunc omnis resurgent
mortui / tractantes omnis
quisq; secum quidq; bonum
egerit uel malum Et bonum
quidem cum inenarrabili letitia
exspectabit iudicem; In
iusti uero horrore time
bunt de aduentu et facien
tibus dicentes cadite
super nos et colles
operite nos a facie iudicis
Tempus enim abiit et transiit
non est quo eant et emant
oleum meritorum Ergo
de inde et speculando
occurre et uide iudicem
uenientem cum potestate
magna cum semoribus po
puli comitantibus omnibus
angelis et sanctis De inde
reuolue animo illud diuor
tium cum separabunt oues
ab hedis Et nunc quidem
in domo una simul una
sed tunc omnis assumetur
et unus relinquetur / nunquam
amodo diuigendi Tremens
formam in te affectum eorum
qui a sinistris sunt quo
lamentantur dicentes Ecce
hii sunt quos aliquando habui
mus in derisum Quantus
eius dolor quantus luctus
De inde assume affectum
eorum qui a dexteris sunt
gaudio repleti sunt gaudio
quia pro tam modicis labo
ribus et una penitentia meruerunt Cogita quomodo distructe
fiet ibi examinatio opere
locutione / meditatione et
multorum affectionum ora ibi
nuda erunt et aperta / etiam
que hic forsitan fuerunt palli
ata Nam christus scrutabitur ibi in lucernis et in
uenient babilonii quamuis
putabantur christiani Testis
erit ibi diabolus qui os
tendet nobis peccata quamuis
tempus et locum
quis et ubi peccauimus et
dicet Equissime iudex
iudicia hec esse mea
ob culpam quia tuus esse
noluit propter superbiam.
Accusabit propria conscientia
sed et sancti angeli accusabunt
ubi potius insignia passio
nis sue ostendet et malis
beneficia incarnationis
improperabit eo quod contem
pserunt et ingrati fue

runt. Deinde p̄ferret in
dex finem diffinitiuam
a quo nullus appellare/
nullus contradicere/ nullus
subter fugere/ nullus se de
fendere valebit. Cogita q̄
amaritudinis quid doloris
quid horroris attineat sina
illa. Iste maledicti. Cogi
ta q̄ dulcedinis quid ad
miracionis gaudij habeat
vox illa. Venite bene
dicti. Iudicium et cogita
de particulari tuo iudicio
et forma meditaciones ex
p̄missis suo modo. Mul
liter homo p memoriā
penarū infernalium ac
quirit ad orationem
(Capitulum .xj.m.)

O Deinde verte oculū
ad regionem
damnatorū et carceren
miserorū diligenter scrutans
que ibi agantur/ qualis
sit illa mansio et quis
locus. Ruina a mente mea
cera mallius p visibilia et
ducit ad noticiam invisi
bilium/ ideo ut illas penas
diligentius et melius sentias
potes tibi assumere sitiu
dines a scis sup hoc in scp
turis positis. Aspice igitur
infernum chaos horribilissi
mum locum subterraneum et
profundissimum totumq̄ te
nebrosum puteum p̄fundissimum
et totaliter ignitum/ fornacem
totam incensam et tribulem
flamantem/ civitatem magnam
et tenebrosam obscuram
totam incensam ardente
plenam infinitis ppli mitis tu
dine clamentibus/ diuersis
et mirabiles sonitus dantibus
et ululatibus/ pre dolore et
ardore. Et ex invidia se
mutuo mordentibus tamq̄
si canes rabidi sil essent
conuicti. Cogita de inde pe
nam acerbitatem ibi est calor
nimius/ cui nostr hic calor
in nullo t̄ comparabilis. Ibi
frigus intolerabile/ cui
nullum frigus mundi t̄ aliq̄
oratione potest equari
Et ita cogita de singulis
penis incensionibus et cru
ciatibus/ Cogita de penis
multiplicatis/ ibi ignis in
extinguibilis habundans
ardore/ carens tm̄ luce/ ibi
intolerabile frigus/ fetor
pessimus/ tenebre pulpubi
les/ vermes immortales
Ibi t̄ pena in oi sensu/ in
oi membro/ Visus vide
bit larvales demonum
facies/ miraculis suis tribul
aspectu affligentes. Audit
nil aliud audiet q̄ fletus
planctus et ululatus. Et voces
illam/ heu heu/ ve ve/ ut
quid nati sumus/ ut quid
a deo creati/ ut quid nō

perminy a Deo dicty deus
et maledicta trinitas que
nos creauit ad hanc pena
litatem Ecce hoc est cor
men qd ibi canitant conti
nens lamentaciones vre
Cogita miseria de illa so
cietate demonum et cru
delitate torto^rum quoniam
st sine misericordia Intorque
do non fatigant ad mi
sericordiam nos mouent
sed penam oib^ modis
quib^ poterunt adangebunt
Ypi insultabunt dicentes
Vbi nunc gla ubi voluptas
ubi honor ubi alt^ status
Rmd nunc prosunt oia
que fuerunt tam breuia
tam cito transitoria et transi
uncia Cogita q^ quanto
ibi plus in illis membris
punietur p^ que amplius
deliquit sive in lingua
sive in corde Et qtu se
plus extulit q in deliciis
fuit tanta plectetur ibi
pena tormoni Cogita eciam
de penis interioribus q^ mag
nae de punicione visionis
diuine que excedit omn
penam alam Cogita q^ st
eternaliter anathematizati
et eecti ab illa supna et
gloriosa ciuitate ihe
rusalem nunq^ illuc redi
turi Cogita de verme
dsecie qui nunq^ moritur
qui no cessans clamat et
affligit q^ ppt modicum
gaudium ad instar pueri
ad illas penas descende
rut Item cogita de pas
sionibus ire inuidie
quib^ affligunt Mam
racundia inuidia et ceti
malicie in ipis regnant
Item diligenter rumina
penarum eternitate que
oib^ penis grauius affli
git Penarum nulla est
finis nulla ibi redemp
cio post mille milium
annorum no affinguat finis
qr nulla est finis Vins
et silib^ meditacionib^
timore dni dopres ac
dpnitione salutarem
conficies ut sic affectio
nes tuas a reb^ infimis
auellas Oportet au
te longo tpe in hys ex
ercitis innotari et cum
huiusmodi meditacionibus
ac alis obtusis opibus
maxime in remediis vitiorum
de quib^ postea dicetur

ipas affectiones expurgare
alias ultra ascendere non
possumus. Nam aptu affec
tiones carnales et terrenas
abiecerimus tanto amplius
spirales adiciemus, si pazz
pazz, si mitium multum.
Ergo a timore dni sedm
apostolum debemus pturire
spm salutis. Est enim in
eum sapie timor dni, et
in ipo debemus nos studio
se exercere, et cor nrm p
gratiam ut ad cautiam pos
sumus pervenire. Vnde sapies
iudicandi st a timore ut ad
cautiam pueniat. Vides qt
quam digne divina septi
plicitatem cordis fidei
ascribit. Iuxta illud. Fide
purificans corda eorum. Ex
qua timor qui est primus
effectus fidei euellit et
extrahit cor ab immundis
affectionibus vitiosis in
quinamentis. Est igitur
primus gradus sedes ascen
sionum quo tenditur ad
cordis puritatem, fides
vel timor qui est eius ef
fectus. Incipit de sedo
gradu sedes ascensionis
qm fit per spem et
desiderium spiritum
rectum quibus purgat

et sanatur homo a sedes
impuritate cordis. Cap. 22.

Sicut fides timor
futuri iudicii a sup
plicioru metu facit
vitiorum contagia declinare
causcens quoda mo me
dullitus ora interiora et
extrahens abinferiora vitio
sa affectione et inhesione. Ita
inter spes metem nrm de
huiusmodi affectionib; auul
sam sed no eleuatu, primo
timor pondere depressam
de pritib; renouat et ad
superiora eleuat et omnis as
corpis voluptates ul' mundi
vanitates celestium premio
expectatione detrempnit.
Incipies suspirare sursum
et mente aspirare ad illuc
sublime gaudium, qm spes
interius repositum. Igit
si iam cor tuum ab infimis
abstractu timore senseris
noli iam stare, noli te i tuto
putare. Qui stare cepisti,
iam descendisti. Siquidem
cor tuum vacuum ab affectio
nib; esse no potest, si ergo
sit noxiis vacuum impleat
celestib; et sicis affectionib;
aliquin rursum descendit.
Vnde etia cu te i timore
purgas expedit ut medium

1. statum

in spe respices. Sed multo
aliter ad spem ascendit qui
diuitias iam in timore q̃ in
timore. Profectu enim proficiunt.
Igitur contra sedem cordis in
puritate que in eo consistit
q̃ affectus tuus ideo est
concupiscibilis infectus ut ex
relinquis diuitiarum depsisse
ac infirmis fratribus et non sa-
piant ei celestia ascendere
p̃ spem nam spes saporem
supernorum ingerit et af-
fectum ad superiora restituit.
Dicit igitur superiorem dom
fuit q̃ homo p̃ adhesionem
diuinorum sine affectione
inferiorum fit impurus. p̃
adhesione sine affectione
inferiorum fit impurus et
acquirit quedam puritas
cordis. .i. affectus ad celestia
.i. spiritalia. et hoc fit p̃ spem
Igitur o homo ymaginare
sup te locum quedam totum
quietum totum purum et mun-
dum. Infra te vero locum
quedam totum turbulentum
et diuino motu existentem
et totum turbidum et impurum
te vero in medium constitu-
tum. Nunc igitur descen-
dis ad locum infra tuum

ita

magis efficiet magnetus p̃
diuitias instabit p̃ varia
desideria impurum per i-
nutilis affectiones et
p̃ uiolentiam inmundum.
Nunc vero sup̃ ascendis
p̃ iugem meditationem
continua affectione desi-
derium et spem ac celestium
admiratione tanto mag-
ris quietum et stabilis.
Unum illud desiderans
esse. .s. in atrijs domini tui
to etiam eris purior p̃
meliorem te admiratione

De spuritione per
amorem aliter se homo
in ea exortabit. capitulum .23.

Superius cum p̃
timorem tremen-
tis cepisti to
actus ascendere medi-
cinam tibi quandam dedimus
malorum huiusmodi quibus ab
ascensu impediebaris pur-
gatiua. sed quia adhuc in
firmitas tibi ex huiusmodi
huoribus remansit et in
fectio iustus ut minus
possis ascendere. q̃ minus
spiritalia sapis. Ideo ad sa-
nitatem tuam recipe aliam
medicinam. de spe veme
gnatam. videlicet expur-
tionis uel ypuctionem ex

Quam si ipsam
desideras ascendere in
hac ipsuctione maxime
te debes exercere. Consi
ne ante hujusmodi contem
tio propine duobus modis
licet multis aliis possit
confici. Primo cum tam
timore et timoris horrore
excitatus diu ascendisti
multa bona opa et demo
ta exercicia perfecisti et a
noxiis desiderciis fu
ciis depurata, et adeo
ascendisti ut ad ipsam
veniis. Cuiusque in spe ste
teris tuis a longe videbis
illam quod in timore
non potuisti interius se
pe ad eam respicere, et
eius admiranda pulchri
tudine desiderare, eius illec
tus pulchritudine interius
suspirare gemere et plorare
quia adhuc sis tam timoro
cupiens dissolui et nec cu
ipso clamans. Quis me
liberabit de corpore mortis
hujus. Iterum desideras te
ad huc ad illa supna ihe
rusalem longius peregri
nari. Interius dulciter flere
et sepius deplorare quia non
poteris illuc pervenire.

Sed ne nasceretur hi ipsuctio
cum studiose in corde tuo ru
minas et eruas beneficia
dei que tibi tam multa et
tam magno affectu dedit
Interius desiderare tua in
gratitudine, et quodam
interno desiderio interius
dilatari et extendi in a
morem dei tui qui tibi tan
ta ipsulit bnficia. Et hoc
est ipsuctio pretitus, nas
cens de fonte caritatis, que
valet mirabiliter contra se
tudam impuritate cordis.
Ut ante de pmissis duobus
modis habeas vii te possis
ad hanc ipsuctionem facili
ter inflamare. Sequitur modus
quo possis formare ulterius
meditaciones tuas de ce
lesti beatitudine. General
modus formandi medita
ciones de regno celorum
ad habendam ipsuctio
nem et desiderium ad ipsum
obtinendum. capitulum. xl.m

Deteris autem de
celesti illa patria
similitudines sensi
biles assumere a
sanctis pro mea
capacitate, ad inventis
Est igitur civitas illa
gloriosissima amplitudine

et capacitate p̄magnum
Ego auro mundissimo gemisq̄
pretiosissimis mirabiliter
costructa singule eius por-
te sunt ex singulis mar-
garitis Est etiam omn
pus pretiosissimo omni flore
pulchritudine decoratus
Ubi semp est estus amo-
nissima / ibi odorum suaui-
tas flagrantissima / et omni
delectabilium copia Cogita
et totis viribus tempsum
ad cogitandum recolligo
ut videas q̄tum sit gaudium
deum semp p essenciam
intueri / sicuti est / et in diui-
dua trinitate mundo
cordis oculo inspicere / in
qua reluceat oris pulchri-
tudinis / oris dulcedinis /
orisq̄ bonitatis exemplar
essenciale. In qua visione
ora videbis / ora que vel
faces Ego ea visione ori bo-
nitate ori gaudio q letycia
repleberis in ea beatus
eris / et beatissima beatitu-
dine que deus est p̄frui
Cogita q̄ntum sit gaudium
dno ihesu yopo semp as-
sistere / et cum sanctissima
et gloriosissima hymanitate
ten semp aspice Cum
petrus eum videns tras-
figuratum optabat sic
sic semp p̄manere Quid
magnum est gaudium vide-
ll̄um in regno suo subli-
mem et glorium qui pro
nobis in hoc ex illo q̄ida
pauper venerat qui
pauper q pegrinus Cogita
q̄tum sit gaudium me esse
sociatum celestis curie /
Qua letycia regina celi
matrem dei cum ceteris
virginibus intueri / q̄tum le-
tycia et exultacio me esse
cum virginibus angelorum / letari
cum patriarchis q̄ ꝓphetis a
postolis martyribus et con-
fessoribus Cogita de doribus
corporis tui quibus q̄ prius corpus
beatificat / videlicet de
eius immortalitate / impas-
sibilitate / sutilitate agilita-
te et gloriosissima spiro-
sitate Cogita de doribus
anime quibus ipsa ad ipsum plebit
nam beata Que sunt
plenitudo sancte q̄tum ad
vim rationabilem Reple-
cio iustitie q̄tum ad vim
concupiscibilem / super-

effluencia letitie ꝓtinu
ad vim transibilem Cum
tu cophis dotib principa
libus ꝑ mistica alia dona
magna et ineffabilia con
sequeris videlicet securita
tem ut ita non timeas
eos / nec timeas a curis
a sathana ul mundo vincere
Item libertatem ad faciendum
quodcunq volueris Item
voluptatem mundissima
et iocundissima in corpore
et in anima Item amicicia
et honorem / concordia et
perfectissima caritatem Et
breuiter omia collegendo
habebis quicq volueris
et quicq nolueris non
habebis Qualiter
homo ex memoria be
neficiorum dei inflamet
ad dilectionem et accen
datur ad contemptionem
mundi

Si maiore cum 24.m
habeas fiducia
sperandi et fu
turam gloriam optinere
di debes nonnunq signa
dilectionis que tibi dns
tuus exhibuit studio
se renouare / et eius be
neficia diligentius con
siderare et tali ysidera
et tali ysideratione accen
di quasi quibusdam stimuli
ad reamandum Cogita
vaste primum ꝓ sit magnum
signum dilectionis dei tui
q te qm totiens eum offen
disti / totiens ad eum tergum
vertisti / totiens ab eo
recessisti / totiens eius iussis
peccasti / quotiens euertere
volebas ipse te suscepit /
dolenti petti mulsit /
emendanti q corrigente
adiuuit Diuina bene
ficia naturalia que tibi
dtulit si potes Creauit
te et esse dedit tibi ex
nihilo h esse pulchrum et
speciosum sensibile q omni
et quicq sensibile decoratu /
dedit tibi preteris crea
turis inferioribus intellectum
quo ceteri animalibus preminens
et deum tuum cognoscere pos
ses / et veritatem ipsam in
telligere / et huic intellectui
tuo lumen vultus sui in
fudit / et magna claritate
luminis naturalis dedit. Ide
dit tibi memoria qua
sentibilium rerum simulachra
reponens donec alii tibi
tibi placet reminisci Qui tibi
dedit intellectum possibile
ubi intelligibilium species

ntes occurrendas occultas
fecit anam tuam tante dig
nitatis tanteq; nobilitatis
ut mchil eam replere mchil
ue possit illi illabi nisi
sola et glorosa trinitas omnis
deus ad cui ymagine et
similitudine te creauit.
Quid plura dedit solem
ut tibi lucet p diem lu
nam ut tibi illuminet p
noctem omneq; inferiore
creatura ad tuum fecit ob
sequium et ad tuum ministerium
ordinauit De inde cogi
ta de donis que tibi col
latis dedit eam tibi cotri
tione et dolore de peccatis
et ab iniustitia te reuocat
et iustitia infudit quod
est solius dei quod tu mitis
negauit Dedit q in
spirauit voluntatem q
te velles emendare temp
et locum ordinauit tibi
et qm emendare te posses
et hec omia mitis te me
ritis non dedit Cogita
de donis sup excellentia
que tibi statuit videlicet
q dedit tibi suum dilectis
simum filium Primo in
carnatione nat pro te
natus est pro te crucifixus
est De inde in altaris
sacramento tibi et in
potum emisit tibi spiritum
sanctum in signaculum acep
tionis in pignus amoris
in minuta desponsacionis
Vt autem amplius ad a
morem deuotione et ex
oppulcione pietatis te
elenes Cogita q multum
pro salute tua dns ille
magnus pegit Quid
locutus est cum patribus apparuit
in figuris laqueabatur i
prophetis eduxit de egypto
induxit in terram promis
sionis et infinita mira
cula q mirabilia fecit
Vt q autem fecit hec omia
nisi desiderio q amore
tui ut te celorum regnum
et eterna beatitudine possis
promereri ut in ymaginatione
celestium intellectu tuum
illuminaret et affectum ab in
fimis purgaret Hec
omia spem tua q affectum
sursum debent erigere i
amorem dei tui Vt aut
hec q ste meditationes
de beneficiis dei amplius
te moueant debes tene

hunc modum et tibi con affec
tu formae in meditando
ut diligenter inquirens
magnitudinem et poten
tiam beneficiorum tui qui
tibi haec ordinauit Nam
est potentissimus ut potes
videre in rerum creatione / est
sapientissimus ut appareat
in earum gubernatione et
prouidentissima dispone
Non pro magno deberes
habere si per quantulibet mo
dicum tibi tribuerent Sed
debes adire et cogitare
quam sollicitudine et quanto
desiderio haec beneficia
tibi tribuit Ab eterno
hec tibi dare disposuit / ab
eterno praeposuit / ab eterno
de te actualissime sine ces
satione cogitauit et tibi
bisfuere ab eterno praeordinauit
Quae fiunt et est semper
aperuit te et circa te sollici
ty sicut erga integra
vrbem uel totum ~~orbem~~
orbem / sic intendit tibi
sollicitus per te ac si ~~diligenter~~
diligenter et a ceteris Tertio
ordo bisfuere diuina gratiae
humano generi collata ita
ut tibi debes assumere
et attrahere ac si tibi soli
fecerit collata ut videlicet
cogites Ecce propter me totum
mundum creauit et ordinauit in eis
propter me crucifixus est et
sic de aliis Et istud non
moderum ad amorem caritate
et gratitudinem te accen
dant / et tantis beneficiis
amplius obnoxium te reddet
Ps et tempus debes attendere
et mirari quam dulci tam
tam tepido et tam magno
tanta beneficia tanto tri
buit affectu et amore In
tempt de 3o gradu huius
ascensus quia 3 in caritate
et puritate cordis et in
quo consistit iste ascensus
et qualiter homo potest scire
quando homo venit ad istum
gradum puritatis uel cari
tatis · capitulum · 26.m

In premissis as
censionibus et as
cendendi gradibus
desatur ordo la
bor imperentium et perficie
tur et hic usque magnus la
boribus et multis doloribus
vigiliis ieiuniis lectionibus
meditationibus operum manuum
aliisque deuotis exercitiis et
operibus pietatis laborat
ut hic veniat Nec potes
hic ascendere tepidus negli
gens uel remissus et pigrer

Liquidꝫ non est pui labo
ris in ꝑma ascensione pre
teritum vitam dimittere
plangẽ et penitere et dig
nos fructꝫ pnie fuꝰ / sed
multo maiozis laboziꝫ uel
saltem longiozis est inuete
rata consuetudine priozẽ
vincere inozdinatam af
fectionem q̃ inclinationẽ
ad infeiozꝫ / deserẽ iniuidi
ciam q̃ impuritate q̃ affec
tionẽ ꝺtractam expurgãe
appetitu gule expungãe /
luxuria deprimere / iram
suffocare / superbiam debellãe
et sic de alijs afflictoribus
vitiosis / que oia expectant
ad purgandum timozis.
¶ Ꝑs ad huc intro plus labo
riosum uel saltem altior
gradus est deinde totam
viam q̃ afflictos ꝗtum ad
hunc gradum pmet ad
celestia erigẽ et p spem
in celestibꝫ habitare ¶ Hoc
ꝗta et qua magna dis
tancia sit inter ascensio
nem et ascensionẽ inter
timozem et spem / ꝗtum
ad primam / ꝗderationẽ
distancia ascensus q̃ laboz
pueniendi ¶ Sed ꝗ huiusmꝫ
profecerit iam minus
puritati q̃ cuitati pro
pinquat licet adhuc p
aliquos gradus eiꝰ as
cendẽ oporteat ¶ Opo
tet eum q̃ longo et diu
tina tpe in istis duobus
gradibꝫ timozis q̃ spei
ascendendo q̃ descendẽ
do se exercat / affectiones
noxias / superbiam / iram
tristam q̃ ꝛ conetur debel
lare / humilitate restitate
retenisꝫ virtutes quoda
modo in natura transfor
mando ¶ Sunt autem duo
in ijs ꝗfectio istius tri
gradꝫ puritatis q̃ cuitatis
consistit ¶ Primo q̃ ho
iam induit affectu vir
tutis et ipm quodamo
in natura transformat
Ita q̃ virtutes optatur
no iam ex timore pene
coactus / no ex spe remu
neracionis attractꝫ / sed
solo boitatis affectu indito
delectatꝫ q̃ eodem affectu
puritatis q̃ cuitatis ipm
malicia q̃ iniuidiam
phorresciꝫ amore videlicꝫ
desiderio ardentis interius
habituato et interiori de

lectacione virtutis nec
opat̃ iam ipsis virtutes
reluctando oblectacoib)
imo ipsa virtutis affectum
medullit) retinet ꝗ
illi virtutis affectus virtutum
fuerit non sola corde non
rapit verso etiam sicuti
detestat̃ horrore. Ysac est
qui opat̃ bonum ꝓpter bonum
bonum delectat) delectatus
affectu. Nam sinpata im
pugnacione vicio pacis
iam ꝗ securitate pfruit̃
et tuit in virtutis ipsis
affectum iugem statum illis
bonum cui iam totius t
retentabit, ꝗ dampno
intimo prudentis michil
credit esse dampnosius
nec eum carnis ac pecu
nie ꝗq̃ prudentiam iudicant
prudentia, cui pena finis
est ut virtutis pericolosa
transgressio. Hinc nec
reverentia humane pu
dicie ꝗq̃ adiecit honestatis
nec minuit solitudo
sed semper ubique secum
circumferens arbitrium
non solum actum sed etiam
cogitationum suarum scilicet
nullam mentis recepit im
prudentem. Sed in est ꝗ
sicut affectus intuitu est
eo modo predicto habituatus
ita affectus sit deo ꝗ amore
unitus et ad dei voluntatis
bene placitum semper expeditus
paratus et in divina spectu
lacione erectus. Quisque
ei adhaeret ꝗ ferundum amo
rem et ad eius intuitu
de ꝗ haeret vitium ꝗ petrum
Eius amore et intuitu
zelo semper est accensus.
Deitate semper ubique zelat
feruet sapie studiis hys
amicis scilicet vite ꝗ moro
disciplina et moribus eru
bescit, luxuria ab hoc
rent, detractione invidia
nescit, superbia detestant̃
omni humana gloria non solum
fugit, sed et fastidit et
deprimit, omni in se car
nis ꝗ cordis impuritatem
de hemetipsis ab horant̃
et persequit̃, de denique
tende naturali et ad malum
est respicit, et ad bonum
est amplectit̃. Hic est
mons pinguis in quem si
ascenderit ingrediens et

egredienes pascua invenet
ingredienes intq; in vi sanpisti
bili inveniet gaudium in spu
sto longanimitate/benig
nitate/modestiam &c.
Mirabili fortitudine/
constantiam/perseuerancia
patientiam/et sic de aliis
Intellectus sepe ultra se as
cendit/ad intuitu dine
speculacionis/lux p speculu
in enygmate foris effulsa
et cognicoe et pulcritu
dinis creaturarum in amore
attendit creatoris Compa
ratu statui ad illu de quo
superius fuit dictum Adam
fuisse constitutu/et vide
ptum iste ab illo distat/
Hic est status perfecionis/hic
est mons puritatis et p
fectus/ascensus perfectionis
de caritatis/qui potest
ascende ascendat/Qui
potest capere capiat/et
decedant segnes labore
fugientes// Quietius
hic status perfectionis nisi
dei specialis gracia a neminc
acquirit/gracia tq dormien
tibus negligentibus et non
cooperantibus non datur
Ergo milicie spes amoe
est discedite segnes/sur
cessiue tq possunt re
petere et diuius exer
cius appinquare Ide
tribus gradibus ascendendi
contemplacia in puritate
qbus homo successiue
disponit ut deo p
fectius possit inhere
Capitulum .xxiii.
Sed quia superius
fuit dictum qd tria
in puritate cordis
consistit in quadam in
abilitate et in idoneitate
ad hendi deo et cognos
cendi eu/vn ecia affec
tibus iam purgatis et
spe concepta/forsitan no
tu semp homo est idoneus
et abilis deo ad hendi/
et in ipso quescendi p
affectu/eu tq hoc vnu
esse dicimus/in quo alioe
gradus puritatis et caritatis
consistit. Ideo dicendu
quo homo successiue
ascendendo fiat ad hoc
idoneus/ut sic fiat plenius
purus qm tertium ex

purgat impunitatem
Unde iterꝫ oportet te
nouas ascensiones in
corde disponere quibꝫ
discas & assuescas iugit
deo p̃ penitentie adherere
Q quibꝫ ascensiombꝫ
disponendis scire de
bes q̃ xp̃us Ihesus deꝫ
et homo deꝫ & homꝫ me
diator vpa est via p̃
qua ad diuinitatem no
triam sil & mansionem
debes ascendere secdm
augustinum Ao Confessionu
ad hoc enim p̃ripue xp̃s
carne assumpsit / ut qui
deum spiritualiter intelligere
non potuimus / p̃ xp̃m
verbum caro factum ascen
dem ad notitiam et
mansionem spiritalem. In
xpi ergo vita & morte
constitue tibi triplicem
ascensionem p̃ deuota
exercitia // Prima
ascensio fit in affectu
quodam dulci et deside
rio cordiali licet quo
dammodo carnali adhere
as xp̃o comitetur xp̃m
iugiter circa xpi vitam
et mortem affectus et ca
pitia & recordatione tuis
exercitiis delectari. In hac
p̃ma ascensione uel p̃mo
affectu potes diuisimode
versari tum exercitium sicut
xp̃m in vita / nitti diuisi
mode affectati & varijs
intensiombꝫ sequentur
Appli enim p̃mo sequent
eum soli eius pitia corporali
delectati eius colloquio / re
creati eius dulcedine &
affabilitate allecti. Et
tu eia p̃mo hoc modo
sequere xp̃m Esto tecum
comitatu / cogita q̃ fuit
eius pitia dulcis / cogita
corporis elegancia et spe
ciositatem / nia speciosus
forma p̃ filijs homꝫ. Atten
de suauem eius sermonem
et dulcissimam doctrinam
Et attende modum quo
xp̃us se in eis habuit
quia dulcis et quam be
nigne uerba illa melli
flua protulit Attende
modum quo inter eos se habuit
qz ab intra mitis benigns
et suauis Attende mes
sum maturum aspectum
venustum Cogita in xp̃o
profundissima sapiam

in corde verissimam
eloquentiam in ore optimo
disponen i extorqui
ipsone/ hoc modo tepli se
quebant. Alii quod se
quebant ut corp xpius
sanaret infirmitates sequ
re q tu medici eu hoc modo
et huiusmodi psuasi adora
eu dicens Domine si vis po
tes me mundare/ Vel ihesu
fili dauid miserere mei.
Quoda se quebant cum
ppt miracula eius Et
tu imitare potentia eius
in miraculis Mataim mu
tat/ elementa immutat/ de
mones fugat/ omes in
firmitate sanat Ho hys
disce eu esse deu/ q natu
ra suos effectus in primo eis
indidit naturales scilicet sibi
semp obedientia in omibus
creatis ad effectus suos na
turales producendos Et
sic hoc modo potes vocare
exortiu q affectus in primo
ascensu Ex sacra q licet
hec exortatio in se spiritu
satis sit utilis sancte or
tipare se circa mores q
gestus dni mei ihesu xpi
tamen ptii ad ascensu
ad amore xpi no suf
ficit primo prae
qdest Quod pfuit inde
pylato herodi uel plusibus
q xpi mores et gestus
aut priciam corporalem
viderunt/ qui eu imitari
noluerunt. Igit tis hui
time ascensionis sedm
Gmr. sup cant. eu tibi
ut sicut apli his affectu trac
ti/ ora mundi dicias q
relinquitur/ ita q tu in isto
gradu psecuabis ut to.m
cor tuu illa suauitas oc
cupet q totu sibi ab
amore omnis carnis
ac carnalis illecebre ven
dicet. i. breuit homo cor
suu in tali exortio debet
extendere in affectu q amo
rem humanitatis xpi ut ois
affectus suus et appetitus
ad dulcedine humanitatis
xpi transformentur// Quod
ascensus p vita q passio
nem xpi/ est iam ab ipsi
tulu alcius ascendere/ et
non solu circa xpi huma
nitate se exercere sed/ sed ut
Gmr. dicit/ In hoc
xpo deu in venire/ licet
non deu nudu/ neq mundu
hominem/ sed xpm deu
pariter et hominem

comprehendere / xpmq; ut
deum prae q; hominem diligere
et adorare apultu quidem
fructu in exercitio / fert
circa vitam q; passione
xpi dm / si quoriens le
gis ul' cogitas / xpm ly
ul' illud fecisse ul' sustinu
isse tale tibi conceptu de
xpo potes formare ut
tibi lucide deum q; hominem
repraesentet q; vna persona
significet que sil' est
deus et homo / ut ap' op
legis uel cogitas xpm
fecisse / siue in mortuis
suscitandis siue in mira
cul' faciendis / hominem
fecisse xpm no dubites
Ne q; xpm legis sus
tinuisse / siue in manum
perforatione / at pedum
delamatione / deum cre
das indubitanter susti
nuisse et hoc propter p
sone vnitate in qua
diuinitas et humanitas sine
naturae permutatione sub
stituerunt Et ly edit
quibus verus xpianus
Ne; qto luciduus con
spit deuotius tanto
in xpi vitae passione et
mirabilior erit
affectus Ri xpm hominem
cogitas inde tibi dulcis
affectio q; magna fiducia /
quia homo mitissimus be
nignissimus nobilissimus
suauissimus / totus decorus
gratiosus et formosus
Inde tibi fiducia accedendi
adorandi et familiarior con
ceptus Nam familiarior e
nobis humanitas noticia
ut puta menti impressa /
op dei a mente remotissima
Ne; si xpm deum cogites
inde tibi oia uba fer
miracula gestus magis
apparet metuenda / tren
da / honoranda / et admira
da Et si sic vtrumque in
xpo intelligis q; deipis /
magna tibi nascet deuo
tio amor et fiducia / et
rursum timor q; reuerentia
// Tertius ascensus e
iam p humanitatem xpi
ad spiritalem affectum assur
gere / et iam ipsum deum per
speculum in enygmate me
tallibus oculis intueri / et
sic ex humanitate ad noticiam
et amorem diuinitatis

puenire q̃ h̃ maxime
abicit ẽtia mentis impu
ritas p̃ ad hesionem dei
et p̃ huiusmodi mentis
intuitu et ad hesionem
et tũsformatione Incipit
quodam ho vnus
spus cũ deo fieri q̃ opt
scipm tũsgredi et ipam
veritatem tueri et ad
vmone et ad hesionem
abluitur ¶ Vt iuxta
1o dessionis Iam magis
admonitus redire ad me
ipm intrau in itima
mea duce te et potui
qz fcus es adiutor mei
et vidi qualiterqz oculo
aie mee supz eundem oc
uli aie mee supz mentem
meam lucem dni immutabile
non haut vulgare et con
spicuam omi carnem nec offi
cio eodem gne grandior
erat tamen si in ista mito
mitoqz clarius clarescet
totamqz occupauerat mag
nitudine non hoc illa erat
sed aliud aliud valde ab
istis Qui nouit veritatem
nouit eam et nouit ea
nouit eternitatem caritas no
uit eam O eterna veritas
o vera caritas et cara et
mitas tu es deus meus tibi
suspiro die ac nocte.
Ecce hic e vltimus ascen
sus in peregrinatione do
nec ascendam ad essen
cialem visione Sz caueat
hic bestia ne tetigerit
huic monte caueat im
pius ne hic apprehet nam
bestia que tetigerit ipa
lapidabit Vt etiam
circa has ascensiones
modum habeas te exer
cendi etiam hic sicut et
in precedentibus qualem
modum meditandi de vita
et passione xpi cuiusqu
mi anoture De figuris
apheticis et scripturis
circa incarnationem
dni nri Jhesu xpi
capitulum · 28.m
Circa opus nre
redemptionis
versatur materia totius
dine septe et ordo in scip
tura ad ipm referitur
Ipm futum testamentum
vetus prenuntiat ipm fom
et ipletu nouum clarius
demonstrat Cogita igit
qm multa in figuris gesta

factis oraculis appetibili
preges phetas sacdotes
ipm opus precesserut/
et cophor mirthe mag
nitudme hui opis q
expgit gratitudme Co
gita tua mgitudmem
et maffrem respcu de
siderij antiqiorp Otrac
ta antiquorp desiderium
mirae tua q multorum
circa hoc opus tepidi
tatem

De annuncia
cione dmica capitulum 29m

Cum pmissis
figuras iplen
di venisset ple
nitudo tpis et xpo desi
derium pem implé placuis
set qdissus e angelus
gabriel qui vgim nu
ciaret dmm icarnadu
Hic exulta iam pem
desideria et predencia
oracula impleri Atten
de angeli fuerera ad
maria/ mirae dei humilia
cione/ Aspicia vrginis
exaltacione Nota ma
ne humilitate/ castitate
alias p virtutes/ Nota
eusde iam letitiam ex
ultacione q iocundam
devocione/ nec oblivisce

misterij qd exhibuit eliza
bet Vita xpi sub cd pen
dio usqz ad cenam 30m

Et hinc dei
filius cum
magnitudis
non est mus finis/ factus
est puerulus infantulus
Cogita q deus puerulus
vagit et lacmat e in
presepio Attende hic pau
pertatem/ nota humilitatem
Angeloruz mirae concursu
Pastores intuere excubias
angeloruz/ et pastoruz auscul
ta colloquium Vide ioseph
stupentem Aspice maria
ululante/ nota faciem et
disposicione pulchrimi
pueri Et attende creatore
puerili magnitudine/ mi
rae sapiam et fuenter
osculare presepe pueri Oc
tavo die circumcidit q Ihesus
vocat Attende q sine pecc
assumpsit remedium Compace
q tam tener puer leditur
et fundit q te sanguinem
Considera quo lacmat ex
tenus intentus hoc spatio
Cogita de dicta nocte Ihesus
sume exemplum terpin cir-

Spendum .i. opus
laudis q utile

cuſcidendi Apparens de
inde ſtella fulgida magos
duxit ad xpm Cogita ma
gnam deuocionem et ſeque
eos et deuotiſſime offer
cu eis xpo qm habes .i.
animam tuam Conſidera
qtam vilitate et paupta
tem magi in venerit nec
xpo alu ſe diſpoſuit qpter
magnam aduentu Nota
hic triplex teſtimonium
de xpo nato ſtelle magorum
et iudeorum phibentiu teſ
timonium de xpo ut ne
vacilles in fide Maria
deinde xpm et oblatam
pauperum redemit quaſi
primogenitu Cogita ma
rie anime ſymeonis et io
ſep pcuſſione et deuotus
occurre uel aſpice et at
tende dulce colloquium
et magna deuocionem
Attende xpi ſil et mare
humilitatem Cruſtrus ad
hunc puuli fugat ab hero
de Attende xpi paciam
et diſce pati ſeque pegri
nates attende colloquetes
in orib diſce paupertatem
et humilitatem Duode
cimo cute anno uſq ad
xxx.m ipe xpo qle i ppla
abſcondit latitabat non
docebat nec miracula fa
cebat Qz dum ta diu
tacuit tacendo magne
docuit et michil faciendo
maximu quid egit do
cens te no cito ad docen
du ſurge nſi ſedendo
prius et te humiliando
Tricesimo vero anno a
iohanne baptizat cogitu
iohis fuentiam qualit
ad xpi tactu tremuit
Cogitu xpi humilitatem
qm ſe iohanni ſubiecit et
oem iuſticia .i. pfectum
humilitate impleuit Nota
quali hic ſe to trinitas
pſonarum ondit quali
pater xpm ad pdicandu
miſit dicens ipm audite
De hinc xl. diebus et noc
tibus in hemo ieiunans
Postea tempteur a ſa
thana Cogitu xpi in he
mo diuſacione quid ibi
fecit et de deuotu eius
oracione et contemplacione
Nota eius humilitatem qm
fuit cu beſtis hm qm cu
Cogitu miranda xpi
paciam a demone pos
tatur et ſuſtinet Cogitu
qm ſapienter ſathane
reſtitit et tibi exemplu

stulit resistendi a) mrde
eis dignitatem qs angeli
ministrabant ei Protunc
quosdam abiectos elegis
piscatores cum eisdem p.
diaconis gladio cepit to.
mundi debellare Nō enim
cum vitam cum aplis nō
enim dulce iusacione / con
sidera sectu corp colloqui
in domo ni via Vide
quo ipse mte cos est sicut
qm ministrat cum eis come
dit una mensa et una
et una scutella nō habz
pinkegud Protum dem
ceps visus est sup tra
et cum hoibz diuersatus e
Quinud mte hores am
bulans et ubiqz ubium
dei sciens / multa mira
cula que nisi a deo fici
potuerunt fecit / ceras vi
sum / surdis aditu audi
tu restituit / demones
fugauit / leprosos mun
dauit Quinte oes sana
uit et tot miracula
fecit q vno scribi posset
Oramtibz prea indulsit
ubiqz pdicabat / parabo
las mysticas apponebat
In quarp vna se pasto
rem ce dixit ad ouem
tis pditam reducenda

aduenisse Protu hic et
attende quo fiequent se
quebat opm multitudo
magna vrbnicp septem
milia vl qnqz milia / cetera
usqz hcnu Deque q tu
et est esto circa Ihesum
ut uba eis audias / facte
xpi q aptorp mspicias /
et colloquia q miracula
videas Dolens autem
hostiam offerre pter
quam venerat ut se ag
nu verū paschale ordes
quinta die ante pascha
alatū a discipulis azeltu
celicp tre dns ascendit
magnoqz triupho et
laudi pconis pueris
hebreorp clamantibz o sa
na in excelsis ihrusale
sua ingredit Motu ap
nationis regis xpi humi
tatem quo sedet quo ornat
qualem habuit regiam
familia Cerne ipm ihe
rusale cum appinquaret
et videret deflente et
lacmante magis autem
illam pecatricem De

Cena domini
cpitm xi.

Dm aute iam
tempus pacendi
eius instaret ipe q suos

alatū allatū

semp dilexerat usq; in fine
dilexit eos Sicqnd tñ fuerit
ex hoc mundo fecit cenam
magna mirabilem plenam
misteriis et ~~[illegible]~~ qui
videm sacramentis ad qui
intrant explos Desideio
desiderauj hoc pas
cha manducare vobiscum
In qua cena multa mirabilia
fecit / primo mirabile suum
omn quodda memoriale et
cotpendiu instituit dans
escam timentib se in me
moriam mirabilium suorum
Hoc inquiens facite in
meam memorationem
Ihesum hanc ultimam
nobis memoriam reliqt
quadmodu si quis pgre
pficiscens aliquod pignus
ei que dilexit restinquat /
ut quotiescuq; viderit
possit eius beneficia et a
micitias memorari / Quie
si ille pfecte dilexit sue
ingenti desiderio ul fletu
illud videre no potest Idcoq;
saluator hoc tradidit sacra
mentu / ut semp memore
mur / qz q nobis mortuus
est Hoc igit cu accipim
a sacerdotib memorem
qz corpus et sanguis xpi est
et no simus ingrati
tantis beneficiis Sicut
aute in hac cena mitti
tibi oi devocione et re
uerencia reuoluendi oipo
pretate colenda credita
re igit quid in hac cena
ipe dns magnus et lau
dabilis nimis pedes dis
cipulorum et sim traditor
lauit / mctmias se usq;
ad fram / et pcingens
se hinthco / ut nos instruet
sue humilitatis exemplo
Cogita modum quo
opus in hac locione se
habuit exteius et iteri
qz exteius humilime et
dilectissime lauit Inte
rius summa humilitate et
devocione opus suum pfe
cit Respice pyssimu
ingem et dmin sedente
ad mensam vna et come
dentem ex vna scutella
cu discipuli Cogita q
habundans xpus i hac
cena refecit discipulorum
corda infundens doctrine
fluenta Denq; sinceri
ipis fecit singuli ubis
ingenitis q si amor fiscib
scintillante / que iohes
euangelista ceteri cauti
videns et alii volentes

solus corporis desciplit
Cogito qualis agnus
typicus comedit q tibi
verus agnus et cultaris
te sacramentis maducare
debeas figuramus Sed
sup hec oia mentis lib
oculis et devotissimis
desideriis semp recogitare
et ad cor tuum debes re
ducere ipsum excellentissimi
sacramentorum qd ubi istituit
Mirabile xpi largissima
munificentia et hui sa
cramenti profundissimam
dignitatem Ille dn hui
dignissimi sacramenti faciens
memoria in mente tua
veniant oia quae xpc
pro te gessit in carne.
Hoc enim q aut hec
quocunq; fecisti
in mei memoria facite
cor sancti q pro te gessi
in carne q ppter te ho
sim factus ppter te ama
rissime et multa passus
ppter te tande crucifixus
Verum q tibi per tot ar
duas et difficiles ascen
siones gradienti ad hs
longi restat via q magis
mis ascensus Hic cib
est summe necessarius in
hac via qua gradieris
Unde et nomen assumpsit
ut viaticum appellet Hmi
Corpus xpi egrotis e medi
cina pegrinantib dicta debi
les efficit valentes delent
languorem sanat sanitate
seruat fit homo mansue
tior ad correptione pacie
tior ad laborem ardentior
ad amore sagacior ad cau
telam ad obedientia pmp
tior ad gratiarum actionem de
uotior Ideo utile est ut
frequenter te ad sacram hui
sacramenti ppares Honorem.
Nam sicut hic cibus bni et
digne suscepti magna et
multa effert gratia sic ma
le dispositis maorem infert
culpam et mortem non sui
culpa sed vitio recipientis
Quia enim frequenter effectus
sacramentorum secundum disponen
tis capacitatem ut ad bonum vel
ad malum coopentur Et aut ipsum
digne possis suscipere i tribus
te debes exercere ad hui
sacramenti digna susceptionem
requisitis Que sunt corporalis
munditia puritas conscie
et devotio actuat Corporalis
munditia mediu est de igniu
mediu est ratio requisita
secundum q corporalis munditia
e diuisa q p m q varia in
hunt causam et originem
Munditias autem conscie ipsa

est tibi propinc et ante
oculos mentis Videoq; ante re
cendi hujus sacramenti suppte
magnic debes tempus sedim
pnitd et sedulum examinatio
ne discute modo superius
posito / et sic ad delictione
te excere / et ad deliquiorum
in flamae / ut. s. doleas de
peccatis gymissis / corde / ore / et
opere / et insup de hijs q
facere omisisti Ille de inde
eo modo quo dem e accede
ad confessorem et confitere
peccata tua propinc enumera
ta et poteris confitei peccata
tua notabilia sicut et ignoratia

nō

Tertio debes
te excere ad actualem
devotionem / que videt in
duobus consistere / ut. s. ad sup
tionem hujus sacri timorem
et reuentia habeas atq;
insup actuali amore omnis
ad deum et desiderio
movearis Igitur timor in
ducat tibi reuentiam
adducens interius obtutibus
hujus sacri profundissima
dignitatem / et dignissima
et metuenda profunditate
Ytaq; ut reuerentiam
hujus sacri et dignitate
intelligas et non insen
sibiles sine timore acce
das diligenter adute
Quis e qui sumis / q
sis q sumis / Sumis
eum eu quem rotes bap
tistu tangere contremisce
bat / quem petrus apsto
princeps a se expulit p
fer inde me non audens
ei appinquare dicens / Exi
a me dne / qr ho peccator
sum Ipm quem superiores
accedis adorant dnationes / timent potestates / Ipse
iste quem sumis est iudex
tuus et eius tribunalis
iudicandus astabis Ipse
est in eius manu anima tua
hinc egressa devenet ab
eo quem meruit recepti
Vide igitur qualiter reuentia
debeas accedere Attende
q nichil temeritas dei of
fendit q temeritas
presumptuosa et irreuen
tia incedendi Cogita
de inde tu qs es / certe ho
tepidus / negligens vi
tiosus Reduc ad me
moria quat sis ex trib
examinationibus premissis
Cogita de inde q quis

mille annis te pharaonis
nullatenus sufficeres
ad dignam huius sacri
suptionem / etiam si omni
sororis meritis gauderes
et angelorum ac hominum
piritute floreres Quod
igitur audes accedere sine
timore sine reuerencia / si
uno ad modicum tempus
telum corde disponis p
parare Time ne dicat
Ecce mane tradent p
nicem est in mensa
Qui videlicet hominem
susceptum corpus tradis
vicis supbie videlicet
ut Time indigne
suscipe ne iudicium tibi
manducet et bibat.
Non tu sit hic timor
tantum ut desiderium
penitus excludat et de
uocione tollat Ita
panis iste p[illegible] [illegible]
querit esurie homis in
teioris Vbi inter est
te esse hire desiderium
et amorem cum multis
aliis modis poteris
desiderium tuum inflamare
erga huius reuerendi
sacri suptionem Non
minus enim debes affectum tuum in
flamare amore unionis corpi
ut corpus ad te sepius uem
ente mentis affectu intimo
possis cordis tui desiderio
amplexari Nonnullus vero
trahere debet affectum tuum
suauitate interne desiderii
ut cum te vides a corporis cuius
et passionibus plenum et te
ipsum in te deficiente p fide
non valente tangere medicum
prissimum ad te introducas
dominum Ihesum cuius nomen
dr. Ihesus idest saluator
Nonnullus debet attendere
desiderium tuum a secta delectare
Cum enim sentis te crebris
peccis deum offendisse atque
legis corpus hor sacrum i re
missione peccorum instituisse
Ito est mirum si ad ipsius in
flammatis sumptione Ite
debes trahere affectum tuum
amore et a passio proximorum
ut .s. p hanc hostiam pos
sis succurrere viuis et de
functis / et sic de multis
similibus Vero maior ac
desiderio tuo inflamando
et excitando potes diligere
eo uitu corpus resuluere
quo ipse dolores et infirm

tatis omni desideranda et
adorandam in se edere
tulit / et infirmitates omni
que portant. Quid mu
lier accedens retro et simili
ter cum fiducia tangens fim
bria vestimenti eius est
mundata / Decentius eius
pedes osculans e mundata
Cl. Remanet dn impotime
sequitur est exaudita / leprosi
accedentes curati sunt / de
moniaci et paralitici et cuiusli
bet monstra dn accedunt
et credunt salute. Sequitur
nam virtus de illo exibat
et sanabat omnes. Publicani
et peccatores accedentes ve
nia promeruerunt / nec eorum
conversationem despexit. Ita cum
feceris quod in te est cum
reuerentia et timore cum de
sideria pietatis et amore / accede
sperans de infinita dei
misericordia et pietate. Cu
ncta te ad huius sacramenti
sumptionem disposueris
debes te in memoria passi
onis domine diligenter
exercere. Nunc poteris cuiu
dnos affectus. s. timoris et
amoris fluctuat mens
et exercitium devotorum. Et
aliqui quod magis ad eius
sumptione ardenti desi
derio anhelant et frequen
ius accedunt / alii timore
et reuerentia huius sacra
riti accedentes / sacri
dignitate et propriam
vilitatem / proculque
indigne sumentium magis
se retrahunt et propinquo
dine ab eius suptione se
cupiunt elongare. Verum
utique affectus recomen
dandus est / et interdum
ex desiderio ~~accedere~~
accedere / interdum ex re
uerentia dimittere lau
dabile est pro loco et tpe
opportunis et hi. Ergo
omnis omnisque iste relin
quendum est quod facen
dum videtur. Omnium tri
ori modo dubitanter securus
est / ut. s. nec ex reuen
cia desiderium et spem
excludamus / nec rursum
ex spe et desiderio relin
quamus reuerentia et
timorem / et inter utrumque
affectum medii fluctuemus
Aliqui plus de uno ha
bentes aliqui plus de
alio / aut cum bti Greg.
Michil nobis securus est
sub spe semper timere.

Affectus tui amoris absolute loquendo excellit. Et quod absolute est melius in casu fit et est multis periculosius magisque timendum. De passione domini et de tribus modis homo se debet exercere circa passione xpi. Capitulum. 32.m

Ad montem mirre. Et tu homo devote si mentem mirre. i. amaritudinem primo prae omnis mortificationem vis arripere, atque pertimore et spem ad montem et ascensionem pertinet ascendere, michi tibi utilius est ut noviter mirram primam de morte salvatoris tui studeas colligere. Inde enim tibi mirra amara timoris preservans a putrefactione vitiose delectationis. Dum vides dominum tuum ascendisse monte mirre. i. montem calvarie, ut magnitudinem pene propter peccata tua sustinuisse. Inde tibi nonnullas spes et devotio et urgentia prosilissia timoris et amoris gratitudinis et compassionis et huiusmodi emanabunt. Igitur ut te labor non terreat, amaritudo non deiciat, spes trahat, devotio allicat, gratitudo amor et compatio cogant ascendere montem perfectionis. Porro vade speculando ad xpum. qui non modo nec potest dici mons mirre quia amaritudine passionis acerrime. Debes ante primo ad ipsum ire devotum passione sua velut mirram primam vivaciter colligendo et corde tuo tenendo. Et hoc fit dum xpi passione circumspecte morose et devote rumminas diligenter ad hominem seu hominis sensum libenter speculando. Secundo debes ad xpi passionem tanquam mirram ire, et inde aliquid ad tua utilitatem trahere sive medicinam contra vulnera passionum sive exemplum virtutum. Tertio debes ad xpum ire et ex illa mirra primo mente tua ad devotionem pungere et amore inflammare, et te ipsum promptum efficere ad omnem tolerantiam et tribulationem. Ut ad xpi passionem ad hominem devote relegere valeas

et cruspecte dirigere / sicut
debes q̃ talis meditatio pas-
sionis dnice simplicit̃ ad trac-
.i. simplicit̃ fera et gesta pena-
litates xpi in passione ysid-
rae magnic induct ypassio-
ne q̃ deuotione ad xpm ex
ypassione ¶ Dt aute melius
ypassione et deuotione ex
huiusmodi meditatione elicias /
debes suope h̃ qd̃ plus dem
est attend̃ / et semp xpm q̃
hodiue poteis vna psona
concipias que deu q̃ homem ee
et fuisse no dubites ¶ Cu
igit̃ legis xpm talem pena
sustinuisse uel sic q̃ sic respo-
disse uel tacuisse / cogita semp
et in conceptu sic forma / ut
nonne ihesus tibi deu et ho-
minem repnet / et sic xpm
deuotius et maiori reuen-
tia aspicies introrsus amplius
compacieris ¶ Si enim humano
affectu bruto aliah ypateris
intense afflicto / q̃to magis
compateris xpo / si eu no solu
ut homem pnissimum dulcissimum
mitissimum / nobilissimum amian-
tissimum / gloriosum et decoro
in deceptu assumes ¶ Deum
insup nec deum omipotentem
metuendum / fruendum / adorand /
creatorem q̃ iudicem tuum metis

tue oculis repnteres
¶ Redd et amplius xpo com-
pacieris et penalitates
eius medullitus q̃ anim
tua gladio doloris tris-
uerberent ¶ Debes xpm
in q̃ius pena ystitutu
no solu respicere quasi
exterius cumo dolore
afflictu sed etiam suope
eu diligentissime interius
cernere ut dolore repple-
tu ¶ Et absinthio vm
use amaritudis repletu
et inebriatu ¶ Domino
igit̃ quoqueris legis aliqd
penalitate uel aliqd
obprobriu xpo illatum
non ita p̃ illud accipi-
ris xpm passum et
sustinuisse sicut aliqs
alius homo : eandem
penam sustinuisset / sed
indicibilit̃ aliter et
amplius ultra omem
hominem ¶ Cum causas
debes diligent̃ corde
colligere q̃ncta sb mitu
ad compassione motue
¶ Igit̃ notu e tibi pcise
vnu q̃q̃ aliqua pena
sensibili torquet q̃ affli-
gi q̃to plus aliquis
sensiu illam penam tang
sibi iuemente sentit

Sed et iterum no ē dubi
tū sensus alicui hoīs tā
to plus et citius penam
sentire et ex eadem tor
quē qēto sensus illius
hoīs fuerint vivatiores
¶ Xpus autē natū vivā
tissimū sapientiorum dig
nitate nobilissimū Ideo
maxima sustinuit pe
nalitatem ultra quis
alium hominem ¶ Vide ergo
si est alicuius dolor similis
sicut dolor eius Cogita
ergo si tibi ul' alteri te
nero hoī intellēdibilis
esset pena / corpus spi
ritus pforāt / totū corpus
acerrime flagellari
¶ Quanto magis Jhesu
xpo hoī et deo fuit illa
pena quē sustinuit in natā
sua nobili et delicata
Item xpus patiebatur
tantū quātū voluit Ad
fīm enim ghsted Jhesus
turbauit seipm no pas
sio / sed ipse seipm Item
oblatus qz voluit Qz qz
xpus passione sua
assumpsit p satisfactio
ne originalis cuiusmis
q tantū fuit ut totū
genus humanū iustificare
originali spoliauerat et
ipsam naturā nūtificare et
eterna beatitudine ptuere Ite
assumpsit passione q morte
ut esset hostia sufficiens p
orbe hoīb ¶ Et qz pfecta sūt dei
opa / videt' q xpus assumpsit
morte amarissima Vide
Jeōm ¶ O vos oēs q trānsitis
p viam / videte si est dolor
similis sicut dolor meus Ac si
dicēt nequaquā / imo dicunt
doctores q dolor eius q pas
sio fuit adeo acerbissimus et
afflictiuus q excedēt dolo
res omnium hōm qui ab ipso
seculi passi sūt uel passuri
¶ Preterea ēstio nō me
dicum amoit xpi dolorē
q hanc passione a tali ppto
sustinuit cum tot bnficia
detulit / cui merito dicere po
tuit Popule meus qz ego
deus tuus quid p te facere
potui et nō feci Tu vero
quid ēpendēdē penis posses
q q tam acerrima mor
tem mflixisti Qui ppter
copaciens huic ppto mflige
re ozabat Si possibile
est trānseat a me calix iste
i. ab hoc ppto mfligendo
ut quidam sēi noluerint
Qz q passio xpi fuit in
oī membro / vh oī sensu
Quam gtiose perforate

absolute
flectite

caput spinatu / totu corpꝰ
flagellatu Ve Quant potes
p singula ꝛens studiosius
pscrutari / Ite cu passio fuit
obprobriasissima / derisione /
confusione / scandalo / sputa
tione / capitis velacrū plenis
sima ut mihi sile legisti / Et
hoc ex maxia ꝛvidia phi
risecoꝝ // Item ut melius
passiones xpi sentiens / hoc
habe p regula / ut ꝗtiens
euangelistꝰ absolute ponit
aliq̃ pena / pro inflictam
addas tu in corde valde ut
magis uel seueissime Ve / Et
uerbi gra . Percussit eu sa
cerdos pontifices / cogitet tu
valde ꝗnter sicut dubiu
no est / ꝗnus certu gradu
percussionis uel afflictionis
ferre no poteis // Adute
nunc etia et diligenter ꝛtor
de collocet causas afflictio
nis et doloꝝ memoꝝ xpi /
que forsitan sensibilem
penam procellebant // Hec
inte interior afflictio sur
gebat primo ex ferendo ze
lo xpi p humano gne sathā
do / p quo tri q ad macerem
p tem passione sua videbat
infructuosam q mutilem

licet p oib esset sufficies
et sup habundans / no aut
efficiens xpi malicia
intoꝝ // Ite habuit mag
nam de passione tu sua
nunc benedicta / oibus
mnēntudinib repleta
Ite ꝗuabat interior
pena ex insecatione in
deoꝝ Ite ex doloꝝ dis
cipuloꝝ / et pcto propiq
nde Ite ex nra ceci
tate q ingratitudine /
p qua q fleuit super
ihm dicēs Di corpo
nisses q tu ue Ite
nunc pro oculo respice
xpm in passione sua
Institutu / lege eius pas
sione et respice eu no
solu afflictu exterius
sed intrin / exterin / totu
doloꝝosum / totu afflic
tu et amarissimis do
loib repletu Et uale
mirandu si tu respice
deu q hominem afflictu
tantisp tribulacib
circudatu q no moueis
affectuosa compassione //
Ve sed ad quo tibi uti
lis passione xpi assu
mere debes ad fructu
et utilitate ad mutuaꝝ

Sciliz virtutis vel fuga
vitiorum. Debes summo
conamine ad hanc affectum et
intellectum tuum dirigere
ut in omnibus gestis libris
et insuper in hystoriis legis divine
passionis sentire possis
quo se populus habuit in
terim et exterim quo indu
herodes et pylatus ma
ria mater domini maria mag
dalena per loca et tempora ha
buerunt interim et exterim
Et sic invenies i populo
passo omni virtutum copia
et contra omnia vitia sui
ma medicaminia ubi
gra cum legis. Stetit
Ihesus coram pylato p
side Cogitet primum mo
dum structionis quo populus
se habuit exterim qui in
clinato capite oculis in
terram dimissis et sic de
aliis moribus similibus.
Bili. cogitet de irrisione
eius et de modo pfendi
uba qui humilit qui lenter
et pie protulit Cogitet
de modo quo se habuit
interim in hiis omnibus et
invenies eum abscisum iniquorum
abscisum in verbis abscisum ipsi
tenera humilitate et mitem

in corde sic cogitet de mo
quo se habuerunt iudei exterim
qui horribilit et pusse magnis
clamoribus et durissimis voci
bus eum accusantes clamantes
qui reus est mortis crucifige
crucifige eum si non esset hic
malefactor non tradissemus
eum tibi et sic de aliis Cogi
tet de mo quo se interim ha
buerunt et invenies qui ex
invidia stridebat sup eum
dentibus suis et mouebant
contra eum ex maxima invidia
et iniquitate capitis Cogi
tet de beatissima virgine
maria et magdalena quo
se habuerunt in moribus exte
oribus qui dolorose non in
ordinate et modeste
maxime dei genitrix que
nec omnino venabat pectum
per aliquam deordinacione Co
gitet de mo quo se interim
habuerunt et invenies maxi
mum dolorem et summa tristicia
Et si ista bene tractaueris in
venies in populo omni virtutum
summa et patiendi materia
et debita medicamina vitiorum
Tertio quomodo ex intra pas
sionis divine possis mente
tua tuum pingere devocione
ex adipe invingere et ad

caritatem affectum tuum inflamare. Debes cogitare quia tu ho es causa tanti doloris tale amaritudinis. Itaque ut supdam est attrahe tibi hoc beneficium quasi pro te solo passus sit xpus et inde gratitudo oriatur tibi. Iam passus est propter tua illuminacione redemptione iustificacione et glorificacione. Propter tuam illuminacem ut sequens exemplum eius intellectus tuus illuminetur in ignitede veritatis hoc quod legis xpum fecisse attrahe tibi quasi propter te solum factum. Et cogitu semper quasi xpus dicat tibi hoc feci ut sequaris me. Propter tua redemptione quia propter peccatum originale eras perpetue dampnatus. Cogitu ergo quam grave est peccatum tuum propter quod expiandum tantum exigit medicamentum tantum pretium et inde tibi nascat timor et horror peccandi et sic de aliis. Propter tuam iustificationem inde gratitudo oritur quia tantum voluit pati ut tu dignus possis haberi iustificacione dei. Propter tua glorificacione et inde maxime tibi expurget amor quia ille qui te non indignum nec bonorum tuorum egum propter tua gloria tanta voluit sustinere. Quia quia homo huic modum mirare. i. magnitudinem amaritudinis non potest sil in corde colligere nec apprehendere sed nec est ut successive per exercitium recolligas et ad tunc in corde ponas. Ideo quia fructuosum tuo exercere passione xpi sub breuibus pauculis hic ex euangelio collectis anneximus pro lucro meditationum et adiuuamento exercitorum. Passio xpi breuiter tacta et particulis diuisa prima particula

Capitulum. xxxm

Tempore celebrata illa solempni et regali cena xpus deus et homo surrexit atque ei discipuli cepit ad monte Iuniceti propinquare obuiam venire. Dum eundi dulci colloquio discipulos de sua passione instruxit

et pmuniuit dicens/
q pcusso pastore disp=
gendi essent greges.
Deinde pmuniuit et
q eii negatur/ esset
predixit. Dec ad ira=
lem sensum et deuota
meditacione trahens
eii oia eii sciencia et
pia dulcedine sicole p
sonum xpi dei sit et
loqem et ita q ducit
et loquit diligenter eii
sucicia et admiracione
et pietate ausculta.
De inde ad tua utili
tate et mor informacio
non diligenter considera
q dulcis iba protulit
qua benigne se habuit
quad dulci colloquio a
monuit Considera eciam
q fuit ab intra doloro=
sus et de morte imi=
nente constitutus q e
De inde cogita ttio
q pro tua redemptoe
iam incipit ire ad
mortem/ et q te imolari
et compungere ad deuo=
cione et lacrimas Et hic
et hys similia pcita
ubicunq tibi ducunt/
sedm tria prius dicta
ne sit opus amodo iterare
De inde relictis alis disci=
pul et assumptis duobus sibi
pncipalioribus ipos allocydo
ait. Tristis est aia mea usq
ad mortem/ sc et illis relictis
solus uit ad montem orare
Vbi post trium orcem tuto
et tam timens fuctus est
horror et timor ut p magn
itudine horroris sanguinem
sudaret in terram fluente
q de nullo mich hoc q tu
libet afflicto legit Et ecce
angelus dni sum coforatuit
Decedens aut pmptissime
licet se natu mabilit horret
inimicis suis obuiat Et ibo
unco in terram prostrauit
Ad uida patientissim dnis
osculum suscepit / De inde
a iudeis crudelit capitur
uincit a trahit Tunc oes
discipuli relicto eo fugierunt
Ipse mite ad domu anne primo
ducit ubi fuit maxillam
a seruo nequa crudeliter p
cussit / Et si volueris poter
te hic diligenciius exercere
considerando qs sit iste qui
ita opprobriose trahit et
ducitur Et q cogita ut prius
xpm ipm benignissim q mitis=
sim q sic de alis / Sed et
sedm deitatem cogita quis
sit iste/ ut te ei subdas per

rationis assensum. Credere
igitur et cogita xpm esse vera
cem dei filium omnipotentem
saluatorem omnium et omnium re
tributorem. Et hec sit pti
cula prima / misericordie amara
ritudinis colligendi. Seda

Particula. capitis. 34m

Ducti autem ihesu
in domo cayphe / ubi scri
be et sacerdotes eum expec
tabant. Cogita quo xpm tu
lerant / quia puerile et dure
Cogita quanta auditate phi
risei expectabant / et iudea
plem. Cum autem a principe ad
miratus veritatem / veritatem
dissessus fuisset tacuit blasphe
mi. Pontifex ictibus grauibus
timens a sibi false nomen p
phete vsurpasset facie ve
lata / et percutiebat dispuitur et
irridetur et falsum testimonia
conte eum queritur / sed inuenire
non inuenerat. Sed petro retis
discipuli fortiore negantur
et pi tui respectu amonitus et
amaissime deplorat peccatum.
Mane autem facto tacuit latro
et plateam iudici adducitur
adiudicandi morti. Videns
autem iudas q ad mortem pe
tebat / timuit in se doluit q
tanti dulcem mgrem suum
tradidit et semp pre
amaritudine et dolore
laqueo suspenderet / et re
tulit triginta argenteos
cum quibus emptus est ager
in potu sepulcrum. Theme
De inde multis clamoribus
falsis accusationibus coram
tota plebis multitudine
est coram pylato accu
satus / et ipse ductus
et pylato ad herodem /
ab eo ut fatuus irridet
Nic diligentissime iste
qualis est i patrem et ei
configure ut coparemur
innocentissimo mitissimo
amantissimo nobilissimo

Tercia pticula capitis. 34m

Tunc autem
ihesu hiuhime coram
pylato pside magnus
tumultus et clamor vah
dus inualuit clamantibus
ipsis iudeis. Cru
cifige crucifige / nos
legem habemus / et secundum
legem nostram debet mori /
et sic de aliis. Tunc py
latus fecit xpm diuisse
et totum corpus flagellari
et in figuram regis
tacuit illicite se regem
nominasset multiplicater

illuditur / ac clamide
induitur / capiti spinis co-
ronatur / arundine graviter
verberatur / Et reo genu-
bus flexis derisorie ad-
oratur / Hic diligenter
homo attende modum si
modo xpus se habuit
quo pylatus sedens in th
no tribunali dns fuerit xpi
dni q. iudex eius / Ecce vis
inquit ipsum pilatum habeo
dimittendi te / Attende
modum quo iudei clama
verunt / Vide causam
quare xpus hec omia sus-
tinuit nisi ppter te
redimendum / Ac / Iterat
q multiplicant clamores
iudei / Si hunc dimittis
non es amicus cesaris
crucifige eum crucifige
/ Tunc pylatus
timore cesaris victus
tradit xpum crucifige-
dum / Exiens aut ut
crucifigatur / ipse suum
portavit patibulum / sed
tibus se quoque mulierib)
aut / Solite flere sup
me / Considera autem
hic gratus et quam glo-
riosus rex celi et terre
dns sabaoth sit iste si
sic illuditur regis

diademate / ut sic ad ipum
possis egredi per amiracu
omis aspectu / Est enim immens
potestate speciositate fel
citate / eternitate / Admi
rande virtute maiestate omni
thylari / speciositate decolo
rari / felicitate tormentari
et mutatem mori / Quarta
ptica capitum. 30.m

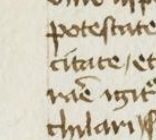

Ductus in monte
calvarie incepi
it se lictores
disponere ad crucifigendum
exuere xpum vestibus / Ac
Cogita tu diligentissime
modum crucifixionis / quia
autem crucem prius erexe
runt et xpus de inde cruce
ascendit / Et tunc vide quo
pendet primo brachio uno
fixo et altero no / et cogitu
xpi pacem / q modum quo
se habuit / Aut cte crucem
ponentes primo affixerunt
et de inde ~~affixerunt~~ erexe
runt / et tunc / Iudea xpum
iacente sup crucem manus
propius extendente et
ita erigunt / Dicit in cruce
orat ~~pro~~ pro crucifixoribus
blasphemat a pterentibus
a phariseis et latrone / Ty
tulus verissimus et indeli

bris scribit. Iheſus nazarenus rex iudeorum. Stat virgo benedicta mater xpi gloriosa sub cruce doloribus plena / que utique tanto amplioren habuit dolorem qnto feruentius amorem. Tunc xpus matre sua iohanni commisit. Fuit deinde tenebre p totum mundum. Clamans p inde heli heli / qnta sua pena foret / et q hiuatus a diuinitate quodam modo fuit deserta designauit / et hoc ipsa ipsa q nulla fuit redundancia virtutum superiorum quibus fruebat ad diuines inferiores quibus patiebat. Igitur acepto aceto cum iam nil restaret agendum ul implendum / clamans voce magna spiritum emisit / sciens q qnd dm voluit vnces sibi retinuit. Et q nullo aliam sua a se tolleret insi ipse eam ponet. Vnde propinquo centurio ex hac voce motus dicebat / vere filius dei erat iste. Et hic ifidea quali forma xpus passus est / ut eum studeas imitari. Passus est enim sicut verus agnus libentissime respiciens / seuerissime respiciens / obedientissime respiciens / prudentissime respiciens ad usum. Et inde ingrad habendum habitum sim effigiem imitacionis xpi s. benignitatis / seuritatis humilitatis et pspicuitatis.

Nunc particula captiu. 38.m

Ossa latronum et crura confringunt. De xpi autem ossa non comminuit / ut ipsa integra seruetur. Latus eius vnus militum aperuit / vnde sanguis et aqua exiuit / et sacrum ecclesie sacramentum / velum templi scindit / sepulchra mortuorum aperuit / et inde in die resurrectionis in xpo resurgent. Nunc considera quanta pro te passus est xpus. Et ex ob premissis montem mirre ascende. i. totum passionem xpi et amaritudinem acerbitatis reuolue. Passus est xpus in iuriam / iocis / ludibria / supplicia / sic q tu passionem xpi imitando amplectere pro eo eam passionem plena iuris

Iudicis iudiciis et sup-
plicis Quale denotat
in suis ascensionibus
passione xpi debet di-
gere/ut p timorem as-
cendat/p spem/p ficiat/
p caritatem deo thereat
et intellectu eius illuminet

Capitulum .38m

Si vero plenius
vis scire/quomo
passio xpi generat do-
lorem/et ita p ficit in
prima ascensione quod ti-
morem incutit/Et ita
iuuat in primo gradu
scale ascensionis/quod
spem dicunt/et caritate
auget/intellectum illustrat
et affectum informat De
his diligenter in xpi pas-
sione et morte inuesti-
gare et inquirere septem
virtutis illuminationes qua
nil cognitio autem xpi
passione ad modum erat
occulta Dic in passione
xpi velum est scissum
et virtus reseratur/ut
de hiis dici possit illud
Apocalypsis Aperta sunt
signacula eius septem
Dic igitur vis te exercere
ad timorem/erige spem/ri-
spice primum signaculum xpi
passione reseratum Est autem
hoc signaculum deus admirabilis
de quo in passione consumpsit
ex ipse sit summa sapiencia/qui
tem prudentia dyaboli decepit
nec autem p infinita potencia
sua violenter oppressit Ideo
consum est in passione ex
ipse sit summa iustitia iustitiam
assumit redemptionis pretium
Tertio consum est ex ipse sit
summa misericordia/in eo quod pro
nobis tradidit filium suum
vnigenitum Dic igitur te vis exercere
ad timorem/ex magis timendum
est quod deus est summa iustitia
qui elegit subire mortem
potius quam iustitia sua violari pro
peccato originali voluntum
Dic iterum in passione xpi
te vis exercere ad timorem
spem et caritatem/diligenter
lege septem signaculum sedum
quod est spiritus intelligibilis
qui manifestatur et p xpi
passione esse maxime be-
nignitatis Et hoc quidem
ad angelos qui dominum suum
permiserunt crucifigi Ideo
manifestatur est quod sit ex-
imie dignitatis et hoc quidem
ad homines pro quibus xpus

fiunt crucifixiones ¶ Tertio/
manifestatus est q̃ sit maxi-
me crudelitatis/et hoc ꝓ̃ptũ
ad demones/qui eũ crucifixe-
runt ℣ Si igitur vis te mente
timorem/cogita q̃ adũsarij
tui sint tam crudeles/q̃
nec xpo dño pepercerunt ꝗ
temptaverunt et crucifigi fe-
cerunt/utq̃ ~~hic~~ nõ parcet
tibi hic temptando et ĩ fuũ
si meruerit punendo ℣ Si vis
spem erigere cogita q̃ illi spũs
angelici tunc sunt benignitatis
q̃ habent ordines tuus ad
celũ deferent/et p te dño
supplicabunt/℣ Si vis ad amo-
rem inflamari/cogita q̃ xpi
tanti te reputant tantũq̃
amant/ut pro te redimendo
voluit crucifigi ℣ Si incipis
ascendere ad empyrenchis et
delectari te ꝓ̃ns secũtũ/lege
aptũ signaculũ tertiũ quod e
mundus iste sensibilis ¶ Ita
xpe in morte xpi probat
esse locũ tenebrarũ in quo
regnat cecitas/q̃ lucem
veram nõ cognouit/i quo
regnat stultitia/q̃ xpm
infructuosum reputauit/
impietas q̃ innocentem
xpm condemnauit ℣ Et iti
hui⁹modi speculatione mũdi

tua auertit ab amore
mundi ℣ Si vero vis ple-
mus cor tuũ forsitan
infirmũ ab oblectamentis
mundi abstrahere exerce te
in passione xpi ¶ Lege
aptũ signaculũ quartũ
q̃ est infirmũ qui ma-
nifestatus est p xpi
mortem plenus ar-
gestate/vilitate et
paupertate/qui si hic
xpus passus est ꝓpter
peccati delectione/multo
magis damnati hic
parcit ꝓpter iusti operis
retributione ¶ Item si
vis compunctionem ex
timore concipere de peccatis
tuis/ut p eũ a xpi pena
liberetis ¶ Lege signaculũ
quintũ in passione xpi
reseratũ .i. reatum
culpabilem/q̃ ex hoc
mirabiliter probatur deo
detestabilis q̃ ad sui
remissione indigeat
tam magno precio tã
grandi piaculo tam
difficili medicamento
¶ Item si vis cor tuum
ab amore mundi ~~abstrahere~~
abstrahere separũ sur-
sum p spem erigere/lege
signaculũ sextũ aptũ

idest paradisu desidera
bilem / q̃ ex passione xpi
aperte et monstrat locu
esse plenu letitie et epu
lentie ī eo q̃ xpus per
restitutionem fecit ī vitis
pauper et miser. Item
si vis te accendere ad cor
dis puritatem et ad ex
ercitia virtutum lege septi
signaculum septimum q̃ de
virtutibus laudabilibus / et
invenies ī morte xpi q̃
sit virtus preciosa, ~~et xpi~~
~~preciosa et fructuosa~~ / q̃
xpus ante voluit p̃de
vitium tpalem q̃ strari
ari virtutem / preciosa
q̃ m strumentis reducebat
fructuosa q̃ omnem perfec
actus virtutis inferium
spoliavit / celum aperuit
perditum restauravit

De resurrectione
dominica. capitulum. 39.m

Tertia autem die xpus
victor mortis re
surrexit et nos resur
recturos monstravit
Qui igitur xpo passo fuis
ti compassus mox resurgere
ti congaude. Cogita de
more quale fuerit xpi ad
inferium descendit quid
ibi egit. Et de gaudio secu
prum / et tristitia demonum
Cogita de timore custodum
Cogita de custodia angelorum
circa sepulchrum / quorum unus
refertur unus solus sedere
unus stare unus super lapidem
unus in sepulchro / unus duo
et hoc diversimode p̃ quod
ordine infinitudo angelorum
circa sepulchrum et varia vi
sitatio mulierum Cogita q̃
ingens amor et desiderium mag
dalene et aliarum feminarum fre
quenter cogebat currere et se
pulchrum dni visitare Cogita
de varijs xpi apparicionibus
Cogita de dulcibus eius collo
quijs cum discipulis Cogita
cur xpus in galilea voluit
apparere nisi ut tu de vicijs
debeas trānsire gratie Unde
pascha dr trānsitus / sed et
in galilea .i. trānsire gratie
et imitatione corporum mundo
in regno celorum xpum videbi
mus post gaudium resurrec
tionem

De glosa ascen
sione xpi capitulum. 40.m

Post quadraginta
dies resurrectio
nis / ascendens
xpus in altum captivam
duxit captivitatem secu
prum ex editure de glosa

pcessione ascendentem cum
xpo. Nam sancti sequebat
angeli venientes obviabat
et tuc questiones inter
se formabant // De quib
isaias ait. Quis est iste
qui ascendit de edom tinctis
vestibus de bosra. Quare
ruben est vestimentum
tuum. Cogita de tristicia
apostolorum et gaudio. cogita
de angelis redeuntibus et
apostolis consolantibus. Disce
tu ascendere ad xpum. sed p
ascensiones prius dictas
ut relinquas hic vicium
qm multum vicium ascendit cum
saluatore. ut dicit Aug.

De missione sci spiritus

Capitulum. xlvi.

Deinde de celo deus
in linguis igneis
misit spiritum sanctum
Vnde quia de incepto fue
rant apli confortati. et i
caritate fundati expeditae
cur spiritus sci in igne. cur
in linguis. cur i vtrisque
simul. cur alias futuris
apparuit. Et stude ypocrites
talem rem in te habere. co
gita effectus et dona spiritus
sci. et intra scilicet circa sci
spiritus missionem. De ypocrite
in hac vita multum de
promissis tribus gradibus
possum cogitare

Capitulum. xlvii.

Istis tribus gradibus
ad puritatem cordis
et caritatem ascendimus
In primo siquidem deum
quaerimus sed non inventum
perfundam videlicet
caritatem. In secundo circu
euntes plateas celestis
ierusalem et in tabernaculo
eius offerentes hostias
votiferacionis magnam
desiderii. Inveniunt
nos vigiles et custodi
unt caritatem sci an
geli. quos per spem et
desiderium contemplamur
Sed nec est ibi quies
cendum. si ad hunc ascen
dendum. paululum mansi
cum pterussissem cos. i.
ad terram gaudium ascen
dissem. indem quem
diligit anima mea. Tertio
in primo mundi despicit
deserit. In secundo mens
superius sublevatur. In
tertio quiescit in deo
quieta. Nec tamen putes
ex aliquo istorum gradum

Verum quia non
est humane fra-
gilitatis puritati cordis
semper insistere / nisi aliquibus
ascensionibus ac spiritualibus
affectionibus et exercitiis /
Et difficile et ascendentem
nimis descendere nisi habeat
in quo fatigatus requiescat
nisi cibum secum ferat quo sus-
tentetur in via ¶ Deo sicut su-
perius designatis tribus
descensibus triplicem posui-
mus discretionem pro ipsorum
descensium pleniori haben-
da notitia / Ita iam erecta
scala ascensionum tria as-
signemus sustentamenta
in quibus requiescere valeas
fatigatus / quibus te possis
reficere deficiente in via
Sunt autem tria ista / lectio /
meditatio / oratio / hys tribus
in nititur et proficit de spiri-
tale exercitium ¶ Hec sunt quoda-
modo cibus in via Cum
sicut deus dedit panem
vivum ~~ad sustentationem~~ susten-
tationem suam ita premissa
tria fecit deus ait in
hac peregrinatione pro sua
refectione Ut dicit Aug.
Lectio autem magis pertinet
ad primum gradum ascensionis

usque ad summum vel pro-
prium in hac vita possu-
mus ascendere / Neque in
hac vita possumus oculos
corporis a presentia corpo-
ris eius neque ipse paulus
proficere . i . perfectionem
invenit que est non
corporisce sed in Aug.
Quia nec per diu vivum
possumus oculos affectio-
nes sursum levare
qui aliquid remaneat
in terra Corpus enim quod
corruptit aggravat
animam et deprimit terre-
na inhabitatio sensum
multa cogitantem Quia
nullo minus possumus
tamen puri et idonei
fieri ut possimus
magis deo adherere / quam
quod diu simus in corpore
peregrinamur a deo Ded
isti sex gradus et pro-
fectus quibus nostra
fragilitas ascensiones
debet disponere et suc-
cessive quantum poterit
proficere ascendendo De
tribus quibus sustentat et
promovet spiritual ascen-
sio . i . lectione meditatione
et oratione . capitulum . lxxiii

qm in timore perfecte. Nam
lectio secundum hugonem ad mo-
nentes pertinet qui utique
in primo gradu et timore
continuit perfecit spm
salutis. Meditatio magis
spectat ad secundum gradum
et perfecientes qm iam lec-
tionib' instructi sciunt
secum in cordib' suis ambu-
lare. Oratio enim cum ad
deum spectet ascensus pri-
me tri et perfecte ipsis dicit
qui in tertio ascensionis
gradu incipiunt deo adhi-
rere. Est enim oratio deo
adherentis affectio et fa-
miliaris quedam et pia
allocutio. Videamus quo
ista tria nos per ascensiones
premissis promouet et adiu-
uant et sustentant si de
bite dignitate et discrete
simantur. Quante sat
lectio adiuuat et susten-
tat ascendentes et qli
ceo fit ad perfectu spiua-
lem ordinandi et dirigendi. Capitm. eg.m

Igitur timore percussi
et compunctione depressi
affectu quoque et desiderio
ascendendi inflamatus
leuionem tibi arripere
ad tuum profectum ita videlicet
ut te ad ascendendum
admoneant ad perficien-
dum hortetur ut quemadmodum te
gradibus ad ascensum puri-
tatis et caritatis tibi pro-
ficiat uel viam ascen-
sus per sancta opera et ex-
ercitia ordinando ul' assen-
tium ad ascendendum
inflamando timorem
incitando / ul' per spem
sublenando. Vtrique ut
quidam ait. Vt piano
philosopho / lectio ad
monitio debet esse
non occupatio. Hoc
autem ficiet si habu-
doctrinam Augustini
Initium cum volueris
legere sit timor dni / si
videlicet timor dni in
tentione et affectum
tuum regulet ut non
in profectu queras spiua-
lem et cordis puritate
Et sicut ille sanc-
tus anthonius de quo re-
fert. Gregorius in quarto
dialogorum. Noto quaeris
scientiam libere sed flectu
oratione quatenus
per hoc exaratum mens
tua mardescat et ymma

deserens ad celestia
tendat. Nunc vitra sit
tibi attendenda videlicet
quid legis, quindo legis,
quo legis, ad q̃ legis
nō enim ora quatinus est
utilia eque proficiunt
ascendenti. Nam illaqz
scripturaqz legentibus
magis debes incubare
que tuum affectum magis
inflammant ad spiritale
profectum q̃ ascensum,
quamque in rebus dif
ficilibus et curiosis il
luminant intellectum q̃
acuunt curiositatem.
Dicunt sit materie dis
putabiles, licet etiam
difficilium scripturaqz non
reficiat animam tenerioze
sed nonnunquam frangit
eius intentionem. Il
los autem libros propue
debes legere, qui vel
instruunt te de moribus
de exstirpatione et
natiuitiis vitiorum de exer
cicio virtutum q̃ spiritali
profectu, vel illos qui
mte augent devocio
nem et inflammant
affectum ad dominum et ad
celestia. Et si interdum
alios legeris quamvis ex
causa statim debes redire
ad materias devocionis.
Quale enim habes stimulum
studium in scripturis tale
tibi formas affectum, tale
sentire, et talia sepius
meditaris. Sed debes
attendere ipsum legis licione
ut sit fructuosa, non de
bet esse ex arruptio et
casu fortuito, sed tpe ad
hoc fixo. Homo propue
debet diligenter animum ex
sacra licione reficere, ut ha
beat vim in suis exercicijs
cui melius non occurrit
memoria occupet. Utinam
licet nos non retineat in
se occupatos sed ultius dirigat
ad devotas meditac
iones ad spiritales ordines
et ille sua dulcedine et
affectione dignum ultius
in opus et seruent delecta
bilitate operantes. Tertio
debes adutere quis legis
sit enim qui libros ex toto
ante perurit antequam
incipiat. Alii nunc omni
folium student in principio
statim de inde aliud folium
in medio vel in fine et
sic casualiter perurunt

fastidientis aute stomachi
ut quidā ait est multum de
gustāc Que ubi varia st
et dulsa mānant nō alunt
Tu vero integrū librum
tibi elige qm ꝓposito con
ueniat / mores informet
deuotionē augeat / quem
timēdō dm ut dm est / Pre
dente in principio usq ad
finem ꝑ grica deuotione
et debita frūēcia debes
studē // Nūto debes ad
ūtere ad quod uel ppt q
legis Et ēte principalis
intentio tua sicut in ōibus
exercicis debet esse pūtus
cordis / nō damitus / nō tm
ut scias / sed multo minus
ut sciamus / sed ut tibi p
ficias et alios p tuo modu
lo Debes igitur ut in
mediatus lectione ad puri
tatem referas semp aliq
de lectione exercē quod tuo
ꝓposito ꝑuenat q memorie
ꝑcipet / qd te ad pficiedū
amoneat / ut sic ad mundū
quod ꝑsicuit ruminare
Qz et alios fructū potes in
lectione querē / ut s. nunc le
gendo / nunc orando / nunc
operando exercita varies /
ac tedū mentis deuites / et
ita te teneas stabilem / stu
de ergo in aliq ōibus q
cotidie ꝑsicueris exercere
delectationem inuenire
Delectatio enī seruat
operantem in opere Tunc
in ōibus tedū mentis /
Et hic tibi debet esse
vnus in ōibus finis ut
te serues ꝓfecūtem
delectabiliter in tuis opa
cionib⁹ et exercicis / Item
ut lectionem in mediate
digras ad puritatem /
Deinde lectione oratio
interrumpat / ut de lectione
formes affectū / et de af
fectu surgas ad orationem
Hec de lectione

De modo meditandi capitū. xv.m

Editatio ve
ro dicit q
ea quē legisti uel audis
ti studiosa ruminatio
in corde tuo ꝑtractas / et
p ea affectū tuū circa
aliquod certum inflā
mas uel illumas intellectū
Itaq ascendens q iam
in spe proficiens fre
quens in corde rumina
ꝑcipue quere ad pficien
dum in puritatis que

timorem incurrit uel
augent amorem Vt
autem meditationes tue
tibi sint fructuose et
ut facilius assuescas
bonis meditationibus
duo debes diligenter
considerare Primum
est ut mo tuo de quib
dam utilibus materiis
prindeas quib intentius
proficiat et fructuose or
ripet Quid ut aput
se ana tua est sicut mo
la quod et apponitur
molit si multipl apponit
se consumit et domus et
otosis implicat Si aut
nil certi uel definiti
ad quod utilioribus uio
occurrentib recurras
tibi pfigas nec est te
quibusdam rebus occur
rentib aditu in te p
bere sracle cum cor tuum
quibus hibet occurrentib
adhereat si non aliqui
intense sit affectu af
fectu Sed si uio habeas
aliquid ad quod recurras
sepe apponis deuote me
ditare et antequam occur
rit unde mediteris pe
rit apositum voluntas
negligit et rursum iacebis
otosa Que autem materie
tibi sint utiliores ad me
ditandum et proficiant tibi
ad ascensum superius au
disti Qui cum memori
a preteri tuorum memoria
mortis extremi iudicii pe
narum infernalium memo
ria celestis gloie benefici
orum dei et passionis dni
ce et sique hmi moi Has
etiam meditationes secum
tpi poteris variare illas
assumendo que tpi ingrimit
et pro tpe deuotiorem magis
sermuit ut tpe quo quisquis
ul recolit in ecclesia me
moria dnice passionis tu
te ecclesie conformes me
ditationes tibi formans
immanitudinem et passionem
xpi Sit facto et in alius
festiuitatib propius ecclesie
ut circa materiam
festi versetur tuum exercitium
Iuxta consilium bti Bernar
Sicut est quod licet homo
oi tpe oi hora pro sua fra
gilitate uiti debet ut a
nima sua replent sacis
meditationib et spiritalib
ac deuotis affectionibus
consilio tui bti Hedwigis
debet sibi ipsi homo aliqas
horas deputare quibus

singularibus animam exercet
stupende quodammodo spiritu
et mole stende ad spiritale
desiderium. Ad hoc autem
secundum Hieronymum maxime quem
eis est hora matutina.
Hac enim hora homo magis
est sobrius et ad spirituale
exercitium mechanicus dispositus
et nec dum involutus mun
danis tumultibus. Hac igitur
hora homo debet propinquare
mihi ut se exercitet in aliqua
devotione, quam frequenter
homo per totum diem in tali
desiderio teneamur ad illud
se de mane exercitium.
Tunc igitur homo summo
conamine studeat aliquid
devotionem a deo petere
vel per devotum exercitium ipse
studeat in corde per devotis
meditationibus
se excendo et se preparando
ad matutinas suas
legendas vel decantandas
Dicit fiunt de vespere
antequam vadat dormitum
Tunc enim in horrore vi
sionis nocturne quam solet
super ceteros homines occupare
ipse diligentius studeat
venias divini suspirium per
orare, orans dominum per
cotidianam examinationem quia tunc futurus
est, ut indulgeat que
que male egerit et gratias
agat de hiis que laudabiliter ad implenda et
contra timorem nocturnum tunc acrius per affectus puros et per
orationes devotas se armabit. Et si sacram scripturam tunc legeris sit
lectio propinque de materia
devota, et non de veteri
testamenti historia sicut
consulit beatus Gregorius.
Quod autem dicitur est de
meditationibus ut ceteris
temporibus singularius
exercentur. Ad idem mihi
expedit in omnibus exercitiis
ut scias quido unusquisque
sis arreptus et qui ad
aliud te usurpas ut habeas
tempus orandi tempus legendi
et ora fiant ordinate
Dicit beatus Augustinus. Optima
est gubernatio ut ora
sius temporibus distributa
geramus ordinate, ne animam
huiusmodi turbulentis impetuosis involuta perturbent.

De oratione et modo orandi. Cap. 26

Orationem vero quotiens pertis

Obiciet fuis in domo
in agro / panem tecti sume
ad ipsam semp habe refu-
gium et recursum // Debes
curare circa orationem / quatuor
attendere // Primo de af-
fectu oromis qualem vide-
licet orandi affectum debe-
as induere / et qualem
modum orandi assumere
// Secundo quales orationes li-
ceat aut prohibeas debeas
legere // Tertio quibus de-
bes orare // Quarto quod
te habebis in oratione
et de attentione mentis
in ora // De primo igit
scias quod vigor oromis et
virtus surgit ex affectu
orantis adagris enim audit
deus desiderium cordis
quam clamorem oris Ideo sep
affectum aliquem et desiderium
tibi assumes et induces hunc
modum exercitii uel meditac-
tionum / quibus pro tpe
occupatis / ut semp ora-
tio procedat de radice
cordis / non tm ex labiis
oris semp uel ex affec-
timoris / maroris / dilectionis
admirationis congratula-
tionis Vel Unde breuit
ut modum habeas secundum pre-
dicta / si te in prima exami-
natione discusseris et in-
venies peccata tua multiplica-
ta sicut numerum arene ma-
ris / forma in te affectum hu-
militatis uel maroris et
assume quasi personam serui qui
dominum suum offendit Et
ex tali affectu / forma ora-
tionem dicens Secundum mul-
titudinem miserationum tuarum
dele iniquitatem meam
Si secundo et tertia examina-
tione te discutiens inuenies
cor tuum repletum malis co-
cupiscentiis et vitiosis
desideriis / forma interium
affectum humilitatis / et assume
personam infirmi aduocantis
medicum Et dic Sana domine
animam meam quia peccauit ti-
bi / item non est sanitas in
carne mea a facie ire
tue non est pax ossibus
meis a facie peccatorum meorum
Quia iniquitates mee super
gresse sunt caput meum
Si te in secundo ascensu in
timore per meditationes mor
tis uel iudicii uel infirmi
exercuerit / assume affectum
timoris Et assume per-
sonam rei astantis coram
iudice cum timore et timore
quasi iam conuictus / contra
quem de iure proferendum
est sententia Et dic
Noli me condempnare

Non intres in iudicium
cum seruo tuo Ite dne
ne tu iuste tuo arguas
me Ite Qui autem in spe
te expes per memoriam
regni celoz assume af
fectu amoris et oci ex fi
uoe cordis Dicens una
peto a dno hanc rem
ut habitem in domo dni
pe Quemadmodum desidet
cervus ad fontes aquarz
pe Et de aliis affectibus
quos ex istis formare
poteris assume debes
sicut expectatio tua exigit
et meditatio tua requirit
Ide sed debes scire qd
aliquas formae debes o
rationes plioroz aliis
breues prolioroz di
cimus horas canonicas
uel alia silia .s. ad que
aliunde obligaris uel vo
luntas tua voluntarie se
obediunt uel subiecit Et
ante has orationes semp
debes facere qd admonet
ap pheta dicens Cor pura
spm meum donec mica
lescat spus tuus ex de
uota meditatione affectu
et desiderium Vel ex
timore meroze uel amoe

concipiat Et hoc pser
tim ante matutinas
et vesperas assumendo
meditationes de extre
mo iudicio de penis tuis
de hora mortis de penis
inferni de beneficiis dei
de passione xpi sedm
qd tunc tibi occurrent Hae
autem sunt orationes
breues quas bts Augus
iaculatorias vocat in
epla ad pbam Et his
sicut sci pres assuerunt
debemus continue in
promptu habere semp
ignitis desideriis emit
tere formando de lec
tione affectum Vt di
cam cum psalmista
Ide clario sermone tu
tuoz illuminat et intellec
dat paruulis Similiter
oratio interrumpat medi
tationem interrumpat opi
nionem Sz hic no oportet
tantam fieri mentis
paracionem sufficit enim
ex meditatione deuota
petenti mente aliqlit
ad dnm eleuare Ide
tio vo scias qd quinq
corpis necessaria etia
sunt a deo petenda nisi

amplius et sepius de
bemus orare pro diuina
gra/ pro remissione pec
catorum/ pro adeptione
regni celorum/ p expur
gatione vitiorum/ et
acquisitione virtutum
Maxime autem si quasi
semp ante oculos ponere
id vitium contra quod
principaliter pugnamus
sicut infra dicetur. p
cui expiatione ignitis
debemus orare desiderio
Dz et debes orare non
solum p tempo sed exemplo
vniuersalis ecclesie. De
bes interdum orare pro
defunctis in purgatorio
pro amicis tuis si tempt
tati/ si tribulati/ si infir
mi/ si peregrinantes. //
De quarto scias q in
breuioribus orationibus
utiq; habebis creberri
mas maxis expedit
ut ex affectu dicepto uel
meditatione formati
ta te habeas in oratione
quasi deo priti colloquens
Deteris ab illo grium ali
qd uel temptationum lib
ratione/ formans ex te
uerba sedm tuum affectum
vel sumens ipsa ad illum
affectum affectum deseruientia
iam disposita ac formata
Sed hiis modis in prolyx
oribus orationibus diffi
cilius et graue maxime
capiti est diuinare Et
ergo oportet ut deuote
attendas quod legis/ et
inde moderate formes
affectum/ et deuotionem ex
sensu in orate custodiens
cor tuum ab euagatione.
Interdum cum te in orare con
scientia vrget/ et propter
fiduciali timore pressus
adorare formidas/ sedm
consilium beti Job conuitere
ad aliquem sanctum et de Praie
cum ut oret p te/ qd gren
orandi dicitur postulacio
Clama sancta maria
ora pro me/ sancte petre ora
pro me Ita Dz et pro
brevibus et magnis oratio
habe tempi constituta. //
Deznes autem ordo mag
ime debes arripere/ qm
te temptatio apprehendit
ne te deficiat // Ita apud
cyoibis domum/ ut dns custo
diat introitum tuum et exi
tum tuum/ sicut sancti patres fuere
consueuerunt sedm Jhero.

1. cum exclamare cum cum rogat

Item quotiens peccatum tuum
tibi innotescit siue per admo
nitionem alterius uel tui
examinationem / et sic de
aliis. Incipit ascensio ter
tia qua debellando vicia
ascendimus de virtute in
virtutem / et vires ante
destitutas rursus re
formamus. Principio de duobus
qui impediunt ascendentes
ab ascensu spiritali. Ca
pitulum. CLXIII.

Bene cor hominis
altum prophe
desarbitat ad
cuius summi
tatem uel summam apice
non nisi tot ascensionibus
puenitur. Nec mirum
si altum dicit / cum superior
eius portio si bene esset
ordinata in mediate deum
attingeret et ei soli sub
esset. Ita ut si in superiori
parte mentis tue stares /
adeo alte assurgeres / ut
ipsum deum cernere posses
quantum non per essentiam
propter tuam paucitatem
uel oculorum ad hoc impu
tate et infirmitatem.
Ergo altus mons cum hum
ana mens ad ipsum ascendere
in corde disponimus.
Sed ut labor esset solum
modo ex altitudine ascen
sus et multitudine gra
duum ascensionum esset per
aliter via tuta ab hosti
bus / esset per plana et di
recta ad ambulandum
in ea. Sed nunc hec duo
plurimum impediunt et
retrahunt ab ascensu.
Videlicet multitudo hosti
tum / ascensum ipsum ob
sidentium / et ignorantia
viarum. Siquidem ipsa
via que ducit ad vitam
arta est a dextris et
a sinistris ab inimicis
circumclusa qui ascenden
tes per eam mittentes
sagittas ignitas graui
uulnerant. Ipsi enim
hostes viam obsidentes
intendunt arcum ut sa
gittent tendentem ad
cor immaculatum et cor
dis puritatem. Vincla
etiam. i. vel infectos
affectiones ad pedes
ponunt / ut ita laqueis
suis uel infirmitatibus
seu a dextris uel sinis
tris a via regia prec
cipitent / ita ut videas

summa apicem
ten custe toppe

mille cadentes a dex
tris vie hui⁹ / decē dō
milia a sinistris hui⁹
Unde et ipi inimici
simul nartauerūt ut
absconderent laqueos
atq; adeo octultauerūt
ut dicerent quis vide
bit eos ¶ Sed et via ipi
mitti dominica st̄ etēm
fugiaq; a dexteris et
a sinistris / uiporti viam
multe semite que vide
tur bone / sed nonnsima
ego ducūt ad inferos
¶ Sed et inimici ipi sepe
magis intuēt decipere
viaq; seductione / quam
oppugnare violenta temp
tatione Induunt enim
ipa vitia frequenter
splendorem et decorem
virtutū / et mīgrant se
ascendentibus quasi ab
unde et non de parte
adūsariorq; venientes
quendmodū gabaom
te ppln dni decepērūt

Qualiū vitia vires
anime / occupant
Capitu. 28.

Sicut autē supi⁹
dicim⁹ vires
et potentie ānē dcupis
cibiles / irascibiles et
ānē affectiones que hoi
a deo fuerūt date et
quotiens ipe homo sup
vellet ascendē ul' infra
descendere pdta eum
vires et supra ascen
denten et infra desce
detem sine labore et sti
mulō inimicq; debēnt
ducē ea quiete In ea
su autē primi hois ipe
vires destitute facte sē
contrarie et castra me
tati sunt inimici mi.
¶ Superbia etēm vitiorum
regina et sathane primo
genita ipa nūc i hoīe
virtū arce habitat et
et loco superiori et in re
hquis affectiōib⁹ et
potentiis et appetitib⁹
uiporti viam qua te opo
tet ascendē constituēs
septem duces .i. septem
vitia capitalia disposui
ut ad viam custodiedā
qui calcaneū observat
ascendentis Itaq; sicut
ego superius dictis ap
parūt quoniam via
gradiū dirēc est per
castra concupiscibilis iras
cibilis ꝛc̄ que sūt ab in

mnicis qui lapsio pm
hois quodam modo possessas
videlicet gula luxuria
Ideo oportet te suc
cessive contra vicia ista
que in pmissis verbis
memorant pedem arripe
atq; contra imperfectias
ep primo descensu i nob
surgentes in nunc phas
Et ita ista ascensio tu
i grad q nunc disponim
quodam modo ordinatur
contra primu descensum
in adam Non est nu
ista ascensio sup pre
missas ascensiones aliaq;
sed collateralis vl certe
via et eadem ascensio
diuisis respectibus et
modis varijs exortandi
Ipsa autem est priores
ascensiones pmouens et
adiuuans rectificans q
pparans sine qua nullo
potest in pmissis ascen
siombus ambulare De
quibusdam via a des
cendentibus et se ad alia
spiralia conferentibus et
de origine affectus
Captiu. e q. m
Erraverunt igit
romuli et direc
tam viam ciuitatis ha
bitaculi no inveneruntq
pri dimissis in se viciis
regnantibus reperiunt p
magnas deuiationes et
alta et ardua exercitia
spiralia ascendere Ita
qua hora non pulsabat
hostium insidijs q veratos
laqueis supplantati sunt
seroq sunt experti q
non est tutum cohabitare
serpentibus concipiaq
et motibus habituatis
vuiaq Siquidem ut
aut bes Grecis Romuli
ordine cuiuminis igno
rantes edomare gula
neglexerunt et iam ad
spiralia consurgunt
et multa sepe que mag
ne sunt fortitudinis
facunt et tri postmodu
per curuis illecebram
de quod fortis egerunt
perdunt Et du vetera
no restringit p curuis
instrumentum simul cuncte
virtutes obruuntur
Et eadem no dicendum
est de alijs viciis Ha
est aute tutissima via
in hac securissima deuoto

dulcissima et pura af
fectio eis videlicet mor
dmatis affectionibus ab
ma repulsis delectamur
actibus virtutum interius
Hoc enim est vere in do
mino delectari mentitate
s. et constitute y humilitate
Alie vero mundum de
notiones possunt esse
deceptorie Sane ut sup
hoc ~~[illegible]~~ aptum ad pius
sufficit habeat aliqua
discretio Dicendum q
denotio in proposito dicit
dulcis quedam affectio
vel inclinatio affectuosa
ad bonum / ut motus q
dam dulcis trahens af
fectum Talis autem de
lectatio vel affectio pt
esse duplex vel duplici
ter oriri sicut ad prosi
tum sufficit Aliqui enim medi
est talis affectio subito
vehemens et cito transiens
prius nonnunquam vehemen
contentiens Et ista videt
oriri ex desiderio alicuius
appetibilis vel amabilis
verbi gra Cum homo aliqui
delectabile approximat sive
ab extra per auditum
sive ab intra per sugi
gestum / statim affectio
amoris ad hoc trahit
quem de modo sequitur
motus ad prosequendum
et dicitur desiderium vel
fugu ad repellendum et di
odium Et isto modo sepe
incipientes habent devo
tionem ad bonum / vel de
malo et dulcem inch
nationem saluo dono
dei quod desiup frequen
ter infunditur / primo
vero hoc modo homines
sepe secularissimi et in
pcciis mortalibus existen
tes habent tales affectio
nes / maxime autem mulie
res et homines molles le
uiter. sedm appetitum
mobiles / et sedm deside
rium agitabiles frequen
ter enim tales eis audiunt
de regno celorum admonet
desiderio / sed et dama glam
sepe comitatur vehemens
desiderium iniquiter dulce
et quasi melle / sed in
temperato limitum Hoc modo
afficiuntur homines dum au
dientes legi de aliquo
forti phatore ad quem
appetitur fortitudinem audiendi
amor eorum fit inclinatus
Unde cum talem postea
audiunt victum ut occisum

inadmige

in sedia Innouentur
et nonnũq; vanissime
lacrimant. Sed multi
sicut de facili deprehendi
medũ momentaneũ
et subitaneũ ad aliq
quod bonũ affectũ/ita
e contra subito aliquũ
recipiũt affectũ ad nũ
dũ uel ad carne tale
uel luxuriae/vnde multi
decipiũt quorũdam
talis affectiones quasi
magnas devocionis
multi pharisei extolle
tes. Nec etiam si
huiusmodi affectus fuit
circa glossam carne
xpi nec q; in ei mei
tum caritatis uel de
devocionis constare
arbitrandũ est/sed
in tantũ esse utilem
et arripiendũ q̃tũ
inordinatas affectiones
et passiones vitiosas
per ipsũ exstirpant
uel extinguunt/ut
sicq; etiam fuit tactũ
Nec tũ talis affectus
respuendus est sed
regendus et ad minimum
culum constitutis contra
vitiosas affectiones inad
mitorũ est assimendus/
nec meritũ caritatis
et vel devocionis ideo
est tollend uel ponendũ
Vnde hugo in libro
de amore. Nec puros q;
sedũ momentaneos af
fectus dei estimandus sit
amor/sed potius sedũ
ordinam humane volun
tatis qualitatem. Aliq
autem hic decipiuntur medi
tũ et perfectionem in hac
dilectione uel inclinatione
affectuosa requirentes.
Sed ut ex dei origine et
causa considerari potest
affectuosa dilectio uel tat
dulc/inclinatio etiam
circa carnem xpi uel
quecũq; huiusmodi int
dum plus afficit mini
diligentem et minus
perfectiorem. Non enim
tantũ diligit quisq;
q̃tum hanc dilectionem
sentit/et q̃tum sibi in
illo statu diligere videt/
sed q̃tum in virtutibus
in humilitate videlicet et
patientia alijsq; virtutib;

et culture fiunt fundat)
et in seruandis mandatis fidelis habet. Talis autem dulcis affectus in deum etiam interdum carnalis est et fallax et humanitatis potius quam gratie cordis quam spiritus sensualitatis quam rationis. Ita ut magis attendat ad minus bonum et minus ad maius et ad id quod sapit quam ad id quod expedit. Est autem alia deuotio tamen iam ubi gratia post longa certamina post multa exercitia diuina cooperante gratia iam ipsa vitia imperio rationis subiecit indutus quodammodo naturali affectu bona et dulcia in eo delectantes et requiescens. Hec non est transitoria sed iam dammodo medullis ac infusa et per habitus voluntatem in anima radicata prompta semper ad dei beneplacita ad implenda siue ad quelibet agenda siue sufferenda si hoc fit cum dulci affectione et delectatione ipsa est vera deuotio et voluntatis primum et principalis qualitas penes quam amor debet estimari. Quantum vitia exterminabis, tantum in virtutibus proficies, tantum in hac deuotione nisi a deo tibi dispensatorie subtrahat.

De tribus nominibus hiis qui volunt legitime de vitiis philosophari videlicet strenuitate senectute et benignitate. Capitulum. 40m

Igitur noli tempus deterere, nisi putare te posseris ascendere nisi vitia studueris exterminare. Quia autem non in te inuenis bonum. i. carne tua, sed ipsa vitia in te castra metata sunt contra te in concupiscibili et irascibili et sola voluntas tua tecum est, nam velle adiacet tibi. Deo autem voluntatem necesse est armari contra ora ~~vitia~~ huiusmodi

gnā vitiorū. Oportet
autē q̄ sit armatus a dex-
tris et a sinistris. Sunt
igitur hec eius arma strē-
uitas/ senectus/ benig-
nitas. Diffinit autem
strēuitas sit sedūm bo-
na venturam. Est qui-
dam vigor ānī exercitatus
ōem negligentiā et
disponens ānam ad fu-
turū opus bona vigi-
lanter/ confidenter et ch
ganter. Senectus e
quidam vigor ānī restin-
gens oem desiderium q̄
abilitans ānam ~~ad bem-~~
~~volentiam~~ ac fermen-
tem reddens ad amore
aspitus pauptatis et
vilitatis. Benignitas
est quida dulcor ānī ex-
cludens oem nequitiam
et abilitans ānam ānaz
ad benuolentiam tolle-
rantiam q̄ mitiam le-
titiam. Hec tria sint
tibi arma/ ut. s. sis stre-
nuus abiciendo negli-
gentia/ et ad opus ardu-
um et arduū strē-
uus ad capiendū.
Dis demde seuerus
ut cum iam pugnam
contra vitia arripuis
et eorū fortitudinem
in te p̄ experientiam sen-
tis quam alter vno sen-
tire potes/ noli cedere
noli fugam arripere/
sed inceptum viriliter
p̄sequere. Senēssime
concupiscas insequere
usq̄ ad intentionem/
usq̄ ad dum deficiant
Dis tertio benignus ut
cū frequēter vulnera
suscepis et sepe deceis
noli cadē in ānī perturbatio
nem/ in malam tristitiā/
in desectionē q̄ desperatio
nem. Hec tria arma si
habueris nō sit tibi opus
q̄ p̄uus sit nūs tuorū
contra tot catherias
vitiorū. De celo eōī est
victoria/ et eōī est diffici-
le dūo vincē in multis
et in paucis. Attende
ionathan filū saulis cū
suo armigero dūtaxat
plurimos occidisse. Iudā
machabeū ionathan et
symonē fres. Gedeonē
aliosq̄ plures milites
strēuos non in se sed

in dno spirantes cum
paucis multos occiden
tes III De tribus mitris
Quod i spualib' exer
citis pficienti expedies
sit ul nctrm hre ducto
rem donu spualem an
capitulu .41
Sed quia ut audis
ti circa pmissas
ascensiones sunt vie mte
/ et incipias ea que
ducit ad vitam difficile
/ agnoscit / Nolli
sine ductore ascendere
nolli sine ductore incedere
qm et viam nouerit et
asturias hostiu no igno
ret Solet deus horem
per hores frequenter
instruere / et ad vias
ascensiones et veras
vias amonere Ve illi q
sibi ipi confidit et solus
sine ductore incedit ma
leuiter incedit in vena
tor laqueos / et cum i
ciderit non habet sub
leuantem Igitur ad nos
tram humiliacionem vult
deus ut ductores se
quamur Dic enim totu
pplm israhelitcu per
moysen ductorem in
duxit ad tram pmis
sionis / cuius consilio
plus ora fruebat cum
monicion acquiere
bat Dic loth de sodo
mis / non pscipm / sed
per ductorem angeli
cu egressus exire ad
ascensum montis as
cendere Dic xpus p
se cornelium non instruxit
sed ad petrum instru
endu destinauit / sic
paulu direxit ad ana
niam Et hoc est qd
aut ille devotus eunu
chus legens in curru
ysaiam Quo aut pos
sum intelligere nisi ali
quis me docuerit Et
numera tuum reper
in scripturis Igitur cum
ascensiones in corde
disponis tuu ascensu
rum ductorem tibi e
lige horem spualem
cum eruditione cum
monicione et exami
nacione ora tua exer
cia pfice studens et
ad mpkere Hec est
doctrina tutissima et
sroz pm sancta antiqtis

approbatu Quod
pugnans ꝓ octo
vitia capitalia quo-
dam pugnat cont
oes ordinatas affec-
tiones. capm xlvm

Igitur si arma
arripuisti/ si duc-
torem qui te co-
sulendo et dirigendo
precedat inuenisti te-
pus est ut prelium
aggrediaris Itaq;
pugnandu tibi est
cont oes inordinatas
affectiones/ q maxime
insurgut ex vnitum
aie destitutione per
primi tiui descensum
a iustitia originali.
Quamq; autē vitiose
affectiones aie st plurimē
ab ascensu te retē-
tentes Verū vna
est regina et septem
duces/ vni oes alie vi-
tiose passiones oriūt
(Quib) deiectis et in
locis earū cōtrariis v
tutib) introductis/
ord inordinati desi-
deria cōpmscūt et p
certamen contra illa

octo quadrimodo vires
restituuntur dum earū
noxie motiones freno
rationis moderantur
Quit autē hec octo vi-
tia que interdū dicūt
principalia quasi principes
aliorū vitiorū/ Interdum
capitalia eo q de roe
eorū sit ut alia vitia ex
ipis oriant. Illa vo vitia
de quorū ratione est ut
ex ipis procedant filie filie
eorū dicūt Interdū vo
dicūt mortalia in quātū
morte culpe occidunt
et a vita gre separant
et a deo qui est vera vita
Non tn hec octo semp
mortalia sūt nec etiam
ex gne suo Quit autē
hec octo superbia/ vana gla/
acidia/ invidia/ ira/ phi-
largiria/ luxuria/ gula/

De modo pugnandi
ꝓ vitia et q hs non
debz ꝓ oia simul cont
vnū principalē dictāe
capitm. xlvm

Non autē debes
cont oia ista
simul pugnare/ sicut
ne potes pmissas affec-

sionem sil' ascendere/
non in uno anno aut duo
citius eos a fuce tua
sed paulatim ne terra
redigat in solitudinem
Igitur inpota traditiones
secundum prem hunc ordi
nem seruabis examen
contra hec uitia magis
sum Primo et ante
omia tempus diligenter
discuceris secdm formam
examinandi primus tra
ditum inquiras/qualia
uitia in te latent uel
patent Deinde que
sint in te uitia magis
fortia et magis te in
festinantia De inde
que remedia sint cont
singula uitia efficatiora
Quo fcto contra unum
uitium plum arripies
quod est tibi preterea
magis infestat Igit
cont illud unum prin
pale certamen arripe
expurgationem illius
totis uiribus insiste atq
laborem u sollicitudinem
principaliter retorque
ad illud expugnandum
contra illud uigiter
demum imploza Illud tu
bi in ore semp versetur
ante oculos Pro illius
extinctione lacrimas
indesinenter funde gemi
tus et suspiria ad deum
deuote emitte Nec tu
ita tibi cont unum illud
pugnandum est ut cetera
uitia non expugnes/
Ded ita contra id unum
principaliter pugnabis
ut generalem tui contra
omia uitia hostem habeas
Sciere etiam tibi conuenit
q sicut in natalibus
ex diuisa dispositione q
tuor humorum sanguinis ui
delicet/colere flegmatis
et melancolie/diuise
consunt epiplexiones
naturales/Ita i diuis
horis secdm interiorem
hominem ex diuisa dispo
tione affectuum et ex ce
ruptione uirtum q fomi
tem secdm naturalia sit
diuise dispositiones mo
rales siue inclinaciones
ad uices/et varie dis
positiones uiciose ut etiam
uirtuose Hinc e q
unus magis inclinatur
ad luxuriam/alter magis
ad iracundiam Et fiet

homo habet vna quam
dam inclinacionem quasi
vna massam quandam
vnde cetera vicia quasi
oriantur / vel maior pe
que fortitudo non abstrahe
dici possit moralis com
plexio Quinque enim omnis
est tristis alter pplex /
tertius implexus qui ter
scrupulosus / quintus qui
rulosus / septimus incon
ctis suis afflictus / septimus
occupatus Et hec ora
ut videtur eo quadam
interiori indisponi vel
sine vel originali pro
uenient et sint melan
tolicis non dissimiles suo
modo Zelus autem est
letus vagus hilarus
et dissolutus et sic de
aliis Debet autem
vnusquisque statui suum
interiorem modo primus
habito diligenter inquirere
et secundum hoc ascensio
nes virtutum in corde
disponere et vitiorum
remedia in suo statu
exercitio ordinare et se
per illam inclinacionem
suam vitiosam habere

p plexo
i. aliquis i passio

suspectam / et oib modis
impetu rationis imperium
refrenare Cum autem illud
vnum vitium de quo superius
fuit dictum adeo prouectum
exercitum et virile plus
debilitaueris ut non
obediens amplius presumat
sed si qui se experit sta
tim rationis imperio sine
precio refrenet Sint
alium vitium sibi diligen
debes inquirere quod te
infestat et contra illud
modo dictum preliari.
Noli tam putare quod
quod vitium adeo in te
radicatum possis euellere
ut non sit opus amodo
sultem gradi sollicitudine
et hostiae contra ipsum
debellare Item ut
aut Donat. Vicia sel
putrita pullulant et
effugata redeunt et re
accendunt / exterminata et
sopita denuo excitantur
Qs sum diuisitatem
naturae vitiorum diuisi
mode sit contra ea de
tendum et in quo con
sistat illa diuisitas
vitiorum. capitulum. xl.m

Adhuc autem de modo
prehendi vtra vicia
sciere expedit quatenus
predicta octo vicia et ab
eis predencia non sit videre
modo prehendi. Sed
sicut diuersa est virtuosa
natura/ita et varie sunt
contrarie et pha arripie
da. Quemadmodum carnalia
vicia melius vincis
fugiendo/oem occasi
onem et materiam
tibi de ipsis subtrahen
do. Spiritalia vero melius
expurgatis occasiones
quibus ipsa nutriuntur
et contrariantur fiant
habendo et fortiter re
sistendo. Sed ad
ad hec sp.m diuersitatem
et varietatem naturarum vi
tiorum. Quia etenim que
da vicia que semper
alias occultatur et sine
alio vitio per se non de
nunt/ quale vitium est
inuidia et tunc non tu
contra illud vitium quod
contra ipsum vnum habet
originem debes phare
Tertio adhuc alia vici
orum diuersitatem et naturam

alia

temptationum. Nam sunt
quedam vicia qui apte
ad malum trahunt et
suo impetu volunt eum
oppimere sicut est luxuria
vel iracundia/et hys de
bes resistere cum labore et
dolore/ Quia alia vicia
que suo vitio non impel
lunt sed seducendo fallunt
et talia sunt sepius etia
dum appetitum/sicut tep
tatio de excessu vigili
arum iejuniorum et huiusmodi
Et hic non opus est tam
fortitudine quam discere
one. Vnde sp.m Quia
Mouisse in hac parte
est vicisse/et credere est
vincere. Quia ad ad hec
alia vicia que pri suo
impetu impellunt et bo
nitatis apparitione fal
lunt/ Sicut est ubi gra
ssatus inordinatus ad
ad predandum/ qui seducit
sub zeli pallio animum
pellit appetitu landis
et impetu reputationis
Et hic est periculosissima
temptatio. Vnde hic primo
opus est scire et credere
esse temptationem nec

tu scire uel scuisse est
uicisse / sed et opus est
eius impetu laboribus
et exercitis refrenare
Quot tres sint ascensus sed
uniuersi / uicii et tres
affectus ad oppositam
uirtutem. capitulum. xxi.

Ipse tibi ad cau
telam tuam et
uiciorum certa
mine in gradibus premissis
Nunc ad singulas ui
tiorum etiamsi singularia
descendam / primus tu
scire debes quod contra sit
libet uicium quod arripis
depellandum ascensiones
in corde debes disponere
et quosdam proficiunt
gradus ut scias quotiens
ad uirtutes ascendis
uel descendis ad ipsum
uicium Igitur ita quod li
bet uicium tres potes
distinguere gradus Quorum
primum est insipientium
et pertinet ad primum gradum
ascensionis ad cordis
prudentiam / qui est in
timore Deo Et pertinen
tium et pertinet ad secundum
gradum sedes ascensio
nis qui ipse agitur

Tertius est gradus proficientium
et pertinet ad ultimum gradum
ascensionis ad prudentiam
cordis De ascensionibus
septem primum uicium quod est
gula Capitulum. xxii.

Primum autem certa
men est contra
uicium gule Inde
primo diabolus
primum hominem temptauit et sucubuit
~~et sucubuit Item hoc~~
~~uicium est sit~~ Inde secundum
hominem primo temptauit
et sucubuit Item hoc
uicium est situm quasi in
limbo nature Ut igitur
ipsum non potuerimus superare
quia spiritalia supernorum exce
dunt nostros carnalis
natura nobis impugnatur
Contra istud uicium ascen
dimus per uirtutem sobrie
tatis per quam ascensiones
in corde disponimus sed
gulam debellandi Do
brietas autem uirtus dri
qua corporis alimenta cum
rectamoderamine administ
ratur Triplicem autem
gradum uel ascensum sed
uicium gule debes in cor
de disponere ut possis gu
le appetitum refrenare

et ꝑ tu ad hoc vim co
mpiscibilem reformare
Primus ascensus est
contra gulam. 1. primus gradus
virtutis sobrietatis est
patienter ferre cum non potest
habere cibus vel potus
delectabilis et non contristari
cum non habent medium
desideratum ad libitum.
Et in hoc gradu gulo
sus mitta patienter certa
mina et gule tela. Vnum
opus habet ut hic aliquam
diu stans plectur et
gulam superet. Deus ꝓ
ꝑ natura gule est ut
causet in concupiscibili in
ordinatum appetitum cibi
et potus quo impedatur
ab ascensu. Et talis af
fectus vel appetitus in or
dinatus aliquos cogit
ante tempus comedere
Aliquos cogit se minus
1. minus desiderio et
effusione sup cibos ef
fundere. Aliquos cogit
inordinate cibum detentum
quere. Alios ꝑpellit ex
cedere in minia qntitate
Vt autem totum eius fi
nitam cognoscas et
scias contra que debeas
pugnare. Audite ꝑ pri
ncipalem filie gule secundum
Greg. et sancti tulitus
ubos/ mtriloquium/ de
tractio/ vituperium/ in
epta letitia/ lasciuia me
tis/ immundicia carnis
Vt autem hinc affec
imprimatur quia ꝑ affectio
nem vitiose inclinam
ad cibos pur gure et
expur gure velleas. Ad
uerte debes gnaliter
ꝑ expur gucione omni
vicie cumulatim ꝑ ara
est triplex vis moti
ua corpalis videlicet
vis naturalis que est
motiua humoris et inde
sepe gula vel luxuria
trahit originem. Alia est
vis vitalis qua homo
exercet ymaginacionis
cogitacionem. Et Ito
vero vitus animalis remit
titur et homo minus
eam exercet tanto vis
naturalis intendit et
auget. Et hinc est qd
homines accidiosi et tepidi
Et qui intus delectione
non habent in meditati
onibus in spiritualibus
desiderijs maxime vi

ris carnalib⁹ pricula
tur. Vnde Cato. In
desiderijs est omnis occasio
Hinc est secundum Cassia
num / q gulosus nescit
nisi de cibo et potu et q
ventris est cogitatio. Hinc
est illo p̄ Chrisostimus
q mulieres maxime
temptant vicijs carna
lib⁹ / q minus ab illis
sollicite. Vnde ut Chrisost⁹
de luxuria dicit. Est arc
vacuitatis passio. Et cum
ptum malus vis mitti
tur. tui natalis remittit
sicut patet de studiosis
Et hinc est q d. b. tus
Theod⁹ ad rusticum. Omnia
scriptura septuaq̄ / et vicia
carnis non amabis.
Quinto igit̄ homo in
teriori et exteriori actu
pacat̄ et sollicitudini cu
delectatione fuit intent⁹
tanto amplius carnalia
vicia superabit. Est ergo
remedia gule et etia
luxurie est omis sollicitu
do et interna ad bonum
affectio / sicut Ecclesiastic⁹
que valde valet contra
gulam et luxuriam

Dilit̄ denuo sac̄ loco
quelibet exteriori utilis
occupatio cum affectione
interiori. Igit̄ istis et silib⁹
remedijs oportet te pug
nare contra gulam ut
tande ascendas ad supe
riorem gradum / qm est
ut ita proficias / ut iam
pmpta voluntate vehis
et sine magno appetitu
contraria possis abstinere
ab illis cibis delectabilib⁹
qui possunt haberi et ce
dentia simplicib⁹ et silib⁹
cibis et abstinere a delec
tacionib⁹ / putta vino et con
silib⁹. In isto gradu stas
tutius nondum ad huc es
sine impugnacionibus lux
debilioribus. Vnde ut ad
tertiam ascensionem pue
nire possis consq̄ tibi
calcandi est gule. Ter
piscencia remedijs pdis
Jejunijs / vigilijs / tribulacione
et crebra Jpunctione
cordis / quib⁹ te forsitan
illusum vel victum remis
teris / ingemiscens / nunc
horrende vitiorum / nunc de
sideria pfectionis et ascen
sus integritatis donec
hinc nodi cuius et medici

tiomib⁹ mens occupati
piter et possessa ipsius
obi affectionem non ta
cuiditati q̃ omni vite
imposita sibi recognos
cat magisq̃ necessium
corpori quam desiderabile
sue sentiat attributum
Et tunc attingis tertium
ascensum/ et tutam iam
indutus filius affectu Est
autem iste tertius gradus
et ascensus quo homo ita
edomuit gulam et ado
reformauit vim concupis
cibilem/ut sine aliqua dif
ficultate ab habitis delica
tiomib⁹ cibis possit ab
stinere et continens esse
necessitate in qualitate et
quantitate/ut quo simpli
cior cibus eo magis di
ligat Cum autem adeo
gulam superauerit sobrie
tatem in locum eius ordi
quem diligenter obseruet/
maxime qualitate q̃ quan
titatem in cibo/ Qualita
tem videlicet ne delicata
queratur et singularia/ quan
tate ne mensura exce
dat Nam quanto varia
est capacitas mensure
homini/ vnicuique in cibus

est finis continentie/
Ille quis quis iuxta men
suram capacitatis sue
onetur in gluuie aliqa
me autem videat sobrie
tas ut semper equale mo
deratius semper obsuet

Ascensiones contra vitium luxurie/ Capitulum .4. A.m.

Secundo oportet
te ascensionem
contra luxuriam
disponere ut ipsam vale
as superare Cupiditatem
et ipsa in vn concupiscibili
sedem collocatus/ nemine
que pfecto possedit/ per
mittit in corde ascendere
Qui tuum bestiam fuerit
concupiscere in stercore suo
Ascendimus autem contra
eam et debellamus q̃ vir
tutem castitatis/ que est
sobrietatis que gulam
debellauit filia et ab ea
propue nutritur et augetur
Hec autem castitas est vitus
magna origine celestis
Hanc sicut angelis ab ipso
dno omni fontali principio
didicerunt Hanc ipsius
de celo ad terram attulit
et in ipsum sua dignem
gloriosam hui⁹ virtutis

Tiglume d'gulsich

discipulā pfecit alios
imitandā. Nūc autem
restituens tplici ascensu
ut pfectiū ēdu ascen-
dim dtra luxuriam
et deuītim eam. Pimo
est continentia ab actu
carnali cū pposito sic
manendi. et ōibus illi-
citis motib ascensio me-
randi. In hoc ascensu
est bono adhuc in labo-
re pugne. et nō inter
distat ab inimicis. cum
sola voluntas restitutem
eligit affectū repugnate
Igitur oportet ut in hoc
gradu constituti vnitis
in meris ad plūm. Nam
tonitū istud vitiū et con-
tū et ūmane bellum
pretis vicios ac diuītiū
Vt autē scias quo debe-
as istud vitiū oppug-
nare. des ipi natuīm
in modū quo oppugnat
diligenter adūtere. Na-
turā autē habēs duplice
vnū ex pte carnis al-
terum ex pte anie. Ex pte
carnis natura habet
motus in carne et ac-
censiones membrorū ex-
citare. ex pte autē anie
ingerit affectū fūrarū
et meditatione ad eas.
ingerit ymagines aur
uel familiaritate alē
Filie eius sūt Circa sūt
septem. Cecitas mentis.
inconsideratio mortis et
inferni. inconstantia cogi-
tationū et desideriorum.
amor sui. propitatio ad
pecū. odium dei. affectū
pritis seculi. desperatio
futūī seli. Vt autē no-
tus hos et affiones de-
vinctis diligenter. Considerā
dū est q hoc vitiū ut
Crisostō. ait. Est aīe
vacuitis passio. i. sūm
exercitio sine desiderio
existis. Vnde qūtū cor
tuū tuīore sollicitudie
ūpunctione repleueris
tanto min tentabit.
Et hinc est q i sompno
cū vires aīales sunt so-
pite hec bestia amplius
infestat. Pro specialib
tū remedis. Notet q
hec passio in diū se magis
habet ex parte carnis
alias ido magis ex pte aīe
Et cū tū in carne fūt
in aīa suscitat affectū
Et e contra cum iam i

ara fuerit statim monet
carnem. Sunt autem que
da remedia magis p
sanatione hmi vitii ex
pte carnis videlicet re
nuntiatio quod est vnum prin
cipale remedium. Ite opus
manuum. vigilie. labores
tribulationes et ossilia
Propte me contricio spis
deuota oratio. frequens
et sta meditatio. sollicitu
do mentis et spiralis
exercitacio studiosa et
intentia intellecto et vo
lendi occupatio. Item
custodia sensuum ubique
in platea. Item Ite repressio
intellectus cogitationum
Item nulla familiaritas
te habe cum inferioribus
ne solus cum sola loqui
nec in secreto hominum. nec
nec frequentare domus
eius. Et magis valet
humilitas et miseria. Qui
sapiens. Cum sciui quia
aliter esse. Ymmo no
potui. abiui ad dmm et
deprecatus sum. Item Quinque
autem sine humilitate nul
lus omnino vitii poterit
triumphus acquirere. in hi
tii vitio singulariter

indigem. gra dna
Igitur hys et similibus
exercitiis te exercitando
tandem ascendis aliquo
videlicet ad hominum gradum
castitatis et sed in pfectio
cont. luxurie vitium. Est
autem hoc gradus cum per
macerationem carnis et
alia pmissa exercitia affectus
mundat. et corpus ita spm
subiugat. ut rarius
tempter. et fricti labore
tamptacio cedat impe
rando magis ipsi resis
tendo. Sed sup hunc
est ad huc alior et cer
tius gradus. cum videlicet
p longi exercitia et multos
labores dina adiuuante
gra ita depuras carnis
edomuisti. p vno rarissi
me et tenuissime sen
ciant. et talem mundi
tritiam affectum et amore
hodiernis et detesteris
ces motus carnales p
nauseam quodammodo inde
patiaris. Ostensiones
contra castitatem. Capitulum. 18.

Certio oportet te
ostensiones in cor
de disponere. Ite
auaciam p contemptu
diuitiarum et virtutem

paupertat et fuit sicut
in precedentib tres as-
census Dom te nolle q
qp in iusti lucri habe
et de iustis habitis fu-
re elemosinam et non
abuti pria facultate
ad vicia Deinde si ra-
dicitus vis hoc vitium
euellere habens victu
et vestitu et quibus
tegus his sis contentus
Vel ~~etiam~~ certe qd est
summum remedium ora p
opto relinque et sub
alterius cura uel pro-
uisione degere q nullus
rei qpiam minimum ad-
mittere pretentem
Ite confidencia de deo
qm no delinq spantes
in se Tercius ascensus
est non solu iusti ec
contentu sed et solus
necessitatis sententia nolu
velle hire superfluu et
victu et vestitu hos-
pitio et sic de alys
Tertius aute gradus
est nolu possidere in
mundo et nolu velle
hire et in oib necessitas
frequenter pati penuria

Iuue iuuenice st seq. s.
prodicio firmus vacuitas
primitiu inquietudo et
cont insidiam cordis
obturatio Ascensio
nes cont ir ascendit
Capitu .19.m
Dns tribus
delectis
tamq pnci-
palioribus ascende cont
vim irascibilem de
vincendam Et hic
occurrit primo ascen-
sus disponere contra
vitiu ire Cont quod
triplex ascensu uel p
fectu virtute mititur
pficere Primu est
ut discat homo moti
re p pugna cohibere
et reprimere ne erui
pat foras p iuba uel
fera illicita Est aute
nata uel moti mitiu
die hm Gregorium
triplex Nam quosdam
mouet subitanee et
cito recedit quosdam
tardius mouet et iam
moti non cito desinit
quosdam q cito commouet
et tardius relinquit

Tribus enim sunt ripa
tuo mentis detrimenta
clamor indignatio blas
phemia. Iteratur in hoc
primo gradu destituti
repugnam et contrariam
nos ut dum motus iracun
die sentimus non foras
erumpamus. Ut autem
hoc melius fieri possimus
debemus. Itaque ante p
tractare ea contraria
que possunt nobis con
tingere et fore occasio
iracundie ut cum ipsa ve
niant simus scuto patie
armati. Item ad hoc
valet cum labore repugne
et ascensum flammam in
tes suffocare. Ita ut
homo utatur se alia ne
gotia ut commotionis
sue obliviscatur. Item
magnum remedium esset
si homo adeo esset com
pos sui ut possit ad
mittere consilium contri
tundo ipsum mala
sequantur iram quam
conscium ledit puri
tatem mentis turbat
spm sanctum de corde fugat
proximum scandalizat
fama dissindit. Item
ipsum est veneni ire
Chimacus. Quemadmodum
aqua extinguit ignem
ita veracis luctus
profluens lacrimarum na
tura habet occidere et
extinguere eam flammam
furoris. Item intenta
meditatio mortis re
frenat iracundiam
Minus autem et humiliori
exercitio homo profitet
donec secundum gradum
institutis ut patie ut
tingit qui est cum homo
usu et consuetudine
sustinendi struxit et
refrenandi impatien
tiam didicit iam non
treti vel turbari adus
sed quasi in loco munito
recessus et austeritates
adversarios intuetur.
Tertius autem ascensus
est grande tribulatio
nibus gloriari cum assunt
et desiderare cum desunt

Ascensiones ad dilectionem Christi. Gn

Ascensiones et invidia et ad dilectionem ipsi

Ascensiones et invidiam sunt
profectus et gradus
proximi. Quare primus

est multum odire / multi
malum cupere / multum velle
bonum impedire. In ne
cessitate proximo auxi
lium subvenendum non
subtrahere. Et breviter
ut nemo faciat vel cu
piat malum cum voluntatis consensu / et bonum
proximo optet et faciet
sicut sibi velle deberet
si indigeret. Caritas
autem sicut superius
dictum est ad quid magnae
dilectionem proximi ascen
dit / ipsa finis et ascen
sionis. Nam sicut caritati
dei et proximi nihil est
praeponendum / ita invidiae
nihil est postponendum.
Ante omnia igitur unionem
et pacem debemus retinere in qua est omnium
perfectionis / nihilque est
aliud in quo angeli sed
tum delectantur / nihil in
quo tam expressam similitudinem coelestis hierarchiae re
praesentamus / quam si caritatem
et unionem cordium servemus / idem oris dicentes
idem sentientes / cavetes
lede conscientias aliorum /
scandalo singularitate /
voluntatum / vel dissuetudi
nis praesumptione. Nam si
mandatum populus a nobis
recessisset / totiens repletum
ut ut arcanus ipsemet
In hoc magis ignoscent
oculis quae mei estis discipuli
si dilectionem habueritis
ad invicem. Utraque magnae
expugnemus hoc vicium
quod apostolus demonibus
asserebat. In invidia enim
diabolo mors intravit
in orbem terrarum / sequuntur
eum qui sunt ex parte eius.
Est autem secundum hunc
diem invidia / nihil amare
corpus quemque amat / ho
nores. s. et divitias et
voluptates. In naturam nos
aliquod trahimur delectamur / in
tantum si quidque ab eo
impedimur ad invidiam
concitamur. Nota tamen quod
motus displicentiae super
bono alterius alterius non
semper apostolus dicit invidia
Aliquando enim habemus displi
centiam in bono alterius
magnitudinem tedet in mirum

uel aliorum nocumentum
Vt si invidio alicui de
domino suo qui tyrannus
est et alios deprimit
iniuste et hic motus semper
est de tyrannide bono et est
quidam bonus quidam vicioso
Aliqui etiam habent motus
motum displicentie et de
bono alterius uel tristor
inde non quia ille bonum
illud habet sed video
me ab illo bono carere
Et hic est quidam bonus
zelus et iste vult Deus
ut invidia de virtutibus sit
inter nos et istentio qui
huiusmodi qui obedientiam.
Tertio autem contingit
iste displicentia de bono
alterius in quibus est gloria
uel honoribus mei dimi
nutum et hec est pessi
ssima invidia Et non
est inter personas non inter
distantes qui illius gloria
uel honor qui multum
et excellenter est supe
me non minuit gloriam
mea sicut rusticus
non invide gloriam regis
de gloria sua si forte fit
regis qui potuit eligi
in regem sicut esau odi
uit iacob sic absolon
videt salomonem Sic
invidie que ex consequun
tur odium suspiratio de
tractio exultatio in ad
uersis proximi et afflictio
in prosperis eius Ad
remedium est ut homo di
ligenter prendat quia etia
si alius illo careret bono
de quo ei invidet attamen
ipse illud non haberet
Sic timet vindictam dei
qui hoc non dimittit pena
sua nisi ipse dimittat
proximo suo Item ut ho
studeat illi quem odit
esse obsequiosus affabilem
atque benignus Ad hoc
tollendam invidia ascensus
et ad dilectionem proximi
profectus est sic alterius
profectum gaudere et bonum
alterius diligere qui pessimum
et sic eius adversitatem co
pati sicut propria et alienum
lucrum sua deputet quia af
fectu pietatis Tertius
autem ascensus est diligere
inimicos ex affectu et ex
dulcedine erga odientes

et psequentes se affici
sicut erga singulariter
dilcos/ et no solu res
tpales sed etia corpus
pro frib; pone paratu
esse. Ascensus et op-
pugnationes contra
acridiam/ca. Gi.
Quid dilcos proprie
oppugnat et des
truit in acidiam. Ita p
ascensus et dilcoem dei
sipam acridiam et tsti
tiam malam. Timor dei
et ferueti facit opa
ri. Nam opa magna
si est/ si vero opari ren
nuit no est. Similiter
actus caritatis est gau
dii in spu sco contra
tristiciam. Primus
autem gradus dilcois
dei est sic diligere ipsum
et sic eis uti ut tm
illicita deuitent. Est in
hoc gradu positus qui p
tm salutis necessaria deui
tans ne tm deiciat te
acidia ut omittas ne
cessaria agendi ul sub
precepto mandatu. Vero
hic ascensus bassius est
et no est boni dm ipso
manere. Unde nota est
ut p otimum exercitio
nem in bonis opibus
tempm frangus acidie
tue resistendo et bonis
opibus et deuotis exer
cicis affectum inflammando
ut tandem delectationem
acquiras et affectum in sas
exercicis et bonis opib;
ut non solu agnis saluti
necessaria/ sed plenori
affectu et feruenciori
accensus meripias pro
parte deuicti acidia
age oia que dei sunt
Et ad illa agenda esse
studiosus et etia d silua
adimplendi. Et hic as
census pertinet ad secdm
gradum dilcois dei et
contra acidia. Nd dm
autem in pugnacis ab
acidia et nondu hic p
ueneris/ scias hic sumu
contra acidiam esse re
medium ut nulp cedas
sed semp viriliter resistas
Ut autem natam hui
beste agnoscas adute
p motu et agitacio hui
uci principaliter trahit
ad duo/ videlicet ad loc

mutationem et exercitio
ne aut mutatione
loci hoc modo procurat
ut cum mentem tuam
primo tedio aggravat
et deprimit et omni delec
tationem in spiritalib' tollit
Alia autem sine delectatione
esse non potest Incipit
ergo statim ad delectatione
carnalem assurgere et lo
cum illum in quo nullam
habet delectationem velle
deserere Utique statim tibi
causat loci horrorem / vel
le fastidium ad omne bonum
maxime spirale fastidium
Nam medii habent cor
poralia arripit ut min'
spiritalib' occupet Ide
mde tandem incipit loca
remotiora exotollere et
illic commorantes fires
bis fierre Ad primes vo
fires quando aspiratione
tuam ad min' spiritales
contrix Utique cum ma tedio
affecta nulla consolacione
invenit statim loci dese
rit ac in somnolentiam
incidit vel dissolutione
sollacium quaerens ad tempus
mutationem exercitiorum
licet occulte sub pallio
ira inducit Cum enim aliquid
gratiatur hujusmodi exercitiis
consurgit quidam alium lem
ora amplius illa extollens
et reputans magis meri
toria ut puta visitare in
firmos vel ire monasteria
destruere in quo malus et
accidiosus discipulus peior
magistro vero efficitur
Utique volens acridam le
gitime devorare / ante ora
loci tui ne deseris / nam
quanto loci plus mutaveris /
tanto magis erit mens
tua in exercitiis vaga in
spiritalib' accidiosa Omni
Impossibile est omni fide
liter alicui omni affigere
qui non prius alicui loco
pseneramit affixerit
corpus suum Utique egritu
dine cui de loco ad locum fu
gere mittit / sic est qui umbrae Sicut
corpus effugit Quidam
etiam mala exercitia venant
qui sub exercitia sua tenent mu
tet dum est sup Filie ar
cidie sit semper Gregorius
s. malicia .i. voluntas ma
chinandi mala desperatio /
pusillanimitas / rancor
.i. odium inveteratum / torpor
circa precepta dei / evagatio
mentis circa illicita / Co

punctio si accidiosus cum
acquirere possit valde valet
contra hunc morbum Chyma
chus Qui luget se ipsum
nō nouit accidiam luget
iste tyrum memoria offen
sionum et delictorum et per
cutiat ope manuum et ra
hat intenta et attentis
meditatione filiorum bonorum
Item contra tedium cordis
mitis valet vanitatis actio
nis et tuc homo legat nunc
orat donec affectum aliquem
extirpat et cogitat se in his
operibus quibus maxime
accidiatur Deinde si homo
strenuus et seuerus et
benignus fuit in suis exer
citiis et sctis operibus et
diuitiis se peseuerauit non
tandem incipit spiritualiter
et affectum caritatis in
pit dilatare et quodam
modo estuare ad deum ut
quasi sine ipso vnus nō
possit contentus desiderio
dissolundi et esse cum xpo
Est ad hoc tertius gradus
caritatis dei qua accidia
superatur Item de tristitia
mala. capm. Lxxm

Tristitia mala et
duplex Dicit enim quod tris
titia quidam pro ut est
circa omnem passionem et
fuit valde difficultes com
prehenditur eius oratio.
Alio modo est quedam
torpor et grutis tediosa
in spiritualibus et tuc potest
comprehendi sub accidia.
Et contra eam ascendit
per gradus caritatis dei nam
actus caritatis est gaudium
remedium contra tristitia
si est ex desperatione / sunt
memoria beneficiorum dei
et misericordie eius et intuitus
beneficiorum eius Ita quod ho
libenter sit in bona volun
tate et bona societate
quo de deo loquitur vel
materia spiritualis Ite illud
Iacobi Tristatur aliquis
in nobis oret equo mo
et psallat De bona tristi
tia satis patet ex dictis
de compunctione Ulrichus
contra vanam gloriam
Capm. Lxxm

Contra vanam
gloriam nulla virtus
est strenua Idcirco per
nullam virtutem possimus
contra ascendere nisi gradus

denotis

ad debiterendū ordi
nāc ipa enim magis ex
utrutib⁹ quāt ex bonis
opib⁹ roborāt ipa enim
primo pulsat in carnā
lib⁹ in vestib⁹ in paretib⁹
in dignitatib⁹ et ḋsilib⁹
Et quē hoc mō superare
nō potuerit p humilitate
supplantat Qm tūc p pe
ceris hunc tributū semp
stat aculeo rēd ꝗ ꝗ fe
ceris ꝗ ꝗ egeris ipa se
immisceat et cor: tuū ad
vane gloriandū instigat
Filie vane glē st septē
.s. inobedia contencio ypo
crisis pertinacia discor:
dia nouor: pusumpsio
seu inuencio. Itūq: et
si nō habem⁹ aliq⁹ spāte
virtutem q vana glām
debellāc possim⁹ ascen
siones tūc maxime ḋtra
cam st necēse Sit igit
primus gradus ꝗ ascensus
contēcā ut hō diligēt
et summo conatu stu
deat ne aliq⁹ vane glē
intentione incipiat ut
custodiat os ne loquat
vī laude acquirat pci
pue tali intentione

et p cogitacōe Similiter
cuicat talia opa agere
vī singulariē posset lau
laudari ut apparere Istu
mēt ḡdū facilē ascen
det si studiose in corde
rimaueit ꝗ ꝗ ꝗ tali
intentione incepit et
pegerit ꝗ nō solum
nullū pmiū recipiet
sz ꝗ pena magna habe
bit Vī diligenter cogi
tet illud Amen dico
vob recipient mercēde
sua Sz et aliud psalm.
Ossa dē disipauit
ossa eōr q hoib⁹ placet
cōfusi st qm dē sprevit
eos Ite si ad huc hob⁹
placere xpi seruis nō
essem Sed ascensi est
ꝗ sicut hō cauet ne bō
sua agat ut videat nel
appareat hoib⁹ Ita summo
studio cauēat ne se vana
glā i medio adhibeat
et sacrificiū maculet Et
ꝗ hō se semp studeat
illa apleti i quib⁹ deprā
ul vilipendi possit et
abiciat ord illa m q̄bus
possit oriri glā ut hanc
Sz ipa vana glā ut ab hoc

tribuit
extringet

gradus 1.
instigat
pertinacia
pertinacia

ascensu decepto et sat
frequenter non violenter sed
fraudulenter hominem deicit
Aliquando suggerit aliquid mag-
num arripiendum non inten-
tione gloriae sed zelo dei ubi
fieri Suscipere officium predi-
catoris presbiteratus
vel diaconatus ordine
ut possit deo magis lucri
et aliis forma fiere
vite exemplaris Sed et
appetitus vanus et expellendus
ita eo ipse homo ad ta-
lia indignus efficitur Un-
bis Gregorius. Sicut hiis
qui veritatis venenum que-
situs refugit est sacris
altaribus admoveds sic si
ultro arripuerit vel temere
se ingerit et periculo
dubio removeandus.
Unde nobile exemplum
de quodam hypocrita
decepto Vita patrum libro de
institutis cenobiorum cas-
siani Tertius ascensus
est altius et non nisi ad
eum ascendunt Et ante
qui ipso vanitate iam in-
flatus et delectatus adeo
diligit delectationem et des-
pectum mundi ut nonnunquam
coram multitudine aliquid
faciat vel agat quod ad
ignominiam miseabiliter
insumantur eo amore ab-
jectionis et appetitu ig-
nominie

De ascensionibus superbiam debellandam capitulum Septimum

Nunc ultimo ad
thronum ubi sup-
bia sibi sedem collocavit
intendit est ascensiones sibi
disponere et inde ipsam
superbiam victorem regnum
ad modum Jezabel regine
deorsum precipitare Oportet
autem contra eam ascendere
per gradus humilitatis quorum primus
est quod ipse in veritate ignosce-
rit semper esse infirmum
inopem bonis virtutum
et si quos alios habet
defectus ut non elevet se
super se Quod si interdum
temptacione victus fuerit
semper redarguat et cas-
tigat Sed ab isto gradu
retrahere nitetur ascensore
duplex videlicet carnalis
et spiritalis Nam carnalis
hominem decipit et suggerit
ei quod sit melior quam est
in veritate propter scientiam

ppt dulcedo ppte pnta
dignitate ul' ordinis hymi
modi et no pmittit homo
sepiu q ppria voluntem
in virtute cognosce Sig
nare p q ista carnalem
superbiam in te ut i alio
cognosce potis sim Cassian
ista. In e pmitto in lo
quela clamor / in taciturn
nitate amicitiae excelsi
et effusus in letitia / risi
irrationabit in senec
tate tristitia si reprehen
sione rancor / fucatus in
sermone / verbi passim
sine ulla cordis unitate
erupencia expers patie
nciaris altera / audayo
ad structuras irrogandas
ad tollendas pusillani
mis / ad obediendum
difficilis / ad reprehendu
exhortationis implaca
bilis / ad resecandas suas
voluntates infirma
semper suas diffinitio
nes strenue contendes /
incepto consilii effer
In oribus suo pcinus
tredit qui semor con
silio Ut autem hac
carnalem Superbia depri
mens ad primi pdem ui
cendas humilitatis gradum
nice est ut prius humilitate
verum fundi tus itimo
cordis exhibeas affec
i nullo acquiescens eos lede
ut Istrisam. Ite ut Istimo
te exercas in imaliis opib
et despectis officiis ut
puta in coquine seruicis
ul' necessitis domui scoba
do ul' scutellas lauando
humili et abiecto habitu
tanq pauper incedas et ipse
Ite humiles moses q iuba
tur nouissimi locii eligere
vocabula iactantie de
uitare Sicut vocari
rabbi uel dice ul' Ilic
et michi domino iactantie
ponere Item horad mor
tis nice semp pocit hre
Nec q his silia cum
Isuetudine venerint
mente ad humilitate mch
nant et timore eius de
primit // Est nice alia
superbia spualis q mete
mtimesce facit et supra
se eleuat ipsi de mitis
suis virtutib q magis
meritis q sibi attribuit

uel se spalte hre glatur
ut sibi a deo ppe sua me
ta data arbitrat. Et h
e mlto pcliosor qm vita
carnalis. Nullu est aliud
viuere q ita des stutes eo
hauriet cuctaq; iustitia
et sritate horem spoliat
atq; denudat q modu
sirpbie malat et virtutu
tam fastigio collocatos ex
iussia ruina deice et tru
cidare solet. Sz ut etia
hic ~~timore~~ timore int
im deprimas ac ad pfatu
humilitatis gradu ascen
das debes in oib; virtu
tibus in oi pfectu in oib;
bonis opib; eo toto corde
et eo sma dice q sentire
Non ego sed gra dei
mecum. Et illud gra dei
sum id qd sum et rursu
Deus est qui operatur
velle et pficere q bona
voluntate alicui bonis de
siderii pficit in bonis
Ite debes diligere. Desidere
ppria virtute et diligere
ppende q bona mentis
tue no st tua sed dei
dona et eo ipis vobis
reddituri sic aquila vo
tua ipa st tua et pure
mala et eo plubi circu
stancis gratiam q ipi ssi
mis supplicis digna. Do
nra non sut pure bona
sed mtiplicie mpsta. Neg
hgeni tepiditis ypocrisis
vana gla q consilia a deo
sepe bona nra coniunat
ut et nob parti sint mi
cordia et deo min accepta
Ite debes frequere supio
res q michaes te attende
tam hores qm ipm dnm
Ihesum xpm qui ait
Discite a me q mitis su
et humilis corde ut sic alios
exemplo vel sermone tibi met ipi
Hec ad ei hs ducius
actinuerit et in his diuci
se exercuerit merpit scripin
quat e in veritate cognosce
Verum etia si affectu se se
in his exercuerit et pseue
rauerit e ts pmanserit eo fuit
merpit affectu induere et
qualem ipe se cognouit
talem morem ite. In primo
ascensu talem desiderat
etia se ab alis reputari
qd in ipo est. Et hic
est sedes ascensus q sedius
gradus humilitatis. Iterum
do gradu et ascensu e cu
homo p humilia exercitia

et veritatis cognitione
tulem induerit humilitate
affectum ut etiam in magnis
virtutibus et sublimibus
domus non extollat quia nihil
sibi corporis blandit totum
ei a quo etiam recepit refundens
et in integrum restituens
Talis fuit humilitas pupi
et mater matris eius tait
etiam et humilitas angelorum
qui scorsum in glia Incipit
ex. ps de ascensionibus
spiritualibus quas fecit duplici
via videlicet ad septem
et ad promissum Capitulum

Audisti Gen. xx
o homo nunc des
census quibus des
cendisti Audisti quoque
ascensiones in corde tuo
disponere et quibus excessus
gradibus ascendere quomodo
per desiderium exodum debeas
dum angelicum imitare qui
te quoque promissis receptum
Et hec fuit alia quinque que
tibi in principio pponebam
Sed quia divina scriptura
de hiis ascensionibus alibi
locutus dicens Vidit iacob
scalam erectam et angelos
dei ascendentes et descendentes
ea autem non fortasse quomodo
in hiis ascensionibus angeli
uni utique sua descendunt
illa quoque ascendunt non tantum
mirandum Quis autem
hoc non absurde possit in
telligi quia etiam upi sua uni
dum peregrinatur a deo qui
dum peregrinatur a corpe
quod corruptitur non iter
possunt simul et indesi
nenter ascendere qui aliqui
corruptibilitatis pondus
quantum deficiant in ascen
su et descendant ad temporis
relaxando exercitium spirituale
Hic tri sunt descensiones
utiles et ad propositum magis
quemcetes quibus etiam veri
ascensores et uni spiritua
les medium quo tpe ascensio
nes suas interrumpunt et
assimilant sibi utiles des
censiones Ut autem
hiis descensionibus comprehendas
Duae sunt hui
modi descensiones Una
qua ipse descendit ad septem
Secunda qua descendit ad
promissum Et hi et utrique
descensio est triplex gradibus
subdistincta De prima
descensu quomodo ipse descendat
ac spiritum ad septem de gradu
superiori ad inferiorem et cetera Gen. xx

absurde
sensuelle

Primo igitur homo
descendit ad se=
ipsum tu ibi gra=
aliquis in alterio ascensu
constitutus et ad sublimio=
rem gradum pruecto medio
tu descendit ut se perfec=
tius in fidei fundo exercat
ne semper sui ascendens
negligens amittat quod
inferius iam acquisiuit / neque
enim ita quis in hiis ascen=
siombus ad anteriora debet
extendere quasi nil esset
penitus opus ad posterio=
ra respicere / sed ita debet
se anteriora extendere et
de virtute in virtutem
perfice ut nequaquam negligat
gradus ad quos deuenit
uel per quos ascendit / ut
quod obtinuit summope
studeat custodire / ubi
gra / Per timorem pus
finisti compunctus et per me=
ditationes mortis tue
extremum iudicii et penarum
inferni intra bona egisti
et de mde venisti ad spem
et per memoriam celestis
glie et beneficiorum dei diuti=
te ad dilectionem amois
meditasti / nunquam ita timore
debes relinquere / nunquam ita
ex toto meditationes me=
tis et iudicii debes omno
postponere / Sed ita per medi=
tationem debes ad ~~superiora~~
superiora ascendere et celeste
glium speculari / ut eius
pulchritudine alliciaris
ad ulterius ascendendum / In=
terdum uero per timorem debes
ascendere et vanitatem
mundi et brietate vite
tue et acerbitate penarum
infernalium studiosius
contemplari ut terrearis / aliquus
descendere ut sic amor trahaturque
per spem / a posteriori vero
per timorem quasi quodam
aculeo precedente ascendere
compellaris / ut ita semper
in tuis exercitiis nec timore
et spem et cruciatu ascen=
dis / et descendis donec
ipsa cruciatus fiunt perfecte ad
foras mittens timorem /
ne videlicet in torporem
uel securitatem mordeas et
presumptione / Sic utique
angeli ~~a. dei~~ sed ascendunt
in eum per affectum et deside=
rium et descendunt in abys=
sum uel deuenientes in infinit

p diligēten ꝗ sideātionem
in quo tm gradu amplius
quimis se deberet exercere
discretione opus t ut dis
ternat ꝑm ꝓfectus status
et conditiones ꝓsonarꝫ
Sic itraqꝫ ascendendo et
descendendo vtrumq; pe
dem xpi cū maria am
plectetis pcatrice sic
in media q; iudicii cum
ꝓphetis decantatis Ad
hos duos ascensus q; des
census ora que t septuag
sunt referunt ꝑ.m Aug.m
Vt videlicet in medium a
mes / timeas ptuten Vn
ꝓphetis scis in dina locutō
hec duo narrat se solū
modo audiuisse Semel ist
locutus t deus duo hec au
diui / qꝛ potestas dei est
et tibi dire in media / quia
tu reddes vnicuiq; iuxta
opera sua ꝓpter hec duo
ꝓphete / ꝓpter hec duo oes
sti septuaginta Iudi btm
Greg. Huic tibi ascensu
et descensum recomendi
ten Deus mist secu
ritati timor semp longe
videat abesse / nob michi
tm est securis / qua sub spe
semp time / ne in tanta mea
desperando se in vicios
deiciat a exorbitando de
donis ruat ante districti
et pij iudicis oculos / ipto
de se quisq; sub spe hui hi
trepidant tanto in illo
robustius stat Si ergo
nō vis ut veniat tibi pes
superbie quo cadunt oes q
operantur iniquitatem
Noli a timore pedem to
tiliter mouere De sedō
descensu q; medium inter
t horam descendere ad
inferos exteriores et gesti
tum disciplina · ca.m VI.m

Secundo etiam o ho
nouisti ad tempus
debes descendere
et exteriorem horam debite
t moribus disponere et ordinare
ut interior tua deuotio et
mina scitus in gestibus
exteriis et moribus elucescat
Itaq; rege mores
tuos exteriores ut sis tibi
custodit / sis alius exem
plaris / sis amabilis om
nibus · Hoc autem optime
complebis si tria t exteriorib

ſtruderis obſtare / Pro-
ut mores tui ſint ma-
turi. Sed ut ſint humiles
Ter. ut ſint benigni /
Maturitas reddit te ex-
emplare alijs / humilitas
cuſtodiet tibi / benigni-
tas facit te amabilem
Omiſis maturitas au-
m hor conſiſtit / ut homo
non ſit leue ad credendu
nec pron ad riſum / nec
curioſus uel uboſ ſeu ro-
tulator / Hec maturitas
caput regit mte mente
componit et totu corpus
exterius mterius inſule-
tia cuſtodit Caput regit
ne hinc inde leue circu-
ferat / oculos ne vagent
aures ne curioſe auſcul-
tent Sic de alijs Hec
humilitas deprimit cerice /
humilem format riſum /
geſtus explanat / deſatu
ſimplice amat / ſe ſe mte
nouiſſimos locat / oſten
tationis notu detinat
ſingularitate fugit / ad
alios obſequia agilem
facit et promptu Hec
mgnitas facit affabile
et compaſſiu affectus

tractabilem et exorabi-
lem et flexibilem ad co-
ſilia comitatiua ſiu Aſuorp
in bono hylare et mo-
deſtu iocidu et fidelem
ſocialem gratu beneficiu
Hec au benignitas ipm
ad queda ſigna exteriora
benignitatis quam
phus amicitiam vocat e
neceria ad ſocialite conu-
uendu Nullo eim ut aut
poteſt p diem vnc cu
~~triſtitia~~ triſti et non
delectabili. Ideo eo qd
debito naturat honeſta-
tis conſtringeris ut alios
delectabilit iuuas p be-
mgnitatem Oin propue
cu mte alios fucis debes
te benigni ondere et
delectabilem exhibere /
et mgnuentu mteorum
mentis triſticia qda
vultus hylaritate te dec
ſimulare Deinptanne
effuſa diſſolucio caueda
eſt / ne ſub ptextu pie-
tatis mutriat vicium
vanitatis Ergo ut aut
iugo Si cu alios fucis
et mutua delcat uberp
collacio fiat ſermo de

moribus fiat sermo de
scripturis nunc de miseris
huius vite contemplamur
nunc de spe futurorum bonorum
considerantes nunc mutua
secreta revelatione re
creemur nunc sol ad illam
visionem Jhesu ac bona
celestia suspiremus Si vero
nonnunquam utile est ut torsu
anime ad inferiora quam
et iocunda lapsem suit
lapsame illa plena ho
nestatis vacua lenitate
et si careant nimio pro
dere non tamen careant edi
ficatione In hiis ergo
tribus maturitate humi
tate et benignitate tota
exterior moris disciplina
consistit Maturitas ma
turitatem pat ne clara
videat benignitas et
ne austera et indigna
bunda Tercia descen
sio quantum ad seipsum qua
homo fragilis non diu
vel semper spiritualibus vacare
insistere nec habet se
in opere manuum exercere
Capitulum. 68.m

Tercio debes fratres
descendere et opus aliquod
corporale vel manuum arripere
ymo certe ita debes exer
citium tuum ordinare ut to
tidie certum in opere ma
nuum sis et certis temporibus
exercearis et sis rursum
temporibus in ascentionibus
cordis perficias quantum et
cordis perfectibus forsitan
mamibus operans non impe
diaris Notes enim infra
opus orare meditari
timore te et desiderio te
exercere Sunt pres mei
per regulam habuerunt
ut quanto fidelius se ad op
manuum conferrent tanto
ad altiorem puritatem et
mutuus ascensum et spiritua
lem profectum sperabant se
perventuros Itaque homo
fragilis cum sis noli te
angelum putare si semper
utitur cibo spiritualium quem
tu nescis ut tu etiam
debes semper spiritualibus ad
here sed certum etis te
poribus exercere in opere
manuali utiliphi roc
Primo ne tedio vitus
nam erit ex toto rem
quas spiritale exercitium
nec reputa te ferventiorem
et magis spiritalem qua
fuit magnus ille antiquus

qui nisi taleu ascensum
et descensum inter opus
manuale et spirale ab an
gelo didicisset tedio victi
ad seculum redimisset. Ideo
dicit Cassianus qui qui non
est cotidie contentus alicui
mambi operari non potest
in cella finaliter persevere
Sed dum eum quinus ad modicum
interim illa manualia ab
illa vacatione te retrahit
postea tui valentiorem
te ad eam reddit. Nam
ut audisti non potes cum
discipulis ascendere / sed
ipse sunt que ascensum
impediunt. Ideo istas
concipias oportet te primo
propine opere manuali In
desiderio enim est omis otiosi
Sed ergo opus manuum
tuarum deserunt spirali
ascensum magnum impedi
mentum timoniet ascendendi
Tertio cor tuum valde est
instabile / et hinc inde
velut navicula in fluctibus
maris fluctuans sic qua
titur diversis affectibus et
meditationibus Igitur ut
dicit Cassianus Cor tuum
velut quedam anchora
te decet figere pondere
videlicet et occupatione
alicui opis manualis.
Quarto qua plures adits
temptandi minimi non
reperit otiosis quam occupato
Quinto occupatus ut
ayunt uno demone tentatur
otiosus vero innumeris dema
tur Quinto diligenter si ad
vertis nam opus manuum
utiliter te admonet ad as
censum Sexto enim
admonet te de loco in quo
te deus posuit vii cordisti
nam ibi constituit in quie
tis plenitudine non te cum
labore oportuit operari.
Et si adam positus
erat ut septimo dicit in
paradisum ut operaretur
non tamen cum labore / sed cum
colens cum summa delectatione
desiderans in interioribus
positum suprani et bonum
mutate creatoris in laude
eius fercbat Est igitur
finis Quinto opus manuum
quasi vulnera ligamentis
vii corriperis et admo
neris de culpa Sigmo
post culpam est datum
hoc preceptum legis naturalis
In sudore vultus tui ves
teris panem tuo Nunquid
igitur manibus operatus

tociens admoneris de cul
pa tuā confessionis Item p
opus manuū cp sexo diebus
s. totu vitu q̄ hic vivis
oportet te laborare nam
tempus est laborandi Sep
timo vero die finita vita
pmti dicit spus a laboribus
requiescens Admoneris
vrū manuū opē illuc
tendē ubi te non oportet
laborare sē tantū vacare
et videre q̄ nra suavis est
dnus Sexto opus manuū
reddit te liberū ne sit
tibi opus alius applaudere
et aliorū aliū desiderare
Sicut aplus scribit ad
Tessalon Septimo secdm
Demandū ipm opus
manuū sepe sicut corpus
suo pondere q mole depri
mit ita nonnūq̄ corpus
tronem dulcius exprimit
et efficit purioremem.
Inter hec q multa alia
sci pres in deserto Egypti
to tam fidelē laborare
nerūt et ppter laboēs
corpis a sēis tam sublimiter
extollūt Dei ūptis ne
a cordis ascensionib⁹ longe
discedas ea debes magis
opa carnalia q̄ tu in te

est semper elige q̄ tu spualibus
videre maiore iuden
cia hre Sicut sacēs libros
scribere qd̄ min⁹ ab ascēsu
impedit et spualiter aplius
fructuosum Quod enim
libros sacros scribis ass
tot veritatis pones
fructus Quot exemplaria con
pnis mē et pficiunt tot
erūt pticeps meritorum huic
opus scripture Dnus
magis applaudit Plures
scribis pm̄ septies erit
Oes fres et discipuli
monasterio bti martini
libros scribebant De
opē scripture mē alia
bēdic Isidorus rustico mo
nachū admonet spaliter
Plures sancti libros suos
cum exhimilitate cū ad
delectandū oculū ppriis
manibus scribebant Ut
de ambrosio legitur et Isidorus
Dume cū manibus operaris
tū debes mente orari
sē ad pietatē cordis te
excitare orando aliquid
aut meditando vel ēte
qd̄ scribis dulciter ruminando
Vino etia secdm
Augustinū De opē monachorū
poterit infirmi opus devote
aliū detrahere nec enim

nota 1.
Iustre

Nopus manuum ista
plus impedit q̃ scolares
a suis cur mb̃ ꝓdiut
mamb̃ laborantes Debes
ad fidelis operari no sicut
scolares scolares q̃ recepuit sola
mercede tpale sz ĩmarcesci-
bilem coronam in celis
Attende qꝑ scr mercd laboribꝫ
occupat pastoribꝫ spalis
natiuitatis xpm nuciauerunt
Noli tm ĩ labore esse im-
portunꝫ sz moderatꝫ q̃ dis-
cretꝫ Debes propue in
opere manuum silentium custo-
dire Silentium enim in quo
nostra ꝓphetia et fortitudo
nra et si ubiq̃ et semper
seruandum nisi necessitas cogat
uel utilitas suadeat maxime
tm ĩ opere manuali Obse-
cramus in dno Jhesu ut cum
silencio pnte verm man-
ducetis De descensio-
nib̃ ad proxim uel ꝓpter
proximum et primꝫ descensus
ad superiorem passionem
Sussione . cap̃ . Cc.
Ymitet nctem sepiꝫ
ꝓpter proxim ab istis as-
censionib̃ descende . i . ad
tempꝫ cessare no in toto desere
ascensiones Trib̃ etiam mo
dis ꝓter proxim descendimꝫ
qꝫ uel ꝓpter superiore ul ꝓpter
eqlem uel ꝓpter inferiorem ꝓpter
superiore debes descendere
cum ubi gra dicz tu qꝫ tum
in te est semper appetitus ve-
nire uel cum lazaro petra
tua deflere et ꝓpuctionem
ex memoria peccatorꝫ tuorꝫ et
extrem iudicij et hmodi
confite ad pedes Jhesu pos-
centes sedere . i . te in vita
et in passione xpi metuite
excitare ul quoms magno
ascensu Et ecce venit
superior tuus q̃ vocat te
iubet exire mandat des-
cende statim sine mora
maria ad pedes vicarij
Jhesu . i . superiorꝫ prodat
. i . tota humilitate q̃ deuota
ꝓmptitudine descendat et
inclinat se ab intendi suo
exercitio Qui maria adhuc
in domo remansit q̃ cum
se circa interiora a cibus
inuite auellit occupans
sedeat ad pedes Jhesu etiam
si murmurat martha etiam
si deplorat frem mtret
nere est martha domꝫ intei-
orem . s . herem et voccat ea
sub silencio . i . occulte tempꝫ
reprehendas dicens marie
magr adest et vocat te adest

ille enim) discipulatu te
dimisisti/ surge: tunc hic
vocat te et iubet egre
di ad hunc sedes/ magis me hoc
est tua vocatio quia deuo
ta obedie impletio Quo
audito surgit ipsa maria
et procedat silit ad pedes
Ihesu dicens/ paratu cor
meum paratum cor meum/ paratu
ut ad tuum imperium mecum
voce paratu cum iubes ut ego
te doceas ministrem Hoc autem
fiere non solum ad missione tui
proximis obligat/ sed etiam nominatim
fieri debet ad exhortationem
fratris ex caritate Quia enim
experientia sua seu proprie libertatem
postposuerunt tam ut obedi
entiam violabant suae
potuissent Atque hoc simi
lia reputabant si non sua
sed alterius voluntatem ad im
plerent Et ipse ipse obia p
cepti ut necessitatis et magis
necessaria noli timere discutere
an tenearis vel non/ quia sepe
obia caritatis et magis meritoria
et caritatem augent deuote
impletum De sedes dissensu
ad proximum condescendum amyc
lio vel ysidio admonitione
vel correpcione cap. Xo

Secundo ad proximum de
bes descendere. i. proxi
mo condescendere ysaiae
moto et precute amyclio et
consilio subuenire ut si cor
poralem afflictos iunes et eis
succurras Quid ulto amplius
si videris spiritualem afflictos
admuneb spiritu potestis am
monendo, corripiendo et
attrahendo in temptacionibus
in tribulacionibus ysaiendo et
ysoztando Nisi enim paulus
de tertio celo descendisset
et de alto statu mentis sue
infirmiorib) se inclinasset
nemine attrahisset Quod
descendit fratris animabus
Et carnalibus ipse Ihesum
predicabat et hunc crucifixum
spiritualibus autem spiritalia comparabat
sic et sis alibus ordinis sim
ilis succurrens/ quia corporalis
necessitas exigit Si corporalis
virget infirmitas/ ex corde
compatere/ libenter ministra quantum
in te est/ propinque domesticis
dei/ si verum ysstringit pau
pertas/ si potes tribue eis
et succurre etiam necessitatem
mendicando paciendo/ ut non
de superfluo sed necessario offe
ras cum vidua ut ex tua
paupertate et necessitate ipsum
poteris cibo in vestitu et
sic de aliis succurre Si non
poteris subuenire rebus
saltem pro admonitionibus
nam album bonum est sup
donum optimum Et maior
est elemosina spiritualis

quam corpus. Vnde magnae sistans
in ascensionibus cordis tui,
subito videris aliquos a xpi
iugo subterrare, descende
festinanter et retinque as-
censum, si ita tibi quod tpe
visum fuerit expedire.
attrahe animone corripe
Nec dicas in corde tuo
sufficit michi mea salua-
cio quia me volo esse sollicitu
non quia alio. Nunquid ego sup[illegible]
eius sum, nunquid ego custos
eius constitutus. Certe tale
cogitacione non genuit
zelus dei, quia ut ait beatus
Gregorius, Vnguentum grium si
que asperaciones accepisti
a praesulate promitte vnoca
etenim regium ut supplicem
eo nomine quo supplicem dei
errantem animam ut dei an-
gelus mereatur. Sic igitur ubi
amonitionis tibi impende
quantum tibi quinaquoque visum
fuit expedire. Longitudo fi[illegible]
Credit quod mee voces subh-
mioribus et deo ministrioribus usurpa-
re non potest quam se
castigant a vitiis quam virtutum
studiis animum subigunt, insup
etiam alios cottidiano exercitio
ad auctoris sui gratiam studet
colere et crebra meditacione
fidelium accessione gaudium
semper preid celestis student
augere. Hec autem non de
predicacione publica intel-
ligimus, sed de priuata amo-
nicione et firma exhor-
tacione de qua dicit. Omni
cuique mandauit deus de proximo
suo quod predicacio [illegible] pub-
lica non sine summo modera-
mine a quemcumque maioreque
cumenbi debet arripi nisi
quodammodo sint virtutibus ple-
ni et gratiaque ad modum con-
the que non effudit in ipsi
primis fuit plena fi[illegible] Ecce
sup cantica. Et ve diuinum
et periculosum est ut quod non
habet in modicum alicui exponat
illud in forte ad apostolatus
missione ne plus de ordine
caritatis aliis quam seipsum
diligere videatur. Sicut
debes descendere spiritu lenitatis
quia motus in fratre apparet cum vox
videris aliquem peccare uel
Tordiate se regere secundum
non his prendere ut ei pre
descendendo quia firmiad cor-
reptione valeas eum suspen-
trahere et producere ad emen-
dacione, nec debes aliquid
in te et permittere aliquo uitio
regnare, sed compassione

et humilitate prudentibus
debes te zelo moderatus et
discretus commedo / ut ubi
emendam psumis ne res
ses increpare Sed tu at
tendas te ipm ne et tu tem
ter Ferueat igit ut dr
aut in nobis iste zelus
tum amor iustitie / odium
iniquitatis Nemo frres vi
cia palpet pcta dissimu
let / Nemo dicat iniqui cus
tos fratris mei sum ego / ne
mo qd in se e equiuiter
ferat ordinem deprehe
nium disciplina Sic ergo
debes pximo subuenire anpi
no ut si corpalit egeat
elemosina corpali succurras
Si vero spualiter egeat /
insedium spuale y anpu
lum spuale libent ipendas
Sed pximo tuo debes subue
nire consilio instruendo et
dignando enim amte maxime
in temptacoibus y spualibus
exaticis Sed ne alios doceas
quod ipe nesciras / mehus e
humiliter profiteri ignorantiam
q̃ psumptuose velle dore
Sit igit tuum consilium semp
dime scripture insonuit Ma
ti que in consilio ipsis
ut de quibus cum alius insuite
do propis si secta fuerit
caue ne publices maxime
de temptacoibus alicuius.
Inde enim sepe periculo ve
nit Vt in seda collatione
prim dr. In consilius etia
diuidis caue ne sequaris
tua passione ul mimina
tione Nam illa puertit
iudicium et zelus sapere
nesciat Ite antequam des co
silium maxime ardum diu
deliberata te subimisso semp
tuo consilio sentire alicuius
ne pximam inuenaris
Et velis tu magis co
sentire humilibus q̃ tibi con
sentiri Nam tu nullius
consilium debes vilipendere
Deus enim sepe reuelat
paruulis / que abscondit
a sapientibus Sed omni co
silia attendes / no tm sus
tinias Sed oia pbate
aptis aut quod vo bonum
fuerit ipm tenete humili
consentiendo finaliter

De tertio descensu quo mete
habes superior descendere pter
curam y solliciudinem subditorum

Capitulum . Xi.m

Si vero sub te ha
bueris inferiores

tunc te oportet multo am
plius et frequentius descendere
primo septissime ascensiones
deserere ut vaces subditis
in custodia et disciplina
In custodia ut seruces sta
tes qui iam dignae iusant
indisciplina et corrigaes
erramtes et mini ordinate
iusantes Ithas certe dns
sanguinem animarum subditorum
de manibus tuis requiret
Et si fieri tuum minimum
optu in te est adduxeris
fuerit ioseph veri salua
toris non videbis Vide
hic quam periculosum et lor super
quo mere est ut ho sepius
deserat et sepe dni neglegit
pdit Illa dni foris ho multu
occupat et quinte ociatur
nonnunquam ascensiones neg
ligit et ad cor dmi descen
dit et misericordiam fit solu
cogitacionem sentiens et spua
ha no degustans Dicunt
hi ondit Dnus i primo
lib de consideracione Igitur
consilio fedo optu in te est
semp locu suipere et in
miam occupacione cogti
orem deuta salua semp
humili et pmpta obedien
Cu vero aliqs cogitur
cogtionibus occupacionibus
desiuere debet valde sol
licite quicquid pt ut temp
habuerit ad intima cur
rere et subtipi vacare ne ut
dem e misericordie efficat
Dn scus Greg Sancti igit
viri qui cogtionibus misteriis
deseruire officio necessitate
cogunt studiose semp ad
cordis secreta refugiunt ibique
cogitacionis mtime acume
ascendunt et legem quasi
in monte prepiunt Dum
pospositis tumultibus
actionum tpalium in cotem
placionis sue vertice sup
ne voluntatis sinam per
scrutant Et cum cog
tationibus officiis inoffense
deseruiat ad secreta cor
dis recurre incessabilit
curant Deo gras

Greg Tanto ab amore sipno ps
discedit qto in sci delectatur
Idem Ita q p amore dei quisq
multa pnitis sch solacione reput
ad deum que diligit medullitus
suspirat ferunt amplat
Ambrosius Rm solacium pnitis
dte habuerunt remuneracione
pcetue pdiderunt
Cursostum Maqui diaboli
sunt diuicie hui secuti

et sic est finis deo gras

Anno dni M CC LX I decem ad mrtyrs
finit tractatulus iste Explicit p
Arnoldum de vorschelley

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue	Cyan	Green	Yellow	Red	Magenta	White	3/Color	Black

TIFFEN® Gray Scale

© The Tiffen Company, 2007

R G B W G K C Y M

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

fac et artels

Jet ⁊ lix blader bestnes papiers | md vm blader onbestrencis fac ij artels